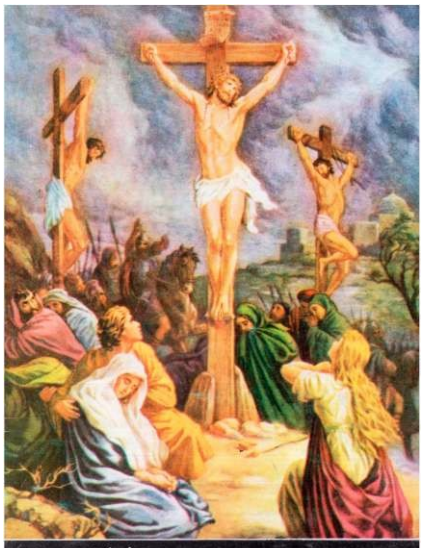

P. Blaj

CREȘTINISMUL PĂRINȚILOR NOȘTRI

AUTORUL ANTOLOGIEI ***Dr. PETRU BLAJ***

CREŞTINISMUL PĂRINŢILOR NOŞTRI

Consultant: Pr. Teodor Huţanu
Viaţă şi Sănătate
Bui
Bucureşti 1995

Motto:

Jiind zidiţi pe temelia apostolilor şi proorocilor piatra din capul unghiului fiind Isus Hristos"

(Efeseni 2. 20)

în memoria bunului şi regretatului prieten

drag; preotul ortodox ANDONE GRIGORAŞ

Mu cunosc un ah izvor de putere morală în *afară de cel pe care-l asigură religia. Nu există sistem pedagogic, niei o formă de guvernământ sare să nu eşueze. Izbăvirea rezultă din jertfă, iar jertfa este esenţa religiei creştine."*

Franklin Roosvelt (Din tezaurul ortodoxiei -1991 - de Ştefan Slevoacă, p.293)

ISUS HRISTOS
adevărata jertfă ce măntuieşte

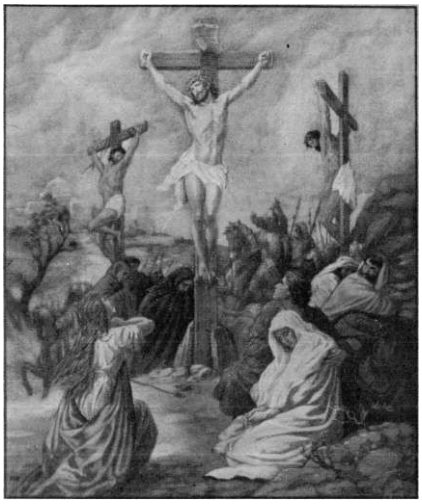

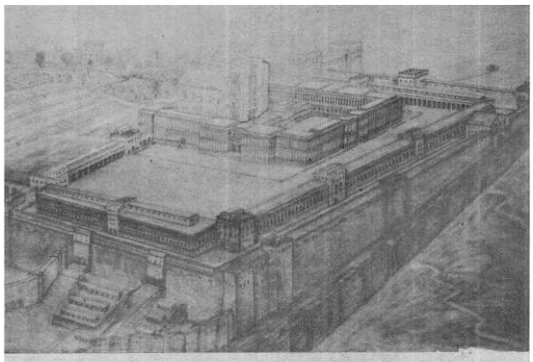

TEMPLUL DIN IERUSALIM
umbră a jertfei ce mântuieşte

ISUS Se *plimba prin Templu pe sub pridvorul lui Solomon" loan 10,23*

„Fiindcă cl (ologul vindecat) se ţinea de Petru şi de loan, tot norodul, mirat, a alergat la ei în pridvorul lui Solomon". Faptele Apostolilor 3,11

„Prin mâinile apostolilor se făceau multe semne şi minuni în norod.Toţi stăteau împreună în pridvorul lui Solomon Faptele Apostolilor 5,12

„Joctrina noastră purcede dc la pridvorul lui Solomon, care însuşi a spus că trebuie să slujim lui Dumnezeu în *simplitatea inimii. Fcriţi-vă voi care aţi născocit creştinismul platonic şi dialectic! Noi nu mai avem nevoie să ne încordăm cugetele noastre, dc vreme ce*

avem pe Isus Hristos, nu mai avem nevoie să căutăm ceva - de vreme ce avem Evanghelia

Tertulian (De praescr. haer. 7)

CU O PREFAŢĂ DE: Pr. NELLJ DUMITRESCU - LICENŢIAT AL INSTITUIULUI TEOLOGIC ORTODOX

în literatura creştină (ortodoxă), această carte este un fel de „culegere de canoane", lip Pidalion, sau mai bine zis o culegere de citate ortodoxe eclesias- tice şi laice, vrednice de crezare prin corespondenta lor cu adevărul relevat de veacuri in Scripturi.

Cartea de faţă prezintă, cu dovezi de *necontestat, creştinismul apostolic în frumuseţea lui primară ce se lasă descoperit sub inovaţiile cultice de mai târziu, care au contribuit la denaturarea lui.*

Folosind peste o mie şapte sute de citate, nerepetabile, pentru frumuseţea prezentării, cu un continui limpede, clar, uşor de înţeles chiar şi de cititorul mai puţin inifiat in *teologie, respectând contextul de unde au fost luate, in- dicându-se minufios izvoarele pentru a putea fi verificate de cititor, cartea de falâ este o adevărată J'AMPAEDIA" din visul lui J.A. Komensky. întâlnim în lectura cărţii cele mai frumoase expresii şi fraze creştine, cu puterea şi forţa de a trezi în noi nesfârşita gamă de sentimente ale spiritului uman. Orice afirmafie din această carte poate fi verificată de Sfintele Scripturi în forma lor originală. Dacă* s-au *folosit expresii şi propoziţii în ebraică, greacă* sau *latină, cele dintâi transliterate în alfabet latin* şi *traduse în limba română, s-a avut în vedere* şi *cititorul iniţiat, studiat, dornic de argumente pe măsura pregătirii sale, lucru ce se speră a* nu *împiedica pe cei mai puţin iniţiaţi să se mulţumească cu ceea ce este pe înţelesul lor şi să nu se supere pe textele „prea teologice" din punctul lui de vedere.*

Deşi *citatele au ordinea lor într-o* înşiruire *tematică bine stabilită, iar parcurgerea lor este cursivă, atrăgătoare, totuşi este nevoie să fie citite cu atenţie, cu meditaţie profundă după fiecare concluzie cu care autorul antologiei ne invită la întreruperea lecturii pentru reflecţie, având în vedere complexitatea problemelor teologice abordate.*

Cu această antologie ortodoxă, neamul nostru românesc pune la dis- poziţa omenirii întregi valorile spirituale apostolice trăite de strămoşii noştri *până în secolul IX şi parţial şi după aceea, iar de mai bine de o sulă douăzeci de ani, redescoperite integral de zeci de mii de români şi de milioane de creştini din toate seminţiile pământului.*

Că strămoşii noştri daco-romani au fost încreştinaţi chiar din vremea apostolilor o dovedeşte apostolul Pavel în epistola către

Coloseni 3,11, vorbind despre sciţi. Locuitorii Sciţiei Mici, Dobrogea de mai târziu, se numeau sciţi chiar din secolul I d.Hr., lucru mărturisit şi de poetul Ovidiu, *exilat la* Tomis- Constanţa *de azi - care se plânge că a fost exilat „printre sciţi", deşi majoritatea populaţiei era daco-romană.*
Nu este locul şi momentul pentru a cita din scrierile respective, dar creştinismul, înfonna lui apostolică, s-a răspândii foarte repede printre geto- dacì, care erau vegetarieni de peste 300 de ani înainte de Hristos şi nu consumau vin de mai bine de 100 de ani înainte de misiunea apostolului Andrei printre ei. (Vezi Herodot, Strabon, losif Flavius, ele.).

Scriitorii creştini din primele secole, ca: Iustin *Martirul, Tertulian, Otigen, Eusebiu de Cezarea, Epi/anie şi alţii, mărturisesc despre răspândirea creştinismului în Dacia, în special în Scythia Minor (Dobrogea), prin activitatea misionară a apostolului Andrei şi a ucenicilor săi.*

Romanizarea dacilor în 160 de ani" ca şi mai târziu slavizarea bulgarilor în doar 150 de ani sunt fapte istorice similare de necontestat. Daco-ro- manii, păstrând fondul latin al graiului lor, au primit noţiunile creştinismului apostolic (nu catolic sau ortodox)

din latina vulgară. în limba română, rugăciunea „Tatăl nost/v”, „Cele Zece Porunci dumnezeieşti”, Crezul creştin” din secolul IV, deci noţiunile creştinismului apostolic, sunt păstrate până azi în cuvinte de origine latină, demonstrând cu prisosinţă că românii nu au luat creştinismul nici de la latinii oficiali ai catolicismului, nici de la bulgarii în- creştinati în rit ortodox abia în

secolul IX, ci chiar de la misionarii din Imperiul roman din primele secole, cunoscători ai Bibliei în traducerile „vetul latina”. Aceasta o dovedeşte chiar denumirea de J)umnezeu” la români, care vine din JDomine Deus”, atât de des întâlnit în psalmii lui David, în traduceri latine ale Scripturii, forma populară fiind J)omne Deu”, adică Dumnezeu, sau cuvântul J>âmbăta°

care derivă din Sambata, vulgarizare latină a biblicului Sabata. Nimic din cultul apostolic al primelor secole creştine nu lipseşte din fondul latin daco-raman al limbii române. Descoperirile arheologice de pe teritoriul Dacici, în afara Dobroge forţat, arată o frecventă sporită a monogramei lui Hristos, fonnată din literele greceşti X (Chi) şi P (Ro), pe obiectele

găsite, sau a cuvântului grecesc IHTUS, adică PEŞTE, ca pe gema de la Potaissa, sau plăcufa votivă de la Biertan. Aceasta dovedeşte continuitatea creştinismului neidolatrv printre dacoromanii din Dacia încreştinati treptat prin evanghelizare de la om la om, prin alegerea liberă, nefortatâ, păstrând simplitatea apostolică în rit, strămoşii noştri au trăit alături de populaţiile migratoare

secole de-a rândul. După unii isioriri, acest rit străin de limba şi de tradiţia apostolică a strămoşilor noştri s-a impus în mod violent, sub presiunea bulgaro-slavă dinăuntrul şi dinafara Daciei, abia după secolul IX, când s-a încheiat procesul de formare al dogmelor şi ritului ortodox, primele opt secole de creştinism fiind considerate perioada patristică pentrv ortodoxism. Marii isto-rici, ca N. Dobrescu, A. D.

Xenopol, D. Onciul şi Eugen Lovinescu, recunosc acest luerv în mod direct, alţi istorici, ca P.P. Panaitescu ji D.C.Giurescu, în mod indirect. După secolul XI asistăm la o concurentă între catolicism şi ortodoxism, în yederea atragerii poporului român la unul din riturile străine lui. Catolicii polonezi, unguri, austrieci şi instituţia papală încearcă introducerea limbii latine oficiale şi a ritului

sofisticat catolic prin
înfiinţarea de episcopii şi
mănăstiri de rit latin,
prin influenţarea
domnitorilor ţărilor
româneşti

.Bulgarii vor impune prin forţă ortodoxismul lor, sârbii, grecii şi ruşii se vor grăbi să-l înrădăcineze, înfiinţând mănăstiri şi episcopii ortodoxe. Astfel, asistăm la o adevărată năvălire în ţările române a călugărilor greci, sârbi, bulgari, unguri, georgieni, albanezi, profitori de ospitalitatea românilor, ocupând locuri de conducere în formele noi de creştinism pe care românii nu le avuseseră. Astfel, domnitori români căsătoriţi cu femei catolice, ca Alexandru cel Bun sau Nicolae Alexandru al Ţării Româneşti, sau ei înşişi fiind catolici, ex. Laţcu al Moldovei, Petru Cercel, Ieremia Movilă, Petru Şchiopul, Grigore Ghica şi alţii, înfiinţează episcopii catolice, unele chiar înaintea celor ortodoxe. Domnitori căsătoriţi cu femei ortodoxe de neam grec, sârb, rutean ca de exemplu:'Ştefan cel Mare, Petru Rareş, Neagoe Basarab ele., sau ei înşişi fiind de neam grec, cum a fost Mihai Viteazul, sau albanez, Vasile Lupu înconjurat de boieri şi arhierei greci, vor înfiinţa episcopii ortodoxe folosind ierarhi greci: Iacint Kritopol, Ioasaf mitropolit în Ardeal, Daniil episcopul Severinului, Sava Brancovici mitropolit, Nicodim întemeietorul de mănăstiri sârbeşti în toate cele trei ţări româneşti, sau georgieni ca Antim Ivireanu, ajuns mitropolit al Ţării Româneşti. Toate acestea au dus la înăbuşirea treptată a simplităţii apostolice sub presiunea elementului slav autohton şi din afară. Nimic românesc nu este în ritul slavo-ortodox impus neamului. Toate cuvintele ce definesc ritul ortodox la noi nu sunt de origine daco-rornană, ci bulgărească, slavă. Astfel, următoarele cuvinte de origine bulgară şi rusească, precum: feştanie, stareţ, vecernie, căde1niţă, utrenie, mituire, blagoveştenie, praznic, tămosire, cazanie, precistă, minei, schivnic, mănăstire, maslu, blagoslovire, mătănii, bogdaproste etc. demonstrează cu prisosinţă apartenenţa lor de ritul ortodox şi nu de cel apostolic primit de strămoşii noştri. Că ritul ortodox nu are nimic comun cu munţii Valahiei o dovedeşte scrisoarea Patriarhului Dositei al Il-lea Nottara al Ierusalimului către domnitorul Constantin Brâncoveanu (1641-1714) care luase apărarea unui presupus calvin. Patriarhul Dositei îi scrie domnitorului român: „Legi/e creştineşti nu s-au întocmit pe munţii Valahiei, nici de domnii Ţării Româneşti, ci în Constantinopol, de către împăraţi şi sinoade". într-adevăr, legile creştine ortodoxe surit cele ce s-au format Ia Constantinopol de împăraţi şi sinoade, nu legile creştine apostolice care s-au format la Ierusalim de apostoli şi nu de împăraţi. Deci, creştinismul de rit ortodox nu avea legături strămoşeşti cu locuitorii munţilor Valahiei, şi acest lucru trebuia să fie înţeles de domnitorul român, care îndrăznise să se creadă urmaş al apostolilor şi să se amestece în problemele creştine. Ura de fapt o umilire, sau mai bine zis o nedreptate făcută unui popor

care mai bine de şase secole păstrase nemodificat creştinismul părinţilor lor primit din gura apostolilor.

Nu avem a ne umili nici în faţa Romei, nici a Constantinopolului, nici a Ameticii, căci dovezi istorice, cât şi limba ce o vorbim demonstrează că, după greci şi romani, suntem al treilea popor în lume încreştinat fără sabie încă din primele secole creştine. Citiţi această carte şi veţi vedea bogăţia creştinismului apostolic, temeinicia adeväivlui său scripturistic, consensul celor mai luminate min^i de-a lungul secolelor, frumuseţea şi atractivitatea simplităţii sale, foita sa morală, principiile sale de viaţă universal valabile şi ve(i descoperi „credinţa dată sfinţilor odată pentru totdeauna".

Iar dacă există astăzi mai multe forme de creştinism în lume, aceasta se datorează faptului că, în afara apostolilor şi proorocilor descrişi de Biblie ca părinfi ai creştinismului au apărut şi alfi ărinţi bisericeşti" secole de-a rândul şi, dacă au fost consideraţi „părinţi", bineînţeles că ei j:u născut" biserici după ideile lor. Cât despre autorul acestei antologii, acesta ne invită chiar din motto-ul cărţii spre adevăraţii părinfi ai creştinismului: Jiind zidiţi pe temelia apostolilor şi proorocilor, piatra din capul unghiului fiind Isus Hristos' (Efeseni 2,20). Aceşti părinţi spirituali au fost dascălii părinţilor noştri după trup, daco-romanii munţilor Valahiei de mai târziu, daco-ramanii cetăţilor de la Dunăre cu episcopii lor ce s-au împotrivit inovaţiilor cultice din secolul IV, trecând de partea celor ce, conform apostolului Pavel, nu trec „peste ce stă scris".

Nu pot să nu vă recomand această carte, pe care o consider o operă românească de excepţie în cadrul spiritualităţii creştine, o sinteză a scrierilor acceptate de ortodoxism atât neo, cât şi paleocreştine, neocreştinismul nefiind altceva decât o întoarcere la paleocreştinism după îndemnul milenara! Scripturii Sfinte: J\şa zice Domnul: 'Opriţi-vă de la căile voastre! Privifi şi întrebaţi de căile celor de demult, de calea cea bună şi mergeţi pe dânsa şi veţi afla odihnă sufletelor voastre.', (Ier. 6,16). „Căci chiar de a(i avea zece mii de învăţători în Hristos, totuşi nu aveţi mai mulţi părinfi." (1 Cor. 4,15 p.p.).

Am citit cu mult interes paginile acestei lucrări, care se înscrie ca unicat în domeniu. De multă vreme se simţea nevoia unei clarificări, a unei puneri la punct pe bază de documente a problema atât de controversată a creştinismului aulentic.

Autorul acestei lucrări, prinţr-o muncă de cercetare pe termen lung, a reuşit să ne desfăşoare o panoramă de declaraţii autentice ale părinfilor spirituali. Este necesar să ne întoarcem la izvoare, ca puncte de referinţă, pentru ne. convinge că ne găsim în

adevăr. în acelaşi timp ne trebuie cinste sufletească, precum şi curaj moral să recunoaştem eroarea şi să o părăsim. Dar trebuie făcut şi pasul următor: să îmbrăţişăm adevărul şi să-l urmăm pentru ca să devenim cu *adevărat liberi în Hristos.*

Dacă vrea cineva să facă voia lui Dumnezeu spune Mântuitorul, „va ajunge să cunoască *dacă învăţătura este de la Dumnezeu, sau dacă Eu vorbesc de la Mine." (loan 7,17).*

Aşa să ne ajute Dumnezeu.

Pr. Nelu Dumitrescu, liccnţiat al Institutului Teologic Ortodox din România

Capitolul I

CREDINŢA

„Şi credinţa este siguranţă cu privire la cele nădăjduite, convingere cu privire la lucrurile care nu se văd."

Apostolul Pavel (Evrei 11,1 - Biblia G.B.V.

„ÎN CINE CRED:

„Credeţi în Dumnezeu, credeţi şi în Mine"
Isus (Ioan 14,1 *u.p. - Biblia sinodală - 1991)*

MĂRTURISIRE DE CREDINŢĂ

„Iată în întregime *SIMBOLUL CREDINŢEI:*

1 ._____ *CRED intru unul Dunuiezeu Tatăl, atolţiitorul,* făcătorul cerului şi al pământului, văzutelor şi nevăzutelor.

2 ._____Şi *intru unul Domn lisus Christos, Fiul lui Dumnezeu* unul născut care din Tatăl s-a născut mai înainte de toţi vecii, lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut nu făcut, cel de o fiinţă cu Talăl prin cafe toate s-au făcut.

3 ._____*Carele pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire* s-a pogorât din ceruri şi s-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara şi s-a făcut om.

4 ._____Şi *s-a răstignit pentru noi în zilele lui Pon(iu* Pilaf şi a pătimit şi s-a îngropat.

5 ._____*Şi a înviat a treia zi după Scripturi*

6 ._____*Şi s-a sitil la cer* şi şade de-a dreapta Tatălui

7 ._____*Şi iarăşi va să vie cu mărire* să judece viii şi morţii a cărui împărăţie nu va avea sfârşit.

8 ._____Şi *întru Duhul Sfânt,* Donuiul *de viafă făcătorul,* care din Tată] purcede, cel ce *împreună* cu Tatăl şi cu Fiul este *închinat* şi *mărit,* carele a grăit prin prooroci.

9 ._____*Şi întru una sfântă, sobornicească* şi *apostolească biserică.*

10 ._____*Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor.*

11 ._____*Aştept învierea morţilor.*

12 ._____Şi *viaţa veacului ce va să vie.*

Amin!"[1]

„Cred în *Dumnezeu...,* cred într-un Domn *Isus Hristos...,* cred în *Duhul Sfânt...* aştept viaţa veşnică...". Iată constituţia creştinătăţii! Ierusalimul cel ceresc din vedenia sfântului Ioan evanghelistul se ră- zima pc 12 temelii de pietre preţioase: iaspis, safir, smaragd, topaz (Apocalips 21,1). Viaţa religioasă a creştinilor se sprijină pc cele 12 articole de credinţă, mai rezistente ca orice diamant".[2]

„Biserica universală ţine acelaşi simbol, în care şi noi suntem botezaţi. Trebuie â cunoaşte pe Dumnezeu Tatăl, pe Fiul său *Isus Ilristos* şi pe *Spiritul Sfânt..."*
(Ciprian)[2]

„...Conducătorii creştinismului în scrierile lor... îşi mărturiseau credinţa lor prin *simboluri* formulate de ei *pe baza Sfintei Scripturi".*[3]

CONCLUZIE:

„Căci şi *aceasta se cuvine să o* ştim.- *'învăţăturile credinţei n-au fost alcătuite aşa cum li s-a părut oamenilor,* ci *cele mai însemnate au fost adunate din toată Scriptura şi împlinesc o singură învăţătură a credinţei. După cum sămânţa de muştar clintr-un* mic *grăunte îşi întinde împrejur multe ramuri, tot astfel şi Simbolul credinţei, în puţine cuvinte a cuprins ca* într-un sân, toată *cunoştinţa evlaviei din Vcchiul şi Noul Testament',.*
(Ciril al Ierusalimului, Cateheza IV)[4]

1 „Dogmele religiunii creşline ortodoxe" de Econ. St. Călinescu - profesor. Aprobat de Sf. Sinod în şedinţa din 17 octombrie 1905, cu ordinul Nr.155, octombrie 19/905, Bucureşti, 1906, pag. 10.
„Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr. Ştefan Slevoacă, Editura episcopiei Buzăului - 1985, pag.29.

2 „Tezaur liturgic" - de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, volumul II, Bucureşti 1911, pag. 506.

3 Ibidem, pag. 559.

4 „Cuvântări liturgice" de Vasile, Episcopul Oradiei. Ediţia a Il-a, Oradea - 1976, pag. 194.

Jvlărturisirile de credinţă (ortodoxă n.n.) din secolul al XVIl-lea... nu fac parte din Tradiţia dumnezeiască şi apostolică (aşa ca mărturisirea de credinţă menţionată mai sus, bazată pe Sfânta Scriptură n.n.).[5]PE CE BAZĂ CRED :

„Cercetaţi ***Scripturile...*** *căci în ele aveţi viaţa veşnică". Isus (loan 5,39 p.p. - Biblia sinodală - 1991)*

BIBLIA SAU SFÂNTA SCRIPTURĂ

1. Biblia cu adcvătat sfântă arc 66 de cărţi, nu mai multe:

,,Sfânta Scriptură este colecţia cărţilor scrise sub insufkirea Sfântului Duh, într-un răstimp de aproape 1500 de ani, adică de la Moise şi până la autorul Apocalipsei (de la 1400 î.Hr. şi până la anul 100 d.Hr.)... Această colecţie cuprinde un număr de 66 de cărţi *canonice,* care, după timpul când au fost scrise, înainte sau

5 „Istoria bisericească universală" - Manual pentru Seminariile teologice, de Pr. Prof. Dr. Ioan Rămureanu, Ed. IBM al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti - 1992, pag. 463.

după Hristos, se împart în 39 de cărţi ale Vechiului Testament şi 27 de cărţi ale Noului Testament.“[6]

„Cuvântul 'canon' derivă din grecescul 'kanon* sau ebraicul 'cane' şi înseamnă în sens propriu *măsurătoare...* Denumirea de *canon* a fost folosită pentru desemnarea colecţiei cărţilor în care se cuprinde *regula de credinţă.“*[7]

„*Sfânta Scriptură* cuprinde cuvântul lui Dumnezeu, fiecare scriere *sfântă* este o mică Scriptură. Toate laolaltă se numesc *Sfânta Scriptură*.. . Ele poartă fiecare în parte şi numirea de carte (biblion), iar împreună BIBLIA.“[8]

VECHIUL TESTAMENT

„Vechiul Testament cuprinde cărţile *sacre* scrise înainte de venirea Mântuitorului. *Canonul* iudaic fixat probabil în timpul lui Ezra, după întoarcerea iudeilor din exil, cuprinde 39 de cărţi.

Biserica *ortodoxă şi protestanţii* menţin acelaşi număr de cărţi *canonice* ale Vechiului Testament.“

„Cărţile Vechiului Testament sunt în număr de 39. „[9]

„...adevărata bibliotecă *sfântă* a Vechiului Testament alcătuit din 39 de cărţi *canonice...“*

„.. .cele 39 de cărţi *canonice* ale Testamentului Vechi... „[10] .

„Biserica ortodoxă venerează ca Cuvânt al lui Dumnezeu, Vechiul Testament, tot aşa ca şi pe cel Nou. Cărţile Vechiului Testament pe

6 „Studiul Vechiului Testament“ - manual pentru seminariile teologice, Bucureşti 1978, pag. 14.

7 Ibidem, pag.21.

8 „Dicţionar al Noului Testament A-Z“ - de Preot Dr. Ioan Mircea, Bucureşti 1984, pag. 433.

9 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă“ - Bucureşti 1978, pag. 35.

10 „Tezaurul liturgic al sfintei biserici creştine ortodoxe de răsărit“ Tomul II de Badea Cireşeanu, Bucureşti 1911, pag. 570

care ea le consideră drept *canonice* sunt următoarele care formează şi *canonul Evreilor:* Facerea, Ieşirea, Leviticul, Numeri, Deuteronomul, Iosua, Judecători şi Rut, Cele patru cărţi ale împăraţilor, două cărţi Paralipomena (cronici), Cartea întâia şi a doua a lui Ezra, Estera, Iov, Psalmi, Proverbe, Eclesiastul, Cântarea cântărilor, Isaia, Ieremia (două cărţi), Ezechiel, Daniel şi cei doisprezece Profeţi (mici)."[11] *„Cărţile Vechiului Testament sunt următoarele:* 5 cărţi ale lui Moise: Facerea (Genesa), Ieşirea (Exodul), Leviticul, Numeri, Deuteronomul, Iosua (sau Isus Navi), Judecătorii, Rut,
I Regi (1 Samuel), 2 Regi (2 Samuel), 3 Regi (1 Regi), 4 Regi (2 Regi), 1 Cronici şi 2 Cronici (1 şi 2 Paralipomena), Ezra, Neemia, Eslera, Iov, Psalmii, Pildele lui Solomon, Eclesiastul, Cântarea cântărilor, Isaia, Ieremia, Plângerile lui Ieremia, Ezechiel, Daniel, Osea, Ioel, Amos, Avdie (Obadia), Iona, Miheia (Mica), Naum, Avacum (Habacuc), Sol'onie (Ţefania), Agheu (Hagai), Zaharia şi Maleahi."[12]

„După tradiţia păstrată în scrierile sfinţilor părinţi aflăm că cele 39 de cărţi (amintite mai sus n.n.) ale *canonului* Vechiului Testament sunt recunoscute ca *Scriptură inspirată."*

NOUL TESTAMENT:

„Noul Testament cuprinde un număr de 27 de cărţi".[13] ,,Să nu ne lenevim a le spune:

- patru Evanghelii: a lui Matei, Marcu, Luca şi Ioan, apoi după acestea Faptele Apostolilor şi şapte epistole ale Apostolilor ce se numesc catolicești, aşa:

11 „Expunerea doctrinei Bisericii creştine ortodoxe" de W.Guettee, Bucureşti - 1901, pag. 132-133.

12 „Studiul Vechiului Testament" - manual penU-u seminaiiile teologice, Bucurcşti 1978, pag. 14.

13 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă" - Bucureşti 1978, pag. 35.

- una a lui Iacov, două ale lui Petru, trei ale lui Ioan şi una a lui Iuda,
- ale apostolului Pavel sunt 14 epistole, care astfel sunt numite: una către Romani, două către Corinteni, după aceasta către Galateni, către Efeseni, către Filipeni, către Coloseni, către Tesaloniceni două, către Evrei şi apoi către Timotei două, iar către Tit una, şi cea după urmă către Filimon şi apoi Apocalipsul lui Ioan."

(Alanasie - părintele ortodoxiei)[14]

Dc reţinut:

„Atât Vechiul, cât şi Noul Testament (cu cele 66 dc cărţi amintite n.n.) formează împreună *un* tot *unitar*, indisolubil, organic, care cuprinde iconomia *mântuirii.*"[15]

„încât pe drept cuvânt s-a spus că „Vechiul Testament în cel Nou se descoperă, iar Noul Testament în cel Vechi se ascunde."

(Augustin)[16]

„Deci accst prea ncmincinos *canon* (ccle 66 dc cărţi citate mai sus n.n.) să fie al Scripturilor celor *insuflate de Dumnezeu."*

(Amfilohie al Iconiei)[17]

,,Cărţile canonice sunt *insuflate* de Dumnezeu, adică cuprind înlr-în- sele *adevăratul cuvânt* al lui Dumnezeu."

(Nicodim - patriarh BOR)

14 „Pidalion" de Arhimandrit Zosima Târfdă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 149.

15 „Studiul Vechiului Testament" - manual pentru seminariilc teologice. Bucureşti 1978, pag. 349.

16 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Ioan Mircea, Bucureşti 1984, pag. 338.

17 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucuieşi 1933, pag. 148.

[18]„Acestea (cele 66 de cărţi ale Bibliei n.n.) sunt *izvoarele mântuirii,* ca cel ce însetează să se satureze de cuvintele cele dintr-însele. în *acestea singure* se binevesteşte *dreapta credinţă.* Nimeni să nu mai adauge la acestea, nici din ele să scoată ceva. Pentru aceasta Domnul mustra pe Saduchei (şi am putea adăuga: pe foarte mulţi astăzi n.n.) zicând:
„Vă rătăciţi *neştiind Scripturile,* nici puterile lor",'iar pe Iudei îi sfătuia:
„*Cercetaţi Scripturile,* că acestea sunt care mărturisesc pentru Mine."
(Atanasie - părintele ortodoxiei)[19]
„Aceste *Sfinte Cărţi* sunt tezaurul cel mai preţios de lumină şi mântuire pe care Dumnezeu l-a dat celor ce vor crede în El. Biserica creştină le păstrează ca pe o comoară de mare preţ şi le foloseşte ca pe un izvor de apă vie, din care soarbe învăţătura cea dumnezeiască."[20]

2. Traduccrca BIBLIEI în limbile popoarelor?

a) Biblia în original a fost scrisă:

Vcchiul Testament: în ebraică şi foarte puţin în aramaică.
„Limba *ebraică* în care s-au scris cărţile Vechiului Testament este limba vorbită de urmaşii lui Avraam."[21]
„în limba *aramaică* sau haldaică sunt scrise următoarele texte din Vechiul Testament:
Daniel 2,4 - 7,28; Ezra 4,8 - 6,18; 7,12-26; Ieremia 10,11 şi un cuvânt în Genesa 31,47. „[22]
Noul Testament: în greaca post-clasică

18 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - cu binecuvântarea Sf. Sinod, Bucureşti 1944, pag. 16.

19 „Pidalion" cu orânduire nouă şi tâlcuiri de Arhimandritul Zosima Tâiălă şi Iconom Stravofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 149.

20 „Studiul Vechiului Testament" Bucureşti 1978, pag. 13.

„Limba greacă din cărţile Noului Testament se leagă direct de greaca numită post-clasică."

b) Traduccri în alte limbi:

„Spiritul pururea libera] al Bisericii Răsăritene a îngăduit totdeauna, fără şovăială, traducerea şi folosirea Scripturii în limbile vorbite de popoarele ortodoxe."[23]

* *traducerile după originalul ebraic primează:*

„Studenţii teologi se deprind de la început să vadă în Vechiul Testament *ebraic* depozitul cel adevărat al revelaţiunii vechi-testamen- tare."[24]

* *când traducătorii folosesc Septuaginta, textul trebuie confruntat cu originalul (ebraic):*

/¡Niciodată n-a fost oprită îndreptarea critică a Septuagintei de către bărbaţii bisericeşti pe baza *originalului,* după care, de altfel, s-a făcut şi traducerea Vulgata, care este folosită de Apuseni."[25]

c) Traduccri româneşti dea lungul anilor:

„Această carte dumnezeiască a apărut tipărită în întregime, întâia oară în viaţa poporului român, de-abia acum vreo două sute şi şaizeci de ani." (Gala Galaction, febr. 1935).[26]

„Iată o listă a Bibliilor traduse şi tipărite în româneşte, în întregime sau în parte a fiecăruia din cele două Testamente. Lista a fost alcătuită de pr. N. Şerbănescu, profesor la Institutul teologic din Bucureşti:

1. Palia, Orăştie 1582 (numai Pentateuhul) (de fapt, 37 din 39 de cărţi ale Vechiului Testament traduse de protestanţi români n.n.).
2. Noul Testament, Bălgrad 1648 (Simion Ştefan).
3. *Biblia,* Bucureşti 1688 (Şerban Cantacuzino) (de fapt Radu şi Şerban Greceanu împreună cu Nicolae Milescu n.n.).
4. Noul Testament, Bucureşti 1703 (Antim Ivireanul).
5. *Biblia,* Blaj 1795 (Sămuel Klein şi Ion Bob) (traducătorii fiind greco-catolici români n.n.).
6. Noul Testament, St. Petersburg 1817 (text după Biblia de la Blaj n.n.).
7. Vechiul Testament, St. Petersburg 1819.
8. Noul Testament, Neamţ 1818 (în traducerea monahilor Silvestru şi. Uarie şi tipărit de rrutrop. Veniamin Costachi n.n.).
9. Noul Testament, Bucureşti 1839 (cele patru Evanghelii).
10. Noul Testament, Buzău 1834 (cele patru Evanghelii).
11. Noul Testament, Smirna 1838.
12. Noul Testament, Smirna ed. a Il-a 1846.
13. *Biblia,* Buzău 1854-1856 (de fapt cea de la Blaj colaţionată cu alte versiuni n.n.).
14. *Biblia,* Sibiu 1856-1858.(Şaguna) (de fapt textul de la Petersburg îmbogăţit cu aproape 100 de ilustraţii n.n.).
15. Noul Testament, ed.IV Bucureşti 1857.
16. *Biblia,* Iaşi 1865 (Britanică).
17. Noul Testament, Bucureşti 1867 (Britanică).
18. *Biblia,* Iaşi 1871 (Britanică).
19. *Biblia,* Pesta 1873 (Britanică).
20. *Biblia,* Iaşi 1874 (Britanică).
21. *Biblia,* Bucureşti 1893 (Britanică).
22. Noul Testament, Bucureşti 1897 (Niţulescu).
23. Noul Testament, Bucureşti 1905.
24. Noul Testament, Bucureşti 1906 (Britanică, Niţulescu).
25. *Biblia,* Viena 1903 (Britanică).
26. *Biblia,* 1906 (Britanică, Niţulescu).
27. *Biblia,* 1909 (Britanică).
28. *Biblia,* Bucureşti 1912 (Britanică).
29. Noul Testament, Bucureşti 1912 (Britanică).
30. *Biblia,* Bucureşti 1913 (Britanică).
31. *Biblia,* Bucureşti 1914 (Sf. Sinod).
32. *Biblia,* Londra 1920 (Britanică).
33. Noul Testament, Bucureşti 1920 (Cornilescu, Britanică).
34. Noul Testament, Bucureşti ed. a Il-a 1922 (Britanică, Cornilescu).

21 Ibidem, pag. 27.

22 - manual pentru seminariile teologice.

23 „Simbolica" de Hr. Andruţos, Craiova 1955, pag. 121.

24 „Biblia adică dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament" tradusă de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 7.

25 „Simbolica" de Hr. Andruţos, Craiova 1955, pag. 120.

26 „Ziua Domnului" de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 338.

35. Noul Testament, Bucureşti 1922 (Sf. Sinod).
36. Noul Testament, Bucureşti 1924 (Britanică).
37. Noul Testament, Neamţ 1924 (Nicodim).
38. Noul Testament, Bucureşti 1925 (Britanică).
39. Noul Testament, Ed. II Neamţ 1926 (Nicodim).
40. *Biblia*, Bucureşti 1926 (Britanică).
41. Noul Testament, Bucureşti 1927 (Gr. Pişculescu) (cunoscut sub pseudonimul Gala Galaction n.n.).
42. Noul Testament, Bucureşti 1928 (Britanică).
43. Noul Testament, ed. a Il-a Bucureşti 1930 (Gr. Pişculescu, cunoscut sub pseudonimul Gala Galaction).
44. *Biblia*, Bucureşti 1930 (Britanică).
45. Noul Testament, ed. a IIl-a Neamţ 1931 (Nicodim).
46. *Biblia*, Bucureşti 1936 (Institutul Biblic) (traducere de V.Radu, Gala Galaction şi Nicodim - n.n.).
47. Noul Testament, Bucureşti 1938 (Britanică).
48. *Biblia*, Bucureşti 1938 (Carol II).
49. Noul Testament, ed. a I-a Bucureşti 1941 (Nicodim).
50. Noul Testament, Cluj 1942 (Nic. Colan).
51. *Biblia*, ed. a Il-a Bucureşti 1944 (Institutul Biblic).
52. Noul Testament, Bucureşti (Mihălcescu, T.Popescu).
53. Noul Testament, ed. a Il-a Cluj 1945.
54. Noul Testament, Bucureşti 1951.
55. *Biblia*, London 1965.
56. *Biblia*, Bucureşti 1968 (texte selectate din mai mulţi traducători anteriori n.n.).
57.. *Biblia*, Bucureşti 1975.
58. Noul Testament cu Psalmi, Bucureşti 1972.
59. Noul Testament cu Psalmi, Bucureşti 1979.[27]

„De această Sfânlă Carte se leagă taine, meniri şi binecuvântări negrăite. Ori de câte ori unde *Sfânta Scriptură* apare - ca o floare în vârful unei ramuri - din seva, din dorinţa, din cucernicia unei noi generaţii, şi *într-o nouă'traducere,* un capitol de viaţă începe."
(Gala Gal act ion)[28]

„Iar faptul că în limba literară românească de azi nu există o versiune acceptabilă a *Sfintelor Scripturi*, ne recomandă iarăşi şi iarăşi generozităţii Institutului Biblic Britanic."
(Gala Galaction)[29]

3. BIBLIA - scrisă dc oameni, dar sub îndemnul Duhului Sfânt

,,Sfânta Scriptură sau *Biblia* este colecţia de Cărţi... şprise sub inspiraţia Duhului Sfânt şi deci care cuprind cuvântul lui Dumnezeu scris, descoperit oamenilor odată pentru totdeauna şi necesar mântuirii lor."[30]

,,Sfintele Scripturi nu sunt operele oamenilor (ca o creaţie a lor firească n.n.), ci sunt scrise din *îndemnul Duhului Sfânt*, cu voinţa Tatălui, prin Isus Hristos." (Origen)[31]

„Privite în ansamblul lor, cele două Testamente, *inspirate* de Unul şi Acelaşi Duh al iui Dumnezeu, dovedesc cu prisosinţă că ele conţin *cuvântul veşnic al lui Dumnezeu*, adevărul etern, neschimbat şi unic al dreptăţii Lui."[32]

„Prin acest canon (68 - sinod VI - 691 d.Hr.) se porunceşte să se păstreze şi să se respecte cărţile Vechiului şi Noului Testament ca cele ce conţin *învăţătura cea mai sublimă* pentru fericirea şi *mântuirea* noastră."

„Foarte bine ştim că *Scripturile* sunt desăvârşite, fiind spuse de Cuvântul lui Dumnezeu şi de.DuhuI *Lui."*
(Irineu)[33]

,,în concluzie, Sfânta Scriptură este prodqsul cooperării *dumnezeieşti şi omeneşti"* (a nu se uita partea omenescului în judecarea Scripturii Sfinte n.n.).

4. Cum trebuie ciţită Biblia?
CU RESPECT SFÂNT

27 „Dascăli de cuget şi simţire românească" de Dr. Antonie Plămădeală, episcopul Buzăului. Ed. Institutului Biblic, Bucureşti 1981, pag. 441-442.

28 „Ziua Domnului" - pagini creştine de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 337.

29 Ibidem, pag. 332.

30 „îndrumător bisericesc misionar şi patriotic - 5" - Galaţi 1989, pag. 17.

31 „Studiul Vechiului Testament" - Bucureşti 1978, pag. 20.

32 Ibidem, pag. 352.

33 „Studiul Vechiului Testament" - manual pentru seminariile teologice, Bucureşti 1978, pag. 20.

„Sfânta Scriptură *nu e o carte la fel cu celelalte*. Ea are un caracter deosebit şi o însemnătate fără pereche pentru sufletul omenesc, pentru că îl introduce în taina *infinitului* şi a veşniciei şi îl învaţă să-şi satisfacă cete mai înalte şi mai nobile aspiraţiuni ale sale... întreprinderea *citirii* ei (a Sfintei Scripturi n.n.) trebuie să fie ca intrarea într-un *templu măreţ* şi *sfânt* care ne umple de cutremur şi *respect,"*[34] *CU RUGĂCIUNE*

„Augustin spune că cei ce *citesc* Sfânta Scriptură trebuie *să se roage* ca să înţeleagă, fiindcă prin rugăciune omul se înalţă peste condiţiile vieţii de faţă şi caută cu fiinţa sa sufletească a locui în vecinătatea lui Dumnezeu."
(De doctrina christiana, lib. DI, c.37).[35]

„CU UMILINŢĂ ŞI MODESTIE „La început, când eram copil - zice Augustin - voiam să ajung culmea în mânuirea Scripturilor mai înainte de a căuta pietatea, iar cu apucăturile stricate, însumi îmi închideam uşa Domnului meu. Căci *mândru* fiind, îndrăzneam să caut ceea ce nu se poate găsi decât când eşti *umilit*... Eu, nenorocitul, mă socoteam în stare să zbor şi am părăsit cuibul, dar în loc să zbor, am căzut."

CV MINTEA CLARĂ, LIMPEDE „Fericitul Ieronim zicea... către Vigilanţiu: „Nu poate acelaşi om să cerceteze Scipturile şi *banii,* nici *să guste vinul* şi să înţeleagă pe profeţi sau apostoli" (Epist.61,3)[36]

„ Aceasta corespunde şi cu ceea ce spunea Sf. Apostol Pavel: „Omul pământesc nu primeşte, cele ce sunt ale Duhului lui Dumnezeu (1 Cor. 2,14) „'.[37]

5. *Efcctul Sfintei Scripturi în viaţa celui ce o citeşte* „Toată *Scriptura* este insuflată de Dumnzeu şi *folositoare* şi nimeni nu poate împiedica pe cel ce vrea să se *mântuiască".*
(Petru Damaschin)[38]

„Ea *(Sfânta Scriptură*) are o mare însemnătate şi valoare pentru *mântuirea* noastră. în parabola semănătorului ni se arată *roadele* pe care le poate aduce Cuvântul lui Dumenzeu în *viaţa noastră* (Mat. 13,1-23), iar în parabola bogatului nemilosliv şi săracul Lazăr citim: 'Au pe Moise şi pe prooroci, să asculte de ei' (Luca 16,29). Mântuitorul însuşi a spus mulţimilor care îl urmau: „Fericiţi cei ce ascultă *Cuvântul lui Dumnezeu* şi îl păzesc pe el" (Luca 11,28)
[39]

34 „Ermeneutică biblică" - manual pentru învăţătura clasei a VH-a a seminariilor teologice din România Veche de Arhimandritul I. Scriban, Ed. D-a, Bucureşti, 1922, pag. 18.

35 Ibidem, pag. 19.

36 Ibidem, pag. 20

37 Ibidem, pag. 20

38 „Filocalia sau culegere din scrierile Sfinţilor Părinţi care arată cum se poate omul curaţi, lumina şi desăvârşi - Voi. V; Traducere, introducere
. şi note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Bucureşti 1976, pag. 47.

39 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă", Bucureşti 1978, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii ortodoxe române, pag. 36.

„Sfânta Scriptură este, de asemenea, pentru sufletul credincioşilor un adevărat *balsam* pe care Dumnezeu li-l acordă. De aceea Sfântul Apostol Pavel ne cere *s-o citim cu stăruinţă* (2 Tim. 3,15), iar sfinţii Părinţi o socotesc *'hrană a sufletelor', 'leac împotriva rănilor sufleteşti'* şi *'scară pe care ne urcăm la Dumnezeu',,*[40] „Nici gloria, nici puterea, nici prezenţa prietenilor, nici vreun al lucru omenesc - spune Sf. Ioan Gură de Aur - nu poale să *mângâie* un suflet cuprins de tristeţe, aşa cum o poate face *citirea Sfintei Scripturi,* eăci această citire este o *convorbire* cu Dumnezeu."[43]

6. *Cunoaşterea Biblici este neccsară şi obligatorie pentru creştini*

„Ştim că toată *Scriptura* este inspirată de Dumnzeu şi folositoare. Ea este de *o trebuinţă atât de ntare,* încât *fără ea* este *cu neputinţă* să fie cineva drept credincios în vreun fel."
(Mărturisirea lui Dositei)[41]

„Din această cauză, *citirea* ei este, în adevăr, *necesară şi obligatorie..."*
(Hr. Andruţos)[42]

„De aceea nu-i deloc un lucru de mirare că bătrânica cutare învaţă carte la 60 de ani, ca să poată citi Biblia."

„Sfântul Ambroziu este acela care într-un înalt avânt de elocvenţă mărturiseşte creştinilor săi: *cupa înţelepciunii* este în mâinile voastre. Această cupă însemnează *Vechiul şi Noul Testament. Bea din ea,* căci bei pe *Hristos...* Bea *Cuvântul* din cele două Testamente..."[43]

„în Anglia, Sfânta Evanghelie şi *toată Biblia* însemnează bun *sufletesc naţional.* Primii miniştri, membrii parlamentului, ca şi fiii cei mai umili ai neamului englez sunt metodici, sunt zilnici cititori ai *Sfintelor Scripturi."*

40„Istoria religiilor" de D. Prof. Dr. Emilian Vasilescu, Bucureşti 1982, pag. 389.

„Istoria religiilor" de D. Piof. Dr. Emilian Vasilescu, Bucureşti 1982, pag. 389.

41„Simbolica" de Hr. Andruţos, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu profesor universitar - Editura centrului mitropolitan al Olteniei - Craiova 1955, pag. 121

(Gala Galaction)[44]

„Sufletul care *se adapă cu Dumnezeiasca Scriptură* este ca şi pomul cel sădit lângă izvorul apelor, se îngraşă şi *dă roade coapte,* adicj *credinţa adevărată* şi se împodobeşte cu frunze mereu verzi, adică cu fapte bine plăcute, căci Sfânta Scriptură ne îndreaptă atât spre fapte bune, cât şi spre gânduri netulburate... Nimeni să nu se lenevească deci la *citirea* ei. De va-citi o dată sau de două ori şi nu va înţelege să nu se lenevească, ci *să stăruiască."*
(Ioan Damaschin)[45]

,,Nu mai este neccsar (pentru a ne convinge n.n.) să facem trimiteri la scrierile episcopilor ortodocşi Theodochis, Evghenie Bulgaris, Platon şi alţii care *reconuindâ tuturor citirea Scripturii,* pe baza lui Hrisostom (Omilia a Il-a la Matei şi altele)".

„Această stare sufletească este o dorinţă arzătoare a creştinului de a-şi da seama de credinţa sa, de a colabora la luminarea sa lăuntrică şi de a putea să *citească* şi el *acasă* Cuvântul lui Dumnezeu."[46]

„Nouă ne mai trebuie poate încă o sută de ani până să ajungem acolo unde popoarele culturale apusene se găseau acum un veac şi două veacuri. Dacă îngerii Domnului ar voi să facă printre noi un control de sărbători şi să cerceteze - pentru informarea noastră - câţi români ştiutori de carte vor citi câteva pagini din Sfânta Evanghelie: rezultatul ar înveseli adâncurile Iadului şi pe toţi cei ce sălăşluiesc în ele!"
(Gala Galaclion)[47]

,, într-o astfel de împrejurare, întoarcerea la Evanghelie este foarte firească şi necesară, dar nu în înţelesul de a o citi o dată pe săptămână la slujba bisericească, ci a o face pâinea cea de toate zilele, a noastră şi a enoriaşilor noştri."

,,'Cefcetaţi Scripturile' a devenit o dorinţă, un îndemn şi o *obligaţie* pentru toţi."

(luslinian - patriarh B.OR.)[48]7. Sfânta *Scriptură este singura tradiţie sfântă* şi *sigură fiind tradiţia profeţilor şi apostolilor*:

VECHIUL TESTAMENT

de la forma fui orală la cea scrisă:

„...Spiritul sfânt... prin *profeţi* a propovăduit *poruncile* lui Dumnezeu."
(Irineu)[49]

„Profeţii se grupează în trei perioade. *I. De la creaţiune până la Moise:*

1. Adam (Gen. 2,16.17); 2. *Enoh* (Gen. 5,23.24); 3. *Lameh* (Gen. 5,28.29); 4. *Noe* (Gen. 6,9.13; 8,20.21); *5. Avraam* (Gen. 15,12.13); *6. Isaac* (Gen. 26,3); 7. *Iacov* (Gen. 27,27-29); 8. Josi/(Gen. 41,15-36); 9. *Moise* (Num. 12,6-8; Deut. 34,10- 12)".[50]

„Trebuie avut în vedere că din timpul morţii patriarhului Iacov, ca cel din urmă mare reprezentant al epocii patriarhale, pentru veacuri întregi au contenit orice contact direct cu Dumnezeu... în astfel de împrejurări pentru fiii lui Israel rămase singurul izvor al cunoaşterii lui Dumnezeu *tradiţia părinţilor,* de care fără îndoială se şi ţineau... *După aceea* (pe timpul lui Moise n.n.) în *legiuirea din* Sinai, multe din legiuiri ne arată limpede că la popor *existau* multe din acele obiceiuri şi aşezăminte religioso-moralc (transmise şi păstrate corect de la profeţi n.n.) care în această *legiuire* numai s-au întărit şi s-au lămurit. *(Legea scrisă* fiind o pecetluire a ceea ce era cu adevărat tradiţie sfântă n.n..)"[51]

II.]> *la Moise până la robia babiloniană suni 56 de profeţi şi* 4 *profetese.* Cei palru mari: Isaia, Icremia, Iezechia, Daniil,

42 Ibidem, pag. 121

43 „Ziua Domnului" - pagini creştine de Gala Galaction. Editura

44 Institutului biblic şi de misiune ortodoxă. Bucureşti 1958, pag. 324.

45 „Studiul Vechiului Testament" - manual pentru seminariile teologice, Bucureşti 1978, pag. 14-15.

46 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" - Pr. Prof. Dr. Gh. I. Ghia, Craiova 1925, pag. 5.

47 „Ziua Domnului" - pagini creştine de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 321.

48 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - cu aprobarea Sfântului Sinod, Bucureşti - 1968, pag. 5.

49 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşcanu, doctor în teologie, voi. 2, cu aprobarea Sf. Sinod al BOR la 23 octombrie 1909, Bucureşti, 1911, pag. 560.

50 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Ed. Episcopiei ortodoxe române, Oradea 1955, pag. 25.

şi 12 mici: Iona, Oseia, Amos, Ioiel, Mica, Naum, Sofonia, Habacuc, Obadia, Agheu, Zaharia, Maleahi, plus cei care apar în *Scriptură."*[52]

„...tradiţia generală...şi-a găsit expresia în *Sf. Scriptură..."*[53]

„Transmiterea *orală* a tradiţiei *este înlocuită* cu studierea şi explicarea *textelor scrise/*[54]

III. *JDe la luarea în robie până la Hristos;* în această perioadă n-a apărui decât/un singur *profet* mare: Ioan Botezătorul... Deoarece profeţii sunt însufleţiţi, luminaţi şi *trimişi* de Dumnezeu, sunt numiţi şi robii lui Dumnezeu... Ei îşi îndeplineau misiunea prin *Sf. Duh,* cum accentuează *Noul Testament (2* Petru 1,21)."

NOUL TESTAMENT
de la forma lui orală la cea scrisă:

„Sfinţii Apostoli, după înălţarea Domnului la cer au continuat să răspândească învăţătura creştină, la începui prin viu grai ca şi Mântuitorul..."[55]

„între acestea, curând a trebuit să se nască şi interesul pentru aceea ca să se dea *în scris* ceea ce până acum se transmitea numai verbal. Curând se ivi nevoia ca ceea ce se comunica numai după tradiţie să se facă *mai temeinic* cu *ajutorul* scrisului cu atât mai vârtos că scrisul dădea putinţa să se răspândească istorisirile despre viaţa lui Isus Hrislos şi printre asemenea confraţi, care nu s-au aliat în cercul cel mai de aproape al *apostolilor..."*[1'] „Tradiţia deci încredinţată Sfinţilor *Apostoli* poartă numele de *Tradiţie apostolică...* (şi e consemnată în Sf. Scriptură n.n.)".

„Acestor *aleşi* s-au descoperit adevărurile, iar ei le-au *scris* şi lăsat în *scrierile lor,* care formează *Sfânta Scriptură."*[56]

Deci tradiţia apostolică sigură este de găsit:

„în lumina *Sfintelor Evanghelii* şi a *Faptelor Apostolilor, a epistolelor Sfântului Pavel* şi ale celorlalţi *sfinţi Apostoli* - documente creştine sigure, cunoscute, folosite şi socotite *autentice* înainte de anul îoo..."[57]

Datorită acestui fapt:

„Tradiţia apostolică a fost socotită ca *regulă de credinţă"* (fiind biblică, deci sigură n.n.).[58]

„...iar Tradiţia care *s-a dezvoltat după* moartea Sfântului Apostol şi Evanghelist Ioan (deci după epoca biblică şi apostolică n.n.) poartă numele de Tradiţie bisericească.(¡¡^c nebiblică, nesfântă, de aceea nu poale fi regulă de credinţă n.n.)."

8. Dcci tradiţia biblică judccă tradiţia biscriccască, pentru că tradiţia biblică este singura tradiţie sigură:

„Cât priveşte neschimbarea şi nealterarea Sfintei tradiţii, aceasta se poale cunoaştc dacă se controlează menţinerea următoarelor condiţii: Să nu consfinţească formulări cuprinzând în sine contraziceri sau care se contrazic cu tradiţia apostolică sigură şi *să nu contrazică Sfânta Scriptură...*

Când tradiţia nu îndeplineşte aceste condiţii, ea nu poate fi *adevărată şi sfântă,* deci nu poate fi *admisă şi urmată"* (deci tradiţia biblică este singura tradiţie sfântă şi regulă de credinţă n.n.).[59]

9. *Astfel crcdinţa crcştină sc stabileşte pc temeiul Sfintelor Scripturi ca tradiţie sigură şi sfântă a proorocilor şi apostolilor.*

„Cu cât mai larg sc răspândea Biserica, cu cât sc depărta mai mult timpul, cu atât mai mult a trebuit să crească interesul pentru *expunerile scrise..."*

Scripturile Sfinte şi inspirate de Dumnezeu *sunt îndestulătoare în sine* pentru vestirea adevărului."

„Ia împreună *Legea şi Profeţii,* cu *evangheliile* şi scrierile *apos- tolesti* şi *de aici scoate credinţa."*

51 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, traducere de paUiaihul Nicodim, voi.II Bucureşti 1944, pag. 13.

52 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valcrian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei. Oradea 1955,. pag. 25.

53 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de patrimhul Nicodim, Vol.I, Bucureşti 1944, pag. 166.

54 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliadc, voi. II, Bucureşti 1991, pag. 235.

55 „Pidalion cu o cârmuire nouă şi tâlcuiri" de Zosiina Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 1.

56 „Dogmele religiunii creştine ortodoxe" de Ec.Prof.St.Călinescu, Bucureşti 1906, pag. 7.

57 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucurcşti 1982, pag. 390.

58 „îndrumător bisericesc, misionar şi pauiotic - 5 Galaţi, pag. 18.

59 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Bucureşti 1981, pag. 25.

(Terlulian)[60]

„Scrierile sfinte care cuprind *Legea şi proorocii* alcătuiesc laolaltă ceea ce sc numeşte *Vechiul Testament...* iar cele scrise de *apostoli şi evanghelişti* alcătuiesc *Noul Testament* (deci bine zicea Tertulian: de aici din Vechiul şi Noul Testament scoate credinţa n.n.).“[61]

„Dar noi ne ţinem cu îndrăzneală de dreapta credinţă pe temeiul *dumnezeieştilor Scripturi,* punând-o ca un sfetnic în candelâbru.”
(AlaniLsie cel Mare)[62]

„Pentru aceasta Apostolul Pavcl zice: 'Toată *Scriptura* este de Dumnezeu insuflată şi de folos spre învăţătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înţelepţirca cea spre dreptate, ca omul lui Dumnezeu să fie deplin şi gata spre lot lucrul bun.'„
CONCLUZII:
„fiţi, fraţilor ambiţioşi şi zeloşi în cele ce priveşte mântuirea. Ccr-cctaţi Sfintele Scripturi, cele adevărate, cele date prin Duhul cel Sfânt (cele canonice, nu apocrifele n.n.). Ştiţi că nimic nedrept, nici neadevărat nu este scris în ele.”
(Clement Romanul)[76]
Juste semnul virtuţii a ccrccta Scripturile, după glasul dunvieze- iesc >i *a-şi da silinţa, după putere spre. a le înţelege*
(Epifanie - patriarhul Târnovei)[63]
J'ăcatele contra îngrijirii intelectuale sunt: *nepăsarea faţă de adevăr, dispreţul ştiinţei şi al culturii spirituale şi lenea...”*
Neglijarea Scripturilor înseamnă neglijarea lui Hristos (Ignoratio Scripturarum, ignoratio *Christi est)”.*

(Ieronim)[64]TRADIŢIA NEBIBLICĂ ŞI CREDINŢA

„Să nu treccţi peste 'ce e scris'.” Ap. Pavel (1 Cor. 4,6 *p.m. - Biblia sinodală -1991)*

TRADIŢIA BISERICEASCĂ SAU NEBIBLICĂ

1. Tradiţia ncbiblică a fost condamnată dc Isus şi dc apostoli:
„Deosebit de învăţătura.Evangheliei, scrierile Noului Testament vorbesc şi de 'învăţătura fariseilor şi saducheilor' de care Domnul şi apostolii îndeamnă pe ascultătorii lor să *se ferească* (Matei 16,12) şi de *'învăţături care sunt porunci omeneşti'* deci *zadarnice* (Mat. 15,9; Marcu 7,7; Col. 2,22) şi să apere dreapta învăţătură.“'[65]

„Pe vremea Mântuitorului, comentariile făcute de rabini la textele Sfintei Scripturi nu erau fixate în scris, ci se păstrau ca *tradiţii orale* cu putere dc lege şi se completau necontenit cu noi interpretări dc la caz la caz. După multe ezitări, au început să se redacteze şi în scris aceste comentarii, aceste Mişnah, formând adevărate coduri de legi juridico-religioase iudaice... (precum canoanele sinoadelor creştine n.n.). Cu vremea, Mişna a devenit pentru evrei o a doua Lege şi încă mai importantă, decât cea dintâi, lucru pentru care Mântuitorul îi *certa* (Mat. 15,2-3; Marcu 7,5-8).“[66]

.. .aşa numitele *'tradiţii părinteşti'*.. .cu o pioasă *exagerare* se atribuiau chiar lui Dumnezeu, care le-ar fi comunicat verbal lui Moise

60 „De prcscriplione liaereticoruin” de Tertulian, cap. 36 (Legeni ¿I l'rophelas - cum evangeliis et apostolicis litleris iniscet el inde potat fidem).

61 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de loan Mircea, Bucureşti 1984, pag. 433.

62 „Sfântul Atanasie cel Mare” - trad. Pr.Piof.Dumitru Slăniloae. Bucureşti 1987, pag. 163.

63 „Mircea cel Mare” de Preot Prof.Niculae Şcrbănescu şi Prof.Dr.Nicolae Stoicescu, Bucureşti 1987, pag. 188.

64 „Ziua Domnului” - pagini creştine de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 325.

65 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Preot loan Mircea, Bucureşti, 1984, pag. 252.

66 „Istoria religiilor” de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti, 1982,pag.372.

pc muntele Sinai (de fapt o minciună inventată pentru a fi crezute de popor n.n.)" „

„Când Sfânta Scriptură şi tradiţia s-au dovedit în *dezacord* între ele, atunci importanţa cea mai mare s-a dăt acestei din urmă. Fariseii proclamară pe faţă aceasta şi după *sentinţa evanghelică* şezură pe scaunul lui Moise, *înlăturând pe marele legiuitor* (Mal. 23,2)."[67]

„Astfel, le observa Iisus, aţi înlăturat *por unea lui Dumnezeu* prin *tradiţia voastră*. Făţarnicilor - cu indignare exclamă fii, demascând goliciunea lor internă - bine a proorocit de voi Isaia zicând:'oamenii aceştia se apropie de Mine cu buzele lor şi Mă cinstesc cu limba, iar cu inima sunt departe de Mine."[68]

„Sfântul Apostol Pavel îi previne pe creştini despre aceasta: 'luaţi scama fraţilor să nu vă amăgească cineva cu filozofia şi cu înşelăciune deşartă după *traditia omenească,* după *datinile* lumii, iar nu după Hristos" (Col. 2,8).

2. *Abaterea dc la Cuvântul* scris *al lui Dumnezeu duce la dezastru:*

„Politicește iudeii avțau să suporte jugul roman cu mult mai greu decât orice alt popor, numai din cauza exclusivismului lor, iar *moral-mente'* viaţa lor nu se deosebea mult de a popoarelqr păgâne, pentru că *legea* lui Moise *nemaifiind respectată* în spiritul ei, *credinţele deşarte* şi imoralitatea se înmulţiseră simţitor, ceea ce face pe istoricul Iosif Flaviu (95 d.Hr.) să asemene Ierusalimul cu Sodoma şi Gomora de altădată."[69]

„La bizantini se observă o deosebită predilecţie pentru *formă,* pentru partea dinafară a cultului, pe când fondul, îmbunătăţirea vieţii sufleteşti, înălţarea morală este *cu lotul neglijată.* Acest *formalism* stăpâneşte pe toţi deopotrivă de sus până jos, de la împărat până la slugă, dc la patriarh până la ţârcovnic." [70]

3. Tradiţia bisericcască fiind ncbiblică nu se găseşte în Sfânta Scriptură, ci în literatura bisericească;

„În Biserică ş-a dezvoltat încă de timpUriu o literatură proprie (nesfântă n.n.), numită *literatura bisericească,* spre deosebire de *literatura sfântă* sau *Sfânta Scriptură."*[71]

„Nu însă toată *literatura bisericească* (tradiţia bisericească n.n.) are aceeaşi valoare şi operele scriitorilor creştini n-au toate aceeaşi greutate, chiar dacă din punct de vedere ştiinţific ar fi egale, ci litera- turei bisericeşti din cele dintâi opt veacuri şi operele scriitorilor bisericeşti din acest timp li se dă numele special de *literatură patristică*" (patristică pentru ortodoxism, care a avut nevoie de opt secole pentru a se naşte n.n.).[10]

4. Tradiţiile ncbiblice (ierurgiilc sau sfinţirile de tot felul, fastul, etc.) au dus la degradarea simplităţii cultului apostolic:

„...lipsa ierurgiilor (sau molitvelor, sfinţirilor) *nw atrage* după sine pierderea mântuirii... (deci sunt invenţie iară rost n.n.). În timp ce Tainele au fost orânduite chiar de Mântuitorul (botezul şi Sf.Cină n.n.) şi privesc numai viaţa omului (nu şi lucrurile înconjurătoare ca la molitve n.n.), ierurgiile *sunt orânduite de Biserică* (de tradiţia bisericească, nebiblică n.n.)".[72]

„Avântul pe care-l luă Biserica după proclamarea religiunii creştine ca religiune de stat s-a resimţit şi în serviciul divin, care se dezvoltă acum *foarte muit* (prin tot felul de inovaţii n.n.) şi deveni *mai pompos* (neapostolic, ci păgân n.n.)".[73]

„Vigilanţiu (an 362 d.Hr.) un preot din Galia... susţinea (pe bună dreptate n.n.) că cultul *a degenerat* din ce în ce mai mult prin

67 Ibidem, pag. 381-382.

68 „Istoria biblică. Noul Testament". de Prof.A.P.Lopuhin, vol. V, Bucureşti, 1946, pag. 384. .

69 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti - 1911, pag. 15-16.

70 „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de I.Mihălcescu, Bucureşti - 1920, pag. 37.

71 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti-1911, pag.98.

Ibidem, pag. 98.

72 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, Ed. Episc.o_piei Oradiei - 1955, pag. 60.

73 „Istoria bisericească universală - până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti - 1911, pag. 255:

practica cea nouă (neapostolică n.n.) şi şi-a pierdut astfel curăţenia lui". „

5. Tradiţia biscriccască este plină de rătăciri dc tot felul: - erori:

„Sfântul Filip, se zice că a predicat în Frigia şi că a murit răstignit. Tradiţiunea *îl confundă adesea* cu diaconul Filip şi de aceea mai spune că ar fi predicat şi în S amari a'„

.„Mărturiile *nu coincid* în ce priveşte semnul văzut de Constantin înainte de bătălia hotărâtoare de la podul Milvius, în care adversarul său, Maxenţiu şi-a aliat moartea. După Lactanţiu, Constantin 'a fost avertizat *în vis* să-şi pună pe scuturile oştirii semnul ceresc (iniţialele numelui Christos n.n.) şi astfel să înceapă lupta; el s-a supus şi a însemnat pe toate scuturile *numele lui Hristos*' (De mortibus pcrsecu- torum, 48). Dar în Vita Constantini (I, 28-29) (lucrare mai târzie n.n.) Eusebiu, episcopul Cezareei înfăţişează o *poveste deosebită."*

„Sfântul Iustin a murit relativ tânăr: nu la 30 de ani cum din *eroare* ne transmite Sf. Epifaniu, ci probabil pe la 50-60 de ani, adică în plenitudinea forţelor sale spirituale."[74] .

„Sfântul Iacob cel mic, numit şi Iacob fratele Domnului, Iacob cel drept şi Iacob al lui Alfeu a stat toată viaţa în Ierusalim ^i a condus Biserica de aci... Despre moartea sa sunt *două* versiuni."[1]

„Ceea ce tradiţiunea ne spune despre ceilalţi opt apostoli este mai puţin hotărât şi mai nesigur,"

- legende:

„Romano-catolicii pretind că sfântul Fetru a fost de două ori în Roma şi că el este întemeietorul Bisericii din Roma, pe care a şi păstorit-o ca cel dintâi episcop, timp de 25 de ani. Ei ştiu să ne spună că sf. Petru ar li avut în Roma dispută publică cu Simon Magul şi că, atunci când a izbucnit persecuţiunea lui Neron, el plecase din Roma de teama de a nu fi omorât, dar în cale întâlni pe Mântuitorul, pe care îl întrebă: 'Unde te duci, Doamne? Quo vadis, Domine'?', la care Mântuitorul i-ar fi răspuns: 'La Roma, ca să fiu răstignit a doua oară', ceea ce ar fi hotărât pe sf. Petru, ca să se întoarcă înapoi şi să primească moartea de martir. Toate acestea sunt însă-simple *legende,* fără *nici o bază istorică."*[5]

- *adăugiţi false (interpolări):*

„Cuvintele 'sed primatus Petro dalur' din versiunea *interpolată..."* (deci se practicau interpolări n.n.)[76]

„...Teodorit... introducând câteva *interpolări* conlnire doctrinii Bisericii ortodoxe, lără asentimentul autorilor (culegerii de canoane n.n.)..."[77]

-fantezii imposibil de crezut:

„La amănuntele date de Rulin care *nu sunt neapărat reale,* alţi Părinţi *au adăugat* altele şi mai nuanţate anume că cele 12 articole (ale Crezului n.n.) au fost elaborate şi pronunţate fiecare de câte un apostol. E de la' sine înţeles că aceste amănunte sunt *creaţii tardive* cu *mult post-apostolice, răsărite* din evlavia credincioşilor faţă de simbolul de credinţă (evlavia inventatoare de minciuni, deci falsă evlavie n.n.)".

„O tradiţie târzie spune că sfântul Iacob ar li predicat în Spania şi spaniolii pretind că au şi moaştele sale în oraşul 'Sant-Iago' din Com- postella, dar aceasta nu *e de crezut...* (ca multe altele din literatura bisericească n.n.))".[78]

- *apariţia cultului fecioarei Maria* $i *al sfinţilor*:

„Nu *se cunosc* în primele trei secole *sărbători* ale Sfintei Fecioare.. ." (inventarea lor fiind apostazie n.n.)

74 „Patrologie" vol.I de Preot Prof.Dr. Ioan G.Coman, Bucureşti, 1984, pag.268. /

75 Bucureşti-1911, pag. 43.

76 „PaUologie", vol.II de Preot Prof.Dr. Ioan G.Coman, Bucureşti, 1985, pag. 140.

77 „Pidalion cu ocâmiuire nouă şi tâlcuiri" de Zosima Târâiă şi Haralambie Popescu, Bucureşti - 1933, pag. 5.

78 „Istoria bisericească universală până Ia 1054" de I.Mihălccscu, Bucureşti - 1911, pag. 42.

„în jumătatea a doua a sec.IV... *se iviră* şi secte ce se întreceau în *onorarea* îngerilor, Măriei şi sfinţilor...; de la 373 a început secta Coliridianilor (Coliridiensis) în Arabia, care sectă era compusă mai mult din femei şi dădea fecioarei Maria închinarea dumnezeiască ca adoraţiune şi aduceau ca jertfă o plăcintă (ro/ivis) precum păgânii aduceau odinioară o astfel de jertfă zeiţei *Ceres.*"[79]

„Sanctificarea Ireplată, şi în cele din urmă *divinizarea Măriei* reprezintă mai ales *opera* evlaviei populare (evlavie falsă cu care ne-am mai întâlnit n.n.)." '

„Cel mai mare număr de evanghelii apocrife (false, neadevărate n.n.) *au apărui* în secolul IV şi V.

...În aceste evanghelii necanonicc (nesfinte n.n.) se întregea timpul şi activitatea slintei Fecioare din decursul vieţii sale, a apostolilor şi a altor persoane. Negreşit că acele completări erau *născociri* ale pseudo-evangheliştilor (adică evangheliştii mincinoşi, falşi n.n.)"[80]

„în aceste condiţii se înţelege de ce în *primele veacuri* ale creştinismului nu s-a vorbit deloc de vreun cult al Măriei."[81]

- *alte invenţii afltice (sărbătorile):*

„Naşterea Domnului (25 decembrie) a fost serbată *mai întâi* în Apus de la anul 336, a fost *recomandată* în Răsărit de sfântul Grigore de Nazianz şi Sf.Ioan Gură de Aur."[82]

„Creştinii orientali au introdus sărbătoarea Naşterii Domnului în a doua jumătate a secolului al IV-lea."

„Sărbătoarea naşterii lui Milhra parc să fi avut loc în Occident la 25 decembrie, când se sărbătorea *naşterea soarelui* (Nalalis Solis În- vicii)."[83]

„Fixarea datei naşterii Mântuitorului (la 300 de ani după înălţarea Sa la cer n.n.) *în aceeaşi zi* cu nalalis Solis Invicli (naşterea Soarelui neînvins) poate 11 socotită ca o dovadă a concurenţei între cele două religii" (amestecul cu păgânismul fiind de necontestat n.n.).[84]

„Schimbarea la faţă ***a început*** să se serbeze din secolul al V-lea şi tot din aceeaşi epocă datează sărbătoarea Bunei-Vestiri.'„^"

„Sărbătoarea Adormirii Maici Domnului numită şi a luării sale la cer a fost serbată *din secolul V* în Siria, iar *de la sfârşitul secolului al VI-lea* ea a devenit generală şi obligatorie prin dispoziţiile *împăratului Mauriciu (582-602)"* (inovaţii ale unora impuse asupra tuturor n.n.).[85]

„în veacul VII se *introduse* sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului, iar în *veacul VIII* a Intrării în Biserică [86]

- *inventarea iconostasului:*

„Eusebiu ne spune că pe timpurile lui, acest sanctuar (altarul bisericilor ortodoxe n.n.) era despărţit de naos (locul unde stăteau credincioşii n.n.) prin nişte *zăbrele* de lemn împletite ca o plasă, dar alcătuite cu mult gust.,, latinii le ziceau 'cancelii', zăbrele, par-maclâcuri, balustrade...

Aceste zăbrele erau pe timpul lui Eusebiu înalte numai până la piept - pectorale - (alteori doar până la genunchi n.n.) cu timpul *se. tot înălţată* şi se împodobirâ cu mult gust. lustinian (împăratul n.n.) înfrumuseţa zăbrelele din Biserica Sfintei Sofii, cu columne iniei per-pendiculare, îmbrăcate în aur; după aceea a pus deasupra lor alte columne şi apoi *umplu locurile goale dintre ele* cu *icoane...',* '

„Dar cum zăbrelele *nwdificate* de lustinian... nu garantau destulă soliditate... de aceea se puse mai târziu peste columnele lui lustinian o grindă orizontală - iperthiron - de lemn, de metal, ori chiar de m;ir- mură. Grinda aceasta împodobită şi ea... motivă înălţarea mai departe a acestui perete şraşa vedem după sinodul VII ecumenic (an 787) (de fapt al VLII-lea din punct de vedere istoric n.n.) când se

79 „Istoria dogmelor" - după prelegerile D-lui Dr. C.Chiriccscu, curs litografiat 1904 - Litrogr. Andreescu, pag. 163.

80 „Tezaurul liturgic" voi.II de Badea Cireşeann, Bucureşti, 1911, pag. 384.

81 „Povestirile evangheliştilor" de Zenon Kosidowski, pag. 238.

82 „Istoria bisericească universală" vol.I Bucureşti, 1975, p.320.

83 „Istoria religiilor" de Emilian Vasilescu, Bucui^şli - 1982, pag. 310.

84 Ibidem, pag.312.

85 Ibidem, pag. 320.

86 „Istoria bisericească universală până Rt 1054" de I.Mihălccscu. Bucureşti, pag. 257.

statornici cultul icoanelor, că se ridică pe partea despre naos, peste grindă un rând *de icoane, peste acesta altul şi în fine cil treilea rând ţie icoane.* Aşa *a luat naştere* (s-a inventat n.n.) şi s-a dezvoltat i(iconostasul" (în privinţa aceasta apusenii au fost mai puţin inovatori, ei nu au aşa ceva n.n.).

- *târziu se inventează şi toaca de lemn:*

„...în Africa nordică (an 340) se obişnuia trâmbiţa pentru chemarea la cult a creştinilor, tot aşa ca şi odinioară la ludei."

„...abia *in secolul al VUI-lea* găsim mărturii despre "toaca de lemn..."[39]

- *introducerea târzie după sute de ani de la Hristos a veşmintelor liturgice: '*

„...în cele dintâi trei secole *nu cunoaştem* la servitorii biscrice-şti nişte veşminte anumite de cult..."[87]

„Costum special clerul nu pare să fi avut în primele trei secole. Clericii purtau desigur costumul timpului (moda de atunci n.n.) şi al regiunii lor. La cult ei se vor fi îmbrăcat în haine mai bune şi curate... Veşmintele liturgice speciale se cunosc *din secolul al IV-lea.*"[88]

introducerea foarte târzie in cult a tămâierii după ceremoniile model iudaic şi păgân

:„Africanul Arnobiu din Sica, pe la începutul secolului ;d IV-lea, compunând scrierea sa în şapte cărţi contra păgânilor intitulată 'Ad- versus nationes' sau 'Disputationes adversus gentes', în cartea VII, 26-27, *combate fumegaţiunile de tămâie* din cultul păgân, probabil că el nu cunoştea nici *un fel de tămâiere în biserica* creştină. Tot aşa şi liturghia din Constituţiunile apostolice (cartea VIII, cap. 6-15) *nu conţine nici un cuvânt despre tâmâierea Bisericilor.* Acestea toate făcură pe mulţi învăţaţi să se îndoiască (şi pe bună dreptate n.n.) de existenţa tămâierilor la sacrificiul euharistie în cele dintâi trei secole, mai ales că texte precise în această privinţă nu aflăm, ci scriitorii vechi întrebuinţează numai numirea de 'tămâie' cu alle întrebuinţări decâlîn aprinderea ei la serviciul divin."

„Deci e păcat şi înlinăciune a stărui în slujirea în umbre şi a se aduce lui Dumnezeu fie grăsime, fie lămâie, după ce s-a arătat Hris- tos..."
(Sf. Chirii al Alexandriei)[89]

- *contradicţii în regula de credinţă ji în cult:*

„Astfel sinodul ţinut la Ierusalim (sec. XVII n.n.) pe vremea lui Dosilei... *consideră canonice...:* înţelepciunea lui Solomon, Indii, To- bil, Istoria Balaurului, Istoria Suzanei, Macabeii şi înţelepciunea lui Sirah."[90]

„Di*mpotrivă* sinodul ţinui în anul 1672 (deci în acelaşi secol XVII n.n.) la Constanti nopole pe vremea lui Dionisie al IV-lea, constată cu privire la cărţile bune de citit (anaghinoskomena) (cele amintite mai sus: înţelepciunea lui Solomon... lui Sirah n.n.) că ele sunt *numai bune* (Kala) şi *virtuoase* (enarcta). De asemenea Crilopulos socoteşte că 'acestea n-au fost niciodată primite *canonice* şi autentice în Biserica lui Hristos (nici măcar în a evreilor n.n.)"[91]

„Biserica Ortodoxă nu s-a pronunţai, olicial, în sinod ecumenic asupra cărţilor bune de citit (anaghinoscomena) (cele amintite mai sus, numite apocrife de autorii Bibliei lui Şerban CanUicuzino din 1688 n.n.). Sinoadele locale ale secolului al XVII-lca şi în acord cu ele, teologii au exprimat *opinii diferite,* unii socotindu-le *canonice,* iar alţii *morale şi virtuoase* (contradicţii grave ce pun la

87 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici creştine ortodoxe de răsărit" de Badea Cireşeanu - doctor în teologie, Tomul II, bucureşti - 1911, pag. 415.

88 „Istoria bisericească universală" - manual pentru Institutele teologice ale Bisericii Ortodoxe române, vol.I, ed. a ll-a, bucureşti - 1975, pag. 122.

89 „Sfântul Chirii al Alexandriei" - scrieri, partea întâi, închinarea şi slujirea în duh şi adevăr. Trad. de Pr.Piof.Dr.Duniilru Slăniloaie, cu bincc. Preafericitul Părinte Teoclisl, patriarhul BOR. Hd. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 356.

90 „Simbolica" de Hr. Andruţos, traducere clin limba greacă de Iustin Moisescu - profesor universitar, hdilura centrului mitropolitan al Olteniei - 1955, pag. 119-120.

91 Ibidem, pag. 120.

îndoială întreaga mărturisire de credinţă a unei astfel de biserici n.n.).[46]

„Serbarea Paştelor a dai de lucru Sfinţilor Părinţi ai Bisericii creştine (ortodoxe n.n.) deoarece înainte de împăratul Constantin cel mare, adică până la sinodul de la Niceea, *nu era o regulă* lbrmal stabilită. Erau *diferite păreri* (iradiţii nebiblice n.n.) care desigur trebuia să dea naştere la împrejurări şi *vederi deosebite."...*

„Policarp episcopul Smirnei (168 d.H'r.) merse la Anicet episcopul Romei în anul 155 ca să se înţeleagă amândoi asupra potrivirii timpului pascal. Aceşti doi cpiscopi discutând *diferenţa* sărbătoarei, Policarp siis(iiiit că practica (tradiţia n.n.) din Asia proconsulară este moştenită de la apostolii Ioan martirizat în Efes şi Filip martirizat în Ierapole din Frigia,

Anicet *arătă* şi el că practica (tradiţia n.n!) romană a rămas de la apostolii Petru şi Pavel martirizaţi în Roma. *Neîn(elegându-se* între dânşii (căci nici unul nu aveau o tradiţie biblică n.n.) asupra uniformizării serbării paştelor, Policarp şi Anicet s-au despărţit 'cu pace' (rămânând lîecare la aşa zisa tradiţie strămoşească n.n.)".[92]

„Mai iute a fost *cearta* asupra acestei *să'rbătdri^* în finele secolului al ll-lea, între Victor, episcopul Romei (202 d.Hr.) şi Policrat, episcopul El'esului.

Fiecare dintre ei convocând câte un sinod local pentru sprijinirea prăxei (tradiţiei n.n.) moştenite, au terminat *excomunicând* Victor pe Policrat cu asiaticii lui, iar acesta pe Victor cu toţi părtaşii săi, răspândi ndu-se şi epistole sinodale cu aceste hotărâri (în nici un caz nu pot fi învinuiţi apostolii pentru invenţiile contradictorii ale urmaşilor n.n.)".[93][1]

„Chiar şi împăratul Constantin cel Mare avea dorinţa pentru fixarea acestei sărbători creştineşti care producea încurcături *regretabile."*[94]

„Din această abatere nu se Tace nici o călcare de lege după cum arată şi Ioan Hrisostom (şi aceasta era bine s-o ştie şi Constantin cel Mare n.n.): 'scumpătatca timpului şi paza (sărbătorirea n.n.) zilelor, biserica lui Hristos nu ştie.' Şi mai departe: 'Că Dumnezeu nu poartă grijă pentru paza vremilor şi a zilelor (neorânduite de El n.n.) ci pentru pacea şi unirea tuturor' (lucru de care nu s-a ţinut cont n.n.).[95]

. - meşteşugi/e mincinoasă in serviciul liturgic:

„Motivele care au determinat pe Hrisostom de a prescurta liturghia Sf.Vasile şi a se acomoda prin aceasta timpului său, ni le arată Proclu, patriarhul Constantinopolului zicând adică, că Ioan Hrisostom purtând grija de mântuirea oilor, cum se cuvine unui păslor, şi luând în vedere *uşurinţa firei omeneşti,* s-a hotărât a scoate din rădăcină toată *meşteşugirea mincinoasă satanică* (cc venise prin tradiţia nebiblică n.n.). În scopul acesta, el a tăiat multe prelungiri liturgice şi a rânduit a se Tace astfel sfântul serviciu mai scurt."[96]

- păgânisme:

„Conducătorii Bisericii creştine (ortodoxe din sec. IV-V n.n.) veniră la ideea de a face aceste veşminte (liturgice n.n.) *cât mai strălucitoare...* mai ales că şi în *cultele păgâne* se întrebuinţau *haine luxoase.* De aici urma să *se introducă* şi în creştinism vesminte liturgice su semnificaţiuni simbolice şi *străluciri superioare."*

„Nenumărate Sunt chipurile în care *obiceiurile păgân eşti* - buruienile acestea prădalnice - au furat .straie *bisericeşti* pentru a li luate drept altceva decât ceea ce suntînlr- adevăr."[97]

„De praznicul Pogorârii Duhului Sfânt în unele părţi ale ţării încă şi astăzi (sec. XX n.n.) sunt legate obiceiurile -de a purta pelin de la Rusalii" la Sânziene sub cuvânt că Rusaliile ar fi nişte zâne duşmănoase faţă de fele tinere şi flăcăi (şi - până la Sânziene, când in-
Ira din nou în împărăţia apelor -: accsle zâne ar lî în sUtre, la miezul nopţii să fure mintea aceluia care le priveşte cumva.

Iată, aşadar că tocmai praznicul cel mare al întemeierii pe pământ a Bisericii creştine a fost folosit de Satţina pentru a păstra

92 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu. Tomul III, Bucureşti 1912, cu aprobarea sf.sinod, pag. 257.

93 Ibidem, pag. 257.

94 „Pidalion cu orânduire nouă şi tâlcuiri" de Arhimandrit Zosima Târâlă şi Iconoiii Stravofor Haralambie Popescu, Bucureşti - 1933, pag. 30.

95 Ibidcin, pag. 31.

96 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, voi. I, Bucureşti 1910, pag. 41.

97 „Buruieni crescute la umbra Bisericii'„ - de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei - 1955. Editura episcopiei ortodoxe române - Oradea, pag. 39.

mai departe chiar şi în sufletele creştinilor, *datinile cele păgâneşti* de pe timpul romanilor."

„La Romani, victima (de jertfă n.n.) se aducea la altar de către mai marele preoţilor numit *'popa'* (sacrilicator)."

„Popă, la păgâni se numea acel care junghia animalele ce se aduceau jertfă."

„Preoţii români în limbajul poporului sunt numiţi *'popi'* (termen specific păgânismului n.n.)... '*popa=siicri*ficator'.''

„Ştiţi doar cu toţii că nu o dată aţi aliat pe cineva care spunea oţărându-se: „Viii, m-am întâlnit cu un *popă* şi-o să-mi meargă rău!' Şi ca să nu-i meargă rău - acea persoană atingea ceva de fier, răsucea un nasture, sau făcea alte semne ciudate, chipurile ca să desfacă vraja."[98]

„Abia prin sec. VI *se introduseră* clopotele în Biserica occidentală, iar în sec. IX în cea orientală, pentru chemarea pioşilor la rugăciune" (pe aţunci nu existau ceasuri ca acum n.n.).[99]

„...ele (clopotele) erau în întrebuinţare din /vechime *la păgâni..."* (tradiţia bisericească doar le-a adoptat n.n.)..

6. Avertismentul Domnului Isus cu privire la tradiţia ncbiblică c valabil în toate timpurile, chiar şi azi.

„El zice: 'lïecare plantă, pe care *n-a sădit-o* Tatăl Meu cel ceresc, *se smulge*. Lăsaţi-i: ei sunt conducători *orbi ai orbilor,* iar dacă *orb conduce,* apoi amândoi vor cădea în groapă' (Mat. XV, 12-14)".[62]

„Dar în zadar mă cinstesc, învăţând învăţături şi porunci omoiQÏi (Mat. XV, 8-9)" [100]

CONCLUZIE:

.*Sfânta Scriptură poartă deci pe buiu.î dreptate numirea de 'Cartea cărţilor'. Ea este unică în felul ei.* în *ea ne vorbeşte însuşi Dumnezeu, în vreme ce în celelalte, scricri religioase vorbesc oameni aleşi, dar oameni."*[101] , .

„Celor ce sunt pioşi cu adevărat şi filozofi (iubitori de înţelepciune n.n:.), raţiunea le dictează să cinstească şi să iubeasca numai adevărul şi să renunţe a urma părerile celor *vechi, în cazul când acestea ar fi greşite. Şi tot raţiunea cea înţeleaptă dictează iubitorului de adevăr, nu numai să nu urmeze pe acei care săvârşesc sau învaţă vreo nedreptate ci ea în tot chipul şi mai presus de însuşi sufletul* său, să *prefere a săvârşi şi a spune numai cele drepte, chiar dacă l-ar amenința moartcct?"*
(Iustin Martirul)[102]

,Se pare că de nimic în lume nu se face atâta abuz ca de cuvântul 'credinţă'. Toţi îl rostesc, cei mai mulţi din poporul nostru se socot crcştini, nădăjduiesc să J'ie mântuiţi în legea pe care au moştenit-o de la moşii şi strămoşii lor. Dar la o cercetare atentă se

98 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" - de Valerian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei - 4955, pag. 38.

99 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti, 1911, pag. 303.

100 Ibidem, pag. 384.

101 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti - 1982, pag.390.

102 „Apologeţi de limbă greacă" - trad. T.Bodogoe, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Bucureşti - 1980, pag. 26 (Apologia I - Sf. Iustin).

constată că bunul pe care-l poartă nu c aur veritabil ci metal fals!”

[103]*SUPERSTIŢIILE*

Şl

CREDINŢA

*Jar de **basmele** cele lumeşti şi băbeşti Jereşte-te şi deprinde-te cu **dreapta credinţă.”***
Ap. l'avel (1 Tim. 4,7 - Biblia sinodală - 1991)

SPIRITISMUL - antic şi modem

1. Păgănismul ca tradiţie creştină prin amestecul biscricii cu statul:
„Viaţa rcligioasă-morală din acest timp nu mai este la *înălţimea* la care se alia *înainte* de proclamarea religiunii creştine ca *religiune de stal.* Aceasta ne-o spune cu multă amăräciune^ sfanţul Atanasie cel Mare (secolul IV d.Hr. n.n.)”. /
„Trecerea *în masă* la Creştinism a *păgânilor,* făcută de multe ori numai din interes, iar nu din convingere, năvălirile *barbare...* au făcut ca în inimile multora, indiferenţa şi făţărnicia să ia locul pietăţii de mai înainte, *superstiţiile* locul credinţei adevărate...”[2]
„Buruienile *obiceiurilor păgâneşti* au pătruns şi pătrund tot mai mult în grădina Bisericii...”„
„Printre aceste feluri de obiceiuri *păgâneşti...* putem număra:
- chiromanţia (citirea în liniile palmei)
- oniromanţia (tâlcuirea viselor)
- vrăjitoria (farmcce, descântece)
- necromanţia (citirea în oase, mădulare, ele.).
- astrologia (citirea în aştri a sorţii). Şi astăzi se mai spune că cineva are 'o stea norocoasă' sau, de cade vreo stea, se spune că 'a murit cineva'.
- spiritismul (chemarea duhurilor morţilor)
- hipnotismul (somri indus pentru a afla taine)
- telepatie (a alia ce se întâmplă la distanţă)

în afară de faptul că toate acestea sunt nişte simple înşelătorii - bune de amăgit pe cei lesne încrezători în tot felul de *basme* - toate acestea sunt osândite de Dumnezeu ca *obiceiuri păgâneşti...*” (numite azi cu pretenţie: *parapsihologie* n.n.)[104]

„Chiar şi în zilele noastre - în veacul acesta de lumină, când mintea omului, blagoslovită de harul dumnezeiesc a ajuns la adevărate culmi de gândire - chiar şi azi la câteva mii de ani după ce Domnul a -pus poruncă straşnică împotriva obiceiurilor păgâneşti şi diavoleşti a lot felul *de farmece, descântece vrăjitorii* - încă mai întâlnim nu rare ori în oraşele şi în satele noastre creştini - bărbaţi şi femei, bătrâni şi tineri - care încă mai dau crezare sau mai folosesc asemenea *obiceiuri păgâneşti.”„*

„Fie că se numesc *descântece* sau *vrăji, farmece* sau *făcături,* bo- scoane sau nevr-ăji şi aşa mai departe, întâlnim aslfel de *obiceiuri păgâneşti* - mai ales în lumea şalelor - mai la lot pasul în legătură cu naşterea şi botezul, cu nunta şi înmormântarea, cu vânatul şi pescuitul, cu păstoritul şi albinăritul, cu plugăritul şi cu alte munci - precum şi diferite feluri de vrăji pentru prinsul hoţrlor, aducerea ploilor, alungarea furtunilor, vindecarea boalelor, sau în legătură cu dragostea, îndrăgitul şi măritatul, ursitul de bine sau de rău şi al lele.”[105]

„Unii... descântă pe cei bolnavi, *ghicesc în ghioc,* în ort sau în bobi. Alţii poartă buruieni sau ate să nu se *deoache,* alţii fac baiere, alţii prezic viilorul sau *tălcuiesc visele...* Unii vor să afle viitorul *în drojdie de cafea* sau în *cărţi de joc,* în *zodii,* planete şi de la *papagali,* alţii cred că le va merge rău sau se va întâmpla vreo nenorocire dacă le iese cineva cu golul *dinainte,* sau vreun iepure, sau dacă sunt trei-sprezece la masă, sau dacă se varsă sarea sau piperul - în sfârşit sunt nenumărate buruieni de tot felul - mai mari sau mai mici, dar toate otrăvitoare, *păgâneşti* şi *diavoleşti* - care înăbuşe florile şi plantele credinţei celei adevărate,în sufletele unora dintre credincioşii noştri de la sate sau de la oraşe.”[106]

103 „Tezaurul Ortodoxiei” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă Edil. Episcopiei Buzăului- 1990, pag. 91.

104 „Buruieni crescute la umbra Bisericii” de Valerian Zaharia, episcopul loiiâii oiiodoA ¿u Omiliei, Edituiu episcopici Oiauici, Oradea -1955, pag. 36.

105 Ibidein, pag. 33.

106 „Buruieni crescute la umbra Bisericii” de Valerian Zaharia, episcopul român ortodox al Oradiei. Editura episcopiei Oradiei, Oradea - 1955, pag.

„Alte *farmece,* vrăjitorii şi *ghicitorii* se lac cu unele lucruri bisericeşti..: Astfel prin unele sate de la noi şi de aiurea sunt vestiţi aceia care *citesc în Pravilă,* adică - pretind ei - ghicesc în Biblie sau în Psaltire despre cele ce-l interesează pe cutare sau cutare: boală, noroc, măritiş ş.a.m.d. Va să zică îndrăzneşte cineva să Iacă ghicitoare, vrajă păgânească tocmai cu Sfânta Scriptură, care osândeşte - încă de pe timpul lui Moise - orice fel de vrăji, *descântece,* ghicitorii şi tâlcuiri de semne.”[107]

„Descântecul sau vraja - orice ar spune şi ar crede cineva, chiar dacă ar fi făcute pentru o ţintă bună şi cinstită, ca vindecarea unui bolnav - *vrăjitoria* sub orice formă nu-i rugăciune, nu-i cinstire adusă lui Dumnezeu, ci-i *slujire Satanei,* obicei *păgânesc*

„Unii încep semănatul la asfinţitul soarelui şi cu ochiÎnchişi, crezând că astfel păsările nu vor vedea seminţele şi nu le vor mânca.

Unele femei lasă uşa descuiată la naştere ca să nască mai uşor. Alţii ca să plouă trec apa printr-un ciur în chip de ploaie. Alţii folo- sindu-se de dinţii, părul, unghiile, haina, cârpa (baticul) sau alt obiect cafe a fost al cuiva, cred că pol cu anumite vrăji să pună stăpânire pe cugetul şi pe voinţa acelei persoane, fie pentru dragoste, fie pentru

„începând încă de la naşterea omului - cum ar fi *banul de aur sau de argint* pus în scăldătoarea nou-născutului - terminând cu moartea sa - cum ar 11 înfigerea unui ţăruş în mormântul culăruia, despre care se spune că este strigoi, sau ungerea uşilor cu usturoi împotriva *strigoilor* în noaptea Sfântului Andrei - o sumedenie de *dat ine* (tradiţii n.n.) *păgăneşti* însoţesc din umbră viaţa multor creştini, mai ales de pe la sale - aceste datini îmbrăcând straiul *creştinesc,* pentru a fi mai uşor crezute şi primite de credincioşi.”

[108]„Asemenea acestora sunt aceia care... se încăpăţânează să citească în împărtăşania bolnavilor, dacă aceştia se vor vindeca sau vor muri cumva, după felul în care sfânta cuminecătură plutește deasupra sau se cufundă în linguriţă sau potirul Cuminecăturii. A se cufunda mai repede sau mai încet *împărtăşania bolnavului* în poLir sau linguriţă, aceasta nu-i nici un fel de semn, ci atârnă numai de umezeala care a pătruns mai repede sau mai încet în Sfânta împărtăşanie.”[109]

107 Ibidem, pag. 40.

108 Ibidem, pag. 39.

109 Ibidem, pag. 41.

„Preoţii trebuie să atragă luarea aminte credincioşilor care vor să ghicească zilele omului din Sfânta Cuminecătură că accsta-i *un păcai* tot *atât de groaznic* ca şi acela al folosirii Cuminecăturii pentru vrajă sau farmece.“[110]

„Tot din ale Bisericii furate sunt descântecele, farmccclc şi vrăjitoriile pe care unii le fac cu *aghiazma* sau *apa sfinţită.*“[111]

2. Spiritism, şarlatanic şi crcştinism:

„Nu puţină zarvă au stârnit în ultimul sfert de veac în diferitele colţuri ale- patriei noastre aşa numitele 'vedenii, semne, minuni' şi 'proorocii' care au pus pe unii pe gânduri, iar pe alţii pe drumuri, aducând tulburări mai mari sau mai mici în sufletele unora dintre creştini, în sânul Bisericii şi în rândul obştei: Ba unul a văzut un *'moş',* ba altul a făcut o călătorie prin *'vămile văzduhului'*, văzând 'raiul' cu fericirile şi 'iadul' cu muncile.“

„Unul a văzut un alt 'moş', alta a văzut chiar pe Mântuitorul şi pe Maica Domnului, care i-au poruncit să vorbească lumii. într-o parte a ţării alt jiioi' zice că a prelăcut o femeie în măgăriţă, iar în altă parte zice că pe geamul bisericii din sat ar li apărut un semn în chip de peşte din care curge sânge. Acum câţiva ani zice că s-ar li arătat Maica Domnului unor copii, făgăduind să spună lumii ceva foarte de seamă.“[112]

„De curând în multe sale şi oraşe de ale noastre s-a răspândit o scrisoare vorbind de nişte pietre căzute din cer cu chipul Domnului Hristos, cu chipul Maicii Domnului şi cu porunca de a cinsti du-minicile şi sărbătorile, însă în aceste scrisori amenințându-se cititorii că dacă nu le-ar scrie de trei ori si nu le-ar da în 24 de ceasuri la trei oameni, atunci vor arde de vii.“[1]

„...cercetându-se cu luare aminte de Biserică şi de credincioşi s-a dovedit că:

- mulţi dintre cei care au spus că au avut vedenii şi au început să proorocească neadevărat, erau de fapt oameni cu mintea întunecată, necunoscători ai Scripturii şi care-şi luau *închipuirile lor* drept lucruri aevea, adevărate. Alţii dintre cei cu proorociile 'adevărate' - sau sprijinitorii lor, nelipsind chiar şi unii preoţi, călugări sau călugăriţe printre aceştia - erau de fapt nişte *şarlatani* care visau să strângă averi de pe urma jertfelniciei credincioşilor care le dădeau crezare.“ [8]

CONCLUZIE:

aşa, părăsind calea ceă dreaptă, oamenii au rătăcii. Ogorul cel frumos al dreptei credinţe s-a umplut de buruieni.“[113]

,,!n lături aşadar cu obiceiurile cele păgâneşti pierzătoare de suflet, întunecătoare de cuget, agonisitoare de osândă.“[114]

.Fiul meu, să nu ghiceşti viitorul după zborul păsărilor, pentru că aceasta duce la închinare de idoli; să nu descânţi, srî *nu citeşti în stele, să nu faci vrăji, să nu vrei să auzi de ele,* nici să *le vezi, căci din toate acestea se naşte închinarea la idoli.“*
(Didahia)[2.1]

,,Credinţa într-un singur Dumnezeu înseamnă şi păzi rea învăţăturii descoperite de El... ferirea de superstiţii şi de practicarea lor.:.“

[115]***Capitolul II***

ÎNCHINAREA

‚Pe aceea, iubiţii mei fugiţi de ***închinarea la idoli.“***

110 „Buruieni crescute Ia umbra Bisericii“ de Valerian Zahaiia, episcopul ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 41.

111 Ibidem, pag. 40.

112 Ibidem, pag. 10.

113 „Din tezaurul ortodoxiei“ de Preot Dr. Ştefan Slevoacă, cu binecuvântarea Prea Sfinţitului Epifanie Norocel, episcopul Buzăului, Editura Episcopiei Buzăului - 1990, pag. 185.

114 „Buruieni crescute la umbra Bisericii“ de Valcrian Zahaiia, episcopul ortodox al Oradiei, 1955, pag. 62.

115 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă“ - Bucureşti 1978, pag. 155.

Apostolul Pavel (1 Cor. 10,14-Biblia Sinodală-1991

)CUM MĂ ÎNCHIN:

JDuh este Dumnezeu şi cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh ***şi adevăr."***
Isus
(În. 4,24 - Biblia Sinodala - 1991)

EPOCA PATRIARHALĂ

„Până la Moisc, neamul *cel ales* consta din patriarhi singuratici, carc transmiteau succesiv unul altuia făgăduinţele primite de ci şi amanetul încredinţat lor al *adevăratei religii,* primind în acelaşi timp explicaţia, confirmarea şi completarea în arătările personale şi revelaţiile făcute lor de Dumnezeu sau de sfinţii Lui îngeri."[116]

„Despre viaţa *patriarhilor* cronicarul sacru nu ne dă mai departe nici un fel de detalii."[117]

„Ei au fost, cum se ştie, zece, numărând de la *Adam* până la Noe inclusiv..." (dacă adăugăm pe Avraam, Isaac şi Iacov după potop, în total sunt treisprezece n.n.).

,,.. /fiecare din ei a fost adevărat monument atât al credincioşiei lui Dumnezeu întru îndeplinirea făgăduinţelor Sale, cât şi al *credinţei* şi răbdării părinţilor. Fiecare din ei a trăit timpul hărăzit lor şi fiecare a *transmis credinţa* şi făgăduinţa încredinţate lor spre păstrare moştenitorului său cu generaţiunea sa. Pentru o păstrare mai bună a acestui mare testament, lor lc-a fost dată şi o viaţă minunat de lungă."[118]

„Aşa Adam a putut istorisi despre viaţa sa fericită în rai, despre căderea în păcat şi despre marea făgăduinţă dată lui pentru izbăvirea din robia păcatului şi a morţii în curgerea de câteva generaţiuni, până la naşterea lui Lameh, tatăl lui Noe, iar ultimii patriarhi, ca Lameh şi Me- tusalah, au trăit chiar până la acea vreme

116 „Istoria Biblică. Vechiul Testament" - de Pr. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti - 1944, vol.II, pag. 259.

117 Ibidem, vol.I, pag. 165.

118 Ibidem, vol.I, pag. 165.

când a fost începută *facerea corăbiei*, care avea să servească de leagăn al omenirii celei noi de după potop, deoarece ultimul din ei a murit chiar înainte de potop. „[119]

„Noe era nu numai moştenitorul cuviosiei şi credinţei, ci şi propovăduitorul ei pe pământ, şi 'primind revelaţia despre ceea ce nu era încă văzut' <Evr.XI,7), păşi la facerea corăbiei pentru mântuirea casei sale, mustrând *prin predica sa* lumea şi necredinţa şi nelegiuirea ei.“[120]

,, Cu moartea lui Iacov... se încheie epoca patriarhală a istoriei biblice. Particularitatea ei distinctivă a fost comunicarea directă şi nemijlocită a patriarhilor, adică a căpeteniilor principale şi a părinţilor neamului *ales* cu Dumnezeu şi cârmuirea poporului de către ei pe baza acelor temeiuri şi *pravile morale* nemijlocit comunicate.”

CULTUL:

„Religia începu să se exprime în forme externe, şi prin urmare şi în rugăciune, încă din vremea *primilor* fii ai lui Adam: în aducerea *de dar* lui Dumnezeu.“[121]

„Credinţa patriarhilor şi-a găsit expresia ei exterioară *in citit.”*

„Astfel pe lângă statornicirea *sâmbetei* şi a *căsătoriei* (din Eden n.n.) au fost adause încă trei noi aşezăminte... Acestea sunt aşa numitele'legi ale lui Noe'... „[122]

„Acum cultul se cuprindea în ridicarea de altare, de stâlpi (de aducere aminte n.n.), *sacrificii* (jertfe n.n.), rugăciuni, făgăduieli sfinte, *tăierea împrejur.,.“[46]*

Preoţia expiatoare:

„*Preot* - evreieşte Cohen... „[123]

119 „Istoria biblică. Vechiul Testament” - de Pr.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, pag. 166, Bucureşti - 1914.

120 Ibidem, pag. 187.

121 Ibidem, pag. 164.

122 Ibidem, pag. 190.

„În timpurile patriarhale şeful oricărei familii era *preotul* ei.“[124] „Deşi se pomeneşte câteodată de *'preoţi'* (Eş.XIX,22, greceşte *'iereis')* apoi prin aceste nume se înţelegeau simplu reprezentanţii lamiliilor, care după obiceiul patriarhal *săvârşeau cultul* pentru popor.“[125]

„Actele de cult erau săvârşite de capul familiei, care împlinea astfel funcţia de *preot.* “[126]

„Prezenţa lui Melhisedec *'preotul* Dumnezeului celui Prea înalt' *('iereis* toy Theoy toy hipsistoy') în mijlocul unei populaţii păgâne cum se poate crede, a Salemului, în sine e foarte de mirare.“

,,Preoţia lui impunea asupra sa datoria de a aduce *jertfă* şi a împărţi binecuvântare, ceea ce a şi săvârşit el la întâlnirea cu Avraam.“[127]

,,...în una din ţările vecine apăru alt drept vestit, Iov viaţa căruia se descrie într-o carte deosebită, care poartă numele lui.“

„întocmai după obiceiul patriarhal, Iov este nu numai capul familiei sale, ci şi *preotul casei* sale, aşa că el personal aducea *jertfe* lui Dumnezeu spre *curăţirea păcatelor* copiilor săi.“[1'']

Exista şi o preoţie generală a tuturor credincioşilor: „De aceea *Cain* şi *Abel,* liii protopărinţilor omenirii, aduc lui Dumnezeu *sacrificii* (miel ca jertfă n.n.) din roadele ostenelilor lor (produse agricole - Cain n.n.) pe care le considerau ca daruri obligatorii faţă de Cerescul Părinte“ (ei nu erau capi ai familiilor lor, nefiind nici căsătoriţi n.n.).[128]

Slujbaşi în cadrul preoţiei generale:

„Dreptul de *întâi născut,* ca unul ce cuprinde în sine moştenirea dumnezeieştii făgăduinţe... era mai scump ca orice.“

123 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi“ de Valerian Zaharia -

124 episcop de Oradea, 1955, pag. 25.

125 „Istoria biblică. Vechiul Testament“ de A.P.Lopuhin, vol.ü, Bucureşti, 1944, pag. 152.

„Septuaginta Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes“, edidit Alfred Rahlfs 1933, D.B .Stuttgart, pag. 119.

„în acest sens se vorbeşte şi de *întâi-născuţi* ai evreilor în Egipt...”[129]

„(Isaac) binecuvânta pe Iacov cu binecuvântarea de întâi născut: .. .să fii *stăpân* peste fraţii tăi... „[130]

Impunerea mâinilor ca binecuvântare

„în Vechiul Testament găsim foarte multe locuri de unde vedem *impunerea* mâinilor îndătinate la iudei. Aşa de exemplu Isaac binecuvântează pe.Iacov în locul lui Esau, iar bătrânul 'Israil (Iacov) îşi întinse mâna sa cea dreaptă şi o puse pe capul lui Efraim... şi mâna sa cea stângă pe capul lui Manase' spre a-i *binecuvânta,* căci erau fiii săi.”[131]

CONCLUZIE:

Manifestările principale ale acestei religiuni patriarhale era şi cir- cumciziunea, jertfa şi paza sâmbetei...”

„în astfel de trăsături generale se prezintă viaţa patriarhilor neamului celui ales, care erau purtătorii exclusivi ai adevăratei religii şi a matei făgăduinţe, legate de dânsa, despre Mântuitorul şi care de aceea se aflau sub o deosebită conducere a Providenţei divine.”[132]

EPOCA VECHIULUI ISRAEL

„Prefigurarea 'zidirii' sau a întemeierii Bisericii se începuse de mult de Dumnezeu în Vechiul Testament, prin alegerea lui Israel, a templului şi rânduielilor lui aultice şi prin vestirile proorocilor despre Mesia şi cele ce aveau să se întâmple cu El.”[133]

„Ponorul *israelit* s-a produs în Egipt din *doisprezece* fraţi, fiii lui Iacov.”

„Faptele Apostolilor vorbesc despre cei *doisprezece patriarhi* născuţi din Iacov (Fp.Ap. 7,8.9).[134]

126 „Istoria religiilor” de Diac. Prof. Dr. Emilian Vasilescu, Bucureşti - 1982, pag. 361.

127 „Istoria biblică. Vechiul Testament” de Pr.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti, 1944, pag. 314.

128 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, cu aprobareífSf.Sinod, voi.III, Bucureşti - 1912, pag. 53.

„Propriu vorbind triburi s-au format *treisprezece*, deoarece după deosebite împrejurări generaţia lui Iosif, rezultată de la cei doi fii ai săi - Efraim şi Manase - a alcătuit două triburi... „[135]

„În timp ce lumea păgână era lăsată în voia legii dezvoltării firești, păcătoase, poporului Israelit îi era descoperită legea sfinţeniei.“[136]

„Scopul aşezământului era de a separa pe poporul israelit din cealaltă omenire şi a-l face *popor ales* în care ar fi putut să se păstreze şi să crească semințele mântuirii predestinată să se răspândească apoi în toată omenirea.“[137]

„Acest popor nu-i nici filozof şi nici politic. *Chemarea* lui în istorie se mărginea exclusiv la problema *religioasă*. Scopul final al istoriei universale se cuprindea în realizarea pe pământ a împărăţiei lui Dumnezeu (Apoc. XX,1-7; 1 Cor. XV,28)... iată determinarea *juridică* a situaţiei poporului lui Israel în istorie.“[138]

I. TEMPLUL ŞI SERVICIUL EXPIERII *i*

1. Prezenţa lui Dumnezeu în sanctuar

„întreg cultul poporului se concentra astfel împrejurul templului, care trebuia să servească ca simbol adevăratei prezenţe a lui Iehova în mijlocul poporului Său... la sanctuar, unde, după credința întregului popor *locuia* însuşi Dumnezeu pe sicriul aşezământului (chivotul legii n.n.), între aripile întinse ale heruvimilor.“

„Cortul *Sfânt* a fost construit după planul lui Dumnezeu, descoperit lui Moise...“[139]

„Sanctuarul sau templul propriu-zis (naos) era locaşul sfânt sau Casa lui Dumnezeu (Mat. 23,21) „Casa Tatălui“ (loan 2,16) în

129 „Dicţionar al Noului Testament“ de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.I.B.M. al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 247.

130 „Istoria biblică. Vechiul Testament“ de Pr. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti, 1944, pag. 413.

131 „Tezaurul liturgic“ de Badea Cireşeanu, vol.EI, Bucureşti - 1911, pag. 48.

care n-aveau voie să intre credincioşii, nici când aduceau ofrande (Mat. 5,23-24).”[140]

„...'naos' se referă la templul propriu-zis iudaic, care cuprindea: Sfânta, rezervată preoţilor şi Sfânta Sfintelor, despărţite printr-o perdea, unde intra numai Arhiereul o dată pe an, de ziua Ispăşirii sau a împăcării.”'

2. Preoţia aronică (preotul şi *marele preot):*

a) *Terminologie* (preoţii Domnului spre deosebire de ai idolilor): (cohen) = preot” (în ebraică, după originalul ebraic n.n.)[141]

„preoţii, fiii lui Aaron *(ohi iereis, ohi yhioi Aaron*)” (greceşte, după Septuaginta n.n.) Lev. 1,5.[142]

„'preot', 'servitor' al altarului'.”[143]

„în timpul lui Moise, lamilia lui Aaron şi urmaşii ei erau aleşi dc Dumnezeu să îndeplinească toate funcţiunile *sacerdotale* ale întregii naţiuni.”[144]

„La evrei *arhiereul* era 'supremul preot' ales dintre fiii întâi născuţi ai familiei lui Aaron din neamul lui Levi. La început arhiereul funcţiona pe viaţă... Rolul lui *sacramental* era dc a aduce jertfă pentru sine şi pentru popor (Ev. 5,3).”[145]

„Corc, Datan şi Abiram, împreună cu două sute cincizeci dc căpetenii din Israel s-au revoltat contra lui Moise, voind să 11c *preoţi* împotriva lui Aaron. Dar Dumnezeu i-a pedepsit cu moarte năpraznică, ca poporul să ştie că numai cei din seminţia lui Levi şi din familia lui Aaron pot fi *preoţi,*”[146]

„...în statul lui~Moisc toate drepturile şi privilegiile *preoţilor* se reduc exclusiv *las^era religioasă,* iar nu se extind asupra sferelor politice sau sociale.”

132 Ibidem, vol.I, pag. 535.

133 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” - de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 57.

134 patriarhul Nicodim, voi.II, Bucureşti - 1944, pag. 344.

135 '9 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” - de Ioan Mircea, Bucureşti 1984, ag. 356.

b) Slujbele expiatoare ale preoţiei aronice

„Preoţie (gr. ierosini - ierateuma, lat. sacerdos - saccrdotium slu jireala templu, *celebrarea şi aducerea jertfei).*"[147]

> „Cultul este rânduit în perioada exodului până în cclc mai mici amănunte. Apare un sacerdoţiu bine organizat, preoţii (Kohanim) îndeplinind în primul rând rolul de *mijlocitori* între om şi Dumnezeu... Ei sunt însă şi *săvârşitorii cultului public,* cei ce aduc ofrandele şi *sa- crificiile.*"[148]

„Jertfele au caracter latreulic pentru adorarea şi preamărirea lui Dumnezeu; euharistie pentru mulţumire lui Dumnezeu, ...şi *expiator,* adică de împăcare cu Dumnezeu."

„Preoţii au datoria de a săvârşi toate actele de cult, de la altarul de jertfă, din Sfânta şi Sfânta Sfintelor."[149]

„Cultul dumnezeiesc ebraic de toate zilele, după rânduirile Legii, se plinea aducând la templu în fiecare zi dimineaţa şi seara, în numele poporului evreu, câte ***un miel*** de un an ca ardere de tot. împreună cu aceasta se aprindea ***lămâile*** pe altarul tămâierii..

c) Ralul sanitar al preoţiei aronice:

„Preoţii erau toţi fii ai lui Aaron, iar apoi şi descendenţi ai lui Aaron, vrednici de această chemare preoţească după însuşirile lor sufleteşti şi trupeşti... Ei aveau îndatorirea de... *a curaţi* după anumit ritual *lepra* şi alte necurăţii.

„...cel vindecat trebuia să intre să se arate preoţilor şi să aducă darul statornicii, ca să primească *adeverinţa* formală despre *curăţirea* sa."[150]

136 1 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti - 1944, pag. 344.

137 I Ibidem, vol.IV, Bucureşti - 1946, pag. 143. Ibidem, vol.If Bucureşti - 1944, pag. 260.

138 3 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de Pr. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti - 1946, pag. 143.

„Apoi i-a zis Iisus: vezi, nu spune nimănui, ci mergi, arală-le preoţilor şi adu darul pe care l-a rânduit Moise, spre mărturie lor” (să vadă cu ochii lor lucrarea lui Mesia n.n.). [151] *II. SINAGOGA - PRELUNGIRE A TEMPLULUI DIN IERUSALIM*

1. ADUNAREA sau comunitatea credincioşilor

„Cultul iudaic sc săvârşi nu numai în Templul din Ierusalim, ci şi în *sinagoge.... „* [152]

,,sinagoga = o *adunarea* împreună - un termen aplicat ambelor noţiuni: *comunitate...* şi *spaţiul* în care lumea se aduna penlru învăţătură mutuală, discuţii ori distribuirea justiţiei, iar Sâmbăta pentru rugăciuni şi cult...”[153]

„Iudeii... înfiinţează sinagogi' sau *case de rugăciuni* (în ebraică: balei hakenesat; în greacă: sinagoghe, proseikteria) pentru a se aduna într-însele sâmbăta... „ [154]

„...sinagoga, sau casa obşteasc de rugăciune... înlocuia în oarecare măsură... templul din Ierusalim.”

„Sinagoga se prezenta mai degrabă ca o *completare* a templului.”[155]

2. PREOŢIA generală a tuturor credincioşilor:

„...clasa preoţilor nu avea o importanţă exclusivă, pentru că poporul israelii în *toată alcătuirea* sa era 'popor *sfânt',* 'împărăţie *preoţească'* (Eş.XIX 5,6; Deut.VII,6) [156].3. *SLUJBAŞII comunită(ii (■adunării): a) prezbilerii sau bătrânii poporului*

„Fiecare familie (comunitate din vremea lui Moisc n.n.) avea în capul său un *reprezentant,* aşa numit *'bătrânul'.*“[157]

„bătrân = presbíteros; termenul grcccsc este tradus în româneşte prin *bătrân* sau ... *'bătrânii poporului*

139 „Studiul Vechiului Testament” de Preot Prof.Dr.Nicolae Ciudin, Manual pentru seminariile teologice. Ed.IBM al BOR, Bucureşti, 1978, pag. 74.

140 „Dicţionar al Noului Testament” de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti, 1984, pag. 482.

141 „Elemente de gramatica limbei ebraice” de Preotul Ec.I.Popescu Mălăeşti, prof, la Facultatea de Teologie, Craiova - 1921, pag. 248.

„Apoi a zis Dumnezeu iarăşi către Moise: 'Suie-te la Domnul, tu şi Aaron... şi şaptezeci dintre *bătrânii lui. Israel .(presbiteron Israel - în greaca Septuagintei* n.n.).” Ex. 24,1.

„Apoi s-a întors Moise în tabără împreună cu *bătrânii lui Israel* (greceşte: *presbitero i Israel)* Numeri 11,30.”

„Aceşti *'bătrâni'* (gr. prezbiteri n.n.) care constau din oameni înţelepţiţi de viaţă şi de experienţă se înfăţişau... ca *reprezentanţi* ai poporului în înţeles social, ca aleşi şi expresie a conştiinţei lui.”

„...prezbiterii sinagogii, *sau bătrânii* adunării (ohi *presbiteroi* tes sinagoghes)”.[158]

. „Regula era să nu se clădească nici o sinagoga, până nu se găsesc 10 oameni cu răgaz, care trebuia să se ocupe cu administraţia instituţiei. Ei se mai numeau şi *păstorii* - 'mai marii sau *bătrânii* (greceşte: prezbiteroi n.n.)'. Li se rezervau locuri de onoare în timpul serviciului divin (Fapte XIII, 15; Matei XXIII,6).“[159]

„Iar după ce a intrat (Isus) în templu, s-au apropiat de El, pe când învăţa, arhiereii şi *bătrânii poporului* (în greacă: presbiteroi toi laoi - Mat. 21,23 în original n.n.) şi au zis: Cu ce putere faci acestea? Şi cine Ţi-a dat puterea aceasta?“[160]

- Prezbiterii sau *bătrânii* erau numiţi şi păzitori sau *supraveghetori: „Supraveghetorii* se numesc (în originalul ebraic n.n.) *Soterim.*

Aşa se numesc chiar cei şaptezeci *bătrâni;* Numeri XI, 16” (înainte să fie aleşi 70, n.n.).[1]

(şoter) = *supraveghetor (overseer)*[161] „Şi a zis Domnul către Moise: adună-Mi Mie şaptezeci de bărbaţi din *bătrânii* (greceşte: *presbiteron)* lui Israil, pe care-i ştii tu, că sunt *bătrâni* (greceşte:

142 „Biblia sau Sfânta Scriptură” - cu aprob.Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, -Bucureşti - 1991, pag. 115. „Septuaginta” - Stuttgart, 1935, p. 138.

143 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, vol.I, Bucureşti, 1910, pag. 3.

144 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi” de Valcrian Zaharia - . episcop de Oradea, 1955, pag. 25.

presbiteroi) şi *supraveghetori* (ebraică: *şoterim)* ai lui, şi ia-i în cortul adunării ca ei să stea acolo cu tine (Numeri XI,16)" (deci, prezbiter = bătrân = supraveghetor n.n.).

- Bătrânii *(prezbiterii)* nu se confundau cu *preoţii* sau *arhiereii*

„Membrii sinedriului erau deci *arhiereii, preoţii*... cărturarii şi *bătrânii poporului."*[162]

- Colegiul *prezbiterilor* sinagogii:

„Tot ei (bătrânii sinagogii) alcătuiau *tribunalul* (sinedriul local)."[163]„Superiorul sinagogii (roş hakenasat = căpetenia înţelepţilor n.n.) conducea *colegiul bătrânilor* (prezbiterium n.n.)."[72]

„...Şef de sinagogă, adică şeful principal al parohiei, care se bucura la iudei de mare respect (era numit şi 'mai marele păstor')."[73]

b) alţi slujbaşi ai comunităţii:

„Sinagoga - ca o comunitate iudaică - era administrată de un conducător (Mc. 5,35-36) ajutat de un *slujitor* (Lc. 4,20)."[164]

„...era oficialul sau asistentul permanent (Lc. 4,20) ale cărui sarcini erau în parte eclesiastice, în parte civile. Adesea el funcţiona ca *învăţător."*[165]

„Leviţii erau *simpli servitori* bisericeşti (aleşi în locul *întâilor născuţi* din comunitate n.n.) care erau destinaţi treburilor inferioare la cort!'

„Adu după aceea pe *leviţi* înaintea cortului adunării, unde vei aduna toată *obştea* fiilor lui Israel."[166]

„Astfel de *adunare* se alcătuia din *bătrânii poporului...* (deci obştea fiilor lui Israel era obştea prezbiterilor n.n.)."

145 „Dicţionar al Noului Testament" de Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 37.

146 Studiul Vechiului Testament" de Prof.Dr.Nicolae Ciudin, Bucureşti - 1978, pag. 91.

147 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă" de Pr.Prof.Dr.Ion Bria, Kd.IBM al BOR, Bucureşti - 1981, pag. 304.

„Să se apropie *leviţii* înaintea Domnului şi fiii lui Israel (bătrânii sau prezbiterii n.n.) să-şi *pună mâinile,* pe leviţi.“[167] -

„Ei au fost aleşi de Dumnezeu... în. locul *întâilor născuţi* ai evreilor.“[168]

„în Vechiul Testament, *'înlâiul-născut'* între mai mulţi fraţi era privilegiat cu drepturi speciale; (o dată cu impunerea mâinilor primea şi o binecuvântare specială n.n.)“ (vezi paragraful 23 de la Epoca Patriarhală).[169]

„Prin *impunerea mâinilor* de către fiii lui Israel, fură sfinţiţi şi Leviţii pentru serviciul dumnezeiesc.“

„Drept *leviţi* se socoteau toţi membrii de parte bărbătească ai tribului lui Levi, *afară de familia lui Aaron* (rezervată exclusiv preoţiei n.n.).“[83]

4. CULTUL sinagogal şi particular, ca prelungire a Templului din Ierusalim

a) Serviciul divin propriu-zis:

- forma de salut

„Evreii se salutau cu '*pace*'„ (la fel ca apostolii şi creştinii Noului Testament n.n.).[84]

- jertfe duhovniceşti (rugăciune, cântare, predică)

„Sinagoga este o casă de *adunare,* în care sacrificiile de la Templu *sunt* înlocuite cu rugăciuni, lecturi din cărţi sacre, etc.“[170]

„în sinagoge se citea *Sfânta Scriptură,* se traducea în limba cunoscută poporului, se făceau *rugăciuni* şi se intonau *cântări religioase.*“[171]

„Cultul dumnezeiesc se începea în sinagoge, cu o *rugăciune* rostită de *unul din cei de faţă...“*

148 „Istoria religiilor“ de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti - 1982, pag. 363.

149 Ibidem, pag. 92.

150 „Istoria biblică. Vechiul Testament“ - de A.P.Lopuhin, voi.V, Bucureşti
1946, pag. 319.

151 „Biblia adică dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament“, trad. de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala

„în aceste sinagogi se adunau ei în zilele de sărbătoare şi *sâmbăta...* pentru a se ruga lui Dumnezeu şi a asculta citirile din *Lege şi din prooroci* (adică V.T. n.n.) şi tâlcuirile lor.“[172] „Tot în sinagogi au *propovăduit* (predicat n.n.) mai întâi Mântuitorul *Hristos* (Lc. 4A15-33) şi *apostolii* şi ucenicii- (Fapte 9,20; 13,5.14.43; 14,1; 17,IO).“[173] •

- şcoala de Sabat (şcoala biblică)

„Sinagoga era domeniul deosebit al *cărturarilor.* în ea s-a stabilit contactul între cărturari şi popor“ (cărturarii erau slujbaşii şcolii de Sabat n.n.)[174]

„...şcoala în majoritatea cazurilor se instala în sinagogă.“[175]

„La vârsta de 5 ani, orice copil iudeu participa la cultul *sinagogii,* adică al comunităţii din care făceau parte părinţii săi.“[176]

„Cultul avea loc în fiecare zi de *sabat,* când membrii comunităţii se adunau la *sinagogă* pentru rugăciune şi *citiri* din scrierile Vechiului Testament.“[177]

„Făcându-se acestea, superiorul îndemna pe *unul* din mulţime ca *să explice* cele citite (Lc. 4,16).“[94]

„prin intermediul lecturilor şi *comentariilor biblice* de la sinagogă, Iisus a cunoscut foarte bine Vechiul Testament.“[95]

„Pentateucul s-a împărţit din vechime de Iudei, în 54 de tăieturi sau paraşe (pharaşah) pentru cele 54 de *sâmbete ale anului* 'intercalar'„ (paraşe sau lecţiuni pentru studiul Bibliei n.n.). '

„Astfel că *sinagogile* iudeilor nu erau numai case de rugăciune, ci şi *şcoli de educare religioasă* şi civică.“[178]

- jertfe materiale (zecimi şi daruri')

„...sinagoga era nu numai izvorul educaţiei religioso- morale, ci şi *centru obştesc,* împrejurul căruia se concentra toată

Galaclion, Bucureşti- 1938. pag. 1106.

152 „Tezaurul liturgic” - de Badea Cireşeanu, vol. III, Bucureşti - 1912, pag. 55.

153 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi” de Valerian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 10.

154 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 55.

comunitatea cunoscută şi sub conducerea căreia mergea toată viaţa obştească.”[179]

„Pe lângă colegiul sinagogii mai era un *împărfitor de mile* (datorită darurilor pentru săraci aduse de credincioşi n.n.).”[180]

„Apoi a grăit Domnul lui Moise şi a zis; 'Vorbeşte leviţilor şi le zi: când veţi lua de la fiii lui Israel *zeciuiala,* pe care v-am dat-o ca moştenire, să înălţaţi din ea *dar* Domnului *a zecea parte,* ca *zcciuială,* si vi se va socoti acest *dar* al vostru ca grâul din arie şi ca mustul de ia teasc.”[181]

b) Serviciul divin al circumciziei:

„Taierea-împrejur este un semn al Legământului făcut de Dumnezeu cu Avraam (Fapte 7,8) căruia i s-a impus prima oară *tăierea- împrejur*. Iar legea se numea iniţial 'legământul tăierii-împrejur' (Fapte 7,8) şi era semnul legăturii dintre Dumnezeu şi Israel, poporul ales care avea să fie înfiat de El ca urmaşii Iui Avraam.”[182]

„Acolo (în Betleem) în ziua a opta, ştire împlinirea legii, pruncului i se săvârşi *ritualul* tăierii împrejur.”[1 J2]

„Deşi operaţia aceasta de obicei se săvârşea de *tatăl copilului,* dar putea să o săvârşească şi oricare *israelit* şi în caz de nevoie chiar şi o femeie...” (acasă sau la sinagogă, iară preot n.n.).[183]

„Propriu însuşi *ritualul circumciziunii* era foarte simplu. Săvâr- şindu-l tatăl rostea rugăciunea... Toţi cei de faţă răspundeau la această binecuvântare 'amin', după care se cântau locuri alese din *psalmi.* La săvârşirea circumciziunii *noului născut* i se dădea numele... (circumcizia marcând deci naşterea după trup spre deosebire de botezul creştin care va marca naşterea după,spirit si care după modelul lui Isus se poate produce doar unui adult n.n.).”[184]

155 „Dicţionar al Noului Testiiment”, de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 446.

156 „Istoria biblică. Vechiul Testament” de A.P.Lopuhin, voi.11, Bucureşti -

157 1944, pag.339.

„în Vechiul Testament, Dumnezeu a ales un popor unit trupeşte (de aceea legământul se efectua la naştere n.n.), în Noul Testament un popor unit sufleteşte prin credinţă (de aceea botezul se efectuează la adult pe baza credinţei lui n.n.).”

(Preot Prof.Dr.Dumilru Slăniloac)[185] „Nici chiar sfinţenia Sâmbetei nu putea servi de pretext pentru amânarea săvârşirii acestui ritual mai departe de *ziua a opta* (intrarea în Israelul după trup putând să aibă deci *o dată fixă* n.n.).” [186]

„Dispoziţiunile ultcrioiire dădeau o importanţă deosebit de mare circumciziunii: ca deveni pecetea indispensabilă *naţionalităţii iudaice* (într-adevăr â face parte dintr-o naţiune nu trebuie să fii întrebat dacă vrei, de aceea circumcizia se putea practica la copii n.n.).”[187]

c.) Serviciul divin pascal

„Apoi a chemai Moise pc toţi *bătrânii* fiilor lui Israel şi le-a zis: 'Mergc^şi vă luaţi *miei* dupa familiile voastre şi junghiaţi Paş- ,,Când începu să apună soarele şi înainte de a scânteia stelele, mieii şi iezii au fost junghiaţi şi pregătiţi pentru solemnitatea pascală de sutele de Jevifi...” (locţiitorii întâilor-născuţi ai poporului n.n.).[188] „După jupuire (mielul) era luat la casa unde intenţiona să se adune grupul. Acolo era fript la foc şi mâncat cu ierburi amare, fără îngă-duinţa ruperii nici unui os. Trăsătura principală...
- Mâncarea *pâinii nedospite* pe toată durata sărbătorii.”[189]

d) Serviciul divin al căsătoriei

„Căsătoria e rânduită de Dumnezeu (Gen. I, 27-28; II, 18-20; 23.24)”.[190]

158 „Septuaginla” edidit Prof.D.Dr.Alfred Rahlfs, D.B.Sluttgait - 1935, pag. 162 (Lev. 4,15).

159 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi”„ de Valerian Zaharia, Ed. Episcopiei ortodoxe române Oradea - 1955, pag. 10.

160 „Biblia sau Sfânta Scjiplură” exu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1991, jiag. 1124; „The New Greek E. I. New Testament” - Illinois - 1990, pag. 80.

„La vechii israeliţi ceremonia se săvârşea în 'camera de sus'. Mirii stau sub un baldachin... Cel care oficia căsătoria nu era un *rabin*, ci putea fi un *bătrân*...” (în nici un caz preot n.n.).[191]

e) Serviciul divin de impunere a mâinilor

„Dar şi Iehova porunceşte lui Moise, zicându-i: 'Ia-ţi pe Iosua, fiul lui Nun şi pune peste dânsul *mâna la'*, arătându-i cu aceasta ca să-l *consacre* urmaş al său în conducerea lui Israel.”[192]

„...când i s-a spus lui Moise să-şi *pună mâinile* asupra lui Iosua şi ...Dumnezeu a adăugat: 'Şi Eu voi pune asupra lui din Duhul care este în tine'.”[193]

„Binecuvântarea era însoţită mai întotdeauna de actul acesta... (al punerii mâinilor n.n.).“[194]

f) Serviciul divin de înmormântare

„înmormântarea se practica la evrei din cele mai vechi timpuri.“[195]

„Cum orientalii considerau cadavrul *necurat*, înmormântarea se făcea la câteva ore după deces (ca şi primii creştini, vezi Fapte. 5,5-7 n.n.).”

„Mormintele se aflau în afara oraşelor şi satelor şi morţii crău duşi la groapă pe năsălii în mijlocul jelaniei prietenilor... (fără preot conform Levitic cap.21 n.n.).“[196]

CONCLUZIE

„Legea mozaică fiind 'conducător spre Hristos'... avea să trezească în *Israel conştiinţa păcătoşeniei şi a vinovăţiei sale şi recunoaşterea necesităţii de a-şi curaţi păcatele' prin jertfe, precum şi nădejdea că, prin ajutorul harului divin, ei vor dobândi un Mântuitor (Mesia).”*

„Iehova i-a izbăvit din robie, a avut grijă deosebită de dânşii în pustiu, 'i-a purtat oarecum ca pe nişte *aripi de* vultur *şi i-a adus la*

161 „The analytical hebrew and chaldee lexicon”. Benjamin Davidson, Ed. Zondervan - 1970, pag.711.

162 „Dicţionar al Noului Testament” de Preot Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 447.

163 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi” - de Valerian Zaharia, Oradea - 1955, pag. 10.

Sine, în sanctuarul Său, ca să-i sfinţească şi pe ei şi să-i facă 'poporul ales' al Său, 'împărăţie prcoţcască şi popor sfânt', deosebit purtător al dreptăţii dumnezeieşti în lume."[1r0]

„Oriunde trăiau iudei, ei neapărat se adunau sâmbăta în sinagogi, care erau pentru dânşii şcolile *legii lui* Dumnezeu, *pentru rugăciunea comună şi edificarea reciprocă şi a explicării Sf.Scripturi, şi aceste adunări susţineau înlr-înşii duhul comun al unirii şi al reciprocităţii."*[197]

EPOCA NOULUI ISRAEL

„Termenul de Israel se aplică în sens *spiritual* crcşlinilor, numiţi *'Israelul lui Dumnezeu'* (Gal. 6,16), *noul Israel* - Biserica - poporul creştin, sau noul popor al lui Dumnezeu, care a fost prezis încă dc prooroci (Is. 62,4; Osea 2,1.25; 1 Petru 2,9-10; Rom. 9,25)."[198]

„Noul Israel se naşte prin puterea lainică a *credinţei avraamice,* şi aceasta explică de altfel şi succesul misiunii creştine propovăduind *credinţa* în Iisus Hristos înviat" (intrareii în acest popor se face prin *credinţă* n.n.).[123]

„Noul popor Israel include şi 'rămăşiţa lui Israel cel vechi care se va mântui' (Rom. 9,27), căci 'nu toţi din Israel sunt şi *israeliţi',* ci numai cei ce au primit pe Mesia-Hristos, *au crezul* şi trăiesc şi în inimi şi în fapte 'viaţa lui Hristos'."[199]

„Prin urmare, tăiaţi şi nclăiaţi împrejur, iudei, elini, barbari, sciţi, robi, liberi, bărbaţi şi femei toţi alcătuiesc, *prin credinţă,* o familie şi o frăţietate - Biserica, o unitate *spirituală* în Hristos."

„Aşa se formează un *'nou popor* ales', un nou *Israel,* care se va numi Biserica, asupra căreia aveau să treacă toate titlurile şi prerogativele Vechiului Israel (1 Petru 2,9-10; Matei 21,43)."[12Cl]

164 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă" - de Pr.Prof.Dr.Ion Bria, Bucureşti - 1981, pag. 187.

165 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" - de Valerian Zaharia, Oradea- 1955, pag. 10.

166 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprob. Sf.Sinod - 1991,'pag. 159 (Numeri 8,9).

I. TEMPLUL CERESC ŞI SERVICIUL EXPIERII 1.

ÎNCETAREA rolului Templului (cortului) pământesc „Templul în curgerea tuturor celorlalte veacuri a rămas moştenirea şi mândria cea mai mare a poporului, pentru care israeliţii erau gala să-şi pună capul."[127]

„...în 66 (după Hristos n.n.) izbucneşte răscoala evreilor împotriva Romei; ea se termină în anul 70, cu dărâm;irea Ierusalimului şi *distrugerea Templului."*[200]

„Din acel timp, fiecare iudeu la intrarea în Ierusalim întâia oară în viaţa sa, neapărat îşi sfâşie hainele sale şi exclamă: 'Casa noastră sfântă si măreaţă, unde părinţii noştri Te-au lăudat pe Tine, e *arsă cu foc'."[1)*

„Prin aceasta - zice sfântul apostol Pavel - Duhul Sfânt ne lămureşte că drumul către Sfânta Sfintelor *(din cer)* nu era să fie arătat, câtă vreme cortul întâi mai sta în picioare (Ev. 9,8)."[201]

2. *ÎNCETAREA preoţiei, umbră a celei cereşti* „Legea *ceremonială.*

Cea mai mare parte a Legii mozaice o constituie prescripţiile *ceremoniale* în legătură cu: cortul sfânt şi obiectele lui, *preoţia,* sărbătorile, jertfele, spălările şi curăţirile, făgăduinţele, ele. Această parte a Legii era de altfel cea mai greu de îndeplinit, căci atunci când Mântuitorul vorbeşte de 'jugul *Legii'* iar sfântul apostol Pavel despre *'robia Legii'* ei se referă îndeosebi la *această parte a Legii* mozaice."[202]

„Această parte a Legii (ceremoniale cu serviciul *preoţiei pământeşti* n.n.) a avut numai un caracter *temporar,* fiind obligatorie numai până la *venirea Mântuitorului* (adevăratul preot n.n.) (Ev. 10,1;

167 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprob. Sf.Sinod, Bucureşti - 1991, pag. 159 (Numeri 8,10).

168 „Studiul Vechiului Testament" de Preot Prof.Dr. Nicolae Ciudin, Bucureşti - 1978, pag.88.

169 „Dicţionar al Noului Testament" - Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 247.

Gal. 4,9), iar după aceea a fost *abrogată* ca aducătoare de moarte (Fapte 15,10).”

„Moise prin cîltc Dumnezeu a dat poporului iudeu Legea, cu rânduielile ei, a alcătuit *cortul* şi cele din el, care erau 'închipuiri şi umbre ide celor *cereşti'* (Ev. 8,5.6).“[203]

„...Legea cu *jertfele* şi toate rânduielile ci (deci şi preoţia n.n.) aii fost 'închipuiri şi *umbră* a celor *cereşti'* (Ev.8,5), sau *'umbră* a bunurilor viitoare' (Ev. 10,1) care sunt adevărul, *realitatea* sau *modelul* celor din le^ea veche. (Dumnezeu îi prezentase lui Moise modelul din cer n.n.)”.

„Din dispoziţiile *ceremoniale* ale Legii mozaice rezultă mai evident rostul ei *pedagogic*... De aceea, ea cuprinde numeroase prescripţii de natură externă, care au mai ales o însemnătate *simbolică* şi *tipică”* (spre deosebire de Legea morală cu valoare veşnică n.n.).[204]

3. *INTRAREA lui Isus în Templul (cortul) ceresc* ,,'Sfânta' şi 'Sfânta Sfintelor' sunt denumiri indicând cele două încăperi ale Cortului sau Templului Vechiului Testament. Ele erau despărţite printr-o perdea numită catapeteasmă şi *prefigurau* 'Altarul şi cortul *ceresc',* al cărui 'Slujitor' (liturghisitor) este Hristos, *Arhiereul,* Care a şezut dc-a dreapta tronului slavei în *ceruri* (Ev. 8,1-2).“[205]„Sfeşnicul, masa cu pâinile prinoasc şi jertfelnicul tămâierii *pre- închipuiau* pe Iisus Hristos, care luminează, nutreşte şi înalţă rugăciunile noastre la Dumnezeu Tatăl. *Sfânta Sfintelor* în care putea să intre singur numai arhiereul o dată pe an cu sângele jertfei, însemna însuşi *cerul,* unde Hristos Mântuitorul *a intrat* cu sângele Său pentru noi înaintea feţei lui Dumnezeu.“[206]

„Acelaşi termen indică şi *'Cortul ceresc* al lui Dumnezeu' unde Hrislos-ArJhieraiJ este 'liturghisitor (leitoyrgos) *Altarului* şi

170 „Istoria religiilor” de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti - 1982, pag. 368.

171 „Tezaurului liturgic” de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprob. Sf.Sinod, Bucureşti - 1912, pag. 55-56.

172 „Dicţionar al Noului Testament” de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 446.

Cortului celui adevărat pe care Dumnezeu l-a înfipt, *nu omul'* (Kv.8,2; 9,1 1; A poc. 13,6; 15,5 şi 21,3).”[207]

„Citim în epistola către evrei: 'Hrislos a intrai în *ceruri* ca să se înfăţişeze acum pentru noi înaintea lui Dumnezeu' (Kv. 9,24).”[208]

„Avem un Arhiereu mare, care a străbătut *cerurile...”* (Fv. 4,15). „în legătură cu acest adevăr, sfântul Ciprian zice: 'lisus s-a suit *la cer* cu ranele Sale, fiindcă vrea să Ie arate Tatălui. Fiecare rană este o gură deschisă prin care Domnul şi Mântuitorul nostru mijloceşte spre folosul şi izbăvirea sufletelor noastre.' Ce frumoasă asemănare-!... Fruntea însângerată a Domnului lisus, urmele cuielor din mâini şi din picioare, rana produsă de suliţă.... toate pledează pentru noi! Cum să nu primim iertarea şi să nu ne bucurăm?”

„Sfântul Ioan evanghelistul vorbeşte în Apocalipsă (11,19) şi de 'Legământul'(Testamentul) lui Dumnezeu, de sus'; 'Şi s-a deschis - zice el - *templul lui Dumnezeu,* cel din cerşi s-a văzut în templul Lui' chivotul Legământului Său (în original: he ki voios ies dialhekes)'. [1]

4. *PREOŢIA lui Isus înlocuicştc preoţia umbră din Vcchiul Testament*

a) Terminologie în creştinism

,,*I*ereis, *eos, ho* = **Preot** (prelre)” (aşa esle numii în Biserica creştină doar Isus n.n.).

,,*arhiereu (archiereys)* = mare preot” (şi acest termen îl găsim în creştinism doar în dreptul lui Isus n.n.).[209] *b) Comparaţie biblică între. Noul Testament şi Vechiul Testament* „în Epistola către Evrei (7,21-28) se vorbeşte pe larg despre *preoţia unică,* netrecătoare (la altul n.n.) a lui Hristos, *Arhiereul* care s-a adus pe Sine însuşi jertfă răscumpărătoare odată pentru totdeauna. Epistola

173 „Dicţionar al-Noului Testament” de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 446.

174 Ibidem, pag. 446.

175 „Istoria biblică. Noul Testament” de A.P.Lopuhin, vol.V, Bucureşti - 1946, pag. 60.

face o *comparaţie* între *preoţia* Vechiului şi Noului Testament, reproducând întreg vocabularul sacerdotal.”[210]
În Vechiul Testament
„Aaron din 'seminţia lui Levi' pentru rânduiala *preoţiei* Vechiului Testament (Ev.7,5.9; Apoc.7,7).”[211]
în Noul Testament
- *Iisus* din seminţia lui Iuda:
„Din acest Iuda (fiul lui Iacov) avea să vină Iisus (Ev.7,14; Apoc. 5,5).”[212]
„Căci Acesta este *preot ales* şi împărat veşnic, Hristos, ca Unul care este Fiul lui Dumnezeu.”[147]

în Vechiul Testament ^ - Preoţii erau în mare număr căci erau muritori:
„Apoi acolo s-a ridicat *un şir* de preoţi, fiindcă *moartea* îi împiedica să dăinuiască.”[213]
„Şi au împlinit Aaron şi *fiii lui* toate rânduielile, câte le poruncise Domnul prin Moisc.” *în Noul Testament*
- Există un singur preot nemuritor ce nu dă altuia preoţia:
„Aici însă Iisus, prin aceea că rămâne *în veac,* are o preoţie care *nu mai trece la altul.”*
„Acesta este cel ce este mai înainte de toţi şi veşnicul lui Dumnezeu *preot,* şi împărat şi Hristos.” „
În Vechiul Testament
- Preoţii Vechiului Testament erau oameni cu greşeli:
„Căci Legea pune ca arhierei *oameni* care au *slăbiciuni...*|[214]*în Noul Testament*
- Fiul lui Dumnezeu este preot desăvârşit:

176 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă” de Pr.Prof.Dr.Ion Bria, Bucureşti - 1981, pag. 187.
177 Ibidem, pag. 187.
178 *91* „Dicţionar al Noului Testament” de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 446.

„...pe când cuvântul jurământului venit în urma Legii, pune pe Fiul, *desăvârşit în veacul* veacului.”[215]

În Vechiul Testament

- Preoţia lui Israel era după rânduiala lui Aaron:

„Acolo se aminteşte de... preoţia leviţilor *'după rândmala* lui *Aaron'...”* (preoţia umbră din epoca Israelului după trup n.n.).

În Noul Testament

- **Preoţia creştinilor e după rânduiala lui Melhisedec:**

„Iisus Hristos este numit 'Preot *(iereis)* sau Arhiereu (*Archiereis)* în veac, după *rânduiala lui Melhisedec',* (preoţia lui Melhisedec aparţi nând epocii patriarhale n.n.).[216]

„Melhisedec, rege şi preot, era mai presus de Avraam, asemenea lui Hristos, care este regele regilor, mare arhiereu, aşa eă în comparaţie cu El toţi ceilalţi preoţi (ai V.T. n.n.) sunt numai *umbre trecătoare.”*

„Apostolul Neamurilor vorbeşte de superioritatea *preoţiei* lui ¡*Iris- tos,* faţă de cea după rânduiala lui Aaron şi de nevoia schimbării ci şi a Legii vechi, care nu desăvârşeau pe nimeni (fiind doar umbră a preoţiei lui Hristos n.n.¡ prin Noua Lege şi prin Preoţia lui Hristos, care *rămâne în veac.”*

„Noi avem în *cerul cerurilor* cel mai desăvârşit mijlocitor, care poate scoate din osândă şi să mântuiască *desăvârşit* pe cei ce se a- propie, *printr-insul* (nu prin altcineva n.n.) de Dumnezeu, 'căci pu- rurea e *viu,* ca să mijlocească pentru ei' (Ev.7,25).”[217]

„...Hristos este *singurul* Preot universal al tuturor popoarelor şi al tuturor veacurilor, care S-a adus pe Sine jertfă pentru toţi şi mi- jloceşte *acum* pentru oameni... „

(Nici un conducător în comunitatea creştină nu este numit iereu sau arhiereu - adică preot sau mare preot - doar Isus Hristos n.n.)[IVJ] „Să

179 „Istoria biblică. Noul Testament” de Prof.A.P.Lopuhin. traducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti - 1946, pag. 64.

180 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, prof. la Facultatea de Teologie, voi.III, cu aprobiuea Sf.Sinod, Bucureşti - 1912, pag. 56.

181 „Biblia sau Sfânta Scriptură” cu aprobarea Sf.Sinod. Bucureşti -1991, pag. 171-172.

ne apropiem, deci, *cu încredere* de tronul harului, ca să aflăm har, spre ajutor, la vreme *potrivită" (Ev.* 4,16). '

II. *BISERICA - PRELUNGIRE A TEMPLULUI DIN CER 1. ADUNAREA sau episinagoga sau ecclesia*

„în Septuaginta, *ecclesia* este traducerea a două cuvinte: 'cda' şi 'cahal' şi primeşte o nuanţă religioasă însemnând *adunarea comunităţii* lui Iscael cá popor ales. Cu înţeles religios trece cuvântul şi în Noul Testament."

„în aceste stihuri (Matei 16,17-19) pentru prima oară întâlnim în Evanghelie termenul de *ecclesia.* în greaca clasică, acest cuvânt înseamnă *adunarea convocată..."*

„'Faptele apostolilor' ne lasă să întrevedem viaţa primei comunităţi *creştine* din Ierusalim, pe care autorul o desemnează cu numele grecesc de *ecclesia."*

„Termenul *ecclesia* derivă din verbul *eecleo* - a chema, a *aduna...* "[218]

„cclisia *(ecclesia,* din *ec + caleo,* chem) sau *adunarea* creştină cum zice Isidor din Pelusim (mort în 435 d.Hr.)."

„ec = din; în combinaţie exprimând ieşirea, scoaterea, separarea (Mat. 27,53; Luca 21,18; Fapte 9,3).

clesis = chemare, invitaţie (Rom. 11,39; Ef. 1,18; 4,4 2 Tim. 1,9; Ev. 3,«1, etc.)

ecclesia = adunare (mai ales politică: Fapte 19,39) ~ adunare a israeliţilor (Fapte 7,38; Ev. 2,12) adunare creştină, biserică locală sau universală (1 Cor. 11,18; Fapte 8,1: Rom.16,1; 1 Cor. 1,2; Ef. 1,22; Rom. 16,16)."'[66]

182 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Hd.IBM al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 478.

183 „Istoria biblică. Noul Testament" vol.I, de Prof. A. P. Lopuhin,

184 traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti - 1944, pag.330. 104Ibidcm, vol.V, Bucureşti - 1946, pag. 36.

„Spune-voi numele Tău fraţilor mei; în mijlocul *adunării* (în greaca Septuagintei: *ecclesias)* Te voi lăuda" Ps. 21,24 sau 23 în LXX).[219]

„Spune-voi fraţilor rriei numele Tău. în mijlocul *liisericii* (în greaca Noului Testament: *ecclesias)* Te voi lăuda" (Evrei 2,12). (Deci ecclesia = adunare = biserică şi tot în Epistola Sf.Ap.Pavel 10,25, biserica creştină e numită *episinagogă,* iar în Iacov 2,1 chiar sinagogă n.n.).[220]

2. PREOŢIA generală a iuLuror credincioşilor:

„Biserica este constituită ca un popor *'sacerdotal':* Tar voi sunteţi seminţie aleasă, *preoţie împărătească,* neam sfânt, popor.agonisii de Dumnezeu'(1 Petru 2,9)."[69]

„Iubirea şi recunoştinţa ce datorăm lui Dumnezeu separată prin supunere la voia Sa şi prin glorificarea numelui Său întru faptele noastre. în această privire, ap. Pavcl consideră pe creştini ca nişte pietre vii şi-i îndeamnă a-şi zidi casă spirituală (templu viu), *preoţie sfântă* să ofere sacrificii spirituale lui Dumnezeu... ca în toate să se glorifice Dumnezeu prin Iisus Christos (I Petru 11,5-12; IV, 11).[221]

„Apostolul Petţu afirmă că *preoţia* este o stare *generală a tuturor membrilor* Bisericii (I Petru 2,4-10). Preoţia creştină se deosebeşte de sacerdoţiul de la templul iudaic anume prin aceea că *toţi credincioşii* au devenit *'preoţi ai lui Dumnezeu* şi *ai lui Ilristos'* (A^oc. 1,6; 20,6). Există deci o consacrare preoţească a *întregii* Bisericii."[1 1]

„Aşadar, pentru că suntem parte sfântă, să facem fapte de ***sfinţenie..."***
(Clement Romanul)

3. SLUJBAŞII adunării sau comunităţii

185 „Sfântul Chirii al Ierusalimului - scrieri, partea întâia. închinarea şi slujirea în duh şi adevăr", traducere de Preot Prof.Dr.Dumiuu Slăniloae, Ed. IBM al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti - 1991, pag. 373.

186 Ibidem, vol.I, Bucureşti - 1944, pag.330.

187 Ibidem, pag. 330.

„Domnul însă nu a voit să fie cineva dintre apostoli mai deosebit de fraţii săi (lucru valabil pentru întreaga comunitate n.n.) şi de aceea la Matei cap. 20,27 aflăm aceste cuvinte zise de El apostolilor Lui: 'Şi cel ce dintre voi va voi să fie *întâiul,* să fie vouă *slugă'.* Tot aşa la Matei cap. 23,8 găsim această învăţătură a Domnului rostită învăţăceilor săi: 'Iară voi să nu vă numiţi Ravi, că unul esle învăţătorul vostru Hristos; iar voi toţi sunteţi *fraţi'."*[222]

„Pavel şi Timotei, robi ai lui Hristos Iisus, cclor cc sunt în Filipi, împreună cu *episcopii* şi *diaconii* (Filipeni 1,1)."

„„Apostolii primind deci poruncă, încredinţaţi fiind prin învierea Domnului Iisus Hristos şi având încredere în cuvântul lui Dumnezeu, au ieşit cu adeverirea Duhului lui Dumnezeu, binevestind că are să vină împărăţia lui Dumnezeu. Predicând dar, în ţări şi în cetăţi, au pus *episcopi* şi *diaconi* pentru cei ce aveau să creadă... Şi acest lucru n-a fost o noutate (acesta fiind şi sistemul sinagogal evreiesc n.n.) că de multă vreme era scris despre *episcopi* şi *diaconi."*

a) Episcopii sau prezbiterii adunării:

„în vechime *presviterii* se chemau *episcopi* şi servitori ai lui Hristos, iar *episcopii* se chemau *presviteri,"*
(Ioan Hrisostom)[223]

„Şi din Milet trimiţând (ap.Pavel) în Efes a chemat pe *presvileni bisericei...* Drept aceea luaţi aminte (le-a zis apostolul n.n.) de voi şi de toată turma întru care Duhul Sfânt v-au pus pe voi *episcopi"* (Faptele apostolilor 20,17 şi 18 - biblia sinodală - 1914).[224]

188 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti - 1946, pag.88.

189 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharisi, Ed.Episcopiei Oradea - 1955, pag.23.

190 Ibidenvpag. 15.

191 112Ibidem, pag. 14.

. ,,*'episcopi'* sau supraveghetori (episkopoi - în originalul grec), şi *'ptesviXeti'* sau bătrâni (presbiteroi - în originalul grec).”[225]

„Acelaşi Apostol zice către *bătrânii* Bisericii din Efes: 'Privegheaţi asupra voastră şi asupra turmei peste care Sfântul Duh v-a pus *priveghetori,* pentru a cârmui Biserica lui Dumnezeu, pe care a câşli- gat-o cu sfânt sângele Său'.”[226] ■

,,*Presbíteros* = persoană înaintată în *vârstă ^ bătrânii* poporului” (vezi şi slujbaşii adunării vechiului Israel n.n.).

,,bătrân = *presviteros...* Episcop = *Episcopos, supraveghetor.*”[227] „*Bătrânul* (în original: *ho prezbiteros)* alesei Doamne şi fiilor ei pre care eu iubesc. (II loan 1,1 - Biblia cu aprobarea Sf.Sinod - 1914)”[228]

„*Presbiterul,* lui Gaie... (III loan 1).”
(traducere Andrei Şaguna - mitropolit al Ardealului)[229] ,,*Presbiterul,* alesei Doamne şi fiilor ei... (II loan 1,1)”
(Andrei baron de Şaguna - Mitropolit)[230] „Dar nici în aceasta (I epistolă a lui loan n.n.) nici în 'a doua şi a treia Epistolă', care sunt atribuite lui loan, deşi sunt scurte, loan nu-i indicat cu numele, ci se declară doar în formă anonimă '*Presbiterul*”'.
(Eusebiu de Cezareea)[231] „Pre *Presbiterii* cei dintru voi îi rog, ca cel ce sunt împreună *Presbiter* şi mărturisitor al patimilor lui Hristos şi al măririi, cei ce va să se descopere, părtaş... (I Petru 5,1- 3)” (vezi şi Biblia - 1688 unde zice 'pe *bătrâni*'... n.n.).[232]
„Atunci sfinţii apostoli s-au adunat în sinod dimpreună cu *bătrânii* şi au hotărât...”
„Apostolii şi *bătrânii* (în original: *presbileroi*) şi fraţii, celor dc la Antiohia şi Siria şi Chilichia fraţi...
(Fapte 15,23 - Biblia Şerban Cantacuzino - 1688)”.[233]

192 „Tezaurul liturgic” de Prof. Preot Badea Cireşeanu, vol.IH cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1912, pag. 48-49.

193 „Apologeţi de limbă greacă”, traducere de T.Bodogoe, O.Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1980, pag. 146.

194 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, vol.m, Bucureşti - 1912, pag. 49.

„Presviterii purtară în decursul timpului titluri corespunzătoare cu demnitatea lor (administrativă n.n.) Eusebiu şi Sinesiu îi numesc *fruntaşi* (proedroi) ai poporului; Vasile cel Mare şi Grigorie de Nazianz îi intitulează *proestoşi* (procstotai - cârmuitorii); Ioan Hrisostom îi cheamă *prezidenţi* (prostatai)..."[234]
„Primele noastre documente îi numesc de cele mai multe ori *'pr.esbiteri'*, adică *bătrâni."*[235]
b) Diaconi şi diaconese în comunitate
„...numirea de *diacon* (diakonos - în originalul grec), însemnează în greceşte *'servitor'*..."[236]
„Diacon (gr. diakonos = *slujitor):* slujitor bisericesc."[237]
„Diakonos = servitor..."[238]
„Diacon (diakonos) însemna *slujitor."*[194]
„Diaconii sunt 'evanghelişti' (predicatori) cum a fost Filip..." (şi au orice altă slujbă în comunitate n.n.).[239]
„Ioan Hrisostom... afirmă în omilia XI asupra capitolului I din Epistola către Filipeni, că în timpul apostolilor 'atât de comune erau numirile, încât *episcopul* se chema şi diacon" (cu înţeles larg al cuvântului de slujbaş al bisericii n.n.)." [1]
„Diaconesele. în epistola către Romani (16,1), apostolul Pavel scrie creştinilor din Roma următoarele cuvinte: 'Vă încredinţez vouă pe Fivi sora noastră *diaconeasă* a Bisericii din Chenhrea' (Chenhrea era portul oriental al Corintului). Prin această *diaconeasă* a trimis apostolul epistola sa către Romam (deci şi diaconesele există în biserică din vremea apostolilor n.n.).[19]
4. *CULTUL ADUNĂRII ca prelungire a templului ceresc*
Pregătiri speciale pentru SERVICIUL DIVIN

195 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi", de Valerian Zaharia, Ed.Episcopiei, Oradea - 1955, pag. 19.

196 Ibidem, pag. 19.

197 Ibidem, voi.IV, pag.535.

198 „Dicţionar al Noului Testament - A-Z", de Preot Dr.Ioan Mircea lip. cu binec. P.F.P.Iuslin, patriarhul BOR, Bucureşti 1984,

P O S T U L ORIGINI:

„Postul c instituit de Dumnezeu însuşi (Ioel 2,12-15)"[240]DIiF/N/'j/f:

„Prin cuvântul 'post' noi înţelegem o înfrânarc de la toate mâncărurile - iar în caz de boală numai de la unele... pentru ca creştinul să-şi poată face rugăciunea cu uşurinţă."[241]

SCOP

„Rostul postului este folosul trupului şi al sufletului."[242]

„Şi după cum meşterii nu pot fără unelte să-şi îndeplinească meseria lor, lot aşa şi sfinţii nu pot fără post să săvârşească fapte mari cu ajutorul harului divin."[243]

„Postul este o armă puternică împotriva lăcomiei, împotriva celui rău şi a tot ce vine de la el."[244]

„Postulînsă să fie însoţit *de rugăciune, de mărturisirea păcatelor de umilinţă."*[2021]

POSTUL CA PRACTICĂ BENEVOLĂ:

„Singurul post orânduit de lege era.ziua ispăşirii la 10 Tişri (Levi- tic XVI)."[20]*

„Afară de postul instituit de legea lui Moise din ziua milostivirii, fariseii au născocit o mulţime de posturi şi săptămânal posteau lunea şi joia" (după exemplul lor alţii au instituit miercurea şi vinerea n.n.).[245]

„Pe vremea sfântului Irineu postul Paştilor era foarte scurt: unii ţineau *o zi,* alţii două, alţii mai multe, iar unii rămâneau 40 de ceasuri nemâncaţi."[2 6]

„Nu este vorba, zice Irineu, numai despre ziua în care trebv ; să se sărbătorească Paştele, ci despre modul cum trebuie a se post' înaintea lui. Unii cred că o zi trebuie să postească, alţii *două,* unii

pag. 224.

199 „Dicţionar al Noului Testament - A-Z", de Preot Dr. loan Mircea, Kd. IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. *224'.*

200 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Fliade.' voi.II,

201 „Dicţionar al Noului Testament - A-Z", de Pr.Dr.Ioan Mircea, cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 441.

mai nulte, alţii *patruzeci de ore"* (vezi şi Eusebiu, Istoria bisericească V, 24).

„În secolul III şi începutul secolului al IV-lea postul se mai măr-. Dionisie episcopul Alexandriei (264) mărturiseşte că în părţile dioce- sei lui patruzecimea era de o *săptămână."*[246]

„în secolul al III-lea postul s-a lungit la 6 zile în care se mânca odată pe zi pâine cu sare şi cu apă la ora a noua (3 după-amiază) ajunându-se vineri şi sâmbătă zilele şederii Mântuitorului în mor- mâni, postul s-a lungit apoi ajungând la 40 de zile, iar în perioadele următoare chiar la *mai mult. „*

„Ca şi până aici., tot aşa şi în secolul al V-lea postul patruzecimei nu se ţinea în creştinism în acelaşi *chip."*

(Vezi Socrat şi Sozomen în op. Istoriile bisericeşti).[247] „Se mai postea cu prilejul botezului de către primitorul lui, de către săvârşitor şi de cei *care mai voiau."*

(vezi „Didahia" cap. VII, 4)[248] „Postul naşterii Domnului până în secolul al XII-lea s-a ţinut de creştini *după datinile locului."* [249]

„Şi această atât de mare variaţie în ţinerea postului nu s-a produs (zice Irineu) în zilele noastre, ci cu multă vreme înainte, pe când trăiau înaintaşii noştri, care probabil că nu le-au fixat cu amănunţime, ci au păstrat acest obicei în mod simplu şi nevinovat, transmiţându-L generaţiilor viitoare. Dar cu toată această *varietate,* creştinii trăiau în pace, aşa cum trăim şi noi azi în pace, căci deosebirea în felul de a posti dovedeşte o şi mai mare unitate de credinţă."[250]

„Mântuitorul recomandă postul *discret,* nefăţarnic: 'Când postiţi, nu fiţi trişti, ca făţarnicii... să nu te arăţi oamenilor că posteşti' (Matei 6,16-18).

202 „Morala creştină" - manual pentru seminţiile teologice. Ed. a Il-a de Arhid.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag.33.

203 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" - de Preot Dr. Ioan Mircea, cu binccuv. P.F.P.Iustin, paUiarhul BOR, Kd. IBM al BOR, Bucureşti - pag. 311.

204 „Morala creştină") - Prof.Di.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti.
pag. 33.

„...El porunci următorilor Săi: 'Iar tu când posteşti, ungeţi capul tău şi spală-ţi faţa, ca să te arăţi că posteşti nu oamenilor, ci Tatălui tău, care este în ascuns, şi Tatăl tău care vede cele *ascunse* îţi va răsplăti la arătare.' (Mat. VI,17- 18." (nu e nevoie să ştie oamenii când posteşti n.n.).[251]

De reţinut:

„Nimic nu-ţi va lipsi din cele din casă din pricina postului." (Vasile cel Mare)[252]

„Bun este postul, bună privegherea, bună de asemenea nevoinţa, bună este şi vieţuirea care minunează. Dar acestea sunt numai *un început* al vieţuirii iubitoare de Dumnezeu. De aceea c un lucru cu totul *nesocotit să se încreadă cineva simplu în acestea."*

P O C Ă I N Ţ A DEFINIŢIE

„în limba greacă pocăinţa se cheamă 'metanoia', iar româneşte cuvântul acesta înseamnă 'prefacere', 'schimbare'. Minunat nume! într-adevăr când *ne pocăim,* în sufletul nostru se produce o prefacere."[253]

„în cartea 'Mărturisirea ortodoxă' la întrebiirea 'ce este pocăinţa'.'' se spune că ea se cuprinde *într-o durere a inimii* pentru păcatele ce-a făcut omul... *cu gândul hotărât de a-şi îndrepta viaţa în viitor."*[254]

„Prin pocăinţa cerută de Iisus Christos se înţelege prefacerea radicală, în înţeles religios-moral, a mentalităţii şi purtării de până acum, renunţarea la idealurile anterioare şi consacrarea întregii persoane lui Dumnezeu şi voiei Lui sfinte."[255]

EVENIMENTELE POCĂINŢEI a) Recunoaşterea vinovăţiei:

„Din toate scrierile duhovniceşti rezultă că smerita cugetare este un har al sufletului creştinului credincios, prin care

205 „Dicţionar al Noului Testiunent A-Z" - de Pr.Dr.Ioiin Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 440.

206 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Pr.A.P.Lopuhin, tradus de patriarhul Nicodim, voi.II, Bucureşti - 1944, pag. 325.

207 „Dicţinar al Noului Testament A-Z" de Pr. Dr. loan Mircca, Hd.IBM al BOR, Bucureşti - 1984, pag. 96.

recunoscându-şi nevrednicia şi slăbiciunile sale, omul se încrede în puterea lui Dumnezeu şi se poartă potrivit cu această convingere."

b) Căinţa:

„Cel ce ajunge să-şi plângă cu *căinţă* greşelile este fericit pentru că a scăpat de un tiran care-l ţinea legat în poftele lui; el este fericit pentru ^că a scăpat de închisoarea în care îl ţinea legat fărădelegea

„Dumnezeu fiind bun, şi de oameni iubitor are îndelungă răbdare şi aşteaptă mult pocăinţa fiecăruia dintre păcătoşi, făcând sărbătoare cerească din întoarcerea *celui ce se căieşte.* 'Căci bucurie se face în cer pentru un păcătos care se pocăieştc.' Dar dacă cineva, văzând această bunătate şi îndelungă răbdare... nesocoteşte porunca, iar bunătatea o ia ca prilej de dispreţuire... se pierde fiind lăsat până la sfârşit pe seama celui rău. Aşa s-a întâmplat cu cei din Scxloma. Umplând şi întrecând hotarele păcatelor aşa mult încât nu le-a mai rămas *scânteie de căinţă,* aceia au fost daţi dc judecata dumnezeiască pradă focului."[256]

c) Mărturisirea păcatelor:

* *păcate împotriva lui Dumnezeu*

„Stăpânul, fraţilor, nu are nevoie de nimic, nu cere de la nimeni nimic decât să i se *mărturisească.* Că spune David, alesul Său: 'Măr- turisi-mă-voi Domnului şi-I va place Lui mai mult decât un viţel tânăr, căruia îi cresc coarnele şi unghiile.

Să vadă săracii şi să se veselească'."

* *păcate împotriva aproapelui:*

„Poate oare să primească Dumnezeu pocăinţa noastră câtă vreme n-am mers să ne împăcăm cu vecinul? Nu poate, însă nu

208 139,,Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr. Ştefan Slevoacă, cu binecuv.P.S.Fpifanie Norocel, episcopul Buzăului, Fd. Fpiscopiej Buzăului 1990, pag. 157.

209 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr.Ioan Mircea, Bucureşti-1984, pag. 37.

210 „Dicţionar de Teologic Ortodoxă" - Pr.Prof.Dr.Ion Bria - Bucureşti - 1981, pag. 304. ^

pentru faptul că El n-ar lì milostiv, ci pentru motivul că noi n-am dărâmat fiinţa păcatului din noi.” ~

** păcate de neiertat:*

„Păcat spre moarte este tot păcatul *nepocăit*” (ncmărturisit şi neabandonat, neglìjând influenţa Duhului Sfânt n.n.).
(Maieu Ascetul)[257]

„Până la finele secolului al IV-lea *mărturisirea păcatelor* se făcea în public!”[258]

„...episcopul, inclusiv *toţi fraţii* primeau mărturisirea păcătoşilor *în public*. Erau scene de neuitat, care mai ales la a doua mărturisire zdrobeau psihologic şi smereau profund pe mărturisitori. De aceea mai târziu s-a renunţat (împotriva Sfintelor Scripturi care recomandă mărturisirea 'unii altora' n.n.) la caracterul public al spovedaniei (o abatere gravă de la tradiţia apostolică n.n.). Totuşi cei care în acea vreme (200-220 Tertulian) realizau spovedania dramatică deveneau *oamenii unei vieţi noi,* capabili să suporte îngrozitoarele persecuţii ale lui Septimiu Sever, Deciu etc.”[259]

„Se zice că împăratul bizantin Teodosie avea uneori obiceiul să judece singur pe criminalii politici. După ce le aducea în faţă toate dovezile vinovăţiei lor şi-i făcea să-şi *mărturisească* fărădelegile lor, oamenii se aşteptau să fie osândiţi la moarte. Dar, deodată faţa împăratului se schimba şi în loc de pedeapsa supremă, monarhul îi lăsa liberi, fără nici o osândă. Sf. Ambrozie care povesteşte aceste lucruri încheie:

'împăratul voia să biruiască prin dragoste, nu să pedepsească.' O, adâncul dragostei Părintelui ceresc!”[260]

211„Dicţionar al Noului Testament A-Z” - Preot Dr.Ioan Mircciu Bucureşti
1984, pag. 268.

212„Apologeţi de limbă greacă” de T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1980, pag. 231.

213„Dicţionar al Noului Testament A-Z” - Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti
1984, pag. 225.

214„Apologeţi de limbă greacă” - Ed.IBM al BOR Bucureşti - 1980, pag. 206.

„Sunteţi datori, creştinilor să mergeţi la biserică, ca să vă împăcaţi şi să vă iertaţi cu fraţii voştri. Că de veţi avea vrăjmăşie cu cineva şi nu vă cereţi iertare nu este primită la Dumnezeu jertfa şi rugăciunea voastră... [0]

d) <u>îndreptarea relelor:</u>

„Pe vremea când învăţa Isus prin Iudeea, trăia în Ierihon un vameş, om bogat, lacom, iubitor de argint, răpitor, nedrept. Dar într-o zi a avut fericirea să-l cunoască pe Păstorul cel ce căuta oile cele pierdute ale casei lui Israil. A primit omul harul ce-l chema şi dintr-o dată a devenit altă făptură: un milostiv care a dăruit jumătate din avuţia sa săracilor, gata *să repare* orice nedreptate ce făcuse. E pocăinţa lui Zaheu.”[231]

e) <u>Iertarea:</u>

„Atunci când păcatul a pus stăpânire pe făptura noastră, să nu ne lăsăm biruiţi de el, ci să 'ne luptăm în rugăciune', cum ne spune Sfântul Apostol Pavel, şi Hristos-Domnul ne va ajuta să dobândim *iertare* şi să ieşim biruitori asupra lui.”

„Cerem mai ales lui Dumnezeu şi numai Lui *'iertarea păcatelor şi greşelilor noastre.'* Căci dacă din celelalte lucruri trebuitoare vieţii, hrană, îmbrăcăminte, ajutor, mângâiere, mai putem primi şi de la oameni, iertarea păcatelor o primim numai de la Dumnezeu, *prin Domnul nostru Isus Hristos*. Nimeni oricât de învăţat sau puternic ar fi nu poate lua de pe conştiinţa semenilor povara păcatelor, decât *numai Fiul lui Dumnezeu*, care a zis slăbănogului din Capernaum, înainte de a-l tămădui: 'Fiule, iartă-se ţie păcatele tale' (Matei 9,2).”[233]

,,Rugaţi-vă stăruitor Domnului Dumnezeului vostru, ca să vă miluiască şi va şterge păcatele voastre.”
(Teofil al Antiohiei)[234]

215 „Dicţionar al Npului Testament A-Z” de Pr.Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 394.

216 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Pr.Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 394.

217158”Diri tezaurul ortodoxiei” - Preot Dr.Şlefan Slevoacă, Ed.Episcopipi
Buzăului, 1990, pag. 157.

230 „îndrumător bisericesc misionar şi patriotic - 5”, apare cu binecuv. înalt prea sfinţitului Dr. Antim Nica, Galaţi 1989, pag. 56.
31 „Făclii pentru dreapta credinţă” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Editura episcopiei Buzăului 1985, pag. 215.
32 „Cuvântări liturgice” de Vasile Episcopul Oradiei, ed. a II-a, Oradea 1976, pag. 24.
S3 Ibidem, pag. 186.
2 4 „Apologeţi de limbă greacă” - trad. T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, Bucureşti 1980, pag. 336-337.

f) Schimbarea vieţii:

„Sufletul care s-a învrednicit să primească în sine sălăşluirca puterii de sus şi care are amestecat în mădularele sale focul acela dumnezeiesc şi dragostea cerească a Duhului cel bun, se desface fără greutate de toată dragostea lumească. Căci precum fierul sau plumbul, aurul şi argintul, *predându-se* focului se topesc şi îşi leapădă duritatea firii şi se fac moi şi cu cât stau mai mult în atingere cu focul cu atât se înmoaie şi se desfac mai mult lepădând soliditatea naturală din pricina puterii locului, aşa şi sufletul, primind focul ceresc al dragostei Duhului, se desface din împătimirea duhului lumesc şi din lanţurile păcatului şi *se preschimbă* din învârtoşarea firească a păcatului, socotindu-le şi dispreţuindu-le pe toate ca neînsemnate.” „

g) Consacrarea:

„...Duhul ne ridică la înţelesul mai înalt că mai întâi trebuie *aduse lui Dumnezeu* ca o jertfă sfinţită a arderii de lot... cele dintâi din alcătuirea firii noastre, adică mintea, conştiinţa, puterea iubitoare a sufletului..: şi să petrecem neîncetat în dragostea Lui tainică şi mai presus de fire. în felul acesta putem primi creştere şi înaintare zi de zi, ajutaţi de harul dumnezeiesc, iar sarcina dreptăţii poruncilor ni se va părea uşoară... odată ce însuşi Domnul *le va lucra* prin *credinţa noastră în* El.”

218 „Dicţionar al Noului Testament” - de Preot Dr. Ioan Mircea, Bucureşti, 1984, pag.57.

219 „Biblia sau Sfânta Scriptură” - sinodală - 1991, pag. 574; „Septuaginta” edidit Alfred Rahlfs, voI.II, pag. 20 (Ps. 21,23).

220 „Biblia sau Sfânta Scriptură” - sinodală - 1991, pag. 1360 (Ev. 2,12); . „The New Greek E.I. New Testament” - Illinois - 1990, pag. 761.

CONCLUZII:

.Parurile care. ni *se dau de. sus trebuie să Ic primim şi să conlucrăm cu ele. începutul pocăinţii noastre, chemarea, mila, vin de la Dumnezeu. însă datoria noastră este să Ic lăsăm să lucrczc în inimile noastre şi să rodească împăcarea cu Stăpânul ceresc."*[2 ^7] *,Multe suni,- dar nuii bine spus, nenumărate, cele spuse în Sfintele Scripturi despre pocăinţă, pentru că Dumnezeu totdeauna voieşte să se întoarcă neamul omenesc de la toate păcatele lui."*
(Teofil al Antiohiei)[261]

„...Noe vestind oamenilor de atunci că va veni potopul le-a profetizat zicând: 'Veniţi, vă cheamă Dumnezeu la pocăinţă'.',„
Jar cuvântul cei dintâi care a răsunat de pe buzele Dumnezeiescului învăţător (Isus Uristos n.n.} a (ost: 'Pocăiţi-vă!' (Marcu 1J5)"[140]

,Eă ne pocăim dar, din toată inima, ca să nu *piară nimeni dintre*

(Clement Romanul)[262]

„Când va sosi clipa să vină Uristos, în zadar vă veţi mai pocăi, în Zădar veţi mai plânge, căci nu *veţi mai fi auziţi."*
(Iustin Martirul)[263]

A. *SERVICIUL DIVIN sau SFÂNTA LITURGHIE DEFINIŢIE:*

,,...serviciul public, accsta e sensul gramatical al cuvântului *Liturghie."*[264]

„în Faptele Apostolilor însă şi anume în cap.l3,v.2, găsim verbul leitoyrgheo însemnând iarăşi *rugăciunile* făcute de credincioşii din Anliohia, când apostolul Pavel şi Varnava au fost trimişi să predice cuvântul."[265]

RITUALUL SAU FORMA:

221 „Elemente de Morală Creştină" de Moise N. Pacu - profesor onorar, Ed.VIII-a, Bucureşti - 1921 (Ed.Viaţa românească) pag. 47.

222 173.,,Tezaurul liturgic" - de Preot Prof.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, vol.II, Bucureşti - 1911, pag.-3309.

223 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşeanu, voi.II cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1911, pag.323-324.'

„Deşi nu se înlătură din cult închinarea făcută de pios în orice timp şi în orice loc şi este chiar recomandată mai ales când ca se face cu toată curăţenia inimii, totuşi *adunările in comuti* au fost preferate din toate punctele de vedere, pentru întărirea deplină a creştinismului.“[266]

„Preotul sau Marele Preot Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a întemeiat Biserica sau cultul creştin nu pentru a cinsti memoria *strămoşilor* sau a *conducătorilor* temporari ai oamenilor, cum au procedat *păgânii*, ci pentru *a adora* pe unicul şi adevăratul *Dumnezeu*. Ac est cult nu era un sistem sau o colecţie de rituri exclusive. El era un întreg complex de educaţie de la simplitate la înţelepciune şi de *transformare totală* a spiritului omenesc.“ [267]

„...ca unii care venerăm pe Creatorul acestui univers, spunând aşa precum am fost învăţaţi că FI *nu are trebuinţă* de jertfe sângeroase, de libaţiuni şi de tămâieri, noi îl lăudăm pe cât ne stă în putinţă cu cuvinte de rugăciune şi de mulţumire pentru toate cele ce ni se oferă... fiindu-l recunoscători prin adresarea de omagii şi prin înălţarea de imne pentru viaţa pc care ne-a dat-o.
(Iustin Martirul)[268]

„Participarea la serviciul dumnezeiesc public; era obligatorie pentru toţi creştinii. Acum (primele secole după Hristos n.n.) din *serviciul divin* făceau parte.ca şi în secolul apostolic: rugăciunea, cântarea, citirea Sfintei Scripturi şi cuvântul sau predica.“ [8]

a) Ţinuta vestimentară:

„Ciprian deşi era episcop, totuşi purta pe sine în afară de Biserică, o mantii scurtă, fără mâneci ca şi filozofii. Mulţi scriitori însă cred că episcopii şi ceilalţi clerici plineau cele sfinte în primele trei secole, îmbrăcaţi în *hainele pe care le purtau în viaţa socială.“*[269]

224 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii vechi şi a celei noua“ - Ediţia Sf.Sinod, Bucureşti - 1914, pag. 1497- 1498.

225 178,.Tezaurul liturgic“ - de Preot Dr.Badea Cireşeanu, vol.ll cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti, 191L pag. 311.

226 „Expunerea doctrinei Bisericii Ortodoxe“ - de W.Guellec cu binecuvântarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1901, pag.79.

„în ce priveşte *portul* (costumul), ci *nu se deosebeau* de credincioşii lor *cu nimic*. Existenţa şi-o asigurau desigur din lucrul mâinilor, aşa cum făcuse şi marele apostol Pavel, dar şi din ofrandele credincioşilor.“
(Preot Prof.Dr.Mircea Păcurariu)[230]

„Femeile purtau... aceleaşi veşminte ca şi bărbaţii, lot aşa ca şi în orientul de astăzi, cu deosebirea numai că.veşmintele femeieşti erau mai uşoare.“[270]

„...găteiUa e sabie şi venin oferită privirilor, chiar dacă *inima... e curată...* Bogăţia adevărată e bogăţia în har, în credinţă şi în virtute. Sf.Ciprian critică sever *vopsirea* feţei, a părului şi a altor mădu-

b) Rugăciunea:

„Fără jertfă nici nu se poate concepe o religie, lic ea jertfa şi numiţi aceea a *rugăciunii...“* [53]

„El (Dumnezeu) numeşte jertfe *rugăciunile...“*
(Iustin Martirul)[214]

„Evreii se rugau stând în picioare, sau în genunchi, ori plecaţi la pământ... Aceste deprinderi trecură şi în creştinism.“ „„

„încă din primele secole ale creştinismului, *rugăciunea* a fost rostită infinit atât în mijlocul creştinilor (liturgică) cât şi îndeosebi fiecare creştin pentru sine (particulară).“[271]

„în felul acesta, *rugăciunea* a devenit în creştinism o adevărată viaţă în Dumnezeu, o adevărată viaţă în Hrislos, dând credincioşilor o mare *putere sufletească.“*[272 r7]

„în creştinism, rugăciunea se face 'în duh şi adevăr'. Creştinul se roagă *oriunde*. Se roagă şi în biserică împreună cu

227 „Istoria bisericească“ - de Arh.Callist I.Boloşăneanu şi Prolopresb. Simeon Popescu cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1903 pag.22.

228 182,.Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii vechi şi a celei nouă“ - Bucureşti - 1914 (II loan 1,1); „The New Greek E.I.N.Testament“ - Illinois - 1990, pag.845.

229 „Noul Testament al Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos“ - cu binec. P.A.M. - Andrei Şaguna, Sibiu - 1867, p. 445.

ceilalţi ¿redincioşi, dar mai ales se roagă în singurătate, după exemplul Mântuitorului."[273]

„Se cuvine să facem rugăciuni mai ales dimineaţa, Ia amiază şi seara înainte şi după mâncare, la începutul şi la sfârşitul oricărui lucru." [274]

„Un rege în purpura sa nu e atât de strălucit ca creştinul care sc roagă, căci pe el îl împodobeşte convorbirea sa cu Dumnezeu. Precum ostaşul care vorbeşte cu regele său în faţa înLregii oştiri, a căpeteniilor şi oştirilor, atrage asupra sa ochii tuturor şi creşte în vază, astfel e şi *cel ce se roagă*. Socoteşte numai ce însemnează dacă unui om îi e dat să păşească înaintea regelui regilor şi să vorbească cu El în faţa îngerilor şi a arhanghelilor, a serafimilor, heruvimilor şi a tuturor puterilor cereşti. C;ire mărire e asemenea acesteia?" (dcci rugăciunea nu e înjosire n.n.).
(lyan Hrisostom)[260]

„Rugăciunea cuprinde în sine toate formele zbuciumului sufletesc al omului: ea este bucurie şi plâns, e preamărire şi cerere, e vijelie şi pace, e îndoială şi certitudine, e suspin şi fericire, e înălţare şi smerenie. De aceea iubite frate, când mintea ta este în întuneric, *roagă-te* şi se va umple de lumină, când voinţa ţi-e şovăielnică, *îngenunchează* şi te vei ridica hotărât, când inima ţi-e tulbure, roagă-le şi vei dobândi pacea; când simţurile îţi sunt răscolite, îngenunchează şi se vor însenina; când ai căzut în ispită îndreaptă-te spre Dumnezeu şi te va mângâia...

Ea modelează sufletul după chipul lui Dumnezeu şi-i sfinţeşte trupul, făcându-l vas ales şi curat al neprihănirii. Rugăciunea este

230 „Noul Testament al Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hrislos", tipărit cu binec.Presimţitului Arhiepiscop şi Mitropolit al Românilor de la Reletea ortod. răsăriteană din Ardeal şi Ungaria Andreiu baron de Şaguna-Sibiu 1867, p. 445. ,

231 „Eusebiu de Cezareea" - Irad. Pr.Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag.297.

232 „Noul Testament" - Andrei Şaguna, Sibiu 1867, pag. 430.

cheia de aur cu care întoarcem orologiul sufletului şi-l potrivim să meargă *după voia lui Dumnezeu."*

„Până în secolul IV totdeauna se alcătuiau rugăciuni *noi* (fiecare credincios se ruga sub impresionarea inimii sale de puterea Cuvântului care sfinţeşte, sau a Duhului Sfânt. Mult mai târziu s-au introdus rugăciunile robot-mătănii jdupă model păgân n.n.)."[275]

c) Muzica sau cântarea:

„Lui Dumnezeu îi trebuie oferit ca dar curăţia sufletului, iar ca jertfă, lauda şi *imnul..."*
(Lactanţiu)[263]

„...lăudarea lui Dumnezeu prin *cântarea* a dulce răsunătoarelor versete şi a muzicii, devenite oarecum *'jertfa buzelor'* (Osie XIV,3). [276]

* cântarea cu adunarea

„Ioan Hrisostom se exprimă astfel:

'De demult se adunau toţi creştinii şi *cântau împreună;* aceasta o facem şi noi acum'r"
(Homil. XXXVI în I Cor.)[265]

„împreună cu cântăreţul cânta psalmi *toată adunarea,* după cum a cântat şi Isus Hristos împreună cu discipolii Săi la cina cea de taină (Mat. 26,30). „[277]

„Şi femeile şi bărbaţii şi bătrânii şi tinerii se deosebesc după vocea cântării, spiritul cântării armonizând cu vocea fiecăruia; o singură melodie lucrează *întru toţi."*
(Ioan Hrisostom)[267]

„Ambrozie vorbind din biserica sa din Mediolan şi de cântările liturgice de aici, zice că: 'Răspunsurile psalmilor prin

233 „Biblia - adecă Dumnezeiasca Scriptură" - lip.înlâia o<ira la 1688 şi rcedit. dc IBM al BOR la Bucureşti - 1988 (Fapte 15,23).

234 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşeanu, voi.II cu aprob.Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag.327. .

235 „Ziua Domnului" - de Gala Galaciion, Bucureşti - 1958, pag.62.

cântarea bărbaţilor, femeilor, fecioarelor şi copiilor se aseamănă cu zgomotul ce iese din undele mării'."[278]

„Vedem dar că poporul a cântat totdeauna în Biserică"[279]

* corul comunităţii

„În afară de aceasta (cântarea cu adunarea n.n.) trebuia înfiinţată instituţia specială a psalţHor pentru menţinerea melodiilor bisericeşti şi a spiritului dogmatic." [70]

„Cu începutul secolului al II-lea al creştinismului, Biserica nu se mai îndestulă cu cântările scoase din Vechiul Testament şi cu cântarea psalmilor, ci de acum înainte se ridicară bărbaţi creştini înzestraţi cu ştiinţă |i focul pietăţii şi începură *a compune* imne în spiritul evangheliei."[2 1]

„Potrivit canonului 17 al sinodului din Laodiceea: 'Nu trebuie să se cânte în adunări psalmi fără întrerupere, ci *după fiecare psalm* să se citească'."
(pentru armonia serviciului divin n.n.).[280]

* reguli ale cântării

„Voim ca cei ce vin în biserică spre a cânta să nu întrebuinţeze *strigări necuviincioase*, silind şi firea spre *răcnire,* nici a pronunţa ceva din cele nepotrivite şi neînsuşite în biserică; ci cu multă luare aminte şi cu umilinţă a aduce lui Dumnezeu privitorul celor ascunse, acest fel de Psalmodii, căci sfinţitul cuvânt (Biblia n.n.) a învăţat că fiii lui Israel să fie evlavioşi." ,
(Can.75.Sinod VI (691)) [281]

„Să-I înălţăm dar laudă, nu numai *din gură*, ci şi *din inimă,* ca să ne primească ca fii."
(Clement Romanul)[282]

d) Citirea Sfintei Scripturi (Şcoala de Sabat)

236 „Tezaurul liturgic" - de Preot Prof.Dr.Badea Ciieşcanu, cu aprobarea Sf.Sinod, vol.II Bucureşti 1911, pag.328.

237 „Dicţionar de Teologie Ortodoxă" - dc Pr.Prof.Dr.Ioan Bria, Hd.IBM al BOR, Bucureşti - 1981, pag. 126.

238 „Pidalion" - Zosima Tfuălă şi Haralambie Popescu, Bucureşti - 1933, pag. 15.

„Creştinii începură serviciul lor divin mai întâi prin *citiri* de bucăţi din *Vechiul* apoi şi din *Noul Testament*/"[283]

. „...în folosul serviciului divin, evangheliile se mai împărţiră (pe lângă capitole şi versete n.n.) şi înjrericope sau *lecţiuni* (lectiones)" (pentru studiu în fiecare Sabat n.n.). [284]

„în primele trei secole alegerea citirilor evanghelice depindea de autoritatea superiorilor, căci încă nu erau fixate pericope (lecţiuni n.n.) pentru anumite zile. în canonul 16 al sinodului din Laodiceea citim numai că:

'Sâmbăta (sabaton - în original n.n.) împreună cu alte *scripturi* să se citească şi *Evanghelia.'* (deci în Şcoala de Sabat n.n.)."[285]

."Pericopcle *(lecţiunile* n.n.) lui Eutalie erau aşa de mari încât una singură conţinea *5 ori 6 capitole* din ziua de astăzi. Lucrul acesta se explică prin faptul că serviciul divin nu era aşa de bogat în imnologie (accentul se punea ne învăţarea Bibliei, nu pe cântece n.n.) cum îl vedem mai târziu."

„Evanghelia să o citească diaconul (*diakonos*) sau brezbiterul *(presbiteros)."* (Constit. Apost.lib.II, c.LVII în l.greacă).

„Păstorii pe care îi puneau apostolii să conducă turma cuvântătoare, fără îndoială că trebuie să fi dat în serviciul, deopotrivă însemnătate cărţilor *Vechiului Testament* şi celor din *Noul Testament."* (ca lecţiunile de azi n.n.).[286]

e) Predica sau cuvântul

„Istoria Bisericii creştine este într-o mare măsură istoria *predicăm* cuvântului lui Dumnezeu."[287]

„Adevăratul cult e alcătuit din virtute, dreptate şi *cuvânt,* căci Dumnezeu e *Cuvânt..."*

239 „Tezaurul liturgic" - dc Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, p. 331.

240 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Ed.Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea, pag. 24.

241 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 90.

(Lactanţiu)[288]

„Cuvântarea cea mai dezvoltată în Biserică este *predica* propriu- zisă, fără a se ignora celelalte tipuri de cuvântări.”[289]

„Veacul al II-lea, de asemenea, ne dă mărturii despre predica necurmată, mai bine organizată, despre rânduirea ei *în mijlocul* sfintei Liturghii (serviciului divin n.n.) şi despre legătura ei cu citirea Sfintei Scripturi.”[290]

Domnul Hristos a poruncit apostolilor Săi: 'Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi Evanghelia la toată făptura' (Marcu XVI, 15) şi 'iată Eu cu voi sunt în toate jilele, până la sfârşitul veacului' (Matei XXVIII,20). însuşiDomnul”Hristos, capul Bisericii (Efes.V,23) a rânduit în Biserică dregătoria de *a predica cuvântul lui Dumnezeu* ca mijloc divin pentru dobândirea mântuirii.

'Binevestitorii' şi 'învăţătorii' sunt puşi alături de apostoli: Şi a dat pe unii ca să fie apostoli, pe alţii prooropi, pe alţii învăţători, pe alţii *păstori* şi învăţători' (Efeseni IV,11).”

„Propovăduirea este una din funcţiile esenţiale ale Bisericii. Prin *predică* se învaţă adevărurile de credinţă şi în mod special se îndrumează credincioşii pe calea desăvârşirii morale, adică spre practicarea virtuţilor creştine. Predica nu urmăreşte numai o expunere a învăţăturii divine, ci ea ţinteşte la educarea sufletului credincioşilor, ca ei să ajungă la roade ale duhului: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credinţa, înfrânarea, curăţia (Galateni V,22).”

„Cuvântările bisericeşti fură numite în diferite chipuri. Apostolul Pavel le intitula 'cherigma' adică 'propovăduire' (1 Cor. 2,4). Ter- tulian le numeşte 'adlocutiones'; grecii le numeau 'logos' (cuvinte), ori 'didascalia' (învăţătură) sau mai des 'homiliai' (vorbiri; Ieronim şi Augustin le cheamă 'disputationes' ori 'sermones'. Mai târziu cuvântările- bisericeşti fură numite 'predicationes' (predicatio,

242 Ibidem, pag.91.

243 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă” - Bucureşti - 1978, p. 139.

244 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă” - Bucureşti - 1978, pag. 135.

predica) adică *'predici'* sau rostiri înaintea poporului, iar „vorbitorul fu intitulat *'predicator'* sau vorbitor în faţa adunărilor creştine."

„Credincioşii puneau mare preţ pe *predică* şi de aceea, predicile predicatorilor distinşi *se scriau,* după ce erau rostite în Biserică."

„Unii dintre părinţii bisericeşti compuneau cuvântări şi apoi le dau la alţii ca să le pronunţe."[291]-

„Părinţii bisericeşti îndătinau a rosti o cuvântare în timp de *o oră,* iar Hrisostom înzestrat fiind cu strălucirea retorică cuvânta deseori şi câte *două ore."*

„Aveau îngăduiala diaconii de la episcop (prezbiter sau păstor n.n.) ca să predice poporului, ca şi odinioară diaconii Filip şi Ştefan. Ieronim ne spune că Efrem Şirul pe când era diacon al Bisericii din Edesa a cuvântat cu îndestulare şi frumuseţe poporului; toL aceasta nc-o afirmă cu adâncă admiraţie şi Sozomen. Cele mai strălucite dintre cuvântările lui Ioan Hrisostom şi anume 'despre firea dumnezeiască, despre anateme', şi altele, sunt rostite de el când era diacon în Antiohia." [>

„Latura practică a slujirii lor (diaconilor) a rămas caracteristică diaconatului şi s-a întins în epoca următoare la toate nevoile asistenţei în comunitate. Este ştiut că ci cu îndeplinit şi slujba cuvântului *predicând* şi botezând." [92]

„Din timpuri vechi *femei le* îndrăzneau să explice în biserică ca şi în public din textele Sfintei Scripturi."[293]

„Iată ce citim în Pidalionul de Neamţ, la fila 188 verso: 'De va II vreun mirean iscusii în cuvânt şi cu chip cucernic, nu se opreşte de a răspunde şi de a învăţa... în acest chip a vorbit Apolo şi învăţa cele pentru Domnul, cu toate că numai botezul lui Ioan ştia (Fapte 18,25)

245 „Istoria biblică. Noul Testameent", voi. V de A.P.Lopuhin, Bucureşti 1946, p. 310.

246 Îbidem, pag. 393.

247 Bisericii ortodoxe române. Vol.I Bucureşti - 1975, pag. 166. 210,.Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici creştine ortodoxe de răsărit" de Badea Cireşeanu, Tomul III, Bucureşti 1912, pag. 393.

şi Acvila şi Priscila, care l-au învăţat pe acest Apolo mai cu scumpătate calea Domnului'."[294]

„Căci acolo unde există oameni în stare să aducă servicii fraţilor lor, ei sunt invitaţi de sfinţii episcopi să vorbească poporului. Aşa a vorbit Evelpist în Laronda la rugămintea fericitului episcop Lcon; lot aşa şi la Iconium, Paulin fiind rugai de episcopul Cclsus, precum şi în Sinada, Teodor, de faţă fiind episcopul Alicus. Şi se poale ca astfel de cazuri să se fi petrecut şi în alte locuri, dar pe care noi nu le cunoaştem."
(Husebiu de Cezareea)[292]

* ţinuta predicatorului

„Predicatorul bisericesc (keryx) să nu se amăgească de 'aplauzele poporului' şi să nu umble după ele."
{Ioan Hrisostom)

„Erudiţia cea mai autentică şi dovezile de specialitate cele mai concludente sunt... (doar) o podoabă exterioară şi melancolică pentru un teolog, dacă în intimitatea vieţii lui, el este *călcătorul Decalogului.* Cât de jalnic scot capul de sub hlamida retoricii de pe catedră sau de pe *amvon,* trcnţcle şi păcatele celui ce a uitat că din comoara inimii vorbeşte gura."
(Gala Galaction)[293]

„În timpurile vechi, toţi părinţii şi scriitorii bisericeşti răsăriteni şi apuseni şi-au concentrat atenţia şi *studiul* lor în prima linie asupra cărţilor *Vechiului şi Noului Testament,* explicându-le, lăcând omilii asupra lor şi scoţând din ele cele mai bogate învăţături liturgice, dogmatice, morale, istorice şi canonice. Pe atunci nu era hotărâtă ordinea citirilor din Sfânta Scriptură şi de aceea era lăsată în voia păstorilor bisericeşti (şi era acesta un drept divin n.n.)."[294]

/) Zecimi şi daruri (colecta):

* zecimi

248 „Istoria bisericească universală" voi. I, Bucureşti 1975, pag. 166.

249 „Tezaurul liturgic". Tom. III, Bucureşti 1912, pag. 390.

250 „Eusebiu . de Cezareea" - scrieri, partea întâi. Traducere de Pr.Prof.T.Bodogae, Bucureşti 1987, pag. 217,

„Ia, după socotinţa ta, pârga din argintul, din hainele şi din toată averea ta şi o dă *potrivii poruncii.”*
(Didahia)[295]

„Avraam... i-a dat *zeciuială* din toată prada... „[30]°
„Iacov în Betel (Fac. XXVIII, 22) a consacrat *zeciuială* lui Dum-
.,301
nezeu.

„Să nu stai la îndoială când dai şi nici să murmuri când dai, că vei cunoaşte cine este Bunul *Răsplătitor* al plăţii.”
(Didahia)[296]

,,în genere plata *desatinei* sau a părţii *a zecea* din avere către atotputernicul Dumnezeu, cum se vede, era lege naturală, originea căreia, ca şi originea aducerii de jertfe se pierde în negura vechimii, deoarece pravilele de mai târziu ale legiuirii lui Moise în chestiunea aceasta nu au fost decât o *confirmare* a *obiceiului din străvechi* existent.”[297]

„Din Faptele Apostolilor se ştie că cei dintâi creştini făceau bisericii tot felul de daruri şi că în comunităţile bogate se făceau colecte pentru cele mai sărace. Cu timpul se pomeneşte chiar de *dijmă,* adică *a zecea parte* pe care creştinii o dau bisericii din lot ce aveau.” (vezi şi Matei 23,23, în original n.n.).

* daruri (colecte)

„Biserica creştină are o dimensiune proprie şi *sacră:* de Biserică *slujitoare*. Dimensiunea aceasta sacră pune pe fruntea ci o tărie de neînvins: 'încât porţile iadului nu o vor birui' (Matei 16,18).”„

„Această slujire prin *darurile materiale* date fraţilor era considerată ca o slujire *liturgică* (leitoyrgos): ca *jertfă* bine plăcută lui Dumnezeu, pentru care ei slăveau pe Dumnezeu” (2 Cor. 9,12).[298]

251 „Istoria biblică. Noul Testament”, vol.V, de A. P. Lopuhin, Bucureşti 1946, pag. 310.

252 „Despre post” - Sf. Vasile cel Mare. Bucureşti 1943, pag. 11.

253 218,,Făclii pentru dreapta credinţă” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Kdilura episcopiei Buzăului 1985, pag. 219.

„Primim adunarea ce se face în Biserica lui Dumnezeu spre folosul tuturor şi fericim *facerile de bine* ale fraţilor ce se fac prin Biserică la *săraci."*
(Canonul 21 - Sinod Gangra 340)[299]

„Nu pretinde că aduni bogăţii pentru a le da săracilor ca să le mântuieşti... pentru că împărăţia lui Dumnezeu se poate cumpăra numai cu *doi bănuţi.."*
ţ (Ioan Scărarul)[300]

„în fiecare zi ne faci *lupi* - îi reproşau lacomii vremii sfântului Ioan Gură de Aur - şi mereu repeţi acest lucru de ani de zile. 'Oiire v-aţi lăsat voi de *lăcomie* ca să mă las^i eu de a vă numi lupi?' Ic răspundea marele ierarh şi predicator."

„Tot conţinutul teoretic şi conceptual, în ale credinţei să-l convertim în *trăire,* ca să treacă la înfăptuire. .

'Străinul nu - petrecea noaptea niciodată afară; porţile mele le deschideam călătorului (Iov 31,32). Dătu-m-amîn lături când săracul dorea ceva şi lăsat-am să se stingă de plânsete ochii văduvelor? Mâneam oare singur bucata mea de pâine, orfanului nu-i dădeam din ca?' (Iov 31,16-17). 'Dacă un frate sau o soră, sunt goi şi lipsiţi de hrana cea de toate zilele şi cineva dintre voi le-ar zice: Mergeţi în pace! încălziţi-vă şi vă săturaţi, dar nu le daţi cele trebuitoare trupului, care ar fi folosul? (Iacov II 15-16). Iată deci stringenta nevoie ca fiecare dintre noi să realizeze o veritabilă concordanţă între *credinjă şi fapte."*[301]

„Un necredincios a întrebat odată pe un copil sărac care ieşea dintr-o biserică: 'Ce-ai învăţat tu astăzi...' Băiatul a răspuns că a învăţat că Dumnezeu este iubire - 'Dacă e adevărat asta, de ce n-a

254 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefari Slevoacă, cu o prefaţă de prea sfinţitul Fpifanie, episcopul Buzăului. Editura episcopiei Buzăului 1985, pag. 228.

255 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Preot profesor Dr.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 51.

256 „Filocalia" sau culegere din scrierile Sfinţilor părinţi care arată cum se poate omul Curăţi..., vol.V, Uaducere de Pr.Prof.Dumiliu Stăniloae, Bucureşti 1976, pag. 335-336.

trimis Dumnezeu pe cineva să-ţi dăruiască o haină mai bună?' - După o clipă de gândire copilul răspunse: 'Cred că Dumnezeu a trimis pe cineva, dar acela *a uitat.',* (Doamne ajută-ne să nu uităm n.n.).[302]

CONCLUZII:

J[3]e la începutul secolului al H-lea şi chiar în tot *cuprinsul acestui secol* cultul creştinilor era îmbrăcat *lot* în *simplitatea lui apostolică,"[303]*

„închinarea în comun aşadar este puterea de viaţă a creştinătăţii; în ea se oglindesc toate învăţăturile sfinte f'^[1] (ea se explică luminos tot ce ni s-a orânduit de Mântuitorul lumii."

Jlugăciunile *voastre, milosteniile şi toate faptele voastre aşa* să *le faceţi, cum este scris în Evanghelia Domnului nostru."* (Didahia)[304]

B. SERVICII DIVINE *SPECIALE*

Despi c sacrament ca jurământ dc credinţă (misterion, taină) „Taină *(misterion)* carc însemnează tot ce descoperă omului pe Dumnezeu, sau ceea ce înalţă pe om la Dumnezeu şi la lumea spirituală şi care-i aduce binecuvântare cerească (sau prin profanare blestem n.n.)."[305]

,,Botezul nu-i o lucrare *magică* sau un automat carc să ne asigure împărăţia cerurilor, cum emit aparatele din anumite localuri ciocolată prinlr-o simplă apăsare a unui buton_Ci... trebuie să fie o *permanentă* şi *responsabilă angajare* a noastră, personală." (nu a naşilor cum s-a inventat mai târziu n.n.). '

„Omul e o fiinţă înţelegătoare. El trebuie să ştie cu cine se împărtăşeşte ca să ştie ce obţine prin *sfânta împărtăşanie.* Kuharislia nu lucrează magic asupra lui, ca un obiect cu forţă atractivă asupra unui alt obiect. Hristos care se dă spre împărtăşire e un Hristos care

257 „Filocalia sfintelor nevoinţe ale desăvârşirii", ediţia a Il-a, traducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed.Harisma, Bucureşti 1992, vol.I, pag. 295.

258 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, Tomul II, aprobat de Sfântul Sinod la 23 octombrie 1909, Bucureşti 1911, pag. 113.

259 „Patrologie" de Preot prof.Dr.Ioan G.Coman. Editura IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 504, carte tipărită cu aprobarea prea fericitului părinte Iustin, Patriarhul Bisericii ortodoxe române.

S-a explicitat în cuvinte ce trebuie cunoscute şi primite cu *credinţă* dc cei ce vor să se împărtăşească de El."[306]

„Sf. Ioan Hrisoslom zice despre *botez* şi *euharistie* că: 'din *amândouă* a fost constituită Biscrica' (Omilia 84 Ia Ioan) (cei doi stâlpi ai bisericii: unul la intrare şi unul în interior n.n.), iar Augustin le numeşte *'genuina'* şi Ioan Damaschin le aminteşte lot numai pe acestea *două.* (Expunerea credinţei ortodoxe 4,13) (vezi şi Chirii al Ierusalimului în Catehezele sale şi Ambrozie în cele şapte cărţi despre taine n.n.).[307]

„Spre. exemplu, nu avem nici o mărturie *scriplurislică* ori o hotărâre *oficială* a Bisericii că tainele suni *şapte."*
(Hr. Andruţos - teolog grec)[308]

l. Scrviciul divin spccial al BOTEZULUI (Legământul credinţei)

DEFINIŢIE

„BOTEZUL a fost practicat de Ioan Botezătorul şi apoi adoptai de Biserica creştină ca sfântă taină (sacramenlum = jurământ de credinţă n.n.) însemnând *pocăirea de păcate* şi intrarea într-o *nouă viaţă* de sfinţenie. Cuvântul înseamnă *cufundare* sau *scufundare,* acesta fiind felul originar de botez."[309]

¡SUS ÎNTEMEIETORUL BOTEZULUI CREŞTIN „Botezul lui Ioan astfel era numai un simplu simbol al curăţirii, dc care avea nevoie inima şi în urmă el trebuksă-şi găsească completarea în botezul de la *Duhul Sfânt,"*[310]

„Mergând, învăţaţi toate neamurile *botezându-le* în Numele Tatălui şi al Fiului şi al *Sfântului* DufT (Matei 28,19). Acestea le-a grăit (Isus) după învierea Sa din morţi."[32]

260 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.episcopiei Buzăului 1985, pag. 224.
„Filocalia", voi. V, Bucureşti 1976, pag. 335.

261 238,„Apologeţi de limbă greacă" - traducere Pr.Prof.T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, pag. 336, Bucureşti 1980.'

262 „Scrierile părinţilor apostolici" - traducere, note şi indici de Pr.D. Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 102, Kd.Inslit.biblic şi de misiune al Bisericii ortodoxe române.

„Dacă, cum dovedesc unii rabini, exista şi mai înainte obiceiul de a boteza pe prozeliţi, care părăsind păgânismul lor, se sileau să capete accesul în comunitatea izraelită, apoi ritualul introdus de Ioan ca aplicat de dânsul *însuşi poporului iudeu,* cuprindea în sine ceva neobişnuit...

în cazul acesta, raportul său cu poporul israelit avea acel înţeles, ca şi cum însuşi acest popor a devenit păgân şi avea nevoie de aceea, că pe el iară din nou, ca pe nişte păgâni, să-i introducă în moştenirea lui Iehova" (dovedind prin aceasta necesitatea unui legământ al *adultului* cu Dumnezeu în l(3cul circumciziei n.n.)." „

„Ioan era un om bun care îndemna pe iudei să săvârşească între ei numai *fapte virtuoase,* iar iaţă de Dumnezeu să fie cu *credinţă* (legământ a] credinţei n.n.) şi să vină cu toţii la botez, zice el, căci numai atunci e plăcut botezul înaintea Domnului, dacă te cureţi nu atât ca să ţi se ierte anumite greşeli, cât mai ales că te purifici *sufleteşte* printr-o viaţă mai *sfântă* (ceea ce un sugar nu realizează n.n.).
(Eusebiu din Ceziucea)'[24]

SITUAŢII EXCEPŢIONALE

,-,Afară de botezul prin apă, mai este şi botezul *sângelui* şi botezul *dorinţei.* Cel dintâi (botezul sângelui n.n.) este însuşi marlirismul pentru numele lui Hristos care-ţine loc de botez valid, chiar dacă martirul nu a fost botezat, dar a încetat din viaţă în munci. Cel de al doilea (botezul dorinţei n.n.) este dorinţa fierbinte a cuiva de a se mântui (situaţia tâlharului de pe cruce n.n.) deşi nu a fost botezat."[311]„

„Ambrozie în 'Cuvântări funebre asupra împăratului Valentinian II' nr. 53, ce a murit catchumen (înscris la clasa de botez n.n.) zice: 'martirii se spală prin sângele lor; acesta (Valentinian) prin

263 „Apologeţi de limbă greacă", pag. 121, Bucureşti 1980.

264 „Expunerea doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, Bucureşti 1901. pag. 211.

265 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.I, Bucureşti 1910, pag."5.

dorinţa lui" (de fapt şi unii şi alţii prin credinţa fierbinte în Isus Hristos n.n.).[32]

BOTEZUL - LEGĂMÂNT AL CREDINŢEI „Iată, creştini suntem cu toţi şi purtăm botezul. Cel ce *a crezuţii s-a botezat,* mântui-se-va" (nu cel ce *a fost botezat* fără voia lui n.n.)."

„Deci naşterea din nou înseamnă a avea botezul din apă şi Duhul Sfânt, pe care l-au primit şi îl dau apostolii Domnului, cărora le-a zis Domnul după învierea Sa: 'Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi Evanghelia la toată făptura. Cel ce *va crede* şi *se va boteza* se va mântui, iar cel ce *nu va crede* se va osândi'."

„Deci botezul a devenit expresia *votului moral,* prin dorinţa de a arăta prin viaţa sa cea mai bună, că în adevăr s-a produs *o schimbare.* şi în însăşi dispoziţia inimii."[312]

„în Vechiul Testament, Dumnezeu a ales un popor unit *trupeşte* (de aceea tăierea împrejur ca legământ se făcfca la naştere n.n.) în Noul Testament un popor unit *sufleteşte prin credinţă"* (Deci botezul marchează credinţa celui ce a hotărât să încheie legământul n.n.)

(Preot Prof.Dr.Dumitru Stăniloae)[313] „Pentru că nici Botezul, nici Dumnezeu, nici Satana nu sileşte *voia omului."*
(Marcu Ascetul)[314]

CREDINŢA ADEVĂRATĂ FACE VALABIL BOTEZUL „Sinodul ecumenic (canonul 8) şi sinodul de la Laodiceea (canonul 7) statornicesc că: *dogma*, adică *învăţătura despre Hristos* este criteriul validităţii (valabilităţii n.n.) botezului" (de aceea există şi botez fals întemeiat pe o învăţătură falsă sau lipsa unei învăţături ea în cazul copiilor n.n.)."„

SEMNIFICAŢIA BOTEZULUI

266 „Tezaurul liturgic" l)e Badea Cireşeanu, voi.II, Bucureşti 1911, pag. 53.

267 „PaUologie" de Preot Prof.Dr.Ioan G.Coman, vol.II, Bucureşti 1985, pag. 230-231.

268 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de T. Bodogae, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Kd.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag.33.

„Verbul grecesc *'bapUzein'* arc acelaşi înţeles ca şi verbul ebraic *'tabal'* adică *'a afunda'.' '*
„Această formă a botezului (prin scufundare) în primul rând este în acord cu însemnătatea cuvântului *baptisma-afundate.*"[315]

„Sfânta noastră biserică face botezul prin *afundare*, nu prin turnare sau prin stropire pentru că chiar cuvântul *botez* arc însemnătatea de *'a afunda', 'a cufunda'.''*

„Afundarea *inchipuieşte* moartea şi îngroparea Mântuitorului şi moartea omului *celui vechi al păcatului*, iar ridicarea din apă *inchipuieşte* învierea de a treia zi a Domnului şi naşterea omului *celui* nou, curat şi drept în Hristos."[316]

„Toţi cei cc trcc prin apa botezului trebuie să omoare (prin Duhul Sfânt n.n.) toată Utbăra răutăţii în apă şi anume: lăcomia, polta desfrânată, cugetul răpitor, patima înfumurării şi mândriei, pornirea mânioasă, furia, pizma, bârfirea, toate acestea şi cele asemenea. Dcoarecc acestc patimi obişnuiesc să urmeze firii noastre, trebuie să le omorâm în apă."
(Grigorie de Nyssa)"„ „Omul născându-sc asticl duhovniceşte, se face mădular al trupului tainic al lui Hrislos, adică se facc membru al biscricii cum zice sf.Apostol Pavcl: 'împreună cu El (cu Hristos) nc-am îngropat prin
botez întru moarte, pentru ca după cum Hrislos a înviat din morţi prin mărirea Tatălui, aşa şi noi *să avem o viaţă nouă'.',„ '*

„Isus a răspuns: 'Adevărat, adevărat zic ţie, de nu se va naşte cineva *din apă* şi din *Duh*, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu' (Ioan 3,5)"' (aceasta este regula dar cu tâlharul dc pc crucc

269 Ibidem. vol.II, Bucureşti 1911. pag. 416.

270 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag.416.

271 Ihidem, Tom.II, Bucureşti 1911, pag. 538.

272 257,.Istoria religiilor" de Diac.Pior.Dr.Hinilian Vasilescu, Bucureşti 1982, pag. 405-406.

Isus ne-a arătat că Dumnezeu poate admite şi excepţii ca situaţii deosebite n.n.).[317]

„Apa îndeplineşte icoana morţii iar Duhul dă arvuna vieţii.” (Ioan Damaschin)[318]

„Iar această mântuire prin apă închipuia botezul, carc vă mân- tuieşte astăzi şi pe voi, .nu ca ştergere a necurăţiei trupului, ci ca deschiderea *cugetului bun* călre Dumnezeu, prin învierea lui Iisus Hristos(l Petru 3,21).“[M1]

„Denumirile date tainei sfântului botez (ne dezvăluie semnificaţia sa n.n.): 'baie', 'izvor sfânt', 'iluminare', 'renaştere', 'naştere din nou', 'sfinţire', 'pecetea lui Hristos', 'baia vieţii', 'baia renaşterii', *'baia pocăinţei',* (observaţi legătura cu pocăina n.n.).[319]

„Botezul era numit baie sau spălare = loytron, lavracum, renaştere = paliggenesia - regeneratio, baia renaşterii = lavracum rcgcncra- tions, luminare = fotismos = illuminatio, *pecetea credinţei* = slraghis tes pisteos ş.a.” (observaţi legătura botezului cu credinţa n.n.).[320]

„Sfântul apostol Pavel îl numeşte 'înnoire a vicţii'(Rom. 6,3-5), făcută prin *lucrarea Sfântului Duh* (Tit 3,5).“[321]

„Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor.” (Simbolul credinţei) '

HRISTOS ŞI CONSECINŢELE PĂCATULUI LUI ADAM

„Primii noştri părinţi supuşi la cercare şi la înrăuriea lui Satana, căzură în rău. Mai multe din privilegiile naturei lor primare dispărură cu nevinovăţia în care fuseseră creaţi, şi nu mai rămaseră decât cu o natură *degenerată.* Neavând copii decât în urma căderii, ei nu putură să le transmită decât acea *natură degenerată* şi viţiată. Şi acest viţiu natural (concupiscenţia n.n.) al omenirii se numeşte păcat originar (deci moştenim înclinare spre păcat - lire pământească - nu păcat sau vinovăţie n.n.).“

273 Ihidem, pag. 405.

274 ..Cuvântări liturgice” de Vasile episcopul Oradei, cd. a Il-a, Oradea 1976, pag. 23.

275 „Tezaurul liturgic” tom.II de Badea Cireşeanu, Bucureşti 1911, pag. 541.

„... la cap.VII din Epistola către Romani... apostolul nu descrie starea omului *renăscut* (prin convertire n.n.), ci pe a celui natural (moştenit n.n.).”

„Păcatul *strămoşesc* ca necurăţie ereditară şi întinare a sufletului nu *se impută*, iar omul nu *este răspunzător* de aceasta (omul eräspun- zător nu pentru înclinaţia spre păcat, ci pentru păcatele făptuite de el însuşi pentru care va plăti cu moartea a doua n.n.)”

(Damalas - teolog grec)

(deci noul născut nu are nici o vină pentru care să trebuiască botezat n.n.)[34]

„Dumnezeu a voit să reformeze, în ordinea spirituală, omenirea căzută. Pentru aceasta, în persoana Fiului sau Cuvântului său, El împărtăşi omenirei:

1) adevărul

2) graţia (harul) sau un ajutor supranatural pentru a face binele

3) un principiu de înviere şi de nemurire pentru corpul supus morţii.

Pentru a opera această regeneraţiune a omenirii, Dumnezeu se făcu om în persoana Fiului.”

„Aşadar, precum prin greşeala *unuia* a venit osânda pentru *toţi oamenii,* aşa şi prin îndreptarea adusă de *Unul* a venit pentru *toţi oamenii,* îndreptarea care- dă viaţă” (dreptul de a candida la viaţa veşnică pierdută prin Adam, l-am recăpătat prin moartea lui Isus Hristos; deci vina păcatului strămoşesc a fost ştearsă la cruce n.n.).

DOGMA VINOVĂŢIEI COPILULUI PRIN PĂCAT STRĂMOŞESC E ABSURDĂ ŞI PENTRU CEI CE AU INVENTAT-O

276 264,.Istoria biblică. Vechiul Testament” de Prof.A.P.Lopuhin, Bucureşti 1945, p.334. *

277 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu Tom.II, Bucureşti 1911, pag. 476.

278 Ibidem, pag. 476.

279 Ibidem, pag. 478.

„Dificultatea principală .(recunosc ei n.n.) pentru care dogma (vinovăţiei prin păcat strămoşesc n.n.) devine *de neînţeles* pentru noi (ortodocşii greci n.n.) este elementul *liberei voinţe* (posibilitatea de a alege n.n.) care lipseşte în chip limpede (la nou născut n.n.) din păcatul moştenii. Dacă se dovedeşte în realitate că: unde este păcat şi vină acolo este şi liberă voinţă (pe care copilul sugar nu o are n.n.) cum ne arată raţiunea, este evident că ne găsim în acest fel în faţa urtei probleme foarte dificile şi *insolubile.”*
(Hrislu Andruţos - teolog ortodox grec)[322]

COPIII MORŢI NEBOTEZAŢI NU VOR EI OSÂNDIŢI „În Biserica Greacă... Economos a scris în Catehismul său pe baza unor expresiuni ale Părinţilor bisericeşti că *nu vor fi osândiri* copiii care mor nebotezaţi.” (Dumnezeu în preştiinţa Sa va învia pentru viaţă veşnică pe cei care dacă ar fi trăit I-ar-fi slujit Lui n.n.). [323]

„Căci Dumnezeu ştie de mai. înainte pe cei care vor urma să se mântuiască prin pocăinţă şi pe cei ce nu vor face aceasta, chiar dacă aceştia din urmă încă nu *s-au născut.”*
(Iustin Martirul)[324]

NICI ACEI DINTRE EI CE NU VOR ÎNVIA NU VOR FI OSÂNDIŢI „Teodorei, Atanasie cel Marc şi Sfânlul Grigorie socolesc că aceşlia nu vor fi *osândiţi,* dar nici nu vor li slăviţi. (Penlru că dacă ar fi trăit n-ar fi ales pe Dumnezeu - şi El ştie aceasta în preştiinţa Sa, ei nu vor fi mântuiţi, nici condamnaţi, ci neînviind vor l'i ca şi cum n-au existat niciodată n.n.).

Cu aceasta sunt de acord şi teologii scolastici.”[325]

CHIAR NEBOTEZAŢI, COPIII CREDINCIOŞILOR SUNT SFINŢI „în căsătoriile mixte dintre un soţ creştin şi altul

280 Ibidem, pag. 387.

281 „Pidalion cu ocârmuire nouă şi tâlcuiri” de Arhimandr.Zosima Târâlă şi Icon.Stav.Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 288.

282 „Scrierile părinţilor apostolici”, traducere Pr.D.Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 98.

necredincios, Apostolul Neamurilor spune că copiii suni 'sjînji^ fiindcă se sfinţeşte necredinciosul prin soţia creştină (I Cor.7,14).”„

„Căci bărbatul necredincios se sfinţeşte prin femeia credincioasă şi femeia necredincioasă se sfinţeşte prin bărbatul credincios. Allmin- terea, copiii voştri tir fi necuraţi, dar acum *ei sunt* s/ĩ;i(i.”[356]

„Domnul a spus: 'Să nu-i opriţi de la Mine' (înseamnă că ei doresc, înţeleg, deci să nu fie opriţi n.n.) să vină dar la Domnul când se fac mari (şi ci pot dori aceasta n.n.) să vină când deja pol învăţa, când vor înţelege latine trebuie să meargă; atunci să devină creştini când îl *pot cunoaşte* pe Hrislos. Această vârstă *inocentă* de ce' s-ar grăbi pentru iertarea păcatelor? (de vreme ce Dumnezeu îi consideră sfinţi n.n.). Oare, legea civilă să fie mai *prudentă* faţă de prunci, că *nu le dă în sarcină* administrarea de bunuri pământeşti, iar noi *sa le punem* în scamă cele dumnezeieşti? (este omul mai bun decât Dumnezeu?) Cel puţin să ajungă acolo să poată fi *capabili* să ceară mântuirea şi să apară că i se dă aceasta unui solicitant.” (ca botezul să nu fie o constrângere a voinţei n.n.)
(Tei iulian)[157]

„La rabini s-a păstrat tradiţia, că Moisc a părăsit casa tatălui său când era de *doisprezece* ani... Din accastă cauză în timpul lui Hristos, ci considerau accastă vârstă ca încheiere a copilăriei şi sosirea majoratului.” (după majorai tânărul va hotărî singur să candideze la mântuire sau nu, libertatea de conştiinţă fiind un drept divin n.n.)

„Până la *treisprezece* ani îndatoririle lui religioase (ale copilului n.n.) trebuie să fie săvârşite pentru dânsul de tatăl lui, dar din ziua împlinirii a treisprezece ani, tatăl mai mult nu mai răspunde

283 275,.Istoria bisericească” de Arhiereu Callist I. Botoşăneanu şi Protoprezbiterul Simeon Popescu, cu aprobarea Sf.Sinod nr.. 184, din 17-V-1902, Bucureşti 1903, pag. 49.

284 276,,Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, volH, Bucureşti 1911,pag. 382.

285 Ibidem, pag. 382.

de păcatele fiului său. Astfel, dumnezeiescul tânăr Iisus, care în acest timp împlinise doisprezece ani, se considera după lege aproape om independent şi capabil să dispună de timpul Său după chibzuinţă Sa (în ceea ce priveşte lucrurile spirituale n.n.).”[326]

CREŞTINII PRIMELOR SECOLE NU ŞI-AU BOTEZAT COPIII (exemple stau sfinţii părinţi ai bisericii din sec. IV)

„Grigorc Teologul s-a născut la anul *329* după Hristos... *Tatăl* său numit lot Grigorie *era episcop* la Nazianz. Dacă sf. Grigorie a avut viaţa cea mai fără prihană şi cea *mai sfântă...* aceasta se datoreşte *mamei* sale Nona, care avu grijă *să-l crească* i/i *sfintele preceptе ale religiunii creştine.*

Primele învăţături le căpătă Grigorie în casa părintească. Fu apoi trimis la Cezareea din Capadocia ca să-şi completeze studiile (de şcoală n.n.). După *terminarea studiilor* (deci când ajunsese matur n.n.) se întoarse în sânul familiei, unde *se botează* şi *ajuta* pe bătrânul său tată în conducerea episcopiei de Nazianz.*”

„Sf.Vasile s-a născut în anul .330 după Hristos la Cezareea Ca- padociei dintr-o familie nobilă, bogată şi *foarte pioasă* (cu strămoşi martiri n.n.). Începutul instrucţiunii şi educaţiei sale *religioase* şi l-a făcut *în casa părintească* (unde nimănui nu i-a trecut prin gând să-l boteze copil, căci ar fi fost contrar Sfintei Scriituri n.n.). Se botează *la etatea de 28 de ani* şi imediat fu numit cctcţ.”'[61]

„Ambrozie, episcopul Mediolanului s-a născut *din părinţi* creştini între anii 335-340 la Trier în Galia unde tatăl său era prcfcct... Murind episcopul Mediolanului şi făcându-se alegerea unui alt episcop se născu o mare neînţelegere... Ambrozie auzind de accasta fu nevoit să intervie caîmpăciuitor... deodată când toată lumea asculta în tăcere cuvântarea împăciuitoare a lui Ambrozie se

286 280Ibidem, pag. 568.

287 „Omiletica” - manual pentru seminariile teologice - de Pr.Nicolae Petrescu, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 19.

288 „Patrologie”, vol.II de Preot Prof.Dr.Ioan G.Coman, Bucureşti 1985, citând pe Lactanţiu din Edict, divin, instit. cap.VI, ***25,6-l.***

aude strigătul unui copil din adunare zicând: 'Ambrozie episcop!' Auzindu-se acest strigăt... cu toţii au strigat: 'Ambrozie să fie episcop!'. în zadar se luptă Ambrozie ca să nu fie ales episcop, puindu-Ie înainte (cxplicându-le n.n.) că *el nu e creştin,* ci e numai *catehumen* (care se pregăteşte pentru botez n.n.) şi că el n-a învăţat decât dreptul. Poporul însă entuziasmat strigă... 'baia botezului va şterge totul'. Astfel Ambrozie fu ales episcop şi cl a trebuit să primească, iar împăratul confirmă alegerea. *După ce se botează* fu hirotonisit (deşi creştini părinţii lui nu-l botezară sugar n.n.).[362]

„La Răsărit precum şi la Apus era răspândit în tot sec. ,al 4-lea (ca de altfel şi în primele 3 secolc n.n.) şi chiar în sec. al 5-lea uzul (apostolic, biblic n.n.)... că copiii din părinţi crcştini (I Cor. 7,14 n.n.) primeau botezul tocmai *la vârsta maturâ...* (abia în anul 418 în sinodul din Cartagina pe baza părerilor personale ide unor părinţi bisericeşti - Origene ce considcra naşterea întinare trupească, Ieronim ce considcra că la 3 ani copiii pot fi botezaţi, Ciprian cc susţinea că în a 2-a-sau a 3-a zi de la f\^[101]"0 „ ª f°ª introdus botezul infantil, botezul constrângerii n.n.).[36]"

ACTUL BOTEZULUI a) Pregătirea pentru botez:

„De prin veacul II (în sec.I majoritatea celor ce se botezau erau prozeliţi iudei cărora le lipsea doar credinţa în Hristos rt.n.) cei care doreau să se boteze (venind direct din păgânism n.n.) erau supuşi unei pregătiri mai îndelungate, care consta din *învăţarea adevărurilor fundamentale* ale credm^ei creştine. Cei care se pregăteau astfel se numeau *catehumeni.*"

289 „Omiletica" de Pr.Nicolae Petrescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 164.

290 Ibidem pag. 256.

291 Ibidem, pag. 577.

292 Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 244 (cartea VI, cap. 19,18).

„Catehumeni, adică: oameni care învaţă. „[327]„Catehumenul, cel ce vine să se boteze trebuie să cunoască *învăţăturile fundamentale* ale Bisericii.“[328]

„După practica primară creştină şi chiar cea de astăzi, *Decalogul* (cele 10 porunci ale lui Dumnezeu n.n.) *se învaţă* cu Simbolul Credinţei de către catehumeni. Iar fericitul Augustin spune că aşa de plăcut era *Decalogul* creştinilor primari încât şi săracii îl învăţau *pe dinafară* şi -l rosteau la uşile bisericilor când cereau milostenie (oare din ce carte sfântă rostesc cei care cer milostenie astăzi? n.n.).[329]

„Clovis, un rege al Francilor, în urma predicii unui misionar, sc hotărăşte să se încreştineze. întrebând regele pe duhovnicul său (ccl care predicase n.n.) *ce are de făcut* pentru *afi admis* la sfântul botez, acela i-a răspuns: 'Să arzi ceea ce ai adorat până acum şi să adori ceea ce (până acum n.n.) ai ars'. Adică să distrugi idolii de care ţi-ai ţinut inima legată până astăzi şi apoi să slujeşti lui Hristos, pe care l-ai dispreţuit.'[330] „înainte de botez să postească cel ce botează şi cel botezat şi alţi câţiva, *dacă pot.*“[931]

b) Rolul slujbaşilor bisericii (adunării)

„Puterea (dreptul n.n.) de a împărtăşi botezul o are prcsviterul cel mai înalt care e episcopul (păstorul n.n.); după aceea o au prcsviterii şi diaconii, dar nu fărăîngăduirea episcopului.“
(Terlul ian)[370]

„Dacă vreun *episcop* sau *prezbiter* nu ar boteza după porunca Domnului... să se afurisească (adică să fie destituit din funcţia de slujbaş al comunităţii n.n.)[332]

293 „Gala Galaction“ de Preot Gheorghe Cunescu, cu binec. P.S.Dr.Anlim Nica Ed.ArhiepiscopiaToinisului şi Dunării de jos. Galaţi 1989, pag. 116.

294 „Tezaurul liturgic“ de Badea Cireşeanu, voi.II, Bucureşti, pag. 570.

295 „Scrierile părinţilor apostolici“, traducere de Pr.D.Feciorii, Ed.IBM al . BOR, Bucureşti 1979, pag. 31.

„Dar în cazuri extraordinare Biserica îngăduie... chiar *laicilor* (membrilor comunităţii fără funcţii administrative n.n.) să boteze pe cei ce sunt bolnavi greu (avându-se în vedere preoţia generală a tuturor credincioşilor în care sunt cuprinşi atât conducătorii cât şi cei conduşi n.n.).
„Epifanie al Salaminei zice că 'este de luat în seamă că tagma *diaconeselor* este de mare trebuinţă în ordinea bisericească."[333]
„Apoi erau servicii care nu puteau fi îndeplinite decât de femei."
„Datoriile *diaconeselor* erau:
- asistau la botezul femeilor
- instrui au femeile care se pregăteau pentru botez
- vizitau femeile bolnave şi purtau grijă de ele. „[334]

„...în biserica creştină botezul... la caz de nevoie poate fi săvârşit şi de un mirean (membru fără slujbe în comunitate rt.n.) şi chiar de o *femeie."*

c) Momentul scufundării în apă:

„Taina (sacramentul - jurământ de credinţă n.n.) botezului se săvârşea prin *cufundarea* în apă *(per imersionem)* a catehumenilor..."

„Gulielm Caveus întemeiat pe documente vechi susţine cu tot dreptul; că baptisteriile erau-mari, spaţioase şi *cu apă din destul."*

„Fântâna (bazinul) cu apă din fiecare baptisteriu, trebuincioasă pentru a se *afunda* în ea cei ce se luminau, se chema de Ciril al .Ierusalimului colimvitră - adică *cisternă* ori *lac de înotat;* iar Optatus din Mileve o numea *piscină."*[335]

„Tot acolo - în Baptisteriu - zice Tertulian, fiind apă pentru cei chemaţi mai'nainte mărturisim îndestul credinţa *sub mâna*

296 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere Pr.D.Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 27.

297 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de P.A.Lopuhin, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 315.

298 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 452.

presviteru- lui (căci pe temeiul mărturisirii credinţei sale, calchumenul va fi botezat n.n.).”[336]

„Cu privire la botez, aşa să botezaţi: după ce ai spus mai înainte toate cele de mai sus (sub mâna prezvitcrului n.n.) 'botezaţi *în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh'* în apă proaspătă. Iar dacă nu ai apă proaspătă, botează în altă apă; iar dacă nu poţi în apă rece, în apă

„Din istorie se ştie că în Spania se săvârşea botezul printr-o singură *afundare* în secolul al Vl-lea, pentru a se indica *unitatea de fiinţă* a persoanelor Sfintei Treimi (însuşi Hristos a murit o singură dată şi cu El suntem îngropaţi şi noi n.n.).”

„Este îndeobşte cunoscut că şi în primele veacuri ale creştinătăţii, Taina Botezului era săvârşită, de cele mai adeseori prin cufundarea în apă naturală. Prin aceasta ea era alcătuită din două mişcări: întâi *afundarea* care simboliza moartea spirituală a omului vechi, a păcătosului şi apoi *ieşirea* din apă, care închipuia învierea morală a credinciosului la o viaţă nouă şi renăscută.”[337]

„Locul botezului este Biserica..., dar se pot boteza catehumenii şi în afară de Biserică spre exemplu în *râuri, Jacuri curate,* şi *în orice apă limpede,* curgătoare, proaspătă, vie, căci şi Mântuitorul în undele Iordanului s-a botezat, iar diaconul Filip în apa din apropiere a botezat pe eunuc. Se poate face botezul în paraclise, ori în casele particulare, la întâmplări grele.”

„Botezul se săvârşea de obicei în grup, ceea ce îl făcea mai solemn şi mai important. La primirea Botezului, candidaţii erau îmbrăcaţi în *haine albe* ca semn al curăţirii lor sufleteşti.”„

d) După botez:

„Iar noi după ce l-am botezat pe cel ce s-a întipărit în adevăr - zice apologetul Iustin - îl aducem în locul unde se găsesc adunaţi cei

299 „Pidalion” de Zosima Târâlă şi Haralambic Popcscu, Bucureşti 1933, pag. 13/.

300 „îndrumător bisericesc misionar şi paUiotic - 5”, Galaţi 1989, pag. 87.

301 „îndrumător bisericesc misionar şi pauiotic - 5”, Galaţi 1989, pag. 144.

pe care noi îi numim fraţi, făcând rugăciuni comune pentru noi înşine şi pentru cel luminat, ca şi pentru toţi ceilalţi de pretutindeni, cu multă stăruinţă, ca să ne învrednicim ca, aflând *adevărul* să ne găsim şi prin fapte a fi nişte *buni trăitori* şi *păzitori* ai celor ce ne sunt poruncite… încetând rugăciunile noi ne îmbrăţişăm unii pe alţii cu sărutarea păcii."[338]

„Cel ce *a crezut* şi *s-a botezat,* e dator să păzească toate *poruncile lui Hristos,* şi când le va împlini pe toate să zică: *'slugă nevrednică sunt'* (nu mi-am făcut decât datoria n.n.)."[339]

CONCLUZIE

„Împăcarea cu Dumnezeu şi revenirea la dragostea Lui s-a împlinit (au devenit posibile n.n.) prin moartea şi învierea Domnului nostru Isus Hristos.

Precum prin greşeala unuia a venit osânda pentru toii oamenii aşa prin jertfa de pe cruce a Mântuitorului a venit harul (pentru toţi oamenii; Tit 2,11 n.n.), iertarea şi îndreptarea pentru toţi cci ce crcd (cei ce au acceptat harul n.n.).

în chip văzut, taina prin care intrăm iarăşi în părtăşia iubirii dumnezeieşti (şi care este deschiderea cugetului bun către Dumnezeu 1 Petru 3,21 n.n.) este sfântul botez „

fericitul Augustin, într-o scrisoare, a sa spune că Dumnezeu ne-a creat fără noi, dar nu ne poate mântui fără voia noastră (Luca 9,23.24 n.n.). Adică la fiecare chemare de sus pentru mântuire, se cere colaborarea omului (legământul botezului e legământ al conştiinţei *care alege n.n.).*

„Căutaţi să plăceţi Celui în a Cărui oaste sunteţi, de la Care şi plata o primiţi. Să nu fie găsit careva dezertor. Botezul vostru să vă rămână armă, credinţa coif, dragostea suliţă iar răbdarea armură „

302 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştcfan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1990, pag. 201.

303 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III cu aprobiirca Sf.Siiu>d, Bucureşti 1912, pag. 64.'

304 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr. D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 32.

(Ignatie Teoforul)[340]

* un cuvânt al lui Vasile cel Mare:

„Nu te târgui cu *harul!* Să nu spui: 'Bună este legea, dar mai plăcut păcatul!'

Fă cc a făcut eunucul! Eunucul a găsit pe catehet şi n-a dispreţuit învăţătura (Fapte 8,27-39); bogatul a-poflit pe sărac să urce în căruţă, cel falnic şi mândru, pe omul simplu şi nebăgat în scamă; a fost învăţat *l-vanghelia împărăţiei,* a primit în inimă credinţa, dar n-a amânat pecetea Duhului (botezul n.n.); iar când a întâlnit apă a zis: 'Iată apă!' - cuvânt izvorât din o marc bucurie sufletească, *lată ce căutăm!* Cc mă împiedică să *mă botez?* Unde voinţa este gata, nu este nici o piedică. Dumnezeu, Cel ce ne cheamă, este iubitor de oameni, slujitorul lui la îndemână iar *harul din* belşug.

Mută-tc cu totul la Domnul! Dă-ţi numele tău! înscric-te în Biserică!... înscric-tc în această darie, ca să Iii scris în cea *de sus!* învaţă şi învaţă-le *vieţuirea evanghelică...* Fii mort pentru păcat; răsligneşle-le împreună cu Hristos; mulă-ţi *toata dragostea spre Domnul.'„*[91]

2 Scrviciul divin special al SFINTEI CINE (înnoirea Legământului crcdinţci)

D E N U M I R I :

„În timpul apostolilor... se chema 'pâinea' sau *'frângerea pâinii',„* (Fapte 2,24; 2,46; 20,11 n.n.).[341]

„Asemenea se mai chema... *Ci.ă Domnului'* (1 Cor. 11,20 - kuriakon dcipnon n.n.).[342]

„Ea se numeşte Euharistie (în greacă euharistia = *mulţumire)* pentru că Ia instituirea ci, la cina cea de taină, Domnul *a mulţumit* lui Dumnezeu Tatăl, înainte de a frânge pâinea şi a o da

305 „Simbolica" de Hristu Andruţos, trad. de Iustin Moisescu, profesor universitar. Editura centrului mitropolitan al Olteniei, 1955, pag. 250.

306 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă", tipăriă cu binecuvântiuea I.P.S.Ncslor, arhiepiscopul Craiovei şi mitropolitul Olteniei; autor: Preot Prof.Dr.Dumitru Slăniloae; Ed. Mitropoliei Oltenia, Craiova 1986, pag. 399.

apostolilor...” (denumirea aceasta nu se găseşte în Sf.Scriptură ci doar în literatura nebiblică n.n.).[343]

¡SUS INSTITUIE SFÂNTA CINĂ CU PÂINEA ŞI VINUL RITUALULUI DE PAŞTI (SUDHR)

„Iar în ziua cca dintâi a *Azimelor* (azimc = pâine ncdospilă n.n.), când *jertftau mielul* dc Paşte, ucenicii Lui L-au întrebat: Unde vrei să mergem să-ţi gătim ca să mănânci *Paştele*? (Marcu XIV, 12).”'

„în ajunul patimilor Sale, în scara zilei de joi, 14 Nisan, Domnul Hristos a prăznuit Paştile legii vechi şi a întemeiat, tot atunci, Paştile legii celei noi” (deci ritualul Cinci Domnului a fost instituit de Isus cu pâinea şi vinul ritualului Paştilor evreieşti n.n.). '

„Ziua de 14 (Nisan - data sărbătoririi Paştelui la evrei şi la creştinii răsăriteni de mai târziu n.n.) începând cu *apusul soarelui din ¡3* (deci cu o seară înainte n.n.) era de asemenea prima zi a *sărbătorii azimelor* (Eş.XIII,7)... Prin casc, cum era legea, către acest timp nu trebuia să fie rămăşiţă nici a unei bucăţele cât de mici de *pâine dospită* (vezi Talmudul n.n.).

Capul ficcărei familii cu sosirea serii începea să cureţe casa sa cu rugăciunea: 'Binecuvântat eşti Tu, Doamne, Dumnezeul nostru, împăratul lumii, Cel ce ne-ai sfinţit cu poruncile Tale şi ne-ai poruncit să îndepărtăm *dospitura*'... Du^)ă aceea cu o deosebită îngrijire se făcea coacerea însăşi a *azimelor*.',„

„în vremea sărbătorilor de Paşti, evreii făceau să dispară orice urmă dc aluat din casele lor şi nu mâncau, vreme dc şapte zile, decât azimă, adică pâine nedospită. „[3]8

„Când Sărbătoarea *Azimilor* era de opt zile, *prima zi a Azimilor* corespundea cu *Paştele* (Mc.14,1.12; Fapte 12,3; 20,6).

307 „Simbolica” de Hristu. Andruţos, Uaduccre din greacă de Iustin Moisescu, prof. universitar, Ed. centrului mitropolitan al Olteniei 1955, pag. 251.

308 Ibidem, pag. 98.

309 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi” de Valcrian Zaharia, episcopul ortodox al Oradei, Editura Episcopiei ortodoxe române. Oradea 1955, pag. 13.

După dărâmarea Ierusalimului (an 70 d.Hr. n.n.) zilele azimilor se socotcau de şapte zile (Gheorghiu, Ev.Matei, pag. 710-712).

„Dar partea principală a Paştilor evreieşti era înjunghierea unui miel fără cusur, de parte bărbătească, de un an, care trebuia înjunghiat seara şi mâncat, fript la foc, în cursul nopţii. Trebuia mâncat cu *azimi* şi cu verdeţuri amare."[344]

„Şi când a sosit ceasul, S-a aşezat la masă împreună cu apostolii. Şi a grăit către ei: Cu dor am dorit să mănânc cu voi acest Paşte, mai 'nainte de patima Mea (Lc. XXII, 14.15)."[345]

a) Pâinea rituală de Paşti era azima

„Sunt organizate... Paştile sau Sărbătoarea azimelor, în care se comemora ieşirea din Egipt... prin jertfirea unui miel şi consumarea de *azimă* timp de şapte zile."[346]

„Şi a sosit ziua *Azimelor,* în care trebuia să se jertfească Paştile... Şi luând pâinea (gr.artos aşa cum sunt numite şi pâinile punerii înaintea Domnului în V.T. deşi erau azime - vezi Lev.2,4-11 şi 24,5-9 n.n.) mulţumind a frânt şi le-a dat lor..." (Luca22,7,J9)[347]

„Am pomenit mai înainte că evreii, în timpul sărbătorilor de Paşti, după ce cu grijă au făcut să dispară orice urmă de aluat dospit ce s-ar fi găsit în locuinţa lor, timp de şapte zile nu mâncau decât *pâine azima* adică fără aluat, pâine nedospită. *Paştile noastre au început în timpul Paştilor iudaice. Paştile noastre au început în săptămâna azi- milor."*

310 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere dc patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 194.

311 Sf Sinod, voi.111, Bucureşti 1912. pag. 310-311.

312 „Istoria biblică. Noul .Testament" de prof. Ă.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 194;

„Evreii serbează din străvechime Paştele cu bucurie şi cu mâncare de *azime,* căci *aluatul de dospire* era simbolul *stricăciunii morale."*[348] „Deci precum acolo poruncind să se mănânce pasca cu *pâinea ne- dospită* - adică ncamestccată cu aluat vechi - legea dă de înţeles să nu se amestece în viaţa lor următoare nimic din *rămăşiţele răutăţii."* (deci dospirea reprezenta păcătuirc n.n.)
(Grigorie dc Nyssa)[349]

„Sfântul apostol Pavel vorbeşte de *azime* în sens figurat (căci el cunoştea foarte bine ce simbolizează aluatul n.n.) când zice: 'Curăţiţi aluatul cel vechi, ca să fiţi frământătură nouă precum şi sunteţi - *azi- rni - fără aluat,* căci Paştcle noastre, Hristos S-a jertfii pentru noi (I Cor. 5,7)'. 'Prin aceasta - zice Hrisoslom - arată că răul (păcatul n.n.) încă ipai stăpânea pe mulţi...' (simbolizat de aluatul, dospilura neînlăturată complet n.n.)."[350]

„Pâinea *dospită* c chipul (lipul) vieţii încă *necurăţate* prin sfântul botez şi nccliberată cu lotul de *necurăţia lumească.* Iar turta *nedospită* (a/jma), al celei curăţite în Hristos *prin credinţă,* adică a celor *desăvârşiţi,* cărora le-a spus dumnezeiescul Pavel: 'Aşadar, să prăj/.nuim nu în aluat vechi, nici în aluatul răutăţii şi al vicleniei, ci în azimcle sincerităţii şi adevărului' (I Cor.5,8) şi iarăşi: 'Curăţiţi deci aluatul cel vechi, ca să lîţi frământătură nouă, precum sunteţi *fără aluat.'* (I Cor. 5,7)."
(Chirii al Alexandriei)[351]

„Dacă însă vrei să aduci jertfa prinosului de pâine din aluaturi coapte în cuptor, să aduci pâini de făină bună de grâu, *nedospite,* frământate cu untdelemn şi turte *nedospite,* unse cu untdelemn. Dacă jertfa ta este prinos de pâine copt în tigaie, să lîe de făină bună de grâu, frământată cu untdelemn şi *nedospită...*

313 „Sfanţul Chirii al Alexandriei" - scrieri, partea întâia: închinarea şi slujirea în duh şi adevăr, traducere de Pi.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pa. 373.

314 „Filocalia sfintelor nevolnţe ale desăvârşirii", traducere de Preot Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, ediţia a Il-a, Ed. Harisma; Bucureşti 1992, vol.I, pag. 321.

409 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR,
Bucureşti 1991. pag. 116 (Lev. 2.4.5.11).

Orice prinos dc pâine, ce aduceţi Domnului să *nu-l faceţi dos-pit...”* (căci simboliza pc Hristos, vezi pc.16 de la Epoca Noului Israel n.n.).”[352]

„Istoria Bisericii *armene* şi ccrcetarca obiceiurilor lor liturgice dovedesc că în esenţă ci sunt *ortodocşi...* săvârşind euharistia cu *azi- me”* -

(Vezi aceeaşi practică apostolică în biscrica creştină abisiniană, la creştinii chaldci, crcştinii lui Toma din India, creştinii din vechea Per- sie, creştinii nestorieni, ele., la care se adaugă practica bisericii catolice şi protestante n.n.)[353]

„Drept accea să facem praznicul nu cii aluat vechi, nici cu aluat de răutate şi de viclcnie, ci cu *azimele* curăţici şi ale adevărului. (I Cor. 5,8).”

b) Vinul ritual de Paşti era nefermenlat, numit „rod al viţei”.

„Adevăr grăiesc,vouă, că dc acum înainte nu voi mai bea din rodul *viţei* până în ziua aceea când îl voi bea nou, întru împărăţia lui Dumnezeu (Mc. 14,25; Mat.26,29; Lc. 22,18).”

(în toate evangheliile sinoptice, Isus numeşte vinul ritual al Sed- erului de Paşti: 'rod al viţei', ca cel din Egiptul lui Iosil şi al primului Paşti n.n.)[4]

„Interesant e că egiptenii se *abţineau de la vin* (nu toţi n.n.), con- siderându-l ca o invenţie a zeului rău Tifon. Ei beau numai *musiul înainte de fierbere* (Geneza 40,11).”[354]

315 334,¿Simbolica” de Hristu Andruţos, 1955, pag. 265.

316 336^Catehismul creştinului drept credincios”, tipărit cu binecuvântarea Î.P.S.mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei, Iaşi 1957, pag. 42.

317 „Despre credinţa ortodoxă” de Arhim.Clcopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 118.

414 „Istoria biblică. Vechiul TesUimenl” de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de
patriarhul Nicodiin. Bucureşti 1944, vol.I, pag. 450.

„Visul paharnicului (din Geneza cap.40 n.n.) ne prezintă un tablou curat egiptean. El a văzut o viţă de vie cu trei ramuri; ea s-a dezvoltat, s-a arătat pe ea 11 oare, au crescut şi s-au copt struguri, pe care el i-a luat şi *i-a stors în cupă* şi a dat lui faraon. Băuturile din *must de struguri* se pregăteau în Egipt din cele mai vechi timpuri...“„...faraonul vremii descrise... întrebuinţa numai *miisl nefermentat,* abia stors din struguri. (Istoricul evreu Iosif Flaviu, contemporan cu apostolii, numeşte în scrierile sale musiul proaspăt consumai de faraonul egiptean: 'rod al viţei' aşa ca şi Isus mustul de la Sf.Cină n.n.).”

„În afară de călcarea strugurilor (Is. 63,2.3) se pregătea (în poporul Israel n.n.) un vin *dulce* din boabe *uscate...* (aşa cum practică şi aslă/.i creştinii abisinicni, creştinii chaldeeni, creştinii din India zişi ai lui Toma, cei din Asia occidentală numiţi neslorieni ctc. toţi aceştia folosind la sf.cină vin nefermental stors proaspăt din struguri uscaţi sau neuscaţi păstrând obiceiul bisericii primare n.n.).”[355]

„Iacov, fratele Domnului, fusese aşezai la conducerea Bisericii de către apostolii înşişi (de fapt de biserică cu consimţământul apostolilor n.n.). încă de pe vremea lor şi până astăzi - scrie Hegesip din generaţia imediat următoare apostolilor n.n. - el a fost numit 'cel drept' pentru că mulţi alţi iudei mai purtau numele de Iacov; dar el era sfânt parcă de când era încă în pântecele mamei lui: *n-a băut* nici vi/i şi nici altă *băutura beţivă...”* (lucru ce l-ar fi împiedicai să ia sf.cină dacă aceasta s-ar li servit cu vin fermentat, ceea ce n-a fost cazul n.n.).
(Husebiu din Cczarcca)[356]

318 „Omiletica” de Pr.Nicolae Petrescu, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 274

319 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă”, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 44.

320 „Istoria bisericească universală”, manual pentru Scminariilc teologice, de Pr.Prof.Dr.Ioan Răinuieanu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1992, pag. 90

417“Eusebiu de Cezareea” scrieri, partea întâi a. Istoria bisericească.
Martirii din Palestina, traducere Pr. Prof. T. Bodogae, Ed.IBM al BOR,
Bucureşti 1987, pag. 92 (cilându-l pc IIcgcsip).

„După evangheliile sinoptice, se pare că în ultima zi dc joi din viaţa sa, Isus cu ucenicii săi a intrai în Ierusalim pentru a mânca Paşlile împreună în sfânta cetate; dacă lucrurile au fost astfel, pâinea şi vinul din timpul slujbei sau al serviciului de împărtăşire care a fost instituit de el ca o comemorare a fost *pâinea fără dospitura* şi *vinul ne fermentat* al cultului dc Seder (de la mesele rituale legate de Paşte; vezi şi 'Hagada', comentarii iudaice despre Paşti n.n.).” (Enciclopedia iudaică)[357]

PREGĂTIREA SPECIALĂ A CREDINCIOŞILOR PENTRU SFÂNTA CINĂ

a) Pregătirea sufletească

„...frângeţi pâinea şi mulţumiţi, după ce mai întâi *v-aţi mărturisit* păcatele voastre... „[358]

„Tot cel care c certat cu tovarăşul său să nu vină împreună cu voi *până nu se împacă...*“[359]

„Deci, fiecare să se *cerceteze pe* sine însuşiri aşa să mănânce dintru această pâine şi să bea dintru acest pahar.“[4 1]

b) Serviciul umilinţei

„Cum că în Biserica veche era *îndătinată* în apus şi în răsărit *spălarea picioarelor* după pilda Mântuitorului la Cina cea dc taină, dovedesc şi pcricopele din Evanghelic intitulate până azi: 'La spălarea' şi 'După spălarea picioarelor' (Conf.Sf.Evanghelii, Râmnicu Vâlcea 1865, pag. 188).“[360]

„Deci dacă Eu, Domnul şi învăţătorul, v-am spălat vouă picioarele şi voi *sunteţi datori* ca să spălaţi picioarele *unii altora.”* (Isus)[4“]

321 „Despre credinţa ortodoxă” de Arhim. Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 19X1, pag 119

322 „Simbolica” de Hristu Andruţos, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu, Ed. Centrului Mitropolitan al Olteniei 1955, pag! 168.

323 Ibidem, pag. 262.

324 „Apologeţi de limbă greacă”, traducere de T.Bodogae, Olimp Căciulă, 1). Feciorii, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 43.

428 „Istoria religiilor” de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Bucureşti 1982,
Ed.IBM al BOR, pag. 406.

„Hristos însuşi Se dă pe Sine *exemplu: 'Pildă* v-am dat, ca precum am făcut Eu şi voi *săfaceţi"* (Ioan 13,15)."
MODELUL SERVIRII PÂINII ŞI AL VINULUI
a) Pâinea nedospită: binecuvântarea şi servirea ei
„El (Mântuitorul) ia pâinea în mână, o *binecuvântează,* o frânge şi *dând-o* ucenicilor (nu o amestecă în pahar n.n.) zice cu glas tare care răsună şi răzbate veacurile:
'Luaţi, mâncaţi, acesta este trupul Meu care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor'
b) Vinul nefermentat: binecuvântarea şi servirea lui
„Apoi luând paharul şi *binecuvântându-l* l-a dat de asemenea (fără pâine în el n.n.) ucenicilor zicând:
'Beţi dintru acesta toţi, acesta este sângele Meu, al legii celei noi care pentru voi şi pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor'."
CUM TREBUIE ÎNŢELESE CUVINTELE LUI ISUS LA SFÂNTA CINĂ
a) Apostolul Pavel recurge pentru explicare la Vechiul Testament.
„În cult Evreul se deosebeşte prin o mulţime infinită de formalităţi ritualistice, toate cu caracter *simbolic."*[961]

Creştinismul părinţilor noştri, c.8

325 „Simbolica" de Hrislu Andruţos, traducere din limba greacă de Iuslin Moisescu, profesor universitar, Craiova 1955, pag. 262.

326 Ibidem, pag. 76-77.

327 „Sfânta Liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor" - Pr.C.Vuiescu în colaborare cu Pr.C.Dron. cu aprobarea şi bunecuv. Î.P.S.Irineu, mitropolitul Moldovei şi Sucevei. Ed. Ziarului Universul

„Jertfele din cultul iudaic, îngăduite de Dumnezeu ca un pogorământ, ca o concesie făcută acestüi popor, n-au servit decât ca *preînchipuire* a jertfei ispăşitoare, aceea a Domnului nostru Iisus Hristos...“[362] „Jertfele sângeroase se aduceau dintre animalele domestice *curate* şi fără *defecte* corporale, ca *simbol* al integrităţii spirituale (acest lucru va fi valabil şi pentru pâinea şi vinul fără fermenţi n,n.). Aceasta a *prefigurat* tipul jertfei curate şi perfecte, adusă pe cruce de Domnul nostru *Iisus Hristos* pentru mântuirea neamului omenesc (jertfa simboliza pe Hristos n.n.).“[363]

„Pe lângă aceasta trebuie amintit că exceptând aşa numitele arderi de tot, cea mai mare parte din animalele aduse jertfă *se mâncau de cei ce le aduceau...“* ',

„Şi porunca de a fi *consumat* tot mielul acela (de Paşti n.n.) era un *simbol* al pătimirii crucii, prin care Hristos avea să pătimească (şi în acelaşi timp o împărtăşire în moartea Lui n.n.).' '[431]

,,... .(mielul de Paşti) era tăiat după jertfa de seară în curtea tabernacolului, iar sângele său era stropit în jurul *altarului* arderii de tot.“[364] ,, *Altarul* sacrificiilor închipuia *comunicarea cu Dumnezeu* (deci împărtăşirea celui ce consuma din jertfă era împărtăşire cu Dumnezeu n.n.).“ [33] „...ele (*altarele* de piatră) *închipuiesc* pe *Hristos,* piatra cea din capul unghiului' (deci împărtăşirea era cu Hristos cel aşteptat n.n.).“

(Simeon Tesaloniceanul)[434]

„Şi aducând exemplul de la Templu (Ap.Pavel) adaugă: 'Priviţi la Israelul după trup: cei care *mănâncă jertfele* (simbol sigur al lui

1942, pag. 40.

328 „Tezaurul liturgic“ de Prof. Dr.Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 309.

329 „Elemente de morală creştină“ de Moise N. Pacu, carte reaprobată de Ministerul Instrucţiunii la 27 Aprilie 1921, ediţia a Wla, Bucureşti, pag. 14.

330 „Făclii pentru dreapta credinţă“ - de Pr.Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 219.

435 „Dicţionar al Noului Testament - A-Z de Preot DrJoan Miîcea, Ed.IBM
al BOR, Bucurcşti 1984, pag. 235.

Hristos n.n.) nu sunt ei oare *părtaşi altarului7* (în împărtăşire sfântă cu Dumnezeu şi cu Fiul Său? n.n.).“[435]

„El (Hristos) a fost *unicul Răscumpărător* al lumii (în toate timpurile n.n.), fie cu titlul de *Mesia* cel aşteptat (simbolizat în jertfele V.T. n.n.), fie cu titlul de *Mântuitor,* Fiul lui Dumnezeu întrupat (simbolizat în pâinea şi vinul fără fermenţi din N.T., împărtăşirea fiind deci în amândouă situaţiile, sau mai bine zis în toate timpurile cu *Hristos*
„ „ V“[365]n.n.).

„în acest sens vorbeşte sfântul apostol Pavel: 'Paharul binecuvântării pe care-l binecuvântăm nu este oare *împărtăşirea* cu sângele lui Hristos? Pâinea pencare o frângem nu este oare*împărtăşirea* cu trupul lui Hristos?' (căci împărtăşirea cu simbolul orânduit de Dumnezeu era de fapt împărtăşirea cu Cel care l-a orânduit n.n.).“[366]

„De altfel chiar şi cei care au fost mântuiţi în Egipt, atunci când au fost pierduţi cei întâi născuţi ai egiptenilor , au fost smulşi de *sângele paştelui* (mielului n.n.), cu care s-au uns uşorii uşilor de o parte şi de alta şi pervazul lor. Căci paştele *éra* Hristos.” (Iustin Martirul foloseşte acest mod biblic de exprimare „era“ în loc de „simboliza“; mielul *era* Hristos în V.T., în măsura în care pâinea şi vinul *sunt* trupul şi sângele lui Hristos în N.T. n.n.).[367]

b) Chiar şi împărtăşirea păgânilor poate fi un exemplu clarificator

„...precum zice Apostolul (Pavel): 'Căci cele ce jertfesc păgânii,
jertfesc *demonilor* şi nu lui Dumnezeu (şi prin aceasta ei intră în împărtăşire cu demonii n.n.). Şi nu voiesc ca voi să fiţi *părtaşi* de-

331 „Scrierile părinţilor apostolici“ de Pr.D Fecioru, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 28 (Didahia VII, 4).

332 „Pidalion cu orânduire nouă şi tâlcuiri“ de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 131.

333 Ibidem, pag. 339.

445 „Despre credinţa ortodoxă“ de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al
BOR, Bucureşti 1981, pag. 139.

monilor." (deci împărtăşirea se realizează şi fără credinţa că jertfa se preface real în demon n.n.).[368]

c) Înţelesul cuvintelor lui Isus nu poate fi decât simbolic, spiritual

„Cele zise despre mâncarea Trupului şi Sângelui Mântuitorului şi Sfânta împărtăşanie (vezi contextul În. 6,32-64) trebuie *înţelese duhovniceşte,* iar nu trupeşte, adică nu în sensul că omul, pentru ca să aibă viaţă veşnică trebuie să mănânce din carnea lui Iisus. Nu!"[369]

„Cu *trupul,* Fiul lui Dumnezeu nu se va arăta a doua oară *decât când va veni* pe norii cerului. Dar, cu *harul,* cu *puterea* si îndurarea El este cu noi aici şi acum, până la sfârşitul veacurilor."[44]

„Aici s-a adus *odată pentru totdeauna* jertfă sângeroasă de către Mântuitorul lumii, însuşi *trupul Său* prin răstignirea pe cruce, iar de atunci se aduc ca *amintire* de ea numai pâine şi vin, care *înfăţişează* trupul şi sângele Domnului."[442] .

d) Biserica însăşi *afirmă că liturghia sa este simbolică recunoscând...*

„...adâncul şi piosul *simbolism* al liturghiei Bisericii Ortodoxe." (sublinierea aparţine autorului de unde a fost luat textul n.n.).[443]

e) De aceea repetarea reală a jertfei lui Isus nu poate avea loc ci doar simbolic, în nici un caz altfel:

„Altfel ar fi trebui să pătimească *de mai multe ori* de la întemeierea lumii..."

334 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 341-342.

335 379Ibidem, pag. 153.

336 Ibidem, pag. 96.

337 383"Tâlcuiri din Sfânta Scriptură" de Teofil Herineanu, arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, Ed.Arhiepiscopiei, Cluj-

439 „Dicţionar al Noului Testament A-Z".de Preot Dr.Ioan Mircea, EdJBM
al BOR, Bucureşti 1984, pag. 235.

„ într-adevăr, Hristos S-a jertfit o *singură dată* şi jertfa Lui *nu se mai repetă* (în realitate n.n.), pentru că de s-ar repeta, ar însemna că n-a avut efectul aşteptat şi ar fi fost asemenea jertfelor din Vechiul Testament (ar fi rămas tot umbră a unei alte realităţi n.n.). De vreme ce ea însă, a avut acel efect, orice repetare a ei ar fi fost *fără rost.* "[370]„Iisus Şi-a vărsat sângele Său 'spre iertarea păcatelor' *o dată pentru totdeauna* şi pentru toţi."

„Şi întru această voinţă suntem sfinţiţi, prin jertfa trupului lui Iisus Hristos, *odată pentru totdeauna*. Căci printr-o *singură* jertfă adusă^a adus la veşnică desăvârşire pe cei ce se sfinţesc. (Evrei X,10.14)."

f) De aceea chiar după sfinţirea prin binecuvântare, pâinea rămâne pâine, mustul rămâne rod al vitei cum mielul rămânea miel.

„Sfinţirea (pâinii şi a vinului n.n.*) figurează* moartea sau jertfirea lui Iisus Christos." (figurează nu realizează n.n.).

„...potrivit acestor cuvinte ale Sfântului Pavel: 'Toţi împreună suntem o pâine şi un trup, pentru că ne *împărtăşim* toţi din aceeaşi *pâine* (pâine nu altceva n.n.)."[371]

„Şi a zis lor: Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulţi se varsă. Adevărat grăiesc vouă că de acum nu voi mai bea din *rodul viţei* (rod al viţei nu altceva n.n.) până în ziua aceea când îl voi bea nou în împărăţia lui Dumnezeu." (afirmaţia lui Iisus despre rodul viţei e valabilă atât înainte de sfinţire ca în Luca 22,18 cât şi după sfinţire ca în Mc. 14,24-25 şi Matei 26,29 n.n.).[372]

g) A *mânca trupul şi sângele lui Isus înseamnă a-fi însuşi credinţa şi dragostea Lui în viata de toate zilele.*

Napoca 1987, pag. 158.

338 386,.Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.III, Bucureşti 1912, pag. 66. „Apologeţi de limbă greacă", trad.T.Bodogae, O.Căciulă şi D.Fecioru, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 70.

339 „Filocalia" sau culegere din scrierile sfinţilor Părinţi, vol.V, trad.Pr.Prof.D.Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1976, pag. 37.

Cum *mă închin*

„Voi însă într-armându-vă cu bunătate, zidiţi-vă din nou în credinţă, care este *trupul Domnului* şi în *dragoste,* care este *sângele lui Iisus Hristos."*
(Ignaţie Teoforul)[373]

„Hristos promite să Se sălăşluiască numai în *cei ce cred în* EI, care păstrează *credinţa neştirbită* în El, *păzind* toate cuvintele Lui, ca semn al *iubirii* faţă de El... De aceea sfinţirea în El e sfinţirea în *adevărul Lui* sau în,cuvântul Lui cunoscut de ei (nu dotir în forme exterioare n.n.)."[374]

„De fapt cum poate *să se unească* cineva cu Hristos în Euharistie, dacă nu se uneşte cu El în *Duh* şi în *adevqr* şi în voinţă, *păzind poruncile* Lui, arătând prin aceasta că îl iubeşte?" [53]

h) De aceea împărtăşirea' cu simbolurile sfinte ale lui Hristos în Vechiul şi Noul Testament a fost şi rămâne un act deosebit de sfânt.

„Ţoale slujbele expuse (împărtăşirea cu jertfele-simbol în V.T. n.n.) îşi aveau de scop al lor de a întreţine *sfinţenia* în popor, care ca popor ales trebuia să fie *'popor sfânt'."* (cu o vieţuire într-adevăr sfântă n.n.). [54]

„Drept aceea, oricine va mânca pâinea aceasta sau va bea paharul Domnului cu ***nevrednicie,*** vinovat va fi corpului şi sângelui Domnului." (ca o nesocotire a jertfei de pe Golgota şi călcare în picioare a legământului botezului n.n.).[455]

„Nu puteţi să beţi paharul Domnului şi paharul demonilor; nu puteţi să vă ***împărtăşiţi*** din masa Domnului şi din masa demonilor (fiecare prin viaţa lui va alege - Sf.Cină fiind înnoirea legământului botezului n.n.)."[436]

SERVIREA SFINTEI CINE ÎN SECOLELE PRIMARE ALE

340 „Scrierile părinţilor apostolici", tipăritâ cu binecuvântarea P.F.P. Iustin, patriarhul BOR, traducere de D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 189.

341 „Tezaurul liturgic al Sf. Biserici creştine ortodoxe de răsărit" de Badea Cireşeanu, Tomul III, aprobai de Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 90.

342 Ibidem, pag. 90.

462,.Tezaur liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.lll, cu aprobarea Sf.Sinod,
bucureşti 1912, pag. 60.

CREŞTINISMULUI

„Ciprian ne iirală anume că creştinii din Cartagina... se adunau în casa Domnului cu ***pre.sviLe.rii*** lor pentru ca aceştia zilnic să sărbătorească sfânta euharistie.', „[375]

„Lucrarea aceasta se cheamă în Sfânta Scriptură *'frângerea pâinii'* (klasis toy artoy) Fapte 2,42; 2,46; 20,11. Ea se încfcpea după exemplul lui Hristos cu rugăciuni de mulţumire..."

„Cu privire la frângerea pâinii: 'îţi mulţumim Ţie, Părintele nostru, pentru viaţa şi cunoştinţa pe care ne-ai facut-o cunoscută nouă prin Iisus.-Fiul Tău. Ţie slavă în veci. După cum această *pâine frântă* era împrăştiată pe. munţi şi fiind adunată a ajuns una, tot aşa să se adune Biserica Ta de la marginile lumii în împărăţia Ta.

Că a Ta este slava şi puterea prin Iisus Hristos în veci'."[376]

„...şi se încheia din partea poporului cu afirmaţiunea *'amin'* (1 Cor. 14,16)."[400]

„Cuvântul Amin este un cuvânt ebraic care înseamnă *'aşa să fie'*. .După ce întâi-stătătorul a terminat euharistia (mulţumirea) şi tot poporul a rostit Amin, slujitorii aceia care sunt numiţi la noi *diaconi* dau fiecăruia dintre cei ce se găsesc de faţă să se împărtăşească... iar celor ce nu sunt de laţă, li se duc pe la casele lor."[46]

343 ..Dicţionar al Noülui Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al

344 „Tâlcuiri din Sfânta Scriptură" de Teofil Herineanu, arhiepiscop, Cluj-Napoca 1987, pag. 161.

345 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Ed. Episcopiei Oradei 1955, pag. 284.

.456.,.Dicţionar al Noului Testament A Z" de Preot Dr.Ionn Mirceo. F.d.TBM
al BOR, Bucureşti 1984, pag. 235.

„...luând pâinea şi irânizând-o se împărtăşeau cu corpul Domnu- lui."[377] „„Pâinea se da în *mână.* (După Ciril al Ierusalimului 'se primea în vechime de pioşi *pe palme'.* Vezi şi canonul 101 sinod VI ecumenic n.n.)[378]

„...cu privire la potir: 'îţi mulţumim Ţie, Părintele nostru, pentru sfânta vie *a lui David,* sluga Ta, pe care ne-ai făcut-o nouă cunoscută prin Iisus, Fiul Tău. Ţie slavă în veci."[464]

„După aceea® luând paharul cu vin, îl binecuvântau şi se împărtăşeau astfel şi cu sângele lui Hristos."[379]

„în această liturghie se întrebuinţau *niai multe... jwtire."* (numărul paharelor varia după numărul credincioşilor n.n.).

„Mulţimea acestor *potire,* dovedeşte vechimea acestei liturghii, cum şi numărul cel mare al credincioşilor din acele timpuri, vrednici de a se împărtăşi..."

(Conf.Danicl, Codex p. 127 Tom IV, n.XLIII)[380]„Toate acestea le fineau cu *cântări* şi psalmi şi *rugăciuni,"*[468] „După ce v-aţi împărtăşit mulţumiţi aşa:

'îţi mulţumim Ţie, Părinte Sfinte, pentru sfânt numele Tău, pe care l-ai sălăşluit în inimile noastre şi pentru cunoştinţa, credinţa şi nemurirea pe care ne-ai făcut-o nouă Cunoscută prin Iisus, Fiul Tău. Ţie slavă în veci. Tu Stăpâne atotputernice 'ai zidit toate' pentru numele Tău. Mâncare şi băutură ai dat oamenilor spre desfătare ca să-ţi *mulţumească* Ţie, iar nouă ne-ai dăruit prin Fiul Tău, mâncare şi băutură duhovnicească şi viaţă vcşnică. înainte .de toate, îţi mulţumim că

346 „Istoria religiilor" de Diac.Prof. Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 364.

347 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1197-1198.

348 „Tezaurul liturgic al sf.Biserici creştine ortodoxe de răsărit" de Preot prof.Dr.Badea Cireşeanu, voi.II cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.Bucureşti 1911, pag. 597 (vezi şi sinodul din Toledo - 693 - canon 6).

468 Ibidem, pag. 60.

eşti puternic. Ţie slavă în veci. Adu-ţi aminte Doamne de Biserica Ta şi *'adună din cele patru vânturi'* această Biserică sfinţită în împărăţia Ta pe carc ai pregătit-o. Căci Ţie este puterea şi slava în veci. Să vină harul şi să treacă lumea accasta!

'Osana Dumnezeului lui David!'

Dacă este cineva sfânt, să vină! Dacă nu este *să se pocăiască! 'Ma- ranathq'* Amin.

Profeţilor însă, îngăduiţi-le să mulţumească atât cât vor."! 469D

„Nimeni şă nu mănânce, nici să bea din euharistia voastră, ci acei care *au fost botezaţi* în numele Domnului."!470D

„Hrana accasta se numeşte la noi euharistie. Nimeni nu poate participa la ea, numai cel ce *crede* că cele propovăduite de noi sunt adevărate şi care a trecut prin baia iertării păcatelor şi a renaşterii, *trăind* mai departe *cum ne-a transmis Hrislos."* (Iustin MfflrtfPtlI)

RITMUL SERVIRII SFINTEI CINE POATE VARIA

„După înălţarea Domnului la ceruri, apostolii *frângeau pâinea* prin case particulare, adică săvârşeau sfânta liturghie *'în toate zilele'* (cath eemeran - în originalul grec) Fapte 2,46." (deci în primele secole Sf.Cină nu a marcat sfinţenia deosebită a vreunei zile din săptămână, nici ziua a 5-a când a instituit-o Isus, nici ziua întâia când e amintită cu o ocazie de Ap.Pavel n.n.).!472Q

„Iată ce zice Ciprian în 'Epistola ad Caecilium' cap. XIII: 'Deşi Iisus a sărbătorit cina cea de taină *seara*... noi însă trebuie să o facem aceasta în timpul dimineţii." (şi nu neapărat joia n.n.).!473D

„Asemenea şi Eusebiu al Cezareei, Ambrosie al Mediolanului, Ioan Hrisostom, Augustin şi alţi părinţi şi scriitori mărturisesc că în

349 „Sfântul Grigore dc Nyssa", scrieri, partea întâia, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 63.

350 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 47.

351 „Sfântul Chirii al Alexandriei", traducere de Preot Prof.Dr.Dumitru

479 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti
1944, pag. 330.

timpul lor se făcea liturghia în Biserică *în oricare zi,* atât în răsărit cât şi în apus."!474D

„Biserica a statornicii ca creştinii să se împărtăşească *de patru ori pe* an." 1475□

PAŞTELE şi SF0NTA CINĂ - *VECHIUL şi NOUL MONUMENTAL COLGQTEI*

a) PAŞTELE : prevestitor al GOLGOTEI

„Prin sacrificiile Vechiului Testament s-a pregătit, atât religios cât şi moral, *calea spre Golgota,* spre sacrificiul desăvârşirii şi mântuirii. „!47

„Paştele aveau o importanţă *preînchi puitoare...* în semnificaţia sa supremă ele (Paştele) erau *preînchi pui rea* văditâ a operei răscumpărătoare a lui Hristos...■"!477□

„Jertfa mielului pascal a *preînchipuit* jertfa Mântuitorului (Ioan 1,29)."!478D

b) GOLGOTA: împlinirea PAŞTELOR

„Hristos, Carc ca 'Paştele nostru *a fost junghiat* pentru noi' (1 Cor. V,7) şi pc lângă aceasta junghiat chiar în timpul săvârşirii *paştelor rituale* (transferate de iudei în acel an cum zice Ioan Hrisostom şi alţii n.n.), ca 'un Miel *curat şi fără de prihană'* (1 Petru 1,19)."!479Q

„Apostolii stăteau între *simbol* şi *realitate.* Ei au văzut cum *s-a rupt* simbolul şi cum a apărut realitatea... între *miel* şi *Miel* stăteau apostolii." !480D

„Providenţială şi zguduitoare întâlnire! Mielul din Egipt, mielul *prefigurativ,* instituit pentru vremurile Vechiului Testament se întâlneşte cu Adevăratul Miel Pascal, care ridică într- adevăr păcatul lumii... De aici înainte, *timbra* este *abrogată* de lumina sositâ; *simbolul,* de realitatea simbolizată; profeţia, de *împlinirea* d.'„!481D

352 Stăniloae, Ed. ¡BM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 442.

353 „Simbolica" dc Hristu Andruţos, teolog ortodox grcc, traducere de Iustin Moisescu, piof.universitar, Hd. Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955. pag. 15.

354 412,.Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Hd. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 137.

c) SFÂNTA CINĂ cict comanorativ al GOLCOTEIşi înlocuitor al PAŞTELOR - Sf.Cină - act comemorativ al Golgotei:

„Iar după aceasta (după predică n.n.) se săvârşea Sfânta Cină în memoria *morţii* lui Iisus Christos."!482D

„La Cina cea de taină, Iisus frângând pâinea şi luând paharul cu vin le-a dat ucenicilor... Apoi a adăugat: 'Aceasta să o faceţi întru *pomenirea* Meă (Mat.26,26; Mc. 14,22-24; Lc.22,19- 20)."!483D

„Iar sfântul apostol Pavel zice: „De câte ori mâncaţi această *pâine* şi beţi.acest *pahar, moartea Domnului* vestiţi, până la venirea Lui." (1 Cor. 11,26)."!484□

355 patriarhul Nicodim, Bucureşti 1944, vol.I, pag. 452; „Antichităţi iudaice" de Iosif Flaviu, ct.II,5,2, Irad. după „Joscphus Complete Works" (Grand Rapids) 1947, pag. 48.

356 416,,Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" dc Valcrian Zaharia, episcopul ortodox iii Oradei, Hd. episcopiei ortodoxe române. Oradea 1955, pag. 30.

357 „The Jewish Hncyclopedia", ediţia 1904, voi. V, pag. 165, articolul „Isus"

479 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti
1944, pag. 330.

„Cuminecarea este simbolul,înmormântării.”!485D „euharistia: expresia *recunoştinţei* faţă de un binefăcător.” (care a murit pentru noi n.n.).!486D„ Da şi cu .sunt dc acord (zice Iustin Martirul n.n.) că rugăciunile şi euharistiile (mulţumirile n.n.) care se aduc de cei vrednici sunt singurele jertfe desăvârşite şi bine-plăcutc lui Dumnezeu. Căci numai pe acestea au primit poruncă să le aducă creştinii, chiar în,timpul în carc ei fac *comemorarea Patimii* pe carc a suferit-o Fiul lui Dumnezeu pentru ci, adică mai înainte dc a mânca şi dc a bea la vremea prânzului (cinci n.n.) lor...” (Sf.Cină este deci o comcmorare a Patimii de la Golgota ii.n.)[381]

- *Sf.Cină - act înlocuitor al Poştelor*

* în V.Testament:

„Astfel, taina mielului pe carc a poruncit Dumnezeu ca să-I jertfiţi de paşte, era o *imagine* a lui Hrislos...”
(Iustin Martirul)[382]

* în N.Tcstament

„Numai icoana Sfintei Cine poate li îngăduită ca ***imagine*** a lui Hrislos.”
(Sinodul ecumenic din 754 cu 338 episcopi)[189]

„Dar simbolul Mielului e folosit mai departe în Liturghie îmbinat cu *simbolul* pâinii.'„[383]

„Partea pâinii astfel ridicală (în timpul euharistiei n.n.) se numeşte agneţ *(miel),* pentru că ea este figura mielului *pascal* ce *reprezenta* pe Iisus Chrislos în Vechiul Testament.”[4¹]„

„Iar în preajma împărtăşirii se spune: 'Se sfarmă şi se împarte *Mielul* lui Dumnezeu'.”

„între înţelesul lui Hristos ca Pâine ce se frânge şi se dă spre mâncare şi ca Miel ce se junghie, pentru a se da de asemenea ca mâncare este o mare înrudire. Amândouă sunt bune şi se dau spre mâncare. Amândouă întreţin viaţa trupului jertlîndu-şi existenţa lor...

358 „Scrierile părinţilor apostolici”, traducere dc Pr.D.Feciorii, Ed.IBM al BOR, Bucureşti” 1979, pag. 31.

359 Ibidem, pag. 3 I.

360 „Tezaurul liturgic'„ de Prof.Dr.Badea Circşcanu. voi.II cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.Bucurcşli 1911, pag. 132.

492 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă de D.Slăniloae,
Ed.Milropoliei Olteniei, Craiova 1986, pag. 418.

Totuşi (în N.T.) Biserica' nu ne (mai) dă să mâncăm pe Hristos sub chipul mielului (ca în V.T.) ci sub *chipul* pâinii."[384]

„Dar Hristos fie că e *simbolizat* ca pâine, fie ca miel, reprezintă prin amândouă bunătatea supremă personificată. El este izvorul vieţii pentru că este izvorul bunătăţii. Şi Binele personificat are pornirea de a se dărui."[385]

„El (Hristos) le porunci să săvârşească *totdeauna* această taină în *amintirea Sa...* care *a înlocuit pe totdeauna paştile* Vechiului Testament." (deci în locul Paştelui, creştinii au Sfânta Cină n.n.).[49a] *„Paşlile creştineşti* au început la *Cina cea de taină..."*[49]

CONCLUZIE

,,Jertfa de pe Golgola a lovit cu atâta putere cugetele, încât toţi vor înţelege de acum înainte ce este şi cum se poate *câştiga mântuirea şi fericirea după care năzuim. Pentru aceasta ea trebuie să fie prezentată ochilor min(ii omeneşti, trebuie înţeleasă şi trăită spre a face din om o făptură nouă' în care deprinderile rele să fie nimicite, iar năzuinţele buiie înlesnite şi înteţite. întărit astfel omul poate lucra fapte de preţ..."*[386]

„Ce făceau apostolii când mâncau cinele cele sfinte? Oare nu le mâncau în *rugăciuni şi cântări? Nu* în *învăţătură îndelungată şi multă înţelepciune?"*
(Ioan Hrisostom)[387]

3. Serviciul divin special al CĂSĂTORIEI - '

ORIGINEA CĂSĂTORIEI

„De la început Dumnezeu *a legiuit* (căsătoria nu a fost înfiinţată în Noul Testament n.n.) şi a aşezat *căsătoria* prin cuvintele

361 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod,

362 Bucureşti 1911, pag. 593.

363 „Studiul Vechiului Testament", manual pentru Seminariile teologice de. Preot Prof.Dr.Nicolae Ciudin, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 84.

ce ni le pune în vedere Scriptura: Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor asemenea lui!"[388]

„Nunta este din *rai,* de când a făcut Dumnezeu pe cei dintâi' oameni şi i-a *binecuvântat* zicându-le: 'Creşteţi şi vă înmulţiţi, umpleţi pământul şi-l stăpâniţi' (Fac. 1,28). „[50]

DEFINIŢIE GENERALĂ:

„căsătorie - a se căsători (gr.gamos) = în înţeles profan este un *'contract social'* sau o unire *legală* între un bărbat şi o femeie... Ea e *legală* când se încheie în faţa ofiţerului stării civile şi se înregistrează acolo.

Din punct de vedere biblic şi creştin, căsătoria este *o instituţie di vină..."*[m]

„Cei ce se căsătoreau se numeau *'miri'* sau *'mire şi mireasă',* iar nunta îşi avea ritualul şi obiceiurile ei, *la fiecare popor."*[389]

CĂSĂTORII BINECUVÂNTATE DE DUMNEZEU „Noul Testament aminteşte de *două* feluri de căsătorie. Una este a soţilor cu *aceeaşi credinţă,* ca mirii din Cana Galileii (binecuvântată de prezenţa lui Hristos n.n.)...

Altfel de căsătorie era cea *mixtă..."*

„...dacă unii aflându-se în *necredinţă* şi încă nenumăraţi (adică nefiind socotiţi n.n.) în ceata celor drept măritori (a creştinilor adevăraţi n.n.) s-au însoţit prin *nuntă legiuită* (recunoscută drept familie, nu adulter, deşi păgână, Mat. 27,19 n.n.) apoi numai o parte (unul din soţi n.n.) alegând binele a păşit spre lumina adevărului, iar cealaltă parte persistă în^ă în rătăcire, necăutând către dumnezeieştile raze alejidevărului... să *nu se despartă* după

364 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul Oradiei, EdEpiscopiei Ortodoxe Române a Oradei 1955, pag. 23.

365 436,,Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, ediţia a treia, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1901, pag. 214.

366 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 234.

dumnezeiescul Apostol: 'Că se sfinţeşte bărbat necredincios prin femeia credincioasă...” (1 Cor.7,12-16).”
(Canon 72, sinod VI - ecumenic)[390]

„...pe baza textului din Sfânta Scriptură: 'Că se sfinţeşte bărbat necredincios prin femeie credincioasă şi se sfinţeşte femeie necredincioasă prin bărbat credincios”... *se permite* ca un creştin să conviețuiască cu un necreştin, în aşa numitele *'căsătorii mixte'* (1 Cor.7,12-16“[391]

„Biserica creştină în conformitate cu principiile sale, nu poate a se opune sentimentelor omeneşti şi *să desfacă* legături familiare *deja e- xistente,* căci...sf.Apostol Pavel... se referă la acei care contractaseră căsătoria legală, ambele părţi fiind eterodoxe (străine de creştinismul adevărat n.n.) şi în cursul vremii o parte (adică unul din soţi n.n.) s-a convertit la creştinism (ca în 1 Petru 3,1 şi 1 Cor.7,14 n.n.).”

„Căsătoria mixtă se permite numai când într-o căsătorie *încheiată afară de Biserică*... unul''din soţi *se converteşte* (devenind astfel căsătorie mixtă după ce la origine fusese păgână; vezi situaţia din 1 Cor.7,14 şi 1 Petru 3,1 n.n.).“[392]

367 „Apologeţi de limbă greacă”, traducere de T,Bodogae, Olimp Căciulă şi

368 D.Fecioru, EdJBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 222.

369 „Despre credinţa ortodoxă” de Arhimandrit Cleopa Ilie, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 88.

„Dacă soţul *necreştin nu voieşte* să rămână în căsătorie cu soţia creştină (sau invers n.n.), atunci căsătoria *se desface.“* (doar pentru că aşa vrea necredinciosul şi nu că ar putea fi învinuiţi de trăire în adulter, căci conform Bibliei nu este necesară oficierea vreunui serviciu divin de recăsătorite a familiilor păgâne ce se convertesc la creştinism n.a).„De asemenea *nu se cunună* credincioşii cu necredincioşii.” (Dacă cineva riscă va fi exclus pentru căsătorie nebiblică - nu adulter - , iar dacă mai târziu dovedeşte ataşamentul faţă de *toate* principiile lui Dumnezeu şi revine în Biserică singur sau împreună, situaţia e idcn-l tică cu 1 Cor.7, sau cu a unei familii păgâne ce se converteşte^ la creştinism. Biserica nu recomandă nimănui acest *mare fisc* n.n.).

PREGĂTIREA CANDIDAŢILOR PENTRU CĂSĂTORIE

„Familia este iemdia vierii sociale sau, după expresia unor învăţaţi ea e *celula* societăţi.”

„Fiind căsătoria atiit de însemnată, *candidaţii* ei, ca să se afle în această legătură sfântă, liman de bunăstare pământească şi chezăşie pentru fericirea cea veşnică, trebuie să observe următoarele *principii:*

1) La hotărârea de a încheia această legătură să fie excluse orice *motive egoiste.*

2) Să“ se examineze candidaţii căsătoriei dacă se potrivesc *temperamentele* şi *caracterele* lor.

3) Deoarece creşterea şi mai ales gradul de cultură şi profesiunea socială au mitre influenţă asupra calităţilor sufleteşti ale omului, candidaţii căsătoriei *să aparţină aceleiaşi confesiuni...*

370 Bucureşti 1991, pag. 1366 (Evrei 9,26 p.p.).

371 Ibidem, pag. 227.

372 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură” cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1158 (Mc. 14,24.25).

373 „Scrierile părinţilor apostolici”, Uaducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 172.

4) Candidaţii căsătoriei să lic conştienţi de'înalta demnitate şi ***sfinţenie*** a legăturii conjugale de datoriile si raportul lor reciproc.

5) Să se încreadă *graţiei dumnezeieşti."* [11]

„Singura formă de familie admisă în creştinism *estefamilia monogamică,* deci familia compusă dintr-un soţ şi o soţie."[51]

„Nu se face cununie între cei *înrudiţi prin sânge...* ori prin încuscrire (vezi exemplul din Marcu 6,18 n.n.)."[513]

SERVICIUL DIVIN AL CĂSĂTORIEI

„Cununia sc săvârşeşte *în Biserică,* iar la împrejurări grele şi într-o casă curată."[393]

„În timpurile vechi creştine, cununiei îi premergea *serviciul logodnei* lacutîn naosul Bisericii."

„Actele statului civil sunt de atribuţiunea autorităţilor *civile."* (Dar aceste acte trebuie avute de către miri în momentul cununiei religioase n.n.)."

„Legătura conjugală se încheie prin... declararea mirelui şi a miresei, cum că în urma unei *învoiri libere* întreolaltă voiesc să intre în legătură conjugală şi să petreacă în ca până la moarte."[517]

„Legătura ce se creează astfel între bărbat şi femeie este mai puternică şi mai intimă decât orice altă legătură de sânge: 'Pentru aceasta va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va *lipi* de femeia sa şi vor fi amândoi un *trup"* (cf.Fac.2,24)."[518]

„Apoi urmează *rugăciuni* pentru *binecuvântarea* logodnicilor (ce vor fi apoi declaraţi soţ şi soţie n.n.) cu multe asemănări din Vechiul Testament (vezi rolul bătrânilor comunităţii la căsătorie în 'Epoca Vechiului Israel' n.n.)."[519]

374 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă" de Pr.Dr.D.Slă- niloae, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova 1986, pag. 400.

375 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, voi.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 96.

376 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr. D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 11979, pag. 29 (Didahia).

526 „Cuvinte din bătrâni" de B.P.Haşdeu, voI.II, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1984, pag. 179, ediţie îngrijită şi note de G.Mihăilă.

„Impunerea mâinilor se allă des repetată şi în Noul Testament (binecuvântarea fiind în toată Biblia aproape întotdeauna însoţită de actul acesta n.n.).”[394]

„...Pavel zice: 'Cinstită să fie nunta întru toate' - ca şi la începutul lumii - adică să aibă *binecuvântarea lui Dumnezeu*... (şi să fie respectată de parteneri ca un jurământ de credinţă n.n.).”

„Iar *imnurile* ce se cântă pun în vedere tinerilor să fie luptători contra tuturor patimilor şi să biruiască orice patimă, cum au luptat şi biruit mucenicii.”[395]

„Mare nevoie au tinerii căsătoriţi... de o *predică*... în care să le vorbească de datoriile lor, să-i povăţuiască în numele Bisericii, ca să se iubească cu sfinţenie uhul pe altul în toată viaţa, să creadă în nevoi şi nenorociri unul altuia şi să se mulţumească cu orice le va trimite Dumnezeu asupra lor. Să-i îmbărbăteze în fine în această cale nouă şi să-i felicite pentru a lor *sfântă legătură.”*

„Beţiile şi *jocurile* (dansurile n.n.), care atrag pedeapsa lui Dumnezeu, n-au ce căuta cu acest prilej (1 Cor. 10,7; 1 Petru 4,3-6).”[396]

„Nici să fiţi *slujitorii idolilor,* ca unii dintre ei, precum este scris: A şezut norodul de-a mâncat şi a băut şi s-a *sculat la joc* (1 Cor. 10,7).“[397]

„Ce iaste năravul dracului? măriile, şi săltaturile, şi zbiarâtele (chiuiturile n.n.), şi *danţurele,* şi beţiile...”

377 Feciorii, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 70.

378 „Tezaurul-liturgic” de Badea Cireşeanu, voi.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 125.

379 „Tezaurul liturgic“ de Badea Cireşeanu, voi.UI, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucuroşii 1912, pag. 60.

380 Ibidem, pag. 80.

520 Ibidcm, pag. 49.
519 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, voi.III, Bucureşti 1912, pag. 328.

(text cules de popa Grigorie din Măhaci în junii lui 1600 n.n.)[398]OBLIGAŢIILE CELOR CĂSĂTORIŢI:

„Familia se întemeiază prin actul căsătoriei, care este o formă solemnă prin care cele două persoane de sex opus *se obligă* a convieţui împreună *întreaga lor via(ă."*

„După învăţătura apostolului Pavel, cei căsătoriţi intră într-un raport reciproc, asemenea raportului *dintre Hristos* şi *biserica Sa* (aceasta presupune dragoste care se jertfeşte n.n.)."[399]

„Mirii sunt datori să ştie că Sfânta Evanghelie nu îngăduie *divorţul* decât în caz de *moarte* şi de *desfrânare,* care tot moarte este: păngărirea şi moartea credinţei."[400]

„Sfântă este legătura conjugală, dacă ambii soţi lucrează împreună pentru *mântuirea reciprocă,* îndemnându-se la împlinirea datoriilor şi la exercitarea virtuţilor *creştineşti* şi edilicându-se *reciproc,"*[401]

CONCLUZIE

]}in punct de vedere religios, *căsătoria este o legătură sfântă, întemeiată de Dumnezeu... 'Ceea ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă'(Mat. I9.6)."*[402]

„Aici *este temeiul scripturistic al căsătoriei, atât ca act natural şi crcaţional, cât şi ca instituţie divină; căci pe cei ce se căsătoresc Dumnezeu îi* imcştc."[332]

4. Serviciu] divin special al ELEONTESIEI (ungerea bolnavilor cu untdelemn)

TERMINOLOGIE:

„elaion (cit.eleon n.n.) = untdelemn (fr.huile)... Ic.5,14..."[403]

„epi-thesis = a pune deasupra (fr. imposilion)"

(eleon-epi-lesie = a pune untdelemn deasupfa, *eleon-tesie* = a pune untdelemn; a unge cu untdelemn pe cineva n.n.).

381 „Apologeţi de limbă sireacă", Uaducerc de T.Bodogae, O.Căciulă, D .Focioru, Hd.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 229.

382 Ibidcin, pag. 135.

383 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă" de D.Slăniloae, Fd.Mitropoliei Olteniei, Craiova 1986,"pag. 418.

439 „Dicţionar al Noului Testament A-Z".de Preot Dr.Ioan Mircea, EdJBM
al BOR, Bucureşti 1984, pag. 235.

„în Noul Testament este vorba numai" de untdelemn din măsline, măslinii.ca pomi, fiind din abundenţă cultivaţi atât în Palestina cât şi în părţile Asiei Mici, Grecia şi în ţările mediteraneene."[404]

RUGĂCIUNE ÎNSOŢITĂ DE UNGERE:

„Se v6de introdusă (această ungere sfântă a bolnavilor), în Marcu VI,13 şi recomandată şi transmisă credincioşilor de Iac6b V, 14. „[405]

„Aceste texte arată limpede că *ungerea cu untdelemn* a celor bolnavi şi *rugăciunea creştină* pentru tămăduirea lor şi iertarea de păcate era o rânduială care exista în Biserică. Ea n-a fost instituită, pentru întâia oară, de către Apostoli."[406]

„Ungerea mai semnifica în Noul Testament şi curăţirea spre *însănătoşire*... Sfântul Marcu relatează că apostolii scoteau mulţi demoni şi *'ungeau* cu untdelemn pe mulţi bolnavi şi îi tămăduiau' (Marcu 6,13)."[407]

UNGEREA PUTEA FI ÎNLOCUITĂ CU PUNEREA M0INILOR *(hirotcsic)*

„Iisus recomandă *impunerea mâinilor* şi discipolilor săi, ca să o facă la vindecarea *bolnavilor* (Marcu 16,18)..."

„...pe bolnavi îşi vor *pune mâinile* şi se vor face sănătoşi (Marcu 16,16-lS)."[408]

„Şi a văzut în vedenie, pe un bărbat, anume Anania, intrând la el şi *punându-şi mâinile* peste el ca să-şi capete iar vederea. Fapte 9,12." (epithesis ton cheiron = a pune deasupra mâinile tale = hirotesie n.n.).[409]

CONCLUZIE

„In lume aveţi tulburare (necazuri, suferinţă n.n.); ci îndrăzniţi. Eu am biruit lumea." Ioan 16,33.

„De aici începe creştinismul,"[410]

384 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă de D.Stăniloae, Ed.Miuopoliei Olteniei, Craiova 1986, pag. 418.

385 Ibidem, pag. 418.

386 „Sfânta Liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor" de Pr.C.Vuiescu şi C.Dron, Ed. 1942, pag. 23.

543 „Filocalia". vol.I, traducere de Preot Prof. Dr.Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, ediţia a Il-a, Bucureşti 1991, pag. 300-303.

„Tot cel ce s-a botezat după dreapta credinţă a primit tainic *tot harul... Căci el se revarsă peste cei botezaţi în chip desăvârşit, asemenea soarelui, dar fiecare dintre noi se luminează în măsura în care, urându-şi patimile care-l întunecă, le smulge din sine; precum de asemenea se întunecă în măsura în care, iubindu-le, cugetă la ele.” (Deci vindecarea celui bolnav depinde în primul rând de el n.n.).*5. Serviciul divin special de ÎNMORMÂNTARE

ÎN UMBRA TRECERII - TEMPORARE

„Priveşte pe om şi cunoaşte că din pământ este şi în pământ *se va întoarce.”*
(Petru Damaschin)

„Tot corpul, fie -că seacă precum pulberea, fie că se dezleagă în apă, ori se strânge prin cenuşă, sau se păstrează prin mirosuri tari, ori în ce chip, el totuşi se duce de la noi, şi numai *lui Dumnezeu îi este în putere a păstra elementele*. Să nu credeţi că avem vreo pagubă şi ne temem de vreun fel de *înmormântare*, dar noi creştinii făptuim pe cel mai vechi şi mai bun obicei, adică de *a îngropa* pe cei morţi.”
(Minuciu Felix)[411]

SOMNUL INCONŞTIENT AL MORŢII

„'Nu plângeţi că n-au murit ci *doarme'*. Aşa au zis Fitil lui Dumnezeu, când au văzut moartă în pat pe fata lui Iair, mai marele Sinagogii... 'Nu plângeţi că n-au murit *ci doarme'*. Fericitul ei sfârşit iaste *adormire*, iar nu moarte. Drept aceia nu cere de la voi lacrămi, nu pohteşte suspinuri, nu primeşteîntristăciune, nici *plângere.”*
(Antim Ivireanul)[412]

„pentru că moartea a fost primită în creştinism ca *un somn,* ori *re- paos*, de aceea în vechime nici *doliurile* prin veşminte nu erau bine văzute de părinţii bisericeşti. Nu ne mirăm dar de Ciprian când îndeamnă ca *cei vii să nu plângă* pe cei morţi şi *să nu se îmbrace în negru* în semn de întristare” (de aceeaşi părere e şi Ieronim n.n.).

387 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 58.

388 „Dogmele religiunii creştine ortodoxe” de Economul St.Călinescu, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1906, pag. 34.

389 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 79.

547 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sfântul
Sinod al BOR, Ed. Bucureşti 1912, pag. 379.

„Aşa ni-o avertizează nemincinoasa gura lui Hristos la sfânta Evanghelie: 'Cela ce crede întru Mine nu va muri în veci'. Şi de vreme ce credinciosul nu moare, iaşte lucru adevărat că sfârşitul lui nu iaste moarte, ci *adormire*. O mărturiseşte marele Vasile la cuvântul ce face asupra morţii: 'Moiirtea drepţilor iaste *adormire*|"[413]

„Creştinii... însă, dădură mai multor morminte la un loc, numirea de *cimitire* (coemiteria, de la coimao = *dorm)* pentru că ei priviră moartea ca un *'somn dulce',* ori ca un *repaus,* iar nu ca o pieire şi nimicire a omului (vezi şi Iustin Martirul, Meliton de Sardes, Tatian şi Ar- nobius n.n.)." [49]

„Aceste locuri de îngropare primiră numele de koimitiria, adică *dormitoare*" (cel care doarme e inconştient n.n.).

„Nu cei morţi Te *vor lăuda* .pe Tine Doamne, şi nici cei ce se coboară în împărăţia morţii (Ps. 115,17)" (căci sunt inconştienţi n.n.).[414]„Tot ceea ce prinde mima ta să săvârşească, fă-o cât de bine poţi, căci *nu se află* nici lucrare, nici socoteală, nici ştiinţă, *nici înţelepciune,* în *şeol* (locuinţa morţilor) unde te vei duce (Ecl.9,10)" (nimic nu e conştient din om după moarte n.n.).[415]

„Oare mai poţi să te îndoieşti că Saul s-a mistuit osândit de faptele lui?... Astfel vine la femeia care *întreba morţii,* adică la prezicători, sau la cei ce îşi închipuie că ştiu cele viitoare. Apoi spune: 'Adu-mi-l pe Samuil', nu pentru că descântecul sau meşteşugul vrăjitorilor poate aduce *sufletul sfântului,* ci pentru că totdeauna vrăjitorii întrebuinţează astfel de cuvânt."
(Chirii al Alexandriei)[416]

„Căci am aflat că aceia chemând *pe draci* prin anumite cuvinte secrete... dracii înşişi îşi *dau* nişte *chipuri* pentru a aduce *chipurile celor numiţi*... N-a fost nici o greutate să se yadă umbra şi chipul fericitului Samuil cu înfăţişarea egală şi asemănătoare,

390 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 250-251.

391 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, .Bucureşti 1933, pag. 250.

392 Ibidenvpag. 251.

alcătuit prin *lucrarea drăcească*" (deci nu sufletul lui Samuel a venit la Saul n.n.).
(Chirii al Alexandriei)-[417]
MOARTEA VEŞNICĂ (MOARTEA A DOUA) (adică pentru totdeauna fără posibilitatea învierii)

a) O sentinţă definitivă, irevocabilă

,,Un proces pierdut în tribunalele justiţiei pământeşti poate fi revizuit şi câştigat la curtea de apel, sau la Curtea supremă. *Nu aşa va fi* sentinţa care se va da la *judecata din urmă*. Ea va li *definitivă, fără drept de apel,*'„[418]

„Trebuie ştiut că cel ce moare în păcate grele, moare îndepărtat de Dumnezeu, iar... dincolo *nu se mai poate îndrepta* (Ioan 9,4). Acolo păcatele lui *rămân veşnice*... /pentru că nu au fost mărturisite şi părăsite în timpul vieţii n.n.)." [3]

„în ce stare te-a găsit moartea, în aceea te afli, scrie un părinte bisericesc. Adică, de te va găsi moartea mântuit, vei moşteni împărăţia veşnică (la venirea lui Isus, 2 Tim. 4,8 n.n.); iar de te află în păcate, chinurile iadului sunt partea ta (Apoc.14,10 n.n.). Deci *mortul nu poate să-şi mai schimbe* starea de dincolo."

„La sfârşitul vieţii fiecăruia... cel ce a suportat moartea... e păstrat pentru judecata lui Hristos. Căci cum a fost când l-a apucat moartea, aşa se va şi înfăţişa."

393 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, voI.III, cu aprobarea Sf.Sinod,

394 Scminariile teologice, Ed.lBM al BOU, Bucureşti 1985, pag. 296.

395 „Dogmele religiunii creştine ortodoxe" de Econom St.Călinescu cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1906, pag. 35.

(Chirii al Alexandriei)[558] „Şi am auzit un glas din cer zicând: 'Scrie: Fericiţi cei morţi, cei ce de acum mor întru Domnul! Da,grăieşte Duhul, odihnească-se de ostenelile lor, *c?|ci faptele lor vin cu ei'* (nu ale altora făcute pentru ei) (Apoc.14,13).”[419]

b) Nimicirea pentru totdeauna a răului „Sufletul care păcătuieşte *va muri* (Ezechiel 18,20).”[420]° „Sufletul se împărtăşeşte de viaţă, pentru că Dumnezeu voieşte ca el să trăiască-Şi ca atare sufletul *nu se va mai împărtăşi* din viaţă, când Dumnezeu va voi ca sufletul *să nu mai trăiască*. Căci sufletul nu trăieşte *prin el însuşi* (nu e nemuritor n.n.); cum trăieşte Dumnezeu.”

- (Sf.Iustin Martirul)[421]

„Singur Dumnezeu *este nemuritor* şi nestricăcios şi tocmai pentru aceasta este Dumnezeu, în vreme ce toate celelalte, care vin după El, sunt născute şi stricăcioase. Pentru aceasta sufletele *vor şi muri* şi vor fi şi *pedepsite.”*

(Sf.Iustin Martirul)[422]

„încurajând pe ucenicii Lui şi pe credincioşi... Mântuitorul le spune: 'Nu vă temeţi de cei ce *ucid* trupul, iar sufletul *nu pot să-l ucidă;* ci temeţi-vă mai degrabă de Acela care poate şi *sufletul şi trupul* să le *piardă* în gheenă” .(Mat. 10,28).[423]

„Iar cerurile de acum şi pământul sunt ţinute prin acelaşi cuvânt şi păstrate pentru *focul* din ziua judecăţii şi *a pieirii* oamenilor necredincioşi (II Petru 3,7).”[564]

„Origen, Didim ^el Orb şi Evagrie din Pont învăţau că pedepsele viitoare *vor avea sfârşit”* (fiecare va fi pedepsit după faptele lui „ „ \ [424]n.n.).

396 „Despre credinţa ortodoxă” de Arhim.Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 162.

397 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului

398 Testament”, traducere de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 1279.

563 „Biblia sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1108.

564 Ibidem, pag. 1384.

„Tot aşa, Sodorna şi Gomora şi-cetăţile dinprejurul lor, care, în acelaşi chip ca acestea, s-au dat la desfrânare şi au umblat după trup străin, stau înainte ca pildă, suferind pedeapsa *focului celui veşnic* (Iiida 1,7)" (vezi şi Luca 17,28-29 cuvântul 'veşnic', având si sensul 'pentru totdeauna' atunci când nu se referă la divinitate n.n.).

„Astfel sufletele... (care au păcătuit n.n.) vor fi pedepsite *atâta vreme* cât Dumnezeu voieşte ca ele să exite şi să fie pedepsite" „(apoi vor pieri pentru totdeauna n.n.).[567]

„Prin urmare sufletele *nu sunt nemuritoare."* (Sf.Iustin Martirul)[425]

„*Nemurirea* se acordă cehii ce perseverează (în a primi haina neprihănirii lui Hristos n.n.)."[569]

„Iar partea celor fricoşi şi necredincioşi şi spurcaţi şi ucigaşi şi desfrânaţi şi fermecători (cei ce fac farmece n.n.) şi închinători la idoli şi a tuturor celor mincinoşi este în iezerul *care arde cu foc* şi cu pucioasă, care este *nwartea a doua* (Apoc. 21,8)" (moarte nu viaţă veşnică în chinuri n.n.).[426]

„Gheena se confundă cu iadul sau tartarul (2 Petru 2,4), locul de chin al celor păcătoşi care *nu i-u.* prccM* în această viaţă de faptele lor (după aceea nemaifiind posibil n.n.)." c) singura posibilitate de a nu pieri

„Să ne pocăim, dar, câtă vreme *sunlem pe pământ.* Suntem lut în mâna meşterului. După cum olarul, dacă face un vas şi vasul pe care îl face iese rău, sau se strică în mâinile lui, îl poate face din nou, dar dacă apucă de-l bagă în cuptorul de foc, nu-l mai poate îndrepta, tot aşa şi noi; câtă vreme suntem îrf această lume să ne pocăim din toată inima de păcatele pe care le-am făcut în trup, ca să fim mântuiţi de Domnul, cât avem vreme de pocăinţă. După ce ieşim din lume, din-colo *nu ne mai putem* mărturisi sau *pocăi."*

399 „Morala creştină ortodoxă" de Dr.Orest Tarangul, Valea Uţei, ed. a H-a, Vatra Dornei 1925, pag. 168-169.

400 „Catehism creştin ortodox", Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 141.

401 „Morala creştină ortodoxă", manual didactic, de Orest Tarangul, Valea Uţei, ed. all-a, Vatra Dornei 1925, pag. 169.

(Clement Romanul)[427]

„Căci Fiul omului nu va osândi decât pe acei care, greşiţi fiind, *n-au vrut* să-L recunoască şi să vină la *pocăinţă"* (vezi subcapitolul 'Pocăinţa' n.n.).[428]

SERVICIUL DIVIN PROPRIU-ZIS DE ÎNMORM0NJARE

a) Privegheri după moarte

„Vegheri în apropierea corpului se făceau ziua şi noaptea."[429]

„Corpul lui Ambrosiu... a rămas noaptea fiind vegheat în cântări."[430]

b) Ziua înmormântării - la domiciliu

„Acolo, în curte... se începe... serviciul înmormântării... plin de cea mai înaltă filozofie creştină." „La asemenea ocaziuni de întristare, tot omul să fie cuviincios si tăcut."[431]

c) Spre cimitir

„Creştinii îşi petreceau pe morţii lor cu cântări *de psalmi."*[578]

„Iar Ieronim spune că la îngroparea matroanei Paula din Betleem *s-au cântat psalmi* în limbile: ebraică, greacă, latină şi siriacă, fiindcă era popor'mult adunat şi asculta *psalmi* fiecare în limba sa. La înmormântarea Macrinci, sora lui Grigore de Nyssa *s-au cântat imne şi psalmi,* tot asemenea s-a făcut si la înmormântarea lui Chesarie, fratele lui Grigorie de Nazianz."[5 J]

„Dar şi la înmormântările creştinilor de rând *se cântau psalmi şi imne* până la locul de îngropare."

d) Simplitatea ceremoniei

„Părinţii bisericeşti *combăteau energic luxul şi risipa* făcută la înmormântări. Aşa Grigorie de Nyssa ne spune în biografia lui Efrcm Şirul că acest înţelept bărbat şi-a lăsat în testament o înmormântare umilicioasă... Acelaşi lucru l-a recomandat şi Vasile cel Mare în omiliile sale."[432]

„La noi în România, luxul şi risipa ce se fac cu înmormântările, cu coroanele de prisos, cu dricurile..., sunt *fapte nechibzuite."*

402 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, ed. a Il-a, Ed.IBM al

403 „Dictionnaire grec-francais du Nouveau Teslanicni" de Maurice Carrez şi Francois Morel, Neuchalel (Suisse) 1971, pag. 86.

404 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr. Ioan Mircea, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 503.

576 „Tezaurului liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 354.

(Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu)[582]
La cimitir„La locul de înmormântare al oamenilor folositori creştinătăţii se ţineau *discursuri funebre* numite grecește 'epitafia' întru lauda acestor încetaţi din viaţă în Domnul , pentru a-i da de pildă şi altora din cei vii şi spre a arăta întristarea pentru adormirea lor. Aşa Eusebiu,... Ambrosiu,... Grigorie de Nazianz,... Grigorie de Nissa etc.”[433]

„Se rostesc... *cuvântări funebre*, învăţând pe credincioşi despre lume, deşertăciunile ei, voia lui Dumnezeu şi moartea în creştinism.”

„În cele dintâi trei secole, creştinii nu se îngropau nici în Biserică şi nici în oraşe (ci în afara lor n.n.), pentru că urmaşii evanghelici aveau un respect nemărginit faţă de casa Domnului şi ernu şi-ar fi îngăduit să îngroape într-însa U tipuri omeneşti.”[434]

„Optatus de Mileve ne arată că Donaliştii fiind *călcători de legi* civile şi bisericeşti îşi îngăduiau a îngropa *în Biserici* pe unii.”

f) *Lumânări doar pentru noapte, nu ziua*

„Cât despre timpul îngropărilor cunoaştem că păgânii din motive superstiţioase obişnuită a-şi înmormânta noaptea pe răposaţii lor. Creştinii însă acomodându-sc împrejurărilor, în timpul persecuţiilor îşi îngropară şi ei *noaptea* pe ai lor, după cum citim aceasta în scrierea intitulată 'Patimile lui Ciprian şi înmormântarea lui'.”[435]

„Dar când martirul pătimise munca decretată de păgâni şi încetase din viaţă în chinuri, atunci se da creştinilor corpul şi-l *îngropau ori ziua* ori *noaptea* (noaptea ulilizându-se ca necesitate lumânări de ceară n.n.).”[3]

405 „Simbolica” de Hrislu Andruţos, traducere de Iustin Moisescu, Ed.Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 323.

406 „Simbolica” de Hrislu Andruţos, traducere de Iustin Moisescu,

407 Ed.Cenlrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 323.

„...citim în canonul 34 al sinodului din Elvira ţinut în Ispania (Spania de azi n.n.) la anul 305, prin care *se opresc* pioşii de *a aprinde ziua* în cimitire *lumânări de ceară...:* 'Ceros per diem placuit in coe- meterio non incendi', 'Hotărâm ca în timpul *zilei* în cimitire *să nu se aprindă* lumânări de ceară' (noaptea fuseseră o necesitate, ziua nu aveau nici un rost n.n.).”[436]

g) Nădejdea învierii

„Moartea, aici jos, oricât de dureroasă' ar fi, prin ruperea legăturilor celor mai strânse pe care le pricinuieşte, ne lasă cel puţin *nădejdea* că *ne vom revedea odată* cu cei pe care îi aşezăm în groapă.”[437]

„Drept aceia zic iară: 'Nu plângeţi că n-au murit, ci doarme', şi cu mine împreună vă zice şi cel cu rostul (gura n.n.) de aur, Ioan: 'Să cuvine la moarte să ne bucurăm, iară să nu plângem” (ca cei ce nu au nici o nădejde n.n.).[438]

„Să mai amintim... şi pe fericitul Papirius şi chiar pe Meliton eunucul, care tot-timpul (cât trăiau n.n.) pctrccca întru Duhul Sfânt şi acum *odihneşte* în Sardes, aşteptând a doua venire din cer (a lui Isus n.n.), în care va învia şi el din morţi.”
(Policrate al Efesului citat de Eusebiu din Cezareea)[439]

RITURI ŞI CREDINŢE PĂGÂNE STRECURATE ÎN CREŞTINISM

a) Neadevărul orfic că sufletul e nemuritor

„Orfismul considera sufletul omenesc ca fiind de natură divină şi nemuritor” (orfismul fiind filozofie păgână n.n.).[440] „Mă îndrept acum - zice Tcrtulian - spre partea intelectuală a sufletului

408 Bucureşti 1912, pag. 49. ,540 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 503.

409 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi” de Valerinn Zaharia, Oradea 1955. pag. 314 (vezi şi „Dicţionar al N.T.” de Ioan Mircea, pag. 402 şi 503).

410 „Ziua Domnului” de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 9.

576 „Tezaurului liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit” de
Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR,
Ed.Bucureşti 1912, pag. 354.

despărţit de corp, aşa cum lăudând-o *a prezentat-o Platon...* (filozof păgân grec n.n.).”[441]

„În ceea ce priveşte *cauza ereziilor*, Irineu şi Hippolytos o găsesc în *contaminarea Scripturii* de spiritul *filozofiei greceşti.”* (MirceaEliade)[442]

b) Credinţa în strigoi derivată din nemurirea sufletului

„După credinţa romanilor (păgâni n.n.) ... *lemures* erau sufletele morţilor deveniţi *strigoi* şi venind printre cei vii ca să facă răutăţi.”[443]

c) Practica păgână a bocitoarelor

„Obiceiul însă de a se întrebuinţa şi în creştinism femei bocitoare la înmormântări fu *aspru combătut* de Hrisostom şi alţi părinţi bisericeşti, ca orămăşiţă *adusă din păgânism.”*[5]7

d) Expresii păgâne la înmormântare

„Obligaţiile familiei la moarte şi la înmormântare au fost codificate la romani (păgâni n.n.) şi respectate cu strictețe... Pe pietrele funerare era obiceiul să se scrie... fraze augurale, între care cea mai obişnuită era: *Sil tibi terra levis* (Fic-i ţărâna uşoară!), menită să uşureze ieşirea spiritului din,mormânt pentru a lua parte *la mesele* date de rude *în amintirea sa.”**

e) Ospeţele de pomenire sunt obicei păgânesc

„Romanii (păgâni n.n.) făceau pomeniri *pentru umbra sufletului* la 3 zile după îngropare, la şapte, la nouă, la

411 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 365.

412 „Didahii” de Antim Ivireanul, Ed.Minerva, Bucureşti 1983, pag. 147.

413 „Didahii” de Anlim Ivireanul, Ed.Minerva, Bucureşti 1983, pag. 148. 549,.Tezaurul liturgic” de Badea Cireaşeanu, tom.M, aprobat de Sfântul

douăzeci, treizeci şi la patruzeci de zile.”

414 „Biblia” de Gala Galaction, Ed.Bucureşti 1938, pag. 612.

415 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase” de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 239.

416 „Sfântul Chirii al Alexandriei. Scrieri, partea întâia; închinarea şi slujirea în duh şi adevăr”, traducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag.' 195.

576 „Tezaurului liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit” de
Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR,
Ed.Bucureşti 1912, pag. 354.

[9]„în cinstea morţilor (la egiptenii păgâni n.n.) se săvârşeau de asemenea *ospeţe deosebite,* la care se invitau părinţii şi prietenii lor.”

„Iată ce zice Augustin cu o ocazie: 'Nu ştiu dacă se găseşte ceva în *Scripturi* despre aceste nouă zile de pomeniri, care se cheamă la Romani (păgâni n.n.) „novemdiale“. De aceea mie mi se pare că *e mai bine să opresc* pe crcştini de Ia acest obicei *de origine păgână*!“[444]

„Mesele acestea în unele localităţi se transformau în *îmbuibări necuviincioase* ca şi acelea de la arderea cadavrelor *păgâneşli,* căci vedem pe Tertulian combătând cu energie decadenţa aceasta însoţită adeseori de consecinţe urâte.“[445]

„Dar azi ca şi în vechime mesele acestea adeseori se fac numai între neamuri, iar altădată procură sătenilor *ocazii de ceartă şi bătăi”* (ce c păgânesc, păgânesc rămâne n.n.).[446]

f) Biserica Ortodoxă recunoaşte că mai există:

„...o seric de *obiceiuri necreştine,* practicate din generaţie în generaţie şi *insuficient* combătute de Biserică” (de fapt slujire la doi stăpâni n.n.).[604]

DUMNEZEU INTERZICE ORICE CULT AL MORŢILOR

„împrejurările morţii lui Aaron şi Moise de asemenea au alcătuit *o vădită osândire* a superstiţiilor egiptene referiLoare la cultul morţilor. Ca poporul să nu aibă dorinţa să arate acestor doi mari conducători ai lor *onoruri...,* Dumnezeu i-a silit să moară unul după altul în depărtare şi în absenta poporului lor” (Numeri XX,25-28; DeuLXXXII,49,5; XXXIV, 5, 6).

„Oprirea de prinoase şi de jertfe *în cinstea nwrţilor* se cuprinde în acel vădit protest, care după lege erau datori să-l facă israeliţii, când ei aduceau pârgă de fructe: 'când tu vei osebi toate zeciuielile produselor pământului tău..., atunci spune înaintea Domnului Dumnezeului tău: eu n-am mâncat din ele în întristarea

417 Ibidem. pag. 195.

418 „Din tezaurul ortodoxiei” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 168.

419 „Biblia sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea SLSinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1405.

604 „Istoria religiilor” de Diăc.Prof.Dr.Einilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, pag. 408.

mea şi nu am osebit-o în necurăţie *şi nu am dat din ele pentru morţi"* (Deut. XXVI 13,14)[447]

CONCLUZIE:

Jrfoartea este un mare domn. Ea nu aşteaptă pe nimeni, dar pretinde ca toţi s-o aştepte."
(Efrem Şirul)[448]

„Ce ai făcut tu-cu timpul ce ţi-am dat?"[449]

„A stinge în sine dorinţa de ceea ce trece, a se încrede în Pronia Dumnezeiască, a nu voi decât ceea ce ea voieşte, precum ea voieşte şi când ea voieşte, iată calea păcii^singura temelie solidă de nădejde pentru ora cca mai de pe urmă."

„$â ne grăbim deci a sfărâma lanţurile noastre, să nu căutăm decât pe lisus, să nu-L dorim decât pe El: La cine vom merge? El are cuvintele vieţii veşnice. Să părăsim toate pentru a urma Lui şi să lăsăm morţii să-şi îngroape pe morţii lor" (Luca IX,60).[450] 6. Serviciul divin special al ADUNĂRII ADMINISTRATIVE
CREDINCIOŞII ADUNĂRII CONSŢITUIE BISERICĂ
„Creştinii sunt *Biserica* lui Dumnezeu" (nu doar ierarhia ei, cum eronat susţin unii n.n.).[451]
„Biserica în *întregimea ei,* adică în *întreaga ei alcătuire* din clerici şi din mireni (laici), formează Trupul Tainic al Domnului, în care sălăşluieşte *Duhul Sfânt* - izvorul harului sfinţi tor - care lucrează fără întrerupere."[452]
„Iar dacă aflăm în scrierile Noului Testament cuvântul de *'Biserică',* şe înţelege prin această expresiune *adunarea credincioşilor"* (nu doar a conducătorilor n.n.).[453]

420 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. Institutului biblic şi de misiune al BOR, Bucureşti 1991, pag. 811.

421 „Apologeţi de limbă greacă" de T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, Ed. Institutului biblic şi de misiune al BOR, Bucureşti 1980, pag. 99.

422 „Apologeţi de limbă greacă" de T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru,

„...termenul de 'biserică' cu dublul lui sens: locaş de cult şi comunitate creştină" (Mat.18,17: „spune-l Bisericii", adică comunităţii creştine n.n.).[454]
„...termenul grec ekkclesia (din Mat. 18,17 n.n.) care înseamnă adunarea credincioşilor, comunitatea creştină..."
ÎN COMUNITATE DOAR ADUNAREA CREDINCIOŞILOR LEAGĂ ŞI DEZLEAGĂ

423 Ed. Institutului biblic şi de misiune al BOR, Bucureşti 1980, pag. 98.
424 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhim.Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Ed.Bucureşti 1981, pag. 85.
425 Ibidem, pag. 98.

.456.,.Dicţionar al Noului Testament A Z" de Preot Dr.Ionn Mirceo. F.d.TBM
al BOR, Bucureşti 1984, pag. 235.

„'A lega şi a dezlega' în Biserică (deci în adunarea credincioşilor n.n.)... înseamnă: *a organiza* (a), *a legiui* (b), *a disciplina* (c), *a excomunica pe cei neascultători* (d) *şi a ierta sau nu păcatele* (e), etc."[455]Să le luăm pe rând:

a) Comunitatea se organizează alegându-şi slujbaşi.

- alegerea de prezbiteri (episcopi) ai comunităţii

„...episcopi, adică *supraveghetori*, ori presviteri, adică *bătrâni*..."[455]

„Episcopos = bătrân; supraveghetor."

,,De aceea te-am lăsat în Creta ca să isprăveşti ce mai rămăsese de făcut şi să pui *presviteri* prin cetăţi după cum ţi-am poruncit eu, adică dacă este cineva fără prihană, bărbat al unei femei, având copii credincioşi şi neînvinuiţi pentru desfrânăre sau» neascultare. Căci *episcopul* ca cel ce este econom al lui Dumnezeu trebuie să fie neprihănit, neîngâmfat, nemânios, nebeţiv, nebătăuş, neiubitor de câştig urât, ci primitor de străini, iubitor de bine, treaz la minte, drept, cuvios, înfrânat" (Tit l,5-7).[456]

„În consecinţă vedem că fiecare Apostol la plecare îşi lasă câte un locţiitor... în *înţelegere cu comunitatea* respectivă. Aceşti locţiitori, în general oameni bătrâni, veneraţi de toţi, se numeau *bătrâni* (presviteri, greceşte n.n.) şi erau însărcinaţi cu învăţarea şi cu săvârşirea... cu deosebire a sf.Botez şi a sf. Cuminecături."[457]

„Potrivit Sfintelor Scripturi, *presviterii* urmează a se alege după merit şi înţelepciune, iar nu *după etate*" (deci puteau fi şi tineri, ex.Timotei n.n.)..
(Ieronim)[458]
„...au fost puşi *episcopi* (prezbitcri n.n.) de Apostoli sau între timp de alţi bărbaţi vrednici, cu *aprobarea* întregii *Biserici..."*

426„Biblia sau Sfânta Scriptură"; cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1411.

427„Scrierile **părinţilor apostolici", carte tipărită cu binecuvântarea** P.F.P.Iustin, **patriarhul** BOR, **Uaducere** de Pr.Dr.D.Fecioru, Ed.IBM **al** BOR, Bucureşti 1979, **pag.** 97.

428„Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 169.

621„Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de
Badea Cireşeanu, tom.II, Ed.Bucureşti 1911, pag. 323.

(Clement Romanul)[459]
„*Episcopul* era *prezbiterul* cel mai de seamă (acolo unde erau mai mulţi prezbiteri n.n.) din fruntea comunităţii."[623] .
„*Episcop* (grecește episkopos, latinește episcopus = *supraveghetor, păstor,* cârmuitor)."[460]
„*Episcop* (episkopos): cleric având funcţia de *'supraveghetor'* pus peste *o comunitate...* „[461]
„Pe *păstorii* cei dintre voi, ca cel ce sunt împreună *păstor* şi mărturisitor patimilor lui Hristos... îi rog şi le zic: *Păstoriţi* turma lui Dumnezeu..." (1 Petru 5,l-2).[462]
„Aşa, în Faptele Apostolilor citim că apostolul Pavel şi Varnava trecând prin Listra, Iconia şi Antiohia 'întăreau spiritele discipo- i rugându-se cu postiri au rânduit *presviteri* pe la Bise-
Iuiör... ş
rici'..627
,,...mulţimile fiind adunate s-ar ruga să se facă aşezarea episcopului (prezbiterului n.n.) *cerut de dânsele,..*"[628]
„...episcopul nu se va alege... fără darea *consimţământului poporului* (consimţământul adunării n.n.)."
,629
(Canonul 6 - Sardica)
„SÎ.Ciprian, episcopul (prczbiIerul n.n.) Cartaginei în una din scrisorile sale pastorale spune: 'trebuie să păsträm s.ârguincios şi să ţinem strict tradiţia divină şi aşezământul apostolic, păstrat aproape în toate teritoriile după care să se numească legal *pe seama poporului* (a membrilor adunării n.n.) cel ce-i va fi întâi sfătuitor'."
- alegere de diaconi şi diaconeseîn comunitate
„(Apostolii) chemară peto^i *credincioşii* şi le spuseră *să-şi aleagă* dintre ei şapte bărbaţi cucernici şi înţelepţi, care să poarte

429 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, lom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 372.

430 Ibidem, pag. 372.

431 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe din Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 370.

629 Ibidera, pag. 13.
628 „Pidalion" de Arhim.Zosima Tâiâlă şi Iconom Stravofor Haralambie
Popescu, Bucureşti 1933,pag. 12.

grijă de mesele comune şi de săraci. *Comunitatea alese* pe: Ştefan, Filip, Pro- cor, Nicanor, Timon, Parmena şi Nicolae, peste care sfinţii apostoli îşi puseră mâinile şi-i binecuvântară. Aceşti şapte bărbaţi primiră numele de *diaconi,* adică *slujitori*

„...în Constituţiile apostolice (lib.VIII, c.XIX) găsim cuvintele 'impunerea mâinilor (cpidieseiso cpiskope aite tas cheiras)' la *primirea*... în ordinea *diaco/ieselor"* (alegerea idenLică cu a diaconilor n.n.).[463]

- alegerea în alte slujbe necesare:

„Atunci apostolii şi bătrânii *(prezbiterois),* cu *toată biserica* au hotărât să *aleam* bărbaţi dintre ei şi să-i trimită la Antiohia... (Fapte 15,22 p.p.)."

b) Legiuiri ale adunării (comunităţii)

- Prezenţa la adunare:

„Cel care nu vine la *adunare* estiî un îngâmfat şi singur s-a şi despărţit, că este scris: 'Celor mândri Dumnezeu le stă împotrivă'."

432 Ibidem, pag. 364.

433 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Circşeanu, tom.III, aprobat de Sf.Sinod din Bucuroşii al BOR, Ed.Bucureşti 1912. pag. 375.

434 Ibidem, pag. 359.

435 Ibidem, pag. 368.

634„Scrierile părinţilor apostolici" cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, trad. de Pr.D.Fccioru, Ed.IBM al-BOR, Bucureşti 1979,
pag. 159.

(Ignatie Teoforul^[34] „la *adunare,* adică: la slujbele de la biserică.“[464]
„Statornici în făgăduinţele făcute la intrarea în sânul Bisericii prin baia botezului, creştinii înfruntară *orice piedici* şi apărară cu bărbăţie obiceiurile înrădăcinate în mijlocul lor cu privire la *adunările religioase.”*
„Şi să îndreptării luarea aminte unii asupra altora spre întraripare de iubire şi lucruri bune, *nepărăsind adunarea noastră,* după cum au unii obicei, ci îndemnându-rie şi cu atât mai mult cu cât vedeţi ziua apropiindu-se (Evr. 10,24-25).”
„Nimeni dintre străini să nu se primească fără de *scrisori* paşnice” (se vorbeşte şi de scrisori *de recomandare).*
„...pretutindenea se cereau de la străini *cărţi de recomandare* (grammata tetipomena), din piirtea episcopului lor” (în înţelegere cu comunitatea n.n.).[465]
- formulă de salut:
„*Pace* este...formulă de salutare, cu care încheie sau încep apostolii epistolele lor” (vezi şi Matei 10,13).[640]
- respect faţă de conducători:
„Să ne temem de Domnul Iisus, al Cărui sânge s-a dat pentru noi, să *respectăm* pe *conducătorii* noştri.”
(Clement Romanul)[466]
„Nu-i dispreţuiţi, că ei (episcopii şi diaconii) sunt *cinstiţi* între voi împreună cu profeţii şi dascălii (învăţătorii n.n.).“[467]
„...trebuie să primim pe cel pe care Stăpânul casei îl trimite să-i *administreze casa* ca pe *însuşi Cel ce l-a trimis.* Este lămurit, aşadar, că trebuie să privim pe episcop (prezbiter n.n.) ca pe *Domnul însuşi.”*
(Ignatie Teofirul)[641]
c) Adunarea îşi disciplinează membrii

436 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, toni.II, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşli 1911, pag. 399.

437 „Din tezaurul ortodoxiei” de Pr.Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 168.

438 „Didahii” de Antin Ivireanul, Ed.Minerva, Bucureşti 1982, pag. 149.

641 „Scrierile părinţilor apostolici”, Ed.lBM al BOR, 1971, pag. 58.

„Membrii Bisericii creştine n-au fost numai din acei fericiţi care să nu se abată măcar o iotă de la aceste principii şi deci se văd *sancţiuni* şi-n această instituţie, dar cu totul speciale şi de *ordin moral.*

1) ...atragerea atenţiunii celui vinovat...

2) ...excluderea de. la cuminecare... (punerea sub cenzură n.n.)

3) *...degradarea* sau despoierea de gradul său pe care-l are (dacă are vreo slujbă în conducerea comunităţii n.n.)

4) ...excluderea din Biserică..."

d) Excomunicarea celor neascultători (excluderea)

„Excluderea din comunitatea creştină şi-o pronunţă singur acela care nu este predispus la evlavia cuvenită creştinilor (comunitatea confirmând acest lucru n.n.) şi pe deasupra lipseşte intenţionat de la *adunarea* credincioşilor la Biserică."[468]

„Mustraţi-vă *unul pe alini,* nu cu mânie, ci în pace, cum este scris în Evanghelie; cu cel care greşeşte împotriva altuia, nimeni din,voi să nu vorbească, nici să-l asculte, până nu *se pocăieşte"* (în sensul de a nu-l încuraja în părerile lui eronate n.n.)
(Didahia)[646]

„Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot cuvântul. Şi de nu-i va asculta pe ei spune-l *Bisericii* (adunării n.n.); iar de nu va asculta nici de Biserică să-ţi fie ţie ca un păgân şi vameş."

„Numai existenţa, sau numai singură lucrarea clerului fără participarea laicilor (deci a întregii adunări a credincioşilor n.n.) *nu pot fi socotite ca suficiente,* nici pentru păstrarea credinţei..."

„Curajosul vindecat al lui Hristos, izgonit din *adunare* şi *exclus* din sinagogă s-a pomenit într-o grea situaţie, în puterea

439 „Eusebiu de Cezareea", istorie bisericească, Martirii din Palestina, carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Teoclist, patriiirhul BOR, **Uaducere de**

440 Pr.T.Bodogae, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 216.

441 „între antichitate şi renaştere. Gândirea evului mediu", Bucureşti 1984, pag. 24, cap. „Tcrtulian".

646 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al
BOR, pag. 32.

excluderii acum toţi trebuia să-l evite şi să-l ocolească, ca pe un vameş sau ca pe un păgân... (vezi şi Mat. 18,17 n.n.)."[469]

„Tertulian istoriseşte întâmplător despre un *prezviter,* care a alcătuit biografia lui Pavel şi a Tcclei şi se apucă să o dea drept autentică. Când faptul se descoperi, ^atunci pe acela l-a ajuns pedeapsa *excluderii."*

„Cei care păcătuiau... se *excludeau* din Biserică."[470]e) Comunitatea

iartă sau nu pe păcătos

442 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică. Bucureşti 1991, pag. 363.

443 „Istoria religiilor" de Diac. Prof. Dr. Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 303.

444 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, lom.III, aprobai de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşli 1912, pag. 379.

652„Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf. Sinod, Ed.IBM al BOR,
Bucureşti 1991, pag. 1311.

„Iar cui *îi iertaţi* (voi, comunitatea din Corint n.n.) ceva, *îi iert şi eu;* pentru că şi eu, dacă am iertat ceva, am iertat *pentru* voi (pentru că voi aţi iertat n.n.), în faţa lui Hristos (2 Cor.2,10)" (deci adunarea iartă - dezleagă - iar apostolul se conformează adunării credincioşilorCONCLUZIE

Aşadar, Biserica, **sau** *trupul tainic al Domnului, nu este formată numai din clerici (cum cred unii neştiutori ai Scripturilor n.n.) sau nu- man mireni (laici), tot aşa cum nu este sălaş al Duhului Sfânt, nunwi în mod parţial, adică numai prin elementul clerical sau prin cel laic (mirenesc), ci în alcătuirca ci deplină şi absolută se numără atât clericii, cât şi mirenii. Aceasta-i dovada viziunea biblică şi din epis- tdla către Efeseni capAA" (de aceea prin Duhul Sfânt întreaga biserică leagă şi dezleagă n.n.).*

JDacă Biserica Mântuitorului nu se zbuciumă, nu clocoteşte sub căldura Duhului, nu cenzurează pe fiii căzuţi în păcate, nu luptă pentru răspândirea împărăţiei Cerurilor şi nu ridică zilnic, spre ceruri, cu puteri suprafireşti scara din viziunea Patriarhului Iacov - nu-şi mai merită numele şi nu mai are partea Măriei 'care nu se va lua de la ea!' (comunităţile îşi hotărăsc **singure** *soarta n.n.).*
(Gala Galaclion)[471]

7. Serviciul divin special de CONSACRARE (sau ordinaţiune)

I. CONSACRARE DIRECTĂ (prin alegere şi recomandare făcu **Le** direct de Dumnezeu)

„În Epistola către Efeseni 2,20, se spune că Biserica - creştinii - este zidită pe temelia (învăţătura) *apostolilor* şi a *proorocilor,* piatra cea din capul unghiului lîind însuşi Hristos. aceasta este 'temelia cea bună, aducătoare de viaţă veşnică' (1 Tim. 6,19) sau temelia cea tare a lui Dumnezeu (2 Tim. 2,19)."[472]

a) Apostolii:

445 Ibidem, pag. 376.

446 Ibidem, pag. 377.

447 Ibidem, pag. 168.

448 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de P.S.Epifanie, episcopul Buzăului, Ed. Episcopiei Buzăului 1985* pag. 159.

655 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr. Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 480.

„*Apostol*, cuvântul înseamnă împuternicit, un *trimis*, un *delegat*, un împuternicit. Se aplică celor 12 şi sf. Pavel (în sensul consacrării direct de Dumnezeu n.n.). Toţi apostolii au *'văzut pe Domnul'* aceasta fiind calificarea esenţială (Fapte 1,21-26; 1 Cor. 9,1-2).“[473] „*Apostol* (gr.apostolos = *trimis)*

„Toţi cei doisprezece apostoli *au fost aleşi* de *Iisus Iliristos...“* (deci consacrare directă, nemijlocită de biserică n.n.).[474],

„El i-a ales în număr de *doisprezece*, aşa ca poporul ales al Noului Testament, asemenea poporului Vechiului Testament să aibă de ase-, menea doisprezece *prolopărinţi duhovniceşti* sau patriarhi.“[475]

„Pavel era singurul dintre cei ce nu îl cunoscuseră pe Iisus care a primit titlul de *apostol* (în adevăratul sens al cuvântului n.n.). El a fost într-adevăr convertit la creştinism de *'Hnstos înviat;* Evanghelia pe care o propovăduia nu o primise de la *un om* 'ci prin descoperirea lui Iisus Hristos' (Gal.1,11-12; 1 Cor. 2,16).“[476]

„Se vorbeşte şi de cele douăsprezece pietre de temelie ale cetăţii cereşti (Noul Ierusalim n.n.), pe care sunt scrise numele celor *doisprezece apostoli*, ca temelii (Ev.l 1,10; Apoc.21,14-19)” (fiind consacraţi direct de Dumnezeu n.n.).[477]

b) Proorocii (inclusiv pairiarhii):

„'Nu vă atingeţi de unşii Mei şi proorocilor Mei nu le faceţi rău!' zice Domnul, subînţelegând pe *patriarhi*“ (Ps. 104,15).[478]

„Dar în ce înţeles Avrâam era *prooroc* (nabi)? Noi ne-am prea deprins să dăm această numire numai acclor persoane insuflate de Dumnezeu, care preziceau viitorul. Dar întrebuinţarea acestui cuvânt în Sf. Scriptură nu se mărgineşte numai la acest înţeles. Aşa se

449 608„Urmarea lui Iisus Hristos”, tipărită cu binecuvântarea I.P.S.D.D.Dr.Pimen, arhiepiscop şi mitropolit primat al Moldovei şi Sucevei, cartea III, vol.IV, Tipografia Mănăstirii Neamţu, 1923, pag. 17.

450 Ibidem, pag. 7.

451 „Biblia sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1295.

numeşte *tot cel insuflat* de Dumnezeu sau cel,cc serveşte de *unealtă a comunicării voii Lui* oamenilor" (vezi şi Epoca patriarhală n.n.).

„Chemarea şi misiunea *proorocului* tfin *de sus,* el fiind un mijlocitor între Dumnezeu şi oameni. El nu adaugă nimic de la sine, ci grăieşte numai ce-i comunică Dumnezeu sau Duhul Sfânt" (el este consacrat direct de Dumnezeu n.n.).[479]

„Profet - era trimisul lui Dumnezeu, care transmitea poporului voinţa lui Dumnezeu."[480]

„Termenii folosiţi în Vechiul Testament pentru a desemna înalta misiune a *profetului* sunt mai întâi- *roeh* sau *hozeh,* apoi *nabhi,* cei doi dintâi cu sensul de *'cel ce vede'* ceea ce este ascuns, vizionar, iar cel de-al treilea, nabhi, care cu vremea va lua locul celorlalţi, cu sensul de 'cel ce veşteşte', *'cel ce* vorbeşte'în numele Domnului. *Profetul* era deci vestitorul crainicul lui Iahve, *'grăitor din partea lui Dumnezeu'* (leş.IV, 16)."

452 612"îndumător bisericesc, misionar şi patriotic" de Dr.Antim Nica, arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 135.

453 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.II, Ed.Bucureşti 1911, pag. 56.

454 „Sfinţi români şi apărători ai Legii strămoşeşti" de Î.P.S.Nestor, arhiepiscop al Craiovei, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 130.

667„Viaţa lui Iisus" de Giovani Papini, tradusă de Alexandru Marcu, Ed. a
Il-a, Bucureşti 1941, pag. 70.

,,Proorocul e glas cc vorbeşte în numele lui Dumnezeu, mână ce serie tot cc-i insuflă Dumnezeu; sol mânat de Dumnezeu să-i dea de ştire celui ce s-a abătut din drum, celui ce şi-a uitat de învoială, celui ce nu stă de veghe. E secretarul, tălmaciul, *trimisul lui Dumnezeu*; stă deci mai presuş de Regele care n-ascultă de Dumnezeu, de Filozoful care-L neagă pe Dumnezeu, de Neamul care L-a părăsit pe Dumnezeu ca să alerge după idolii *de* lemn şi de *piatră.“*[6] II. CONSACRARE INDIRECTĂ (săvârşită de Dumnezeu prin Biserică)

a) Consacrarc ca preot împărătesc, moştenitor cu Hristos = cler prin botez

„Este vorba de *preoţia generală cum* aparţine tuturor celor botezaţi, care au responsabilităţi şi harisme personale, cu caracter eclezial general.“[481]

- terminologie:

, - - , , , „669

„...cler, ceea ce msemneaza *ales ...*

„*cler* (greceşte *cleios* însemnează *'chemare', 'alegere*^V'[482]

„Creştinii - zicc Petru - sunt *'aleşi* după preştiinţa lui Dumnezeu Tatăl, întru sfinţirea de Duhul şi spre *ascultarea* şi stropirea cu sângele lui Iisus Hristos' (1 Petru 1,2)” (bineînţeles nu fără voia noastră n.n.).[483]

„...Părintele nostru cel bun şi milostiv, Care nc-a făcut pe noi Lui şi partea *alegerii Sale.”*

(Clement Romanul)[484]

„Mulţumind cu bucurie Tatălui celui ce ne-a învrednicit pe noi să luăm parte la moştenirea *(cleivi)* sfinţilor, întru lumină” (Col. 1,12).[485]

„Şi l-au îngropat în ţinutul moştenirii sale *(eleroi* aiioi)...”[486]

„Moştenirea - a moşteni - moştenitor *(cleronomia,* cleronomein, *cleronomos)”* (cleros = parte atribuită, moştenire; nomos = lege; deci cleronomos = alegere legală n.n.).

455 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit” de Badea Cireşeanu, tom.II, Ed. Bucureşti 1911, pag. 311.

456 „Biblia sau Sfânta Scriptură” după textul grecesc al Septuagintei prin osârdia Î.P.S.Nicodim, patriarhul României, cu binecuvântarea Sf.Sinod, ed.aH-a, 1944 (Tit 1,5-7).

457 „Istoria bisericească” de Arhiereul Callist I.Botoşăneanu şi

674,,Biblia sau Sfânta Scriptură”, tipărită cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti
1991, pag. 261 (Iosua 24,30); „Sepluaginta”, pag. 404 (vol.I).

„Moştenirea este deci *o chemare,* o binccuvântarc şi un dar al lui Dumnezeu, la care sunt chemaţi - iofi *cei înfiaţi* - 'ca să moşteneascâ *(cleronomesete)* binecuvântarea' (1 Petru 3,9).”

„Şi devenind fiii lui Dumnezeu prin har, ei devin 'moştenitori şi împreună - moştenitori *(cleronomoi)* cu Hristos'.”

„El care era numărat între noi (e vorba despre Iuda) şi fusese ales *(cleron)* la această slujbă (Fapte 1,17)” (deci cleron - ales n.n.).[487]

„Nu ca şi cum aţi fi stăpâni peste Biserică (gr. *Ion cleron),* ci pilde făcându-vă turmei (1 Petru 5,3)” (deci toată biserica c cler n.n.).

„Pre prezbiterii cei dintru voi îi rog...: Păstoriţi turma lui Hristos cea dintru voi, purtând grija nu cu sila, ci dc voe şi dupre Dumnezeu... Nici ca cum aţi stăpâni presle *cliruri,* ci pilde făcându-vă turmei (1 Petru 5,1-3)” (deci membrii bisericii sunt numiţi *cliruri,* deci , N 680 cler n.n.). °

„Pre presbiterii cei dintru voi îi rog... Păstoriţi turma lui Dumnezeu... Nici ca şi cum aţi stăpâni peste *cliruri,* ci pilde făcându-vă turmei” (1 Petru 5,1-3).[488]

„...Biserica nu este o instituţie *clericală* (împărţită în cler şi laici n.n.)... Fiecare creştin are o *'demnitate preoţească'* şi are acces direct la obiectul preoţiei...” (lîeeare creştin este un ales = cleros n.n.).

Iisus - modelul consacrării preoţiei împărăteşti la botez

„Botezul era aşezământ dumnezeiesc, care era introdus de proorocul Lui în calitate de introducere în Noul Testament El alcătuia o parte 'a dreptăţii', adică alcătuia o parte a legii lui Dumnezeu, *pilda* împlinirii căreia *thistos* şi venise să arate lumii, atât după literă, cât şi după duh.”[489]

„Afară de asta El (Hristos) nu primise îijcă o *consacrare vădită* de lâ Duhul lui Dumnezeu, care odihnea peste Dânsul şi nu

458 Protoprezbiterul Simeon Popescu, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1903, pag. 46.

459 „Scrierile părinţilor apostolici”, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, **Uaducere de** Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 69.

460 „Dicţionar de teologie ortodoxă A-Z” de Pr.Prof. Dr.Ion Bria, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 148.

681 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură”, ediţia Sf.Sinod, Bucureşti 1914, pag. 1615.

primise încă marea vrednicie de Mesia, ci rămăsese până acum un necunoscut locuitor al Nazaretului. Atunci Ioan nu s-a mai împotrivit şi introducând pe Iisus în râu, a săvârşit *botezul* asupra Lui."

461 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 137.

462 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu binecuvântarea Sf.Sinod, ed. a Îi-a, 1944 (1 Petru 5,1-2).

463 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, Ioni.II, Hd.Bucureşti 1911, pag. 340.

684 Ibidem, pag. 209.
685 Ibidem, pag. 210.

„Aceasta a fost înălţarea solemnă a Lui în demnitatea de arhiereu al Noului Tetament. De la fiii lui Aaron cerea legea rituală ca ei să se *consacre* în înalta lor vrednicie prin spălare şi ungere, şi Acela, Care acum se îmbrăcă într-o *preoţie* incomparabil mai înaltă, a trebuit de asemene'a să păşească în vrednicia Sa înaltă prin spălare şi ungere, un ritual însă mult mai înalt şi miraculos de *consacrare*. în loc de templu făcut de mână, El avea împrejurul Său marele templu al naturii, în loc de spălătoare de bronz, El avea curenţii curgători ai Iordanului, care răsfrângeau în sine măreaţa boltă cerească. Dacă pe Sine nu avea haine ţesute cu aur (ca în V.T. n.n.), apoi pe Dânsul era veşmântul cu- vioşiei fără de păcat, şi în locul uleiului sfinţit asupra Lui era turnat harul *Sfântului Duh*" (model desăvârşit pentru toţi creştinii n.n.).„Botezul Mântuitorului se înfăţişează după vechea iconografie bisericească, făcând pe Iisus Hristos în apele Iordanului, primind botezul de la Ioan, care ţine *mâna dreaptă asupra* Domnului... „[490]

„Cei ce se botează, primesc darurile graţiei, *impunându-li-se mâna*..." (în semn de consacrare a preoţiei lor n.n.).[491]

„La început era folosită de apostoli *punerea mâinilor*, peste cei botezaţi, pentru a le împărtăşi Duhul Sfânt (Fapte 8,17.18; 19,6; 'punerea mâinilor = epithesis tas cheiras')."[492]

„Prin botez, creştinul '1-a îmbrăcat pe Hristos' (2 Cor.5,17)... Botezaţi într-un *singur Duh* 'ca să fim un singur trup, fie iudei, fie elini, fie robi, fie liberi, şi toţi la un *Duh ne-am adăpat'* (1 Cor. 12-13)" (Duhul Sfânt dă garanţia consacrării preoţiei împărăteşti n.n.).[493]

464 „Scrierile părinţilor apostolici" cu binecuvântarea P.F.P.Iuslin, paQiarhul BOR, trad. de Pr.D.Fecioru, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 159.

465 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, Ed.Bucureşli 1911, pag. 106- 107, tom.II.

466 al BOR, Bucureşti 1984, pag. 352.

„...creştinii primind în inimile lor la botez *Duhul Fiului lui Dumnezeu,* sunt înfiaţi-prin har; de aceea şi ei numesc- pe Dumnezeu: 'Ava, Părinte!' (Gal.4,6), 'Tată'."[494]

„Sau, ca să vorbim mai lămurit, va putea ea (fiinţa) să vadă vreodată pe Dumnezeu, câtă vreme nu este împodobită de *Duhul Sfânt?"*
(Iustin Martirul)[495]

„Există deci o *consacrare, preoţească* a *întregii Biserici...* starea de *consacrare sacerdotală* a tuturor creştinilor..." »

b) Consacrare ca slujbaş al Bisericii = hirotonie

- terminologie:

„Cheirotonia (cheirotonia) = *întinderea mâinii,* cu alte cuvinte de a *consacra;* vot, sufragiu; alegere."[496]

„Cheirotonia (în gr.) de la *cheir* = mână şi *teino* = pun; aştern; adică *'punerea mâinilor'."*

„După pilda sfinţilor apostoli, *hirotonia* se face prin rugăciune şi prin punerea mâinilor, cum arată însăşi însemnarea cuvântului hiro- tonie."[497]

„Faptul că în primul canon apostolic, se vorbeşte numai de *hirotonie,* iar nu de *alegere,* este că în noţiunea de hirotonie la cei vechi, era cuprinsă şi cea de *alegere,* după cum afirmă şi Zonara (în Pi- dalionul său n.n.)" (vezi şi 2 Cor.8,19 în original n.n.).[498]

- consacrare în slujba de prezbiter (episcopV

,,'în timpul vechi se numi a *hirotonie* şi însăşi *alegerea,* fiindcă cetăţenii (creştinii n.n.) când le era permis să aleagă *episcopi,* se adunau la un loc, spre a-şi da *votul,* pentru unul sau altul. Pentru aceasta alegătorii obişnuiau să ridice *mâinile* şi după mâinile ridicate

467 „Scrierile părinţilor apostolici", Ed.IBM al BOR, 1971, pag. 31-32.

468 Ibidem, pag. 291-292.

469 649,.Istoria biblică. Noul Testament" de A.P.Lopuhin, traducere de Nicodini, pauiarhul României, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 466.

698 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 58.

numărau voturile' (Pidalionul). Hirotonia însă în înţeles restrâns, înseamnează *punerea mâinilor* pe capul candidatului..."[499]

„Instituirea lor (a prezbiterilor) prin *hirotonie* cu post şi rugăciuni este dovedită de Faptele Apostolilor fcap.XIV,23) unde se spune că Sfântul Apostol Pavel a *hirotonit prezbiteri* la Bisericile înfiinţate în prima călătorie misionară."[500] „Hirofonifi-vă vouă *episcopi* şi *diaconi*, vrednici de Domnul, bărbaţi blânzi, neiubitori de argint, adevăraţi şi încercaţi; că şi ei îndeplinesc slujirea preofcţilor şi dascălilor."
(Didahia)[501]
„...sfaturile pe care le dă Didahia în mod expres:
'Hirotoniţi-vă episcopi şi diaconi... şi nu-i dispreţuiţi'..."
- cpnsacpire în slujba de diacon:
„Diaconii... primeau însărcinarea prin *consacrare*. Iar consacrarea consta în rugăciune însoţită de *punerea mâinilor* (hirotonie)..."
„...în canonul XV al sinodului din Halcedon, în Novela 123 (c.13) a lui Iustinian şi în canonul XIV al sinodului trulan, aflăm chiar cuvântul *hirotonia* (chcirotoncislhai) pentru primirea femeilor între *diaconese,..*"[502]
„...prezbiterul sau diaconul se va aşeza la biserica la care *s-a hirotonisit.* [603]
- consacrarea pentru alte slujbe evanghelice:
„Şi pe când slujeau Domnului şi posteau, Duhul Sfânt a zis: Osebiţimi pe Barnaba şi pe Saul, pentru *lucrul la care i-am chenmt*. Atunci postind şi rugându-sc şi-au *pus mâinile* peste ei şi i-au lăsat să plece" (Fapte 13,2.3).[504]

470 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de

471 „Ziua Domnului" de Gala Galaclion, Ed.IBMO, Bucureşti 1958, pag.

472 34-35.

705 Ibidem, pag. 1316 (II Cor. 8,18.19); „The New Greek English
Interlinear New Testament", Illinois 1990, pag. 640.

„Şi am trimis împreună cu cl şi pe fratele a cărui Îaudă, întru Evanghelie, este în toate Bisericile; Dar nu numai atât, ci este şi ales *(cheirotonelheis)* de către Biserici ca *împreună-călător* cu noi la darul acestei, slujii de noi, spre slava Domnului însuşi şi spre osârdia noastră."„Nimeni să nu se *hirotoniseascâ* ^ară destinaţie, nici prezbiterul, nici diaconul, nici *altul oarecarele..."*

CONCLUZIE:

]Duhul Sfânt este"Duhul puterii şi al slavei'. El a dat putere... daruri sau harisnie pe care le lucrează 'unul şi acelaşi Duh, împărţind fiecăruia, deosebi, după cum voieşte' (.1 Cor. 12,11)."

]După darul pe care l-a primit ficcarc, slujiţi unii altora, ca nişte bunticonomi ai. harului celui de multe feluri al lui Dumnezeu" (1 Petru 4,10).[505]

„Ca să fim spre lauda slavei Sale, noi *cei ce mai înainte am nădăjduit întru Hristos. întru Care şi* voi *auzind cuvântul adevărului, Evangielia mântuirii voastre, crczând în El, aţi fost pccctluiţi cu Sfântul Duh al făgăduinţei, care este arvuna nwştenirii (cleronomias) noastre..." (Efes. 1,12-14).*[506]

„Textele biblice confirmă cu prisosinţă acest lucru: 'Precum într-un singur trup, avem multe mădulări şi mădularele nu au toate acccaşi lucrarc; aşa şi noi cei mulţi, un trup suntem în Hristos şi ficcarc suntem mădulare unii altora" (Rom. 12,4- 5)" (nu stăpânilorişi stăpâniţi n.n.).

„Parurile Duhului fiind diferite şi* nici *unul (singur) ne putând să le primească pe toate, nici toţi să fie la fel, se cuvine ca fiecare să persevereze cu înţelepciune şi cu mulţumire în ce i

473 656"Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Oradea 1955, pag. 11.

474 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, palriiuhul României, tom.V, Ed.Bucureşti 1946, pag. 289 (vezi şi pag. 346 şi 287).

475 Ibidem, pag. 296.

711 „Sfanţul Vasile cel Mare, Scrieri, partea a doua; Asceticele", traducere
de Prof. Iorgu D.Ivan, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1989, pag. 154.

s-a dat şi toţi să fie de acord între ei, în dragostea lui Hristos, ca riiembrele in corp, încât nici cel mai mic, în compararea darurilor, să nu fie îndepărtat de superiorul* lui, nici cel *mai mare să nu fie dispreţuit de cel mai* mic."[507] *UNDE MĂ ÎNCHIN:

*„Casa Mea, **casă de rugăciune** se va chema."*
1 sus
(Mat. 21,13 p.m. - Biblia sinodală - 91)

COPIIND SINAQOGA IUDAICĂ, ADUNAREA CREŞTINĂ POARTĂ ÎN BIBLIE ACEEAŞI DENUMIRE:

• Terminologie:

,,adunare - a se aduna - şinagoghe, ecclesia" „■'dacă va intra în *adunarea* (sinagoghe - în original) voastră un om cu inele de aur în degete', spune sfântul Iacob, (2,2) aceasta nu trebuie tratat cu mai multă atenţie decât cel sărac" (vezi Epist.Iacob 2,2, n.n.) [508]

„Sinaxeis sau *adunarea* creştinilor la serviciile dumnezeieşti... Originea acestui cuvânt se află în verbul si;ic7g» *(adun, împreun)* de unde şi *sinagoghe* (adunare, *sinagogă)*... Ciril din Ierusalim întrebuinţează acest cuvânt în cateheza I cap.VI şi cateheza XIV cap-.XXIV cu înţelesul de *adunare* a creştinilor în Biserică..." (vezi şi Ieronim, Cesar din Arelate, Casian etc. n.n.).

„Fără să părăsim *adunarea (episinagoghen* în original) înde noi, precum le este obiceiul unora, ci îndemnători făcându-ne, cu atât

476 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.II, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 316.

477 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 480.

478 „Istoria biblică.. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, trad. de Nicodim, pauiarhul României, vol.I, pag. 352.

mai mult cu cât vedeţi că ziua se apropie.” (E-vr. 10,25; „Fără să părăsim Biserica noastră” traduce Sinodala 1991 n.n.).[509]

„în apus s-au mai dat Bisericilor numele de 'conciliabula' şi 'con- venticula', adică *locaşuri de adunări* ide creştinilor.“[510]

„Mai găsim la răsăriteni şi numirea de *proseikteria...* adică *case de rugăciune* (oratoria). Eusebiu, Socrat şi Sozomen întrebuinţează des aceste numiri.”

479 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Prof. Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BUR, Bucureşti 1984, pag. 400.

480 665“Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi” de Valerian Zaharia, episcop de Oradea, 1955, pag. 25.

481 668-”Dicţionar de teologie ortodoxă” de Pr.Prof.Dr.Ion Bria, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 304.

5 „Tezaurul liturgic” de Prof. Dr.Badea Cireşe.inu, voi.II, cu aprobarea
Sf. Sinod, Bucureşti 1911, pag. 102.

• [511]ADUNAREA sau Casa de rugăciune, model sinagogal

„Sfinţii Apostoli şi primii creştini, urmând pilda Mântuitorului s-au
închinat la început în templu şi în *sinagogile* iudeilor. „[512]

„Numai după ce apostolii au fost alungaţi din sinagogi, de invidia şi ura iudeilor şi mai marilor lor, ei s-au întors către neamuri (Fapte 13,46).“[513]

„...până la începutul secolului al III-lea nu găsim.Biserici construite anume pentru cult în suprafaţa pământului, ci numai *case de rugăciune*

„Se mai făceau rugăciuni arare-ori sub cerul liber pe lângă râuri (Fapte 16,13) şi se intonau imne de laudă în temniţele întunecoase în care erau aruncaţi propovăduitorii cuvântului (Fapte 16,25).“[514]

„Sfântul apostol Pavel vorbeşte de 'Biserica din casa lui Priscila şi Acvila' (Rom. 15,3-5) etc.“[515]

• Forma Caselor de rugăciune:

„Constituţiile apostolice scrise la finele secolului III şi începutul secolului al IV-lea, sfătuiesc în carlca II, c.57, ca Biserica 'înainte de toate să fie lungă şi încăpătoare... în fine să fie asemenea unei corăbii'.“[516]

„în timpul lui Constantin, după cum ne spune istoricul Eusebiu, se zidiră Biserici în Orient cu *diferite forme:* rotunde, pătrate, hexagonale, octogonale şi cu câte o mică cupolă emisferică... Tavanul era din lemn şi aşezat orizontal ca la toate bisericile zidite de Constantin.“[13]

482 „Euscbiu de Cezarcea”, trad.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 386.

483 „Dicţionar .al Noului Testament A-Z” de-Pr.Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 41.

484 „Scrierile părinţilor apostolici”, carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, trad.Pr.D.Fecioru, Ed.lBM al BOR Bucureşti 1979, pag. 61.

12 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof. Dr. Badea Cireşeanu, vol.II, cu
aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 103.
13 Ibidem, pag. 176.

„Iar Suicerus şi Allaţiu (sec.XVII) mai vorbesc de biserici vechi în formă de *luni,* de *cilindru,* de *cerc,* aşa ca Panteonul din Roma."

Orientări în spaţiu diferite ale clădirilor: . „...pe principiu] că 'Dumnezeu e în toate direcţiile şi nu e loc unde să nu fie Dumnezeu (impunerea vreunei reguli de orientare e o încumetare n.n.)."

„Uneori se transforma în biserică un vechi locaş al idolilor (care era orientat în orice direcţie n.n.)."

INTERIORUL CASEI DE RUGĂCIUNE (BISERICII) • Amvonul sau vima sau chorus sau tribuna bisericii „Grecii cei vechi înţelegeau prin cuvântul *amvon* (Amvon), o ridicătură, ori chiar o creastă de munte; creştinii însă luară expresi- unea aceasta şi o alipiră de *tribuna* ce ne preocupă. Sozomen dă *amvonului* numirea de *vima* (vima), aşa cum obişnuiau şi oratorii greci când vorbeau de tribuna lor. Demostene nu întrebuinţează alt cuvânt decât *vima* (vima), atunci când el arăta *tribuna* pe care îşi rostea discursurile sale." (Deci amvon = vima = tribuna n.n.).[517]

„Prima, cea mai mare încăpere (a sinagogii n.n.) era destinată pentru cei ce se rugau; a doua (care corespundea tribunei amvonului n.n.) ceva *lidicată de la nivel,* pentru citeţi şi propoveduitori."[518]

„Conc.Laod.can.56: 'Nu se cuvine prezbiterilor să intre şi să şadă la amvon înaintea intrării episcopului' (Oti oy dei presbiterois

485 „Biblia sau Sfânta Scriptură", tipărită cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al

486 BOR, 1991, pag. 1337; „The New Greek - English Interlinear New Testament", Illinois, 1990, pag. 698.

487 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament" de Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 1220; The New Greek English Interi inear New Testament", Illinois 1990,

19 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 127.

pro tes eisodoy toy episkopoy eisienai kai kathezesthai en te *vimati).”* (la amvon sau vima stăteau prezbilerii şi episcopul n.n.).[519]

„Chiar şi Constituţiile apostolice sfătuiesc 'să fie în mijloc tronul episcopului (al prezbiterului cel mai de seamă n.n.); iar pe de ambele laturi ale lui să şază presviterii” (deci pe amvon existau mai multe, scaune n.n.).[520]

„Dar scaunul episcopului... fu numit de Eusebiu vima (vima); iar latinii îi ziceau 'sedes' ori *'cathedra'*.“[521]

„vima (vimatos, vimato) = *tribunal* (Fapte 18,12)... *estradă, tribună* (Fapte 12,21) (vezi traducerea sinodală 1991 n.n.).“[522]

„estradă = platformă ridicată faţă de *nivelul unei săli* pe care este aşezată *masa prezidiului, catedra* etc.“[523]

„Ciprian numea amvonul *'pulpitum'* şi *'tribunal ecclesiae'*...“[524] „pulpitum = estradă, scenă, *tribună, catedră*“[525] „tribunal (ecclesiae) = tribună (*estradă de lemn* semicirculară pe care şedeau magistraţii...) (pt.biserică înseamnă tribuna, estrada bisericii unde şedeau slujbaşii bisericii n.n.).“

„Nu se cuvine să cânte în biserică de pe cărţile de piele (cu cântări speciale n.n.) decât psalţii canonici (corul comunităţii n.n.) care *se suie în Amvon*” (deci pe tribuna bisericii, la amvon stăteau vorbitorii şi cântăreţii speciali n.n.).[27] *„Pe amvon* ceteau diaconii evangheliile, iar lectorii ceteau bucăţi' din Vechiul şi Noul Testament apoi *cântau inuie* (corul psalţilor n.n.) după cum vedem aceasta în canonul al XV-lea al sinodului din Laodicea... iar unii dintre oratorii (predicatorii evangheliei n.n.) cei vechi ca Hrisostom şi Auguslin, îşi rosteau discursurile lor tot pe *această tribună,..*“[526]

pag. 411.

488 pag. 430.

489 „Istoria biblică. Noul Testament” de A.P.Lopuhin, traducere de

490 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit” de Badea Cireşeanu, Ed.Bucureşli 1911, tom.II, pag. 272.

27 „Pidalion” de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 193.
(canonul 15 - Sinodul Laodicea 343), pag. 337.

.."în alte părţi creştine se înţelegea cu toate acestea prin cuvântul *'chorus'* (în loc de vima sau amvon folosite mai des n.n.), locul unde şedeau ceteţii şi cântăreţii" (unii numesc şi astăzi amvonul, chorus n.n.).[527]

- Masa pentru Sfânta Cină accesibilă credincioşilor

„Despre faptul că sfânta masă *era de lemn* în timpurile vechi creştine, ne spun mulţi scriitori şi părinţi bisericeşti."[528]

„Ea (absida unde şedeau slujbaşii bisericii n.n.) nu avea masă fixă pentru săvârşirea Sfintei Euharistii ci una *mobilă de lemn* care se aducea şi se lua, *după trebuinţă*" (zidirea ei din piatră'este o inovaţie n.n.).[529]

„...vedem (prin secolul al III-lea) în unele locuri, că atât bărbaţii, cât şi femeile se apropiau chiar de sfânta masă şi acolo se împărtăşeau... (căci încă nu se inventase iconostasul n.n.). Despre aceasta ne încredinţează Dionisie Alexandreanul, când sfătuieşte pe bărbaţii care vin la sfânta masă să aibă mâinile curate ca să primească nutrimentul euharistie... Poporul din Galia însă s-a bucurat de acest privilegiu până prin secolul al VI-lea."[530]

- Lipsa fastului ornamental al interiorului bisericii

„Biserica aceasta lipsită *de ornamente,* dar măreaţă în felul ei, a servit de normă arhitectonică pe acel timp, în tot imperiul orientului. Acesta este 'stilul basilicilor' recomandat de Constituţiile apostolice şi întrebuinţat în orient până în secolul al V-lea."[531]

- Existenţa în biserică a băncilor şi scaunelor pentru credincioşi

„După ce a isprăvit astfel biserica, el (Paulin de care povesteşte Eusebiu de Cezareea n.n.) a împodobit-o în cinstea întâi-stătătorilor cu *tronuri* prea frumoase în cinstea celor din frunte, iar

491 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, Ed.Bucureşli 1912, tom.III, pag. 39.

492 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr.Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 402.

493 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 318.

19 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 127.

pe deasupra cu *bănci* aşezate într-o rânduială şi ordine cuviincioase, cu *strâni*... aşa cum se cuvine.”[532]

„înăuntru (în sinagogă) erau *bănci*.:.”[533]

„Constituţiile apostolice ne arată lămurit că 'la cult şedeau femeile separate de bărbaţi'... De aceea Ioan Hrisostom într-una din omiliile lui zice că 'după cum el a auzit din bătrâni, *la creştinii cei vechi* (din vremea apostolilor n.n.) nu era această *despărţire*... pentru că în Hristos Iisus nu este nici parte bărbătească, nici femeiască. Şi chiar în timpul apostolilor, bărbaţii şi femeile se rugau *împreună*... învăţaţii bisericeşti, cred că acest separatism s-a introdus în răsărit^ apus *după timpul apostolilor...”* (deci nu e vrednic de urmat n.n.).”

„Mai sunt însă în acest locaş slant şi *tronuri*, precum şi *nenumărate bănci şi scaune,* care corespund la lot atâtea sullete în care au fost împărţite daruri ale Duhului Sfânt, cum 's-au arălat ele la sfinţii apostoli şi la *însoţi torii lor,* împărţite limbi ca de foc şi au şezut pe *fiecare* dintre ei'.'„

„...la cincizeci de zile după înviere S-a pogorât Duhul Sfânt peste *apostoli* şi *întreaga comunitate* a celor *'ca la 120'* (Fapte 1,1215; 2,1-4).” (Deci din citatul anterior înţelegem că existau bănci şi scaune pentru toată adunarea n.n.).[534] ,,Şi acum *să ne ridicăm* (comunitatea şedea pe scaune n.n.) şi să-L rugăm cu glas torc...”

(Eusebiu de Cezareea)[535] „Apoi, *ne riclicămîn* picioare *toţi laolaltă* şi înălţăm rugăciuni...”

(Iustin Martiul)[536]

ALTARUL ADUNĂRII CREŞTINE

1) . Definiţie:

,,*Altar* - locul prezenţei lui Dumnezeu”[537]

494 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Pr.Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 47.

495 „Apologeţi de limbă greacă” - carţe tipărită cu binecuvântarea

496 „Pidalion” de Arhim.Zosima Tfuâlă şi Ic.Str.H.Popescu, 1933, pag. 11.

27 „Pidalion” de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 193.
(canonul 15 - Sinodul Laodicea 343), pag. 337.

2) Creştinii nu aveau altare în felul celor iudaice sau păgâne, adunarea creştină liind o prelungire a Templului din cer.
„Min.Felix ibidem: 'Temple şi *altare nu avem* (Delubra et *aras non habemus...)'.”
„în cuvântarea sa, Ştefan strigă: .'Cel Preaînalt nu locuieşte în temple *făcute de mână* omenească' (Fapte 7,48)” (începuse închinarea în duh şi adevăr cum proorocise Hristos n.n.).[538]
„Ce templu să-i ridicăm Lui, când toată această lume, făcută prin lucrarea Sa nu poate să-L încapă?”

(Minuciu Felix)[539]„Cu adevărat: Plin este cerul şi pământul de mărirea Lui.”[540]„...din pricină că creştinii *nu aveau temple* de jertfe, păgânii se credeau în drept să acuze pe creştini de ateism.

497 „Istoria bisericească universală până la 1054” de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 140.

498 „Pidalion” de Arhim Zosima Târâlă şi Ic.Str.Haralambie Popescu,

499 Bucureşti 1933, pag. 13.

19 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 127.

”„Mai ales când s-a văzut faţa retrasă a Creştinilor, când s-a văzut că ei, de frica presecuţiunilor, se întrunesc noaptea, prin păduri, când s-a văzut că ei nrau zei (pictaţi n.n.), *nici temple, n-au altare,* nu aduc jertfe:” insinuările... că Creştinii*ar li atei, că ar urmări scopuri contrare statului şi societăţii, au fost crezute.”[541]

3) Creştinii ei înşişi sunt un templu viu în Domnul

„Aşa este, deci, acest *templu* viu al unui Dumnezeu viu, care e zidit din noi *înşine...”*
(Eusebiu de Cezareea)[542]

„Toţi proorocii au profeţit că Hristos, născut după trup din neamul lui David, vd zidi lui Dumnezeu *un templu* veşnic, care se va numi Biserică. Prin aceasta El cheamă toate neamurile la adevăraţii religie. Aceasta e casa credinţei, templul nemuririi, în care, dacă cineva nu jertfeşte, nu va avea premiul nemuririi. Hristos fiind constructorul acestui mare şi veşnic *templu,* e necesar ca în templu să fie o preoţie veşnică, ce nu poale fi acordată *decât aceluia* care s-a hotărât să ajungă la *templu şi în faţa lui. Dumnezeu.* Proorocul Zaharia a profeţit cu circa 500 de ani înainte că *acest preot va fi Iisus, Fiul lui Dumnezeu (* Zah. 3,1-8).”[543]

„...oricât de multă şi de mare ar fi fost râvna celor care au clădit ori s-au străduit la această lucrare (construirea unei case de rugăciune n.n.), ea scade în vrednicie înaintea Celui pe care-L numim Dumnezeu, când ne gândim mai ales la *templul viu,* care sunteţi voi, care v-aţi făcut 'pietre vii' şi bine închegate, el (templul viu n.n.) fiind zidit pe temelia Apostolilor şi Proorocilor, a căror piatră din capul unghiului este Hristos...”[544]

4) Creştinii au intrare liberă la altarul din cer ,unde Hristos este preot şi mare-preot (adunarea creştină fiind o prelungire a Templului din cer)

500 697Ibidem, pag. 13.

501 „Pidalion” de Arhim.Zosima Târâiă şi Ic.Str.Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pa». 13.

502 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit” de Badea Cireşeanu, Hd.Bucureşti, lom.II, 1911, pag. 340.

50 „Eusebiu de Cezareea”, trad. de Preot Prof. T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 368.

„Moartea lui Hristos în adevăr a fost însoţită de semne extraordi- niire. Preotul ce intra chiar în această clipă în sanctuar pentru aducerea jertfei de seară, cu groază văzu că perdeaua *templului se rupse* în două de sus până jos. Această perdea era simbolul deosebit al trupului lui Hristos... şi prin, sfâşierea sa a mărturisit că de-acum pentru *intrarea în sanctuar* (în cel ceresc n.n.) s-a deschis o cale *nouă şi liberă* pe care Hristos 'ne-a deschis-o nouă prin perdea, adică prin trupul său'(Evr.X,20).“[545]

„Să ne apropiem, dar de El (de Dumnezeu n.n.), cu cuviosia sufletului, înălţând către El mâini curate şi fără de prihană (având pe Iisus ca mare preot slujind la ¿dtarul din cer; vezi şi Evr.10,21-22 n.n.).'-[546]

„Că întotdeauna rugăciunea... să se *urce la jertfelnicul* (altarul n.n.) lui *Dumnezeu.*“[547]

„Avem (noi creştinii n.n.) *altar*, de la care nu au dreptul să mănânce cei ce slujesc cortului (în templul de pe pământ n.n.)... Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce *va să fie* (Evr.13,10.14). „[548]

„Dar Tatăl nostru ceresc e necontenit aproape de noi şi ajunge o rugăciune sinceră către Dânsul, ca să ne audă... însuşi Hristos... era prin *sinagogi* în timpul rugăciunii, în mijlocul *adunării* şi a spus limpede, că unde câţiva oameni *se adună* în numele Lui, prin umarc cu atât mai vârtos în biserică, ridicată în numele Lui (nu în numele unor fiinţe muritoare n.n.) c şi El acolo *în mijlocul* celor ce se roagă.“[549]

„Murele Preot iii lumii, Jisus *însuşi*, Cel Unu născut al lui Dumnezeu, primind cu o faţă surâzătoare şi cu mâinile ridicate...

503 „Pidalion” de Arhim.Zosima Tlârâlă şi Ic. Slr. H. Popescu, Bucureşti 1933, pag. 43.

504 „Biblia sau Sfânta Scriptură” - tipăritâ cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM

505 „Biblia sau Sfânta Scriptură”, tipăritâ cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.EBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1380 (1 Petru 4,10).

darurile nesângcroase şi nemalerialnice aduse prin mijlocirea rugăciunilor şi *le duce Tatălui* care este în ceruri... (altarului din Sanctuarul ceresc n.n.).“[550]

„Că *prin El* avem şi unii şi alţii *apropierea către Tatăl,* într-un Duh (Efes.2,18).“[551]

„Căci jertfa Fiului lui Dumnezeu a surpat zidurile despărţitoare *dintre cer şi pământ* şi i-a unit pe toţi într-unui singur.“„

„Drept aceea, fraţilor, având îndrăzneală, sci *intrăm* în Sfânta Sfintelor (din cer n.n.), prin sângele lui Iisus. Pe calea *cea nouă şi vie* pe care pentru noi a înnoit-o, prin catapeteasmă, adică prin trupul Său. Şi având *mare preot* peste casa lui Dumnezeu să ne apropiem cu inimă curată întru plinătatea credinţei... (Evr. 10,19-22).“[5j]

„Aceasta este, iubiţilor, calea în care am găsit mântuirea noastră, pe Iisus Hrislos, *arhiereul* jertfelor noastre, ocrotitorul şi ajutorul slăbiciunilor noastre. *Prin* 1:1 căutăm la *îiiăl(iniile cerurilor; prin El* vedem ca într-o oglindă, nepătata şi prea înalta Lui faţă; *prin El* s-au deschis ochii inimii noastre, *prin El* nepriceputa şi întunecata noastră minte înfloreşte la lumina Lui, *prin El* Stăpânul (adică Tatăl n.n.) a voit să gustăm cunoştinţa cea nemuritoare.”
(Clement Romanul)[552]

5) Orice loc unde Hrislos e prezent, devine o prelungire a altarului din cer - <u>inima omului:</u>

506 Ibidem, pag. 1327 (Efeseni 1,12-14); „The New Greek English Interlinear New Testament”, Illinois 1980, apg. 670.

507 îndrumarea Î.P.S.Dr.Antim Nica, Gidaţi 1989, pag. 135.

508 Ibidem, pag. 16; „ Greek New Testament” (Epist.Iacob 2,2,).

„Cel mai mare *altar* al lui Dumnezeu este *inima omului* (dacă Hristos locuieşte în ea n.n.)... Pe acesl altar stau dreptatea, răbdarea,
credinţa, inocenţa, castitatea, abstinenţa. Acesta este ***cel mai veritabil***

- casa de rugăciune:

„...mult întrebuinţată era şi numirea de *'eclisiastirion'* (adică *altarul adunării* prin care se înţelegea clădirea unde se adunau credincioşii n.n.)... 'altceva este *ekhlisia* şi alta este eclisiastirion (ekklisiastirion); căci aceea este fondată din inimi nepătate; aceasta însă se zideşte din lemne şi pietre'." (Deci casa de rugăciune = altarul adunării = eclesiastirion n.n.).
(Isidor din Pclusium) *

- natura:

„Este şi un loc pentru rugăciunea (Fapte 16,13): şi *în natură...*"[553]

„El (lisus) deodată părăsi şi pe ceilalţi şi plecă repede de la ei spre vârful muntelui, ca acolo în .singurătate să se roage... Dumnezeiescul Arhiereu se ridica pe treptele pietroase la acest *altar de munte,* care în timpul nopţii îl ridica oarecum spre stelele lui Dumnezeu."[554]

„Dionisie Alcxandreanul ne arată că pe timpul său se practica închinarea creştină pe câmpii, în singurătăţi, în corăbii pe apă, în grajduri, în temnişe, şi în line *pretutindenea* creştinul adora pe Dumnezeu."[555]

509 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului

510 Testament", tradusă de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaclion,

511 Bucureşti 1938, pag. 1336; „The New Greek - English Interlinear New Testiunent", Illinois 1990, pag. 781.

„...căci El (Hristos) a zis: 'Unde vor fi"doi sau trei *adunaţi în numele* Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor' (Matei 18,20)." (prelungind aslfel altarul ceresc pe pământ n.n.).[556]- întregul univers:

„Ce e drept, din descoperirea Scripturilor cunoaştem şi credem că Dumnezeu este duh şi ca atare El este prezent în *tot locul* El nu poate fi limitat nici în 'Ierusalim', nici în 'Garizim'. Cei ce I se închină pot fi ascultaţi *oriunde,* de I se roagă cu credinţă*. în căminurile lor, pe uliţi, în munţi, când merg pe drum şi când se ostenesc la muncă.

întregul *univers oslo 'biserica Lui',* aşa că Cel Preaînalt n-arc trebuinţă de un anumit lăcaş."[557]

CONCLUZIE:

„JDar noi oamenii avem trebuinţă. Simţim nevoia să înălţăm coii- strucfii speciale închinate lui Dumnezeu, în care credincioşii *să se adune, să-L adore pe Părintele ceresc, să-L simtă mai aproape de ei.*

Avem tiebiiin(ă de o casă a rugăciunii..."'

„Adunaţi-vă cu *toţii cci-într-un. templu al lui Dumnezeu, ca la un altar, în jurul unui lisus ÎIristos. Care a ieşit de la Unul Tatăl, Care ■este unul şi la Tatăl s-a întors."'*

„Biserica este Ierusalimul nostru, Ea* este *cerul pe pământ. în ea ne întâlnim cu Domnul nostru lisus Ihistos. Prin ea ne împărtăşim de dai urile Duhului Sfânt, Duhul Adevărului, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorul de via(ă.... Şi împreună cu Psalmistul să mărturisim din adâncul sufletului: 'O zi în

512 „Cuvânlări liturgice" de Vasile, Episcopul Oradiei, Oradea 1976, pag. 30, ed. all-a.

513 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 446.

514 Ibidem, pag. 57.

curţile Talc, Doamne, mai bună este decât o mie departe de Tine' (Ps. 83,11). Amin!" [1]CUI MĂ ÎNCHIN:

„...să-I aduccm lui Dumnezeu închinare plăcută cu evlavie şi cu sfială." Ap.Pavel
(Evr.12.2S u.p. - Biblia sinodala - 1991

515 „Dicţionar td Noului Test;tmcnt A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM

516 al BOR, Bucureşti 1984, pag. 58.

517 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 121-122.

)ISTORIA APARIŢIEI ICOANELOR ÎN CREŞTINISM

Secolele I - II

„Biserica primitivă creştină *nu cunoştea* icoane religioase.”[558]

„Urmând interzicerea din Decalog, creştinii din primele două secole *nu şi-au făcut imagini.”*

„Atâta sfială aveau creştinii la început *de'chipurile pictate*... încât un interval de timp, urmaşii lui Hristos nici nu îndrăzniră să introducă *pictura* în Biserica lui Dumnezeu. Pe lângă aceasta ei se mai fereau de această artă ca să *aplice porunca a II-a a Decalogului* care cuprinde aceste cuvinte: 'Să nu-ţi faci ţie chip cioplit (fesei - în ebraică), nici altă asemănare (themuna - în ebraică) a câte sunt în cer sus, pe pământ jos, în apă şi sub pământ, să *nu te închini* nici *să serveşti* lor' (Eşire XX,4).”[559]

„Minuciu Felix pe la finele secolului al II-lea a scris un dialog între un bărbat Octaviu care reprezintă pe creştinul pios, şi între un Ceciliu, adică figura păgânului. Ceciliu se adresează lui Octaviu cu aceste vorbe: 'Pentru ce *nu au* creştinii nici altare, nici temple şi *nici icoane?'* Iar Octaviu (creştinul n.n.) îi răspunde: 'Statui, ori *chipuri* şi altare *nu avem'...* ”[560]

Secolele III - IV

„Pe timpul lui Eusebiu, exista în Cezareea lui Filip o statuie despre care se credea că reprezintă pe Christos şi care ar li fost pusă de femeia pe care Iisus o vindecase de scurgerea îndelungată a sângelui, şi care femeie să fi fost păgână din Cezareea lui Filip. Dar nu pare verosimil (adică vrednic de crezut n.n.) că acea statuie ar fi fost a lui Christos, deoarece şi Eusebiu se îndoieşte; dacă ar fi

518 „Istoria biblică. Noul Testament” de Prof.A.P.Lopuhin, Bucureşti 1946,

519 trad. de Nicodim, patriarhul BOR, vol.V, pag. 63.

520 „Tezaurul liUirgic” de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 135.

4 „Tezaurul liturgic” de Badea.Cireşeanu, tomul II, cu aprobarea Sf.Sinod
al BOR, Bucureşti 1911,,pag. 93.

fost a lui Christos, apoi ea n-a fost pusă de o creştină, ci de o femeie păgână, după obiceiul lor."[561]

„După acestea - zice Origen - Celsus'(un păgân n.n.) ne obiectează că *înlăturăm din cult* şi templele şi *icoanele* şi statuele.

Ne lipsesc acestea - spune Origen - fiindcă nu cinstim pe un Dumnezeu demn de adorat, în *chipul* cum se face aceasta în templul idolilor celor nesimţitori."

„în ultima persecuţie (diocleţiană) fură dărâmate multe biserici şi nimicite împreună cu obiectele din lăuntrul lor; dar între aceste o- biecte însemnate de scriitorii de pe atunci *nu figurează* nicidecum *icoanele* ori vreo urmă de *pictură* bisericească."

„Sfânta Treime, după cum ne spune Origen, *nu se picta* în secolele prime, pentru ¿uvântul că creştinii păstrau o adâncă şi *sfântă admiraţie* faţă de puterea infinită a Dumnezeirii şi după cum zice Origen: 'Pe Dumnezeu cel neîncorporat şi invizibil, nu-L putem *mărgini* în spaţiu'."[562]

„La sfârşitul Periodului I (anul 313 d.H.) intrară în uzul bisericii întâi chipuri simbolice, apoi şi tablouri ce reprezintau persoane sacre sau fapte istorice, dar aceasta se făcea încă *foarte izolat* şi nu fără *opoziţie."*[9]

„Un sinod ţinut în Spania la Elvira (Dliberis, Eliberis) în 306 sau chiar 300 decretă să nu se vază pe murii (pereţii) bisericilor *icoane,* şi chiar Euseviu din Cesaria Palestinei, istoricul bisericesc (mort pe la an.340) contemporan mai tânăr cu sus zisul sinod, a fost unul din bărbaţii care considerau *icoanele* religioase ca *o datină păgână."*

Secolele IV-V

521 Ibidem, pag. 135.

522 „Dictionaire grefe-francais du Nouveau Testament" de Maurice Carrez şi Francois Morel, Ed.DelachaUx et Nieslle, Neuchatel 1971, pag. 56.

523 „Dicţionarul explicativ al limbii române", Ed.Academiei 1^75, pag. 306.

„Cum că în adevăr iconografia *era oprită* în multe localităţi, chiar pe la începutul secolului al IV-lea, ne aducem aminte de sinodul ţinut în Elvira (Illiberis) din Spania, la anul 305, care a mers până acolo încât *a oprit pictura bisericească* prin canonul 36. Iată şi conţinutul acestui canon: sinodul 'a găsit de cuviinţă, că *picturile* în Biserică *nu , sunt de trebuinţă,* ca nu cumva ceea ce se cinsteşte ori seadorează, să *se zugrăvească* pe pereţi' (Placuit picturas in eccleăia esse *non debere,* ne quod calitur et adoratur in parietibus depingatur).“[563]

„În secolul IV însă călugării din Egipt, Siria şi Peninsula Sinai încep să picteze pe lemn imagini sacre, în credinţa că aceste *icoane,* gr. eikon = imagine, chip, pot acţiona ca un fel de intermediar.“[564]

„Irineu, Epifanie şi Augustin mustră pe *eretici* şi pe *gnostici,* pentru că aceştia *se închinau* icoanelor (deci orice închinător la icoane e un eretic n.n.).“[565]

„în secolul al IV-lea şi al V-lea mai vedem *născându-se* şi obiceiul de a ^introduce în biserică *tablourile episcopilor,* chiar în viaţă fiind

„Cu mult mai târziu sunt *născocirile religioase* că Apostolii într-un sinod ţinut în Antiohia ar fi stabilit întrebuinţarea icoanelor; că e- vanghelistul Luca era pictor şi ar fi zugrăvit chipul lui Christos, al Măriei şi al Apostolilor; şi că ar fi existat şi o icoană a feţei lui Iisus nezugrăvită de mâini omeneşti ci tipărită de la sine pe o măhramă pe care i-o întinse pe calea către Golgota o femeie pioasă numită Vero- nica, spre a se şterge pe faţă.

524 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 122.

525 „Dicţionar latin-român” de G.Guţu, Ed.Ştiinţifică şi encicopedică, Bucureşti 1983, pag. 1003.

526 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof.Dr. Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 122.

Toate acestea sunt *invenţiuni* religioase pioase (născociri şi in- venţiuni ce au dus la idolatrie n.n.).”[1]

„Tradiţia spune £ă Mântuitorul a trimis lui Avgar (regele Edesei n.n.) împreună cu scrisoarea şi chipul Său imprimat pe o măhramă, dar nefăcut de mână omenească. Aceste scrisori împreună cu trimiterea chipului mesianic nu au temeiuri de autenticitate... (deci nu sunt vrednice de crezut n.n.).”[566]

„Sfânta Scriptură a Noului Testament nu ne-a lăsat nici o descriere ori vreo urmă despre *chipul lui Iisus;* iar istoriile despre icoanele Lui cele nefăcute de mâini omeneşti, sau cele zugrăvite de evanghelistul Luca, sunt numai tradiţiuni pioase/ara *temeiuri istorice* (ca multe alte născociri cuprinse în scrierile apocrife din primele secole creştine n.n.).”[17]

„Şi dacă nu vedem chipul Mântuitorului în formă omenească *înainte de Constantin cel Mare,* se pare că creştinii erau conduşi pe atunci de ideea arătată îri Isaia 53,23 că Hristos a fost prevăzut de profet ca neavând nici chip, nici asemănare frumoasă şi prin urmare de reprezentat. Aşa în vă ţară Clement Alexandrinul şi Tertulian; iar *de la* Constantin cel Mare *încoace* Hristos se *închipui* (nimeni nu |tie cum arăta n.n.) după idealul frumuseţii cum se zice în Ps. 44,2).'[11]

„...Găsim şi pe la finele secolului al IV-lea (an 392) o epistolă trimisă lui loan, episcopul Ierusalimului, de către Epifanie al Salaminei Ciprului, în care acesta mărturiseşte că venind în oraşul Anablata din Palestina a văzut la uşa unei biserici de aici o pânză, care ,avea zugrăvit pe ea *un chip* ce semăna cu al lui Hristos sau al unui sfânt oarecare. Epifanie *a rupt* pânza cu pictura şi a sfătuit pe păzitorii bisericii ca să înfăşoare cu ea vreun mort...

527 29. Ibidem, pag. 129.

528 Ibidem, pag. 137.

529 „Istoria bisericească universală”, mapual pentru Institutele teologice ale

Petaviu susţine că Epifanie a sfâşiat pânza pentru că în Cipru unde era el episcop, *nu se. întrebuinţau icoanele."*[19]

„La creştinii primi, icoanele religioase se amintesc la începutul secolului III. în tot decursul acestui secol întrebuinţarea lor e *rară şi nu prea bine văzută*... Istoricul Eusebiu consideră (în sec. IV n.n.) întrebuinţarea icoanelor ca *un obicei păgânesc;* Sf.Ioan Gură de aur şi Auguslin nu prea se învoiesc *cu ăcest obicei.* Epifaniu era un contrar hotărât şi înfocat contra icoanelor."

„Astfel *nu este îngăduit* creştinului a aşeza în biserică *imaginea* lui Dumnezeu cel nevăzut, ci mai mult *în inimă* unde este în adevăr templu] lui Dumnzeu."
(Augustin)[567]

Secolele VI - VII

„Dar în sec. îi] V-lea şi al Vl-lea *uzul* (nu cultul n.n.) icoanelor se răspândi pretutindenea şi află tot mai mulţi partizani (mai mult păgâni decât creştini n.n.), excepţie de biserica nestorienilor care şi în acest punct voia să apară că menţine uzul vechi (apostolic n.n.) şi *făcea opozijie* (răspândirii idolatriei păgâne în creştinism n.n.). Ba la sfârşitul Periodului II (anii 6(X)-622 d.H.) exista la Răsărit şi un cult al icoanelor" (deci apostazia de la credinţa apostolică începe în Răsărit n.n.)[568]

„Abia spre sfâşilul secolului al Vl-lea şi în cursul secolului al VII- lea imaginile (icoanele n.n.) devin *obiect* de devoţiune şi de *cult* în biserici, precum şi în locuinţe" (mai târziu, dar insistent n.n.).

„La Apus se pare că venerarea icoanelor încă nu a fost în uz la sfârşitul Periodului (anul 622), dar şi aici icoanele erau foarte răspândite, deşi încă pe la anul 600 se allă aici un episcop contrar

530 Bisericii Ortodoxe Române, vol.I (1- 1054), ed.a Il-a, Ed.IBM al BORT

531 Bucureşti 1975, pag. 167.

532 „Eusebiu de Cezareea", trad. de Pr.Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 373.

icoanelor (ca dovadă că ele apăruseră şi aici n.n.), anume Seren de Marsilia."[569]

„Sanctorum imagines ne adorari dehuissent... non ad adorandum in ecclesiis, sed inslruendas. (Imaginile sfinţilor nu trebuie adorate... căci ele nu sunt puse în biserici penlru adorare ci *pentru instruire."* (imaginile religioase folosite doar ca instruire fără a li se aduce vreun cult, nu constituie păcat n.n.). „ (Grigorie cel Mare al Romei)an. 604[570]

„Dar cu timpul (şi aici este durerea n.n.) poporul crezu că anumite icoane sunt înzestraste cu puteri miraculoase... încât în sec. VII icoanele deveniseră de mult obiecte de *adoraţie fanatică,* ceea ce se asemăna mult cu *practicile păgâne*" (astfel păgâno-creştinismul nu mai semăna cu iudeo-creştinismul apostolic n.n.).[571]

Secolele VIII - IX

Măsuri împotriva apostaziei. Atitudini episcopale

„...prin *cultul* adus icoanelor *se ştirbeşte* porunca a Il-a a Decalogului/" (aceasta era constatarea episcopului Constantin din Na- colia şi a sfetnicilor religioşi ai împăratului Leon III (714-741) cu privire la alunecarea creştinismului în păgânism n.n.).[572]

„La anul 726 Leon publică un edict (după ce se consultase cu conducătorii mai însemnaţi iii bisericii n.n.) prin care oprea *închinarea înaintea icoanelor,* pentru că aceasta se cuvine numai lui Dumnezeu şi dispuse ca ele (icoanele n.n.) să lie ridicate mai sus, pentru ca poporul să nu le poată *săruta;* iar la anul 730 (din cauza ignoranţei poporului în cunoaşterea Scripturilor n.n.) prin alt edict ordonă totala lor înlăturare din biserică."[573]

; „Pentru ce pe Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos nu-L înfăţişăm ochilor şi nu-L închipuim prin zugrăvitură?

533 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, trad. de Nicodim, paUiaihul BOR, Bucureşti 1946, pag. 264, vol.V.

534 Bucureşti 1987, pag. 378.

535 „Eusebiu de Cezareea", **Uad.** de ficui Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 379.

Pentru că cine este El noi nu ştim, şi firea lui Dumenzeu a se face văzută, a se explica şi *a se zugrăvi, nu se poate."*

(Grigorie al II-leaal Romei - anii 714-731, corespondenţă cu împăratul

536„Apologeţi de limbă greacă", **Uad.** de T.Bodogae, O.Căciulă, D.Fecioru, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 19S0, pag. 71.

537„Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 22.

538„Istoria credinţelor şi ideijor religioase" de Mircea Eliade, vol.II, Bucureşti 1991, pag. 315.

Leon III)[29]„Cine poate să facă *chipul* lui Dumnezeu celui nevăzut şi fără corp, care nu se poate descrie şi nu are nici o formă?”
(loan Damaschin)[574]

„754, februarie 10 - august 8. Conciliu! - sinodul n.n. - din palatul imperial din Hiereia... Constantin V convoacă conciliul la care participă 338 *episcopi* (vezi şi Eusevie Popovici şi Badea Cireşeanu n.n.) şi care se declară *ecumenic;* conciliul condamnă *cultul icoanelor,* fabricarea, posesia şi *venerarea* lor...” (acesta este adevăratul al Vll-lea sinod ecumenic n.n.).[575]

„Ei (cei 338 de episcopi) declară uzul şi cultul icoanelor idolatrie, opusă direct poruncii *a 2-a a Decalogului* şi introdusă în Biserică de Satana” (într-adevăr după 600 de ani de la Hristos, Satana reuşise acest lucrtrn.n.).[576]

Sinodul a stabilit:

„...că cultul icoanelor este *un produs odgânesc* (sublinierea aparţine cărţii de unde a fost luat citatul n.n.).”

„Sinodul pronunţă apoi ***anatema*** asupra făcătorilor de icoane...”[577]

„Icoanele *dispărură* acum şi din locuinţele oamenilor.”[35]

„...iar invocarea sfinţilor şi a Născătoarei de Dumnezeu, acum fu oprită (anul 767).”[36]

„După moartea lui Constantin Copronim (batjocorit astfel de adepţii idolatriei păgâne n.n.), urmă la tron fiul său Leon al IV-lea (775 - 780)... fiind de aceleaşi vederi ca şi tatăl său... în ajutorul său luă şi pe Pavel (Paul) *patriarhul Constanlinopoîului* (780 - 784) (astfel fură întrucâtva restabilite vremurile apostolice ferite de orice idolatrie păgână n.ii.).”

539 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 93.

540 „Cuvântări liturgice” de Vasile, episcopul Oradiei, ed.a D-a, Oradea 1976, pag. 203.

541 „Istoria bisericească” de Callist I. Botoşăneanu şi Simion Popescu cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.Bucureşti 1903, pag. 26.,

36 Ibidem, pag. 208.

Femeile împărătese Irina (Irena) şi Teodora (Theodora) reintroduc idolatria

„780, sept. 8. La moartea timpurie a lui Leon IV urcă pe tron *minorul* Constantin VI, în vârstă de zece ani sub *regenţa* mamei sale Irena.”[578]

„784, dec. 25. După ce l-a *obligat* să abdice pe *patriarhul Paul* (Pavel) la 31 august, adversar al icoanelor (conform Bibliei şi a tradiţiei apostolilor n.n.), Irena convocă la palatul Magnaura o mare adunare pentru a alege şeful bisericii; regenta *impune* (fără a ţine cont de adunare n.n.) în fruntea bisericii *pe fostul ei secretar,* Tarasios, care începe pregătirile pentru reatabilirea cultului (păgân n.n.) icoanelor.”[39]

„în locul lui Pavel (care a preferat eliberarea din slujba de patriarh decât trădarea credinţei apostolice n.n.) fu ales patriarh cu consimţământul (şi impunerea după cum am văzut n.n.) împărătesei, Tarasiu, care era secretarul ei şi *încă laic* (784 - 804); (nici măcar nu avea vreo pregătire teologică fiind de fapt politician nu teolog n.n.).”[579]

„786, iul. 31. Irena şi patriarhul Tarasios convoacă un conciliu la Constantinopol în biserica Sf.Apostoli (culmea ironiei n.n.) pentru re- slauntrea cultului icoanelor (cult străin apostolilor n.n.); garda imperială formată din soldaţi de origine orientală (păzitori ai poruncii a II-a din Decalog n.n.) intervine şi împrăştie conciliu] (cu ajutorul epis- copilor necompromişi - vezi Eusevie Popovici în Istoria bisericii universale n.n.).”

„...din această cauză s-a strămutat sinodul la Niceea şi aci's-a deschis în Biserica Sfânta Solia, la anul 787, septembrie 24, l'iind de faţă peste 300 de episcopi (mai puţini ca în 754 n.n.) şi o

542 „Eusebiu de Cezareea”, trad. de Preot Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 368.

543 „PaUologie”, vol.II de Preot Prof. Dr.Ioan G.Coman, Ed. IBM al BOR,

544 Bucureşti 1985, pag. 230.

marc mulţime de monahi şi clerici (care beneficiau de pe urma cultului icoanelor ca şi astăzi n.n.). Pe timpul cât a ţinut sinodul din Niceea, Irina a luat măsuri ca garda imperială să nu mai tulbure şedinţele sinodului (dezarmând-o şi dizolvând-o prin şiretlic n.n.).”[4]

„Şedinţele sinodului VII (de fapt VIII, căci VII a fost cel din 754 n.n.) ţinute în Niceea au fost *numai* 7 (şi a durat mai puţin de o lună, lucru ce denotă superficialitatea unică a acestui sinod n.n.)

- şedinţa I ţinută în 24 sept. 787
- şedinţa II ţinută în 26 sept. 787
- şedinţa III ţinută în 1 oct. 787
- şedinţa IV ţinută în 4 oct. 787
- şedinţa V ţinută în 6 oct. 787
- şedinţa VI ţinută în 13 oct. 787

în line, şedinţa a Vll-a, cea din urmă, s-a ţinut în 30 oct. acelaşi an în Constantinopole în sala palatului 'Magnaura' unde a fost de faţă şi împărăteasa Irina (susţinăloarea idolatriei creştine n.n.).“[580]

„...în Franţa unde *cultul icoanelor nu era* încă *dezvoltat* (aceşti creştini încă nu căzuseră în idolatrie n.n.), Carol cel Mare (768 - 814) prin scrierea sa 'Quatuor libri Carolini' împreună cu *episcopul francez* al curţii.(şi mai târziu sinodul tuturor episcopilor n.n.) *protestează e- nergic* în contra orânduirilor sinodului cu privire la venerarea imaginilor (de aici se vede clar că sinodul din Niceea zis al Vll-lea nu fusese ecumenic căci altfel francezii nu ar fi fost luaţi prin surprindere de inovaţia numită venerarea icoanelor n.n.).“[581]

545 „Istoria biblică. Noul Testament” de Prof. A.P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 606.

546 „Scrierile păr inţilor apostolici”, trad. de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 61.

547 Ibidem, pag. 260.

„întâmpinarea susţinea că icoanele nu trebuie a se desfiinţa (fiind cunoscută funcţia lor pedagogică n.n.), dar nici a li venerate (aceasta fiind alunecare în păgânism n.n.).“[582] „Tocmai dc la jumătatea sec. al IX-lea a dispărut în stalul Francilor aversiunea contra sinodului VII ecumenic şi contra cultului icoanelor (cu greu şi destul de târziu, dar Satana şi-a făcut lucrarea şi aici, ar constata membrii sinodului din 754 n.n.).“[583]

„Au fost *mulţi* (episcopi şi patriarhi cu adevărat creştini n.n.) care au socotit venerația icoanelor *contrară* poruncii a Il-a a Decalogului (aceştia au socotit Sfânta Scriptură cu tradiţia apostolică mai pe sus de tentaţiile păgânismului îmbrăcat în straie creştine n.n.).“

„Pe la anul 797 Irina *torturând pe fiul ei* Constantin VI Porfiro- genitul şi *scoţându-i ochii,* rămase singură împărăteasă (anii 797 - 802) şi ocroti cu ardoare cultul icoanelor. (Satanismul acestei femei nu mai necesită nici un comentariu n.n.).“

„împăratul Lcon al V-lca Armeanul (813 - 820) decretă la anul 8J5 *scoaterea din* nou a imaginilor din biserici.“[584]

„815, aprilie. Sinodul convocat de împărat la Constantinopol repune în vigoare hotărârile concilului din 754 (adică respectarea Sfintelor Scripturi şi a tradiţiei primelor secole dc creştinism n.n.).“

„La moartea lui Theoph.il (împărat al Bizanţului între anii 829-842 n.n.) puterea este preluată în numele minorului Mihail III de o regenţă în frunte cu împărăteasa mamă, Theodora.“[585]

„843, martie 4. în urma opoziţiei înverşunate (bazată pe adevărul Biblic şi al tradiţiei primelor şase secole creştine n.n.) faţă de hotărârea regentei şi a sfetnicilor ei de a restabili cultul

548 „Biblia sau Sfânta Scriptură“, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1371.

549 Nicodim, patriarhul BOR. Bucureşti 1946, pag. 310, vol.V.

550 „Eusebiu de Ce/.areea“, irad. de Preol Piof.T.Bodoiiae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 378.

icoanelor, *patriarhul* Ioan Gramaticul *este depus* (căci acesta ca şi patriarhul Pavcl nu a renunţat la credinţa apostolică n.n.) şi adus în fruntea bisericii bizantine călugărul Methodios (călugării fiind primii care beneficiau de pe urma cultului icoanelor pe care tot ei îl introduseră n.n.).""

„Teodora... hotărî a se convoca un sinod în anul 842 sub preşedinţia noului patriarh Mctodie Mărturisitorul (842-846, numit astfel de adepţii inovaţiei cultului icoanelor n.n.). Sinodul acesta întărind cele stabilite la Niceea (sub cealaltă împărătească aposlazială, Irina n.n.) icoanele fură aşezate în biserică în Duminica I a postului .mare."[586]

„Că *interdicţiile* în raport cu orice 'chip cioplit' se păstrează adânc- încrustate chiar în structura creştinismului biruitor, o va confirma controversa în Bizanţul anilor 725-842, dintre iconoclaşti şi iconoduli în care victoria iconodulilor (sclafii icoanelor n.n.) *semnalizează o infiltraţie lumească,* mai devreme sau mai târziu imposibil de stăvilit (accst imposibil Ia oameni este posibil la Dumnezeu care a ocrotit pe adevăraţii închinători de căderea în idolatrie n.n.)."

Secolele X - XX

„în secolul XII Alexie Comnenul... se arătă în contra icoanelor şi exilă pe Leon, episcopul Hidcedoniei (singurul de fapt n.n.) care i se opuse."[587]

Cultul icoanelor...

„...a fost din nou atacat dc Calvin în anul 1519 (iar înaintea lui de valdenzi încă din sec.XH n.n.) şi de Luther în anul 1522 când sc şi *înlăturară pentru totdeauna* icoanele, statuile şi cultul sfinţilor

551 „Biblia sau Stanţa Scriptură", cu aprobiirea Sf.Sinod, Ed.IBM <il BOR, Bucureşti 1991, pag. 1328.

552 „Scrierile părinţilor apostolici", Irad. de Pr.D.Fecioru, Ed. JBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 65.

„Patrologie" de Preot Prof.Dr.Ioan G.Coman, Ed.IBM al BOR, Bucureşti l985rpag. 232.

553 „Dicţioniir al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 418.

(toate produse de origine păgână n.n.), din Biscricile acestor reformatori (şi a celor de după ei n.n.)."[588]

„Dacă *interzicerii* 'chipului cioplit' *din iudaism şi creştinismul timpuriu* sau bizantin îi adăugăm *similara restrângere* intervenită... în religia musulmană..., iar apoi *reacţiile rigoriste creştine...* din timpul Renaşterii (Savonarola) şi cele legate de protestantismul lui Luther,
Calvin ş.a., rezultă că din religiile monoteiste nu *a dispărut niciodată* tentativa *revenirii la fundamentalul precept* spiritualist *al Bibliei,* în care şi *numai in care* se întrezărea lin scut de nădejde împotriva tentaţiilor *prea lumeşti* (de l'apt păgâne n.n.)."~

CONCLUZIE:

„O, om de nimic, care ai pe Dumnezeu în tine, afară dc tine şi mai presus dc tine, cum cumperi tu idoli (Imagini la care să te închini n.n.) făcuţi.de mână omenească *şi le închini lor?*

Tu nu şti că ochiul care vede toate, te-a văzut?... pentru ce te prosternezi înaintea celui neînsufleţit?

Teme-le mai bine de Acela care zguduie pământul şi cerurile, înfu- riază marea, mută munţii şi poale deveni pentru tine foc mistuitor."
(Melilon de Sardes)[589]

„Pentru ce nu ridicaţi ochii voştri spre ceruri... Pentru ce pi iviţi la pereţi, la lemne şi la pietre cioplite, mai bine decât aţi privi spre Cel de sus?... Ce sunt în sine *însăşi icoanclc?"*
(Laclan ţiu)[5]^

„Părinţii bisericii acţionează în litera şi spiritul Scripturii atunci când se ridică împotriva artelor făuritoare ale unui 'chip'

554 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, vol.V, **Uad.** deNicodim, patriarhul BOR, Bucureştii 1946, pag. 372.

555 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr. Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 302.

556 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Şlefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 177.

55 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, lom.II, cu aprobarea Sf.Sinod,
Bucureşti 1911, pag. 211.

mult prea uman *şi prea puţin divin şi cu* deosebită *vehemeţă împotriva reprezentării plastice şi spectaculare, mereu suspectate fie de. proliferarea, fie de reafirmarea păgânismidui."*[00] *„Din aceste pricini creştinii şi iudeii se feresc de temple, de altare şi de. chipuri cioplite încât sunt în stare să meargă chiar la moarte, dacă trebuie, numai să nu ajungă să întineze creclin(a* în *Dunmzeul cel peste toate prin călcarea în acest chip a legii Lui."*
(Origen)[590]
' ,Socotesc pe drept cuvânt că se abat de la lot sfatul bun cei ce, depărtându-se de la slujirea lui Dumnezeu slujcsc zidirii în locul Ziditorului Făcătorului, sau coborând la o rătăcire încă şi nuii ruşinoasă se închină lucrurilor mâinilor lor."
(Sf.Chiril al Alexandriei)[591]
ISTORIA *APARIŢIEI ICOANEI CRUCII ÎN CREŞTINISM*

Secolele I-11 d.llr.

1. BIBLIA şi cuvântul CRUCE:

„în *Sfânta Scriptură,* cuvântul cruce arc două înţelesuri:
a) un înţeles *spiritual...*
b) un înţeles *material.. ."*[592]
ÎN SENS SPIRITUAL
„...cruce are... înţeles de *suferinţă...* Hristos a suferit şi a luat pe umerii Săi crucea şi a purtat-o pentru răscumpărarea omenirii. Noi trebuie *să pătimim* într-un fel ca Dânsul, să ne asemănăm Lui."[593]
„înţelesul spiritual este redat în cuvintele Mântuitorului: 'Oricine voieşte să vină după Mine să-şi ia crucea (necazuri,

557„Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 176.
68 Ibidem, pag. 176.
69 „Scrierile părinţilor apostolici", trad. Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 167.
„Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, ed. a 11-a, Oradea 1976, pag. 34.

558„Istoria Dogmelor - după prelegerile Dl.Dr.C.Chiricescu, Litografia Andreescu 1904, pag. 180.

suferinţă, prigoniri din partea celor mulţi n.n.) şi să-Mi urmeze Mie' Mc.8,34. 'Şi care nu-şi ia crucea şi nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine' Mt.10,38."[594]

„Fără această *purtare a crucii* nu este mântuire. Primind o putere şi o înţelepciune cerească, adevăratul ucenic al Mântuitorului nu se teme de *necazuri,* nu le priveşte cu amărăciune sau cu revoltă. Ci su- punându-se voii lui Dumnezeu,- credinciosul se bucură de *crucile vieţii* şi strigă biruitor împreună cu mult încercatul şi biruitorul Pavel apostolul:

' Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai *în crucea* Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este *răstignită* pentru mine şi eu pentru lume.' Galateni 6,14."

„*Propovăduirea crucii* este...pentru cei Ce se mântuiesc, puterea lui Dumnezeu. 1 Cor. 1,18 (prin propovăduirea crUcii, Pavel înţelege propovăduirea lui Hristos cel răstignit n.n.)." •

„însă noi (precizează apostolul Pavel n.n.) *propovăduim pe Hristos cel răstignit*... pe Hristos, puterea lui Dumnezeu şi înţelepciunea lui Dumnezeu... (versetul 23 şi 24 explică versetul 18 din 1 Cor. 1 citat mai sus n.n.)."[68]

ÎN SENS MATERIAL:

„'Şi ducându-Şi *crucea Sa* (lemnul pe care a fost răstignit n.n.) a ieşit din cetate la locul numit al Căpăţânii, care evreieşte se zice Gol- gota' (În. 19,17).

'Şi ieşind afară, au găsit pe un om din Cirene cu numele Simon; pe acesta l-au silit să ducă *crucea Lui'* (Mt. 27,32; Mc. 15,21).

559 „Tezaurul liturgic al sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de

560 Badea Cireşeanu cu aprobarea Sfântului Sinod al BOR, tomul II, Bucureşti 1911, pag. 193.

561 „Istoria Dogmelor" de Dr.C.Chiricescu, profesor de teologie ortodoxă, Litografia Andreescu 1904, pag. 180.

55 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, lom.II, cu aprobarea Sf.Sinod,
Bucureşti 1911, pag. 211.

'Şi stăteau lângă *crucea* lui Iisus, mama Lui şi sora mamei Lui, Maria lui Cleopa, şi Maria Magdalena' (În. 19,25) (în toate aceste versete este vorba de crucea pe care a fost răstignit Isus n.n.)."[595]

2. *Semnul crucii făcut cu mâna NU SE GĂSEŞTE ÎN BIBLIE:*

„În înţelesul obişnuit, în vorbirea de toate zilele - *nu şi în Sfânta Scriptură* - cruce mai înseamnă şi semnul crucii făcut cu mâna dusă la frunte, la piept şi la cei doi umeri."[596]

„Prin *secolul al IV-l(.a şi începutul secolului al V-lea,* epitafiile (inscripţiile de pe morminte n.n.) aveau în frunte, la mijloc sau la urmă crucea ori monogramul lui Hristos. *Crucea* la început avea în in- scripţiuni *forma literei greceşti T;* iar *din secolul al V-lea* încoace *luă chipul* pe care îl păstrează şi în zilele noastre."[597]

„Monogramul era sau în forma literelor XP ('chi' şi 'ro' - litere greceşti cu care începea numele Christos n.n.) sau în chipul X/P de obicei precedat de A şi (omega) pentru că Hristos dă începutul şi sfârşitul la tot ce există (alfa şi omega sunt prima şi ultima literă din alfabetul grecesc n.n.)." [598]

„Deşi egiptologii Champollion Francois (mort în 1831) şi Lenor- mat Charles (mort în 1859) au găsit semnul crucii în eroglifele templelor egiptene cum şi în peşterile din *Beni-Hasan* (în Egiptul de sus), totuşi egiptenii întrebuinţau acest semn cu 4 braţe egale într-un înţeles înspăimântător.., ~

S-a mai aflat semnul crucii cusut şi pe

562 Idem, pag. 196.

563 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 195.

564 „Istoria culturii şi civilizaţiei" de „Ovidiu Drâmba, voi. II, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică,.Bucureşti 1987, pag. 192.

veşmintele Egiptenilor, aici însă era întrebuinţat ca ornament (deci nu oriunde găsim semnul crucii ne putem gândi şi la idolatrizarea lui prin vreun cult oarecare sau că acest semn aparţine neapărat creştinilor n.n.).”[7]

565 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, tomH, Bucureşti 1911, pag. 199.

566 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 234.

567 „Tezaurul liturgic” de Badea Circşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 227, tom.II.

55 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, lom.II, cu aprobarea Sf.Sinod,
Bucureşti 1911, pag. 211.

3. [3]Pentru creştinii primelor secole .seninul Fiului Omului" nu era crucea:

„Şi alunei se vor arăla *semnele* adevărului: mai întâi *semnul deschiderii cerului* (Mt. 24,30), apoi *semnul glasului trâmbiţei* (Mt. 24,31) şi al treilea *învierea morţilor..."*

„Creştinii, adîcă în rugăciunile lor pronunţau formula următoare: Iesus Christos Thcoy Yhios Soter (Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul; luându-se deci iniţialele acestor cinci cuvinte s-a compus cuvântul - *ihtys = peşte."*[599]

„Cum că *figura peştelui* închipuia pe Hristos ne spune Tertulian într-o scriere a sa:

'Noi *peştişorii* (creştinii), zice apologetul, după *peştele* (ihtys) nostru *Iisus Iiristos* ne naştem în apă; nu altfel suntem mântuiţi decât rămânând în apă (în lăgăduielille date la botez)'. Tot aceasta ne-o allrmă Clement Alexandrinul, Ieronim, Atigustin, Optatus din Mileve şi *alţii."*[600]

„Despre crucea care se găseşte în zilele noastre pe sfânta masă, *nu avem mărturii* că ea ar lî aşezată aici şi înainte de *secolul al IV-lea,* adică mai înainte de *a o decreta* Constantin cel Mare de insigniu biruitor în contra păgânilor... Iar scriitorii care se silesc a documenta că crucea a fost introdusă pe sfânta masă înainte de Constantin cel Mare, n-au probe serioase."[77]

Secolele IV-XXd.Hr.

4. Cu *Constantin cel Mare se conturează păgâno-creştinismul*

„în secolul *al IV-lea precumpănind* creştinii cei din *păgânism* şi Constantin cel Mare punând *icoana crucii* (de fapt monograma lui Hristos n.n.) pe steagurile oastei şi pe pereţii palaturilor sale, întrebuinţarea *icoanelor* devine mai comună, cu toate acestea sinodul din El vira la 306 *opri întrebuinţarea*

568 „Istoria bisericească universală şi statistica bisericească" de Eusevie Popovici, ciulea întâia, ediţia a Il-a, 1926, pag. 223, voi.II.

569 „Istoria bisericească universală" de Eusevie Popovici, vol.II, 1926, pag. 223, -

77 Ibidem, pag. 141-142.

icoanelor prin Biserică (deci inovaţia chiar şi numai a uzului, decum a cultului icoanelor întâmpină la început opoziţia bisericii n.n.)."[601]

„Tot la această dată se zice că a avut (Constantin) şi vedenia semnului crucii sub care era scris: în acest semn vei învinge. După alţii (Lactanţiu) această vedenie ar li fost doar un simplu vis."[602]

„De asemenea, Lactanţiu, care vorbeşte de vedenie (de mort.pcrs. 44,5), dă o relatare diferită: Constantin ar fi avut în noaptea precedentă luptei cu Maxenţiu un vis, în care i s-a spus că el va fi învingător, dacă va însemna pe scuturile ostaşilor litera X traversată de P. Este vorba de *chrisnia,* adică de primele două litere ale numelui lui Christos (Chi=X şi Ro=P n.n.). Această relatare este făcută de Lactanţiu cam în anul 318, când îşi publica lucrarea mai sus amintită."[603]

„Că în Vita Constantini, alcătuită după moartea împăratului relatarea este mai bogată în amănunte, se datoreşte faptului că la o depărtare atât de mare, evenimentul a fost îmbrăcat în *legendă* şi cuprinde, poate, şi unele *înjloriri."*[5]

„Se mai spune că ar fi făcut şi o statuie în vârful căreia ar fi pus semnul crucii cu inscripţia: 'prin acest semn am eliberat cetatea voastră de dominaţiunea tiranilor şi am restabilit senatul şi poporul în vechea lui splendoare.' Dar nimeni nu afirmă dintre urmaşi că ar fi văzut-o. Simpla an;dză a cuvintelor puse în aşa zisa inscripţie ne face să credem în *inexactitatea acestei tradiţii."*

5. Nimeni nu ştie exact cum arăta crucea lui Hristos:

„Deoarece evangheliştii nu ne spun *nimic* despre *această formă,* ci

570 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 205, tomul II.

571 „Istoria culturii şi civilizaţiei" de Ovidiu Drfunba, vol.II, 1987, pag. 192.

572 „Tezaurul liturgic" de Prof. Dr.Badea Cireşeanu, lom.II cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 205- 206.

ne instorisesc numai că Mântuitorul a fost răstignit pe cruce, de aceea scriitorii creştini *din toate timpurile,* s-au contrariat unii cu alţii pe această temă (forma crucii lui Iisus n.n.), rămânând apoi fiecare cu *părerea sa proprie.* (Chiar 'sărbătoarea sfintei cruci' apare foarte târziu şi la date diferite în Răsărit şi Apus n.n.).“[604]

<<„

„Sărbătoarea sfintei cruci (14 septembrie) este amintită în Răsărit din acelaşi timp (sec.V), dar în Apus numai din sec.VI şi *la altă dată* (3 mai).'

6. Semnul crucii făcut cu mâna imită o practică păgână:

„Divinitatea se saluta (la păgânii romani n.n.) *ducând mâna la gură;* de unde s-a format cuvântul *adorare* (ad=la; Os, oris=gură n.n.).“[605]

„în acelaşi chip glăsuieşte şi Ieronim când zice: 'la toată fapta şi *nevoiii^atingem fruntea cu mâna'* (noutatea era fruntea în locul gurii

„Hrisostom de asemenea rosteşte următoarele cuvinte: 'împodobim fruntea *noastră cu crucea'* (de fapt apar tot felul de inovaţii cu privire la noua practică n.n.).“[87]

„Erau însă şi mulţi creştini care-şi făceau o *cruce* pe frunte şi *alta pe piept.”*

573 Ibidem, pag. 206.

574 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeariu, tom. II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 228.

575 „O istorie a imperiului bizantin” de Stelian Brezeanu, Bucureşti 1981, pag. 63.

86 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof.Dr.BadeaCireşeanu, lom.II, Bucureşti 1911, pag. 249.

87 Ibidem, pag. 249. ^

88 Ibidem, pag. 249.

(Prudentius)[88]*7. Asemănarea cu idolatria păgână nu poate fi ascunsă:*

„Biserica Ortodoxă n-a îngăduit (în teorie, nu şi în practică n.n.) icoanele *sculptate* sau *cioplite^ci* numai *pictate...* (oare icoana crucii în care categorie intră? n.n.)."

„Ea *(crucea* n.n.) se face în *natură* (nu pictură n.n.) din *lemn* (cioplit n.n.), *argint, aur, fier* (turnată ca orice sculptură n,n.) *piatră, marmoră* (sculptată, cioplită n.n.) ele."[606]

„Ieremia a spus: 'înnebunit-a omul din pricina cunoştinţei lui; ruşinat a fost orice *aurar* de cele săpate de el; în zadiir *argintarul* lucrează argintul său; *nu este în ei duh;* în ziua cercetării lor, *vor pieri.*[7]

Acelaşi lucru îl spune şi David: 'Slricatu-s-au şi uraţi s-au făcut întru meşteşugurile lor; nu este cel ce face bunătate, nu este până la unul; *toţi s-au abătut,* împreună *netrebnici s-au făcut'."*
(Teofil al Anliohiei)[607]

„Asemenea şi Avacum (Habacuc n.n.):
'La ce-i foloseşte omului *chipul cioplit,* că a cioplit închipuirea lui *mincinoasă?* Vai de cel ce zice *pietrei:* 'Ridică-te!' şi *lemnului* 'înalţă-le!'."
(Teofil al Anliohiei)[608]

„...a se *închipui* chiar şi *lucrul mâinilor* lui Dumnezeu, aceasta este *străin* şi *neobişnuit* la noi (creştinii din secolele I-II d.Hr. n:n.)."
(Oii'gen)[93]

CONCLUZIE:

„Jz lucru nebunesc nu numai să tc-nchini unor lucruri cioplite, ci şi să laşi să se înţeleagă de cei mulţi că iu ai face aşa ceva dc dragul mulţimilor."

576 „Istoria bisericească universală" de Eusevie Popovici, voI.II, ed. a II-a [1] 1926, pag. 345.

577 Ibidem, pag, 207.

578 „O istorie a imperiului bizantin" de Stelian Brezeanu, Bucureşti 1981; pag. 65.

93 ..Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr. Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 226.

(Origen)[609]

„JDar oamenii ajunşi fără dc minte au nesocotit harul lor şi prin aceasta au întors atât de mult spatele lui *Dumnezeu* $i *au tulburai atât de mult sufletul lor încât nu numai că au uitat de cunoştinţa de Dumnezeu... dar ceea ce e cel mai rău, au mutat cinstirea de la Dumnezeu la lemne, la pietre şi la toată materia şi la oameni."*

(Alanasie cel Mate)[610]

„Pentru Hristos am luat pe umerii noştri crucea, pentru El să o purtăm până la sfârşit. Luplă-te cu bărbăţie împotriva aplecărilor spre rău ale naturii, leapădă-te de tine însuţi şi poartă crucea: în cruce e tăria, nădejdea, mântuirea. Fericit e acela care nu ştie, ca Apostolul, fără numai pe Iisus, *şi pc accsta răstignit! (1 Cor. 11,2)." '*

IDOL ŞI ICOANĂ - ÎN CULTUL IMAGINILOR

înţelesul de foiul al celor două cuvinte este acelaşi: (imagine - chip - statuie) „eidolon = imagine, chip, idol"[611]

„eikon = imago, chip, ieoană (imago = chip, reprezentare plastică, portret, statuie,imagine...)"

„eidolon = formă, model, pozâ-chip, imagine sau statuie."[612] *„eikon* = imagine, asemănare, chip pe o monedă."[613] *„idolum* = imagine... (vezi Plinîu cel Bătrân 23-79 e.n.; Juvenili c. 60-135 e.n.)."[614]

„idol = ...chip, figură, statuie reprezentând o... divinitate şi constituind... obiecte de cult religios.

579 „Istoria bisericească universală" de Eusevie Popovici, vol.II, ediţia a 11-a, 1926, pag. 347.

580 lbidcin. pag. 208.

581 Ibidem, pag. 210.

Fig: ființă sau lucru care reprezintă *obiectul unui cult,* sau al unei mari iubiri (deci orice imagine căreia i se aduce vreun cult devine idol n.n.).“[615]

582 „Istoria bisericească universală” de Husevie Popoviei, voi.II, ediția a 11-a 11926, pag. 349.

583 „Istoria bisericească universală” de Husevie Popovici, vol.II, ediția a Il-a 1926, pag. 349.

584 Ibidem, pag. 210.

„icoană - imagine pictată sau mai rar sculptată care reprezintă diferite divinităţi sau scene cu temă religioasă şi care serveşte ca *obiect de cult”* (comparaţi cele două definiţii pentru elucidare n.n.).[616] *„eikon (icoană)* = imagine, *idol* (Apoc. 13, 14.15).”[617],,...hoti oiţe to *eidolo* soi latreiomen oiţe te *eikoni* soi te chrise, en estesas, proskinoimen (...nici nu vom sluji *idolului* tău şi nici nu nevom închina *icoanei* de aur pe care ai înălţat-o.) Daniel 3,18 u.p. - Septuaginta (acelaşi chip căruia i se aduce cult religios este numit când idol, când icoană n.n.).”

Dumnezeu condamnă atât închinarca la idoli, cât şi la icoane:

VECHIUL TESTAMENT

„sunt ruşinaţi toţi cei ce se închină chipurilor (gliptois) şi care se făiesc cu *idolii (eidolois)*... Ps. 96,7 p.p. - Septuaginta.”[10]

„S-au mândrit cu podoabele universului (aur, argint, etc. n.n.) şi tot din ele şi-au făcut *icoane (eikonos)* grozăviilor lor.” Ezech.7,20 - Septuaginta.[107]

NOUL TESTAMENT

„Ceilalţi oameni care n-au fost ucişi de aceste urgii, nu s-au pocăit de faptele mâinilor lor, ca să nu se închine demonilor şi *idolilor (ei- dola)* de aur; de argint, de aramă, de piatră şi de lemn, care nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble.” (Apoc. 9,20 în originalul grec).[618]

„Apoi a urmat un alt înger, al treilea şi a zis cu glas tare: 'Dacă se închină cineva fiarei şi *icoanei (eihona)* ei şi primeşte semnul ei pe frunte sau pe mână va bea şi el din vinul mâniei lui Dumnezeu turnat neamestecat în paharul mâniei Lui...” Apoc. 14,9.10 p.p. în originalul grec.[619]

Idolul ca şi icoana reprezintă ccva închipuit sau real:

585 Ibidem, pag. 75.

586 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof. Dr.Badea C¡ieşeanu, lom.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 210.

587 enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 83.

„în locul Dumnezeului adevărat au fost şi *sunt* adorate fel de fel de fiinţe sau lucruri *închipuite* sau *reale.”* (Pretenţia că în icoană este reprezentat ceva real, iar în idol ceva închipuit, nu are suport veridic

„Boul Apis se închipuia în forma naturală *de bou* (reprezentarea unei fiinţe cu originea sa în lume n.n.).”[620]

„Mă ruşinez s-o spun, totuşi o zic, unii s-au *închinat şi la ceapă.”* (Chirii al Ierusalimului)[621]

„Ce să mai vorbim de idolii de piatră, de aramă, de marmură? Cine nu ştie că împăraţii Romei îşi aveau în pieţe statuile lor la c.are mulţimile se plecau cu adâncă pietate-.” (Aceşti împăraţi erau fiinţe reale, nu imaginare n.n.).[622]

„Eusebiu ne spune că împăratul Cohstantin... îşi aşează *icoana* chipului său în biserici.”[623]

închinătorii la idoli sau icoane cred că prin aceasta se închină unor fiinţe cereşti

„...i *doi ii nu sunt Dumnezeu* (materialul din care sunt făcuţi: aur, argint, lemn, etc. n.n.) ci ei sunt *numai închipuirile zeilor adevăraţi* şi *simbolurile* lor” (Deci idolii sunt doar imaginea zeilor aşa ca icoanele imaginea sfinţilor n.n.).

f . (Origen)[624]

„Când însă noi- aducem respect şi *veneraţiune icoanelor,* nu venerăm culorile sau lemnele, ci pe acei sfinţi ale căror *imagini sunt ele* (aşa credeau şi păgânii susţinând astfel idolatria n.n.).”[625]

588 Ibidcm, pag. 211.

589 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, lom.II. Bucureşti 1911, pag. 14.

590 „Origen” - Scrieri alese, partea a patra. Conta lui Celsus, traducere de Pr. Prof.T.Bodogae, Ed.IBM <il BOR, Bucureşti 1984, pag. 499.

„Păgânii *se închină* chipurilor de lemn pe care le cred *imaginea lui Dumnezeu"* (închinătorii la icoane fac acelaşi lucru n.n.).[626]

„...în *icoană* (ca şi în idoli n.n.) este o prezenţă *simbolică* (acest lucru e valabil doar atunci când însuşi Dumnezeu stabileşte simbolul n.n.)."[627]

„Cu un cuvânt, începând cu... lumea fizică, pe cer, pe pământ şi în ape, nu era nimic de aşa fel, încât *să nu se fi închipuit* în templele sau pe grobniţele egiptene în calitate *de simbol divin..."* (Reţineţi: simbol doar, nu zeu propriu-zis n.n.).[628]

„...*IDOLATRII,* adică adoratorii statuilor... sau obiectelor de artă (icoane, chipuri, imagini, etc. n.n.) *cred* că *prin acestea* se închină unor... *fiinţe cereşti...* (deci nu aurului, lemnului sau culorilor^ ci unor fiinţe cereşti exadt cum susţin închinătorii la icoane n.n.)."

• *amăgiri deşarte, ilogice:*

„Onorând noi icoanele, nu călcăm porunca a Il-a din Decalog deoarece *nu onorăm* lemnul... (onorezi icoana, dar nu onorezi lemnul din ea, păi icoana nu cuprinde şi lemnul?! n.n.)."[121]

„De fapt învăţătura ariană (ca şi închinarea la idoli sau icoane n.n.) era inconsecventă, *nelogică* şi *ambiguă.* Ea afirma că Cuvântul *e creatură,* dar nu *ca una dintre creaturi* (ori îi creatură, ori nu-i creatură n.n.)."

Pr.Prof.Dumitru Slăniloae[122] „...dar văzând icoana... şi căzând în genunchi *ne închinăm.* Fireşte *nu ne închinăm* materiei... (ori te închini, ori nu te închini.

Cum poţi spune cil sărutând icoana nu săruţi materia ci?! Poate fi o amăgire mai mare? n.n.)." ~

591 „„Sfântul Chirii al Alexandriei", Uaducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed.îBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 186.

592 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ecl.IBM al BOR, B ucureşti 1981, pag. 70.

593 ..Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Di.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 82.

Şarpele de aramă şi heruvimii sculptaţi au fast porunciţi de. însuşi Dumnezeu şi nu *pentru închinare sau adorare:*

„Moise s-a rugat pentru popor şi Dumnezeu *i-a poruncit* să facă un şarpe de aramă şi să-l pună pe«un stâlp şi tot cel muşcat de şarpe, de-l va privi (nu săruta sau tămâia, etc. n.n.) nu va muri.“[629]

„Şi a făcut un şarpe de aramă şi l-a pus pe un stâlp şi când un şarpe muşca vreun om, accsla'pnvea (nu se închina n.n.) la şarpele cel de aramă şi trăia (deşi acesta simboliza pe Hristos conform loan 33,14, când israeliţii i-au adus cult reliaos prin tămâieri, Dumnezeu a inspirat pe Ezechia să-l dărâme n.n.).“

„Acesta (Ezechia) a făcut fapte *plăcute în* ochii Domnului în toate, cum făcuse şi David, tatăl său, că el a desfiinţat înălţimile, a sfărâmat idolii, a tăiat dumbrăvile şi *a stricat* şarpele de aramă pe care-l făcuse Moise; chiar până în zilele acelea fiii lui Israel îl *tămâiau* (ceea ce era cult religios interzis de Dumnezeu imaginilor n.n.) şi îl numeau Nehuştan.“[630]

594 „Despre credinţa ortodoxă” de Arhimandrit Cleopa Uie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 70.

595 „Despre credinţa ortodoxă” de Arhimandrit Cleopa Ilie, fed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 70.

596 Ibidem,.pag. 71.

„Iar el (şarpele de aramă) cu trecerea timpului din cauza decăderii duhului religios al poporului devenise izvorul unui rău deosebit înaintea lui a fost ridicat un jertfelnic pe care se ardeau miresme (tămâie) în cinstea lui şi aşa-l *divinizau* (deci divinizarea înseamnă cinstirea unui chip prin ardere de tămâie înaintea lui. Câţi nu fac astăzi acelaşi lucru înaintea icoanelor? n.n.). De aceea Ezechia *distruse* şi acest monument istoric (care devenise obiect de cult n.n.).“„în Vechiul Testament ni se spune despre doi Heruvimi sculptaţi, aşezaţi deasupra chivotului Legii sau în covoarele din locaşul sfânt (ca broderie).“ Icş.25,18-22; 26,32.[631]

„Dumnezeu în cinstea sicriului (chivotului n.n.) Său şi a heruvimilor a făcut o *excepţie* la opreliştile privitoare la *închipuirea fiinţelor c.re.aler(\i\r* o excepţie nu este regulă cu cât mai mult cu cât aici nu e vorba de închinare la aceşti heruvimi n.n.).“

„însuşi Domnul vorbeşte lui Mpise în această privinţă următoarele: ...Şi să faci de aur doi heruvimi, ...şi heruvimii vor fi cu aripile întinse în sus acoperind cu aripile lor capacul, ...acolo Mă voi *descoperi* ţie şi *voi vorbi* cu tine *pe capac, între cei doi heruvimi...* (chivotul cu cei doi heruvimi se aflau în Sfânta Sfintelor în întuneric n.n.).“[130]

„Interiorul acestei despărţituri (Sfânta Sfintelor n.n.) era cufundat într-un *întuneric tainic nepătruns* şi într-însa se afla numai un lucru, dar cel miii sfânt, şi anume sicriul Legii (chivotul n.n.), (cloci nimeni nu săruta, nici nu aprindea lumânări heruvimilor n.n.).“

„Şi apoi lumina nici nu eta de trebuinţă pentru această parte a templului, deoarece în Sfânta Sfintelor intra numai

597 „Tezaurul liturgic“ De Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, tomul II, Bucureşti 1911, pag. 72.

598 Ibidem, pag. 72.

599 „Tezaurul liturgic“ de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.Π, Bucureşti 1911, pag. 233.

iirhiereul şi încă acesta o singură dată pe an, la anumite momente (deci nici vorbă de închinare ori sărutare adusă de cineva heruvimilor n.n.).“[132]

„...această lumină ar fi violat misteriozitatea încăperii însăşi, care servea de *loc înfricoşat al şederii lui Iehova* (Dumnezeu cobora acolo şi Iosua ştia acest lucru atunci când a căzut cu faţa la pământ spre locul unde era chivotul lui Dumnezeu n.n.).“[133]

Pentru ct°ue ruga lui Dumnezeu nu avem nevoie de chipuri:
„Noi nu avem nevoie *să vedem* pe sfinţi şi pe îngeri în vremea sfintelor rugăciuni, ci să ne rugăm numai *prin credinţă* şi privirea cea nevăzută *a minţii* fără *nici o imaginaţie.* Căci legea cea mai de seamă a rugăciunii este *'a nu ne închipui nimic'.“*
(Teofan Zăvorâtul)[632]

„Fericită este mintea aceea c;ire a ajuns a se închina/ara *de formă* lui Dumnezeu.“
(Filocalia vol.I)[135]

„Biserica primitivă creştină *nu cunoştea icoane* religioase şi aceasta cu atât mai mult cu cât primii creştini erau în majoritate iudei, cărora legea dată de Moise le interzicea de a-şi face chip cioplit şi a i se închina.“[136]

„...pentru că *creştinilor* şi *iudeilor* li s-a dat poruncă 'să te temi de Domnul Dumnezeul tău şi *numai Lui şă-I slujeşti'* (Deut. 6,3) şi în alt loc: 'Să nu ai alţi dumnezei afară de Mine; să nu-ţi faci *chip cioplit* şi nici *vreo asemănare* a vreunui lucru din câte sunt în cer, sus şi ,'din câte sunt pe pământ, jos şi din câte sunt în apele de sub pământ, să *nu te închini* lor şi să *nu le slujeşti* (leş. 20,3-5).“

600 Ibidpm, pag. 233.

601 „Istoria Dogmelor“ de Dr.C.Chiricescu, profesor de teologie ortodoxă, Litografia Andreescu, 1904, pag. 181.

602 „Importanţa Sinodului I Ecumenic şi Marile lui personalităţi“ - de Preot Iulian M. Constantinescu, Constanţa 1926, pag. 52.

(Origen)[633]

CONCLUZIE

)Iacă Iisus înseamnă 'Mântuitor', la Dânsul să alergăm noi păcătoşii'şi împovăraţii, (nu la idoli sau icoane n.n.) de Dânsul să ne alipim şi Lui să-I slujim, căci în nimeni altul nu *e scăpare. Hiistos este Arhiereul noistru. Să ne umplem de duhul sfinţeniei Lui; 'După Sfântul Care v-a chemat, fiţi sfinţi în toată petrecerea* vieţii *(I Petru* I,15).“[634] ■*,fiilor, păziţi-vă de idoli! (I Ioan.5,21)” (revezi paragraful nr. 103: orice creatura: jiin(ă* sau lucru care *reprezintă obiectul unui cult = idol* n.n.).[635]

PĂGÂNISMUL CA MODEL DE ÎNCHINARE LA UNII CREŞTINI

1. Idoli sau icoane pe la răspântii de drumuri: „Idolatrii îşi aveau zeii lor *pe la răspântii.“*[636]

„De fapt Celsus (un scriitor păgân din sec. III d.H. n.n.) nu zice că statuile arii chiar zei, ci *doar jertfe cinstite* aduse zeilor (pe la răspântiile drumurilor n.n.).“[637]

„...mai găsim *icoane* şi... pe căile publice... şi *pe. la răspântiile drumurilor* (tot ca imagini cinstite n.n.).”

„Crucea străluceşte... *la răspântiile drumurilor...“*[638]

2. Idoli şi icoane cu capele de câine:

„Căci la un astfel de zeu *corcit* (trup de om şi cap de animal n.n.) se cădea să se închine numai aceia care s-au dedat cu zei ce poartă *capete de câini...* Noi (creştinii n.n.) ne închinăm numai la unul Dumnezeu (aşa susţineau creştinii din secolul III. Dar cei de azi? n.n.).” (Tertulian)[639]

603 „Euscbiu de Cezareea - scrieri, partea a doua. Viaţa lui Constantin cel Mare”, studiu introductiv de Prof. Dr.Einilian Popescu, traducere de Radu Alex.uidru, carte tipărită cu binecuv. P.F.P.Teoclist, patriarhul BOR, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 30.

604 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, toni.ll, Bucureşti 1911, pag. 250.

„O particularitate picturală bisericească e şi chipul *sfântului Re-prov* numit în creştinism *lhistofor,* făcut cu *capul* de oaie ori *de câine...* Sfântul Hristofor este acum *patronul automobiliştilor* din lume, pentru că după o veche tradiţie creştină (oricum nu înainte deTertulian din sce.lll ciLat anterior n.n.), acela care vede chipul său (al sfântului cu cap de câine n.n.) nu va muri pe cale în ziua aceea de moarte subită, ci îi va 11 lui bine. De aceea se şi zugrăveşte el în *Biserică* în partea unde *se. vede mai bine* de credincioşi. Mulţi dintre autoinobilişli poartă *icoana sfântului llristofor* la piept (aşa cu cap de câine ca la păgâni; bietul Tertulian ce-ar zice astăzi? n.n).“[640]

3. Icoane cu preotese păgâne pe pere(ii bisericilor creştine:

„Sibilele se chemau la Greci şi la Romani, femeile cărora se atribuia *cunoştin(a* viitorului şi inspiraţia zeilor. Lumea venea şi le consulta în diferite nevoi. Ele dau *oracolele* (ghicitoriile n.n.) lor în termeni vagi şi echivoci... Aceste *preotese păgâne* (mai bine zis vrăjitoare n.n.) *nu* lipsesc din unele *picturi* mai vechi *bisericeşti...* Pe pereţii exteriori ai 'Bisericii cu sfinţi' din Bucureşti (Calea Moşilor), încă *nu lipsesc sibilele...* Din cauza sibilelor zugrăvite pe afiuă ca şi la *alte Biserici* din ţară, Biserica a purtat numele de *'Biserica cu sibile',* iar mai târziu bucureştenii *nepricepând* cuvântul de 'sibile' (mai bine zis n-au vrut să creadă aşa ceva n.n.) au botezat-o cu numele de *'Biserica cu sfm[i'.“*[64b]

4. Şi filozofi păgâni s-au strecurat în icoanele creştinilor:

„Cei 7 filozofi greci care *s-au strecurat în pictura* bisericească se zugrăvesc astfel:

605 „Istoria religiilor” de E.Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982,

606 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof. Dr. Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, lom.Il, Bucureşti 1911, pag. 248.

607 „Apologeţi de limbă greacă”, **Uad.** de Prof. T.Bodogae, Pr.Prof. Olimp Căciulă şi Pr.Prof. D.Fecioru, Ed.lBM al BOR,

147 Ibidem, pag. 290-291,

1. Solon Atenianul 5. Apoloniti din Rodos
2. Tucidide istoricul 6. Filo din Larissa
3. Platou 7. Plularh
4. Aristotel

Unii din aceşti filozofi sunt înlocuiţi cu Solbcle ori Pilagora. *Filozofii* (păgâni n.n.) se *zugrăvesc* fiind îmbrăcaţi în haine clasice *cu coroane pe cap...* (aluzie la coroanele creştinilor n.n.)."[147]

5. Idoli ca modele pentru icoane, un alt sacrilegiu

„Gustul acestui timp (sec. IX-X) era de a se reprezenta natura şi a *se, imita pictura „păgână* greacă, dar sub scutul Bisericii şi cu acomodările recomandate de creştinism (adică un păgânism adaptat n.n.). Meşterii supunându-se curentului *fură nevoiţi a împrumuta* adeseori *tipurile zeităţilor* olimpice şi romane şi apoi *a le boteza* cu *nume creştinesc* (ce a mai rămas oare din creştinismul apostolic, întrebaţi-vă şi răspundeţi-vă singuri n.n.)."[14S]

„îmbrăcămintea antică la *zeităţile păgâne* cum se vede şi azi la frescele din Pompei este adesea *transparentă*, aşa ca să se *vadă formele corpului* (pentru a inspira desfrâul păgânilor închinători n.n.) în secolul al IX-lca şi al X-lea, modul acesta *delimitare se. aplică* nu numai la oarecari figuri biblice, dar *chiar la Mântuitorul,* sfânta Fecioară, profeţi, sfinţi, aşa ca pictorii să probeze prin aceasta că imitează *gustul celor vechi* (adică păgânismul desfrânat fiind mai vechi decât creştinismul ar fi demn de urmat!!! n.n.)."[641]

6. ZeiLăţi păgâne conţin ud să trăiască în icoane zis creştine:

Bucureşti 1980, pag. 322.

608 Ibidem, pag. 322.

609 „Origen" - Scrieri alese, traducere de Pr.Prof.T. Bodogae, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 499-500.

610 „Sfântul Atanasie cel Mare", Uad. Pr.Prof. D.Slăniloae, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 104.

„Aşa se explică faptul când vedem pe *Minerva, zeiţa înţelepciunii* ivindu-se în nişte forme elegante şi inspirând pe David să cânte artistic. Altă dată privim lângă Isaia o figură - *Noaptea* - care îl însoţeşte în timpul rugăciunii sale. No;iptea esle un chip femeiesc cu trăsături măreţe, purtând un *nimb creştinesc* şi un văl acoperit cu stele, aşa adică cum o vedem la Greci şi Romani (păgâni n.n.).“[642]

„*Diana* (Ekate) *zeiţa nopţii* şi a lunii se reprezintă în chipul unei femei cu veşminte lungi şi subţiri, înstelate peste tot. Cel mai renumit templu al ei a fost cel *din lifes* (Fapte 19,21-41 n.n.) ars de Eroslat pentru a-şi face un renume, (Deci Diana - zeiţa nopţii din Efcs inspirând pe Isaia în rugăciune. Ce ar zice apostolul Pavel!? n.n.).”

„Idolul *zeiţei Diana,* Artemida din Efes... (în uncie traduceri biblice în Fapte 19,21-41 se întâlneşte cu numele de Arteinida n.n.).“[643]

„Dar în timpurile vechi (sec.IX-X), creştinii nciăvând o concepţiu-* ne determinată asupra icoanei sfintei Maria, *împrumutară trăsăturile fizionomice de la statuia Minei vei* greceşti şi le uniră cu cele istorisite de Luca în evanghelia sa (unde nu scrie nimic cu privire la fizionomia Măriei n.n.), cu privire la Maica lui Hristos, şi *aşa compuseră icoana aceasta* (complet păgână n.n.).
[1]

Asemenea fapt îl mai vedem şi în figura lui Orfcu care *reprezintă pe Mântuitorul.* (Chipul lui Orfeu socotii drept chipul Mântuitorului, de necrezut dar adevărat n.n.).“[644]

611 Tezaurul liturgic” de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 8.

612 „The analytical greek lexicon revised”, edited by Harold K.Moulton, 1978 Edition, Michigan - USA, pag. 117.

613 Ibidem, pag. 117. .

7. Fetişismul păgân *îmbrăcat în straie creştine trăieşte şi azi:* „Fetişişlii... au convingerea că chiar *acele lucruri* naturale (obiecte sau resturi de oase, rădăcini, păr, elc.n.n.) *neînsufleţite... sunt protectorii şi binefăcătorii* lor.“[645]

„Sfintele icoane adeseori au dat dovadă că *au în ele* putere dumnezeiască de a face minuni (deci obiectc făcute de mână omenească şi apoi zeificate şi accasta în 'creştinism' n.n.).“[646]

„În cercetările ce am făcut în vacanţele de vară ale anilor 1897, 1898, 1899 şi 1904 prin muzeele mari din Europa şi Africa... am văzut în accstc tezaure de lucruri vechi, pe lângă mulţimea statuilor de *zei,* încă şi numeroase *obiecte* magice, de exemplu amulete sau *ta- lismane* străvechi, pentru ferirea omului de răutăţi, nenorociri, şerpi, crocodili şi de furia animalelor fioroase.“[647]

„Obiceiul de a purla *creştinii aceste talismane* însoţite de *superstiţii* Iu introdus prin *ereticii Gnostici* în secolul II d.H. (Antihriştii despre care apostolii Pavel şi Petru avertizează în epistolele lor n.n.).“[648]

„Obiectele acestea se făceau din aur, argint, aramă, pământ ars, lemn şi sticlă. Ele erau acoperite cu semne cabalistice (de la Kabala - carte încifrată, misterioasă n.n.) şi *li se atribuia puterea* minunată de a depărta boala, nenorocirea, paguba şi lot felul de nenorociri.“

„Chiar Ioan Hrisoslom ne arată (ca un lucru negativ n.n.) că copiii şi femeile *atârnau la gât* cărţi mici cu conţinuturi evanghelice pentru *ferirea de răutăţi.“*[159]

„Părinţii bisericeşti văzând însă că se întinde pe fiecare zi *acest obicei păgâncsc.,* îl opriră cu severitate în sinoadele

614 „Dicţionar latin-român“ de G.Guţu, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 563.

615 „Dicţionar explicativ al limbii române“ DEX Academia RSR, Institutul de Lingvistică din Bucureşti, Ed.1975, pag. 412.

616 Ibidem, pag. 411.

ecumenice şi prin învăţăturile lor particulare (dar fără rezultat căci acest obicei păgân există şi astăzi la aşa zişii creştini n.n.).“[160]

„...şi *astăzi* creştinii (aşa zic ei că sunt creştini n.n.) poartă în sân cărţi mici ca de exemplu visul *Maicii Domnului, epistolia Maicii Domnului,* Avesliţa aripa Satanei şi *altele,* pentru înlăturarea boalelor şi a tuturor nenorocirilor (degeaba au combătut părinţii bisericii acest obicei păgâncsc, Biserica n-a ţinut cont de ei n.n.).“[161]

617 „Diclionnaire grec-francais du Nouveau Testament” - par Mauriee Carrez, Neuchatel (Suisse) 1971, pag. 81.

618 „The greek New Testament” de Munster / Westphalia, Third Edition

619 1979, pag. 858-859.

„Mărţişoarele noastre de astăzi purtate de femei la gât, la mână şi pe piept, în luna Martie, cum şi *ghiocul,* adică nişte melci mici de mare descântaţi şi puşi la gâtul copiilor pentru a fi feriţi de răutăţi, sau *legăturile* mici cu cărbuni descântaţi puşi în laşa pruncilor ca să nu se sperie noaptea, toate.acestea şi altele *nu sunt decât amuletele sau tci-* lisnitinele aliate în ţoală omenirea din vechime şi până astăzi. Dar cu cât un popor este nuii *incult,* cu atât este *mai superstiţios* şi prin urmare mai bogat î/i *amulete* (adică m;u puţin creştin n.n.).”*„Veşmintele, obiectele,* şi îndeosebi *corpurile martirilor* le ţineau creştinii (fetişizanţi n.n.) cum le ţin şi în zilele noastre, ca vindecătoare de boale, ocrotitoare în contra răutăţilor, făcătoare de minuni, izvorâtoare de mir, ş.a.... Cu toate acestea s-au făcut şi răutăţi (mai mari n.n.) de călugării vagabonzi cu *vânzări de prelinse relicve,* cu obiecte despre care se ziceau că sunt purtate de martiri, cu bucăţi de lemn, *zise din crucea* pe care a fost răstignit Mântuitorul (care adunate din locaşurile zise sfinte ar fi câteva vagoane de lemn pretinse din crucea lui Isus n.n.) cu oase *luate din cimitire şi vândute* ca resturi de la *anumiţi sfinţi etc.”*

8. înspăimântat de idolatrie, creştinul Lacordaire exclamă:

„Nu ştiu prin ce *artă* (probabil satanică n.n.) *dibace,* Dumnezeu *este amestecat* cu *materia...”*

CONCLUZIE

.Aşadar, Baal, Moloch, Bachus, Venus nu au dispărut... înaintea Dumnezeului nevăzut, noi adesea cinstim şi ne robim lucrurilor care **se** *văd, se pipăie, se măsoară...”*

„Vedeţi, aşadar, că porunca a doua din Decalog este foarte actuală, Dumnezeul cerului şi al pământului se pare doar că este Stăpânul pe care-L cinstim şi căruia îi slujim.

620 Istoria biblică. Vechiul Testament” de Prof. A.P.Lopuhin, voi.II, trad. de paUiaihul BOR -“Nicodim, Bucureşti 1944, pag. 164.'

621 „Făclii pentru dreapta credinţă” - predici de Preot Dr. Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1985, pag. 101.

622 113Ibidem, pag. 102.

în realitate noi avem mai mulţi 'dumnezei' cărora le dăm preocupările, gândurile, viaţa. Iar Dumnezeul părinţilor noştri. Domnul Iisus Hristos, devine neimportant, marginal, folositor doar în caz de nevoie, ca un cauciuc de rezervă! (a fi un astfel de creştin înseamnă pierzare sigură n.n.).”

PORUNCA A II-A DIN DECALOG ŞI INTERPRETAREA

EI *Porunca a Il-a î\i limbile: ebraică, greacă şi latină- ^*

ORIGINALUL EBRAIC:

‚X'o thaaşe leka fesei vekal-themunah 'aşer başamaim mima'al ve'aşer ba'areţ mithachath ve'aşer bairiayim milhachalh la'areţ. L'o - thişthachave lahem vel' o tha'abhdcm qi 'anoky Yahweh 'Eloheyka 'El kana' poked 'aon 'aboth 'al-banim 'al-şileşim vel-ribeim lesn'ay, ve'oseh cheser la'alafim le' ohabay' ulşomere miţothay.” Ex.20,4-6. (Să nu-ţi faci chip cioplit, nici vreo *asemănare* a câte sünt în cer sus sau jos pe pământ sau în apele mai de jos decât pământul. *Să nu te apleci* înaintea lor şi să *nu le slujeşti;* căci Eu, Domnul, Dumnezeul tău sunt un Dumnezeu gelos care pedepsesc nelegiuirea părinţilor în copii până la a treia şi la a patra generaţie a celor ce Mă urăsc şi Mă îndur până la a mia generaţie de cei ce Mă iubesc şi păzesc poruncile Mele.)[649]

TRADUCEREA SEPTUAGINTA:

„Oi poieseis seaito *eidolon* oide pantos *homoioma,* osa ci to oirano ano kai osa en te ghe kata kai osa en tois idosin ipokato'tes ghes oi *proskineseis* aitois ode *me latreises* aitois...” Ex.20,4.5 p.p. (Să nu-ţi faci idol, nici vreo *asemănare* a câte sunt în cer sus şi pe pământ jos şi în apele de sub pământ. *Să nu te închini* înaintea lor şi *să nu le slujeşti religios...)*[m]

623 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, t5m.II, Bucureşti 1911, pag.»203.

624115,tTezaurul liturgic” de Preot Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti
1911, pag. 226.

625 Ibidem, pag. 210.

173 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea
Sf.Sinof al BOR, Bucureşti 1911, tora.II, pag. 227.

TRADUCEREA VULGATA:
„Non facies tibi *sculptile,* ne que omnem *similitudinem* quae est in caelo desuper, et quae in terra deorsum, nec eorum quae sunt in aquis sub terra. *Non adorabis* ea, neque *coles*... Ex.20,4.5 p.p. (Să nu-ţi faci ţie *sculptură,* nici vreo *asemănare* a câte sunt în cer sus şi cu ceea ce este pe pământ jos, nici a celor ce sunt în agele de sub pământ. *Să nu te închini* lor, nici să le aduci *vreun c u l t . .* [9]

Cum au interpretat Moise şi primii creştini această poruncă:

„...me anomesete kai poiesete hirnin heaitois glipton homoioma, pasan *eikona,* homoioma arsenikoi e thelikoi, homoioma pantos ktenois ton onton epi tes ghes... (Să nu păqătuiţi şi să vă faceţi asemănare sculpturală, sau *vreo icoană,* asemănare de bărbat sau de femeie, asemănarea vreunui animal de pe pământ...” Deut. 4,16.17 p.p. Septuaginta.[650]

„în legea sinaită... Moise mai întâi de toate expune porunca, că Dumnezeu nu poate fi închipuit în *chipuri simfite:* 'să ţineţi tare în sufletele voastre că voi n-aţi văzut *nici un chip* în această zi când v-a vorbit pe muntele Horeb, din mijlocul focului.' Deut. 4,15.”[651]

„...noi nu credem că chipurile cioplite ar putea reproduce înfăţişarea lui Dumnezeu, deoarece este *cu neputinţă* să reproduci şi să redai o fiinţă care este nevăzută şi lipsită de trup.” (Origen)[652]

„în adevăr noi nu facem nici *icoana* (eikona) Dumnezeirii celei nevăzute, nici asemănarea ei, nici umbra ori figura ei... (Oide gar tes aoratoi Theotetos *eikona,* e homoioma, e schema, e morfen tina apotiloimen...)”

626 „Tezaurul liturgic” de Preot Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 227.

627 „Cuvântări liturgice” de Vasile, episcopul Oradiei, ed. a II-a, Oradea 1976, pag. 37.

628 119,.Istoria biblică. Vechiul Testament” de Prof.A.P.Lopuhin, vol.II, **Uad.** de Nicodim, patriarhul BOR,

(Gherman I al Constantinopolului - patriarh -)[653]

„Când persecuţiile încetară, atunci numărul bisericilor crescu repede (sec. IV d.H. n.n.)... *Icoane nu erau* în acest timp prin biserici. Scârbiţi de chipurile idoleşti din păgânism şi *păzind cu strictețe a doua poruncă a Decalogului,* cei dintâi creştini se fereau de.a înfăţişa pe Dumnezeu şi pe sfinţi prin *chipuri* sculptate sau *pictate."*

(Prof.I.Mihălcescu)[654]

Ce înseamnă „proskinesis" şi -"latrela" din porunca a Il-a?

„proskinesis - *închinare..."* (oi proskincseis înseamnă să nu te închini n.n.)[655]

„proskineo...=...a face plecăciune sau a omagia prin proşternere (Mat.2,2.8.11; 20,20; Luca 4,7; 24,52)... a acorda omagiu divin, *închinare..."*

„latreia = serviciu, *ceremonie religioasă... cult,* adorare."[656] „latreio...=...*slujire,* a face"un serviciu în sens religios sau *cul- tic...* a aduce cult religios." (me latreises din poruncă însemnând să nu aduci cult religios imaginilor n.n.).[657]

„latrie = element secund de compunere savantă cu semnificaţia de 'adoraţie', *'cult',* 'divinizare' (din grecescul latreia)."[658]

„Kyrion ton Theon soi *proskineseis kai* aito mono *latteiseis* (Domnului Dumnezeului tău să te *închini* şi numai Lui *să-I aduci cult religios)"* Mat.4,10 u.p. Noul Testament în original.

Bucureşti 1944, pag. 164.

629 „Studiul Vechiului Testament" de Preot Prof. Dr. Nicolae Ciudin, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 94.

630 „Biblia", ediţia sinodală 1968, pag. 416 (IV Regi 18,3-4).

173 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea
Sf.Sinof al BOR, Bucureşti 1911, tora.II, pag. 227.

(Isus)[659] *Cutarea închinării ele Ia Creator la creatură, ele Ia Dumnezeu la icoane este un sacrilegiu:*

„...şi *au schimbat* slava Dumnezeului nepieritor, într-o *icoană (eikonos)* care seamănă cu omul putrezirii, păsări, animale cu patru picioare şi reptile (...kai ellaxan ten doxan toi aflhartoi Theoi en ho- moiomati *eikonos* fthartoi anthropoi kai peteînon kai tetrapodon kai erpeton)" Rom. 1,23 u.p. Noul Testament în origina].[660]

„...căci *au schimbat* adevărul lui Dumnezeu în minciună şi *s-au închinat (esebasthesan)* şi *au slujit (elalreisan)* creaturii înlocui Creatorului care este binecuvântat în veci. Amin." Rom. 1,25 Noul Testament în original.[661]

Tot ce e creatură (îngeri, sfinţi, obiecte, etc.) nu i se cuvine închinare (proskinesis) ci doar cinstire (time)

„De aceea (lui Hristos n.n.) îi slujeau îngerii (Mat.4,11) ca Unuia ce era *altfel* decât ei (de altă esenţă n.n.) şi I se aduce *închinare* de către ei nu ca unuia ce e mai mare în slavă (un fel de şef peste ei n.n.) ci ca Celui ce e *altul* decât toate creaturile (născut şi nu l'ăcut n.n.) şi decât ei înşişi, fiind *singur propriu* Tatălui şi Fiu după fiinţă (de aceaşi natură n.n.). Căci dacă I-ar fi adus închinare ca unuia ce-i în-" trecea în slavă, ar trebui ca fiecare dintre cei mai de jos să aducă închinare celui ce e mai sus. Dar nu este aşa. Căci creatura *nu se închină* creaturii... ci lui Dumnezeu.

Apostolul Petru *îl opreşte* pe Cornelie (prozelit evreu dintre romani n.n.) care voieşte să i se închine, zicând: 'şi eu *sunt om'* Fapte 10,26 (deci omul nu primeşte închinare n.n.).

631 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhim. Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 63.

632 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhim. Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 250.

633 „Origen" - scrieri alese, trad. Pr.Prof.T.Bodogae, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 498-499.

 Ibidem, pag. 533, Rom. 1,25.

Îngerul din Apocalipsă *îl opreşte* pe Ioan care voieşte să i se închine, zicând: "Vezi să *nu faci aceasta*. Căci sunt împreună slujitor (deci creatură n.n.) cu tine şi cu proorocii, fraţii tăi şi cu cei ce păzesc cuvintele cărţii acesteia. *Închină-te lui Dumnezeu.*
Apoc.22,9.

Deci e propriu *numai lui Dumnezeu* să I se aducă *închinare*. Şi aceasta o ştiu şi îngerii, pentru că deşi întrec pe alţii în slavă, toţi sunt *creaturi* şi nu sunt dintre cei cărora li se cuvine închinare, ci clintre cei ce *se închină Stăpânului."*
(Atanasie cel Mare - părintele ortodoxiei)

„Voi cinsti, deci, mai mult pe împărat, nu când mă închin lui, ci când mă rog pentru el. Mă închin lui Dumnezeu, Dumnezeului care este de fapt şi cu adevărat Dumnezeu, ştiind că împăratul de Dumnezeu a fost rânduit.

Dar mă vei întreba:

- Pentru ce *nu te închini* împăratului?
- Nu mă închin împăratului, pentru că Dumnezeu n-a rânduit ca oamenii să se închine împăratului, ci să-l *cinstească cu cinstea* legiuită (greceşte: ti ine nu proskinesis n.n.). împăratul nu-i Dumnezeu, ci om, rânduit de Dumnezeu nu pentru a i se închina lui oamenii, ci pentru a judeca cu dreptate... lot aşa *nu este îngăduit să te închini altuia decât numai lui Dumnezeu."*
(Teofil al Antiohiei)[662]

„Pe sfinţi îi cinstim (lime nil proskinesis n.n.) numai ca pe nişte *modele*, ca pe unii ce au contribuit la întărirea credinţei în Dumnezeu, îi cinstim cum cinstim pe *învăţătorii* noştri, pe *părinţii* noştri (la care sigur nu ne închinăm n.n.)."

634 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1990, pag. 130.

635 „Biblia sau Sfânta Scriptură", ediţia sinodală 1991, Ed. IBM al BOR, pag. 1389.

636 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr. Badea Cireşeanu, tom.U, Bucureşti 1911, pag. 60.

(Dumitru Slăniloae)[663]

„Apoi, nu numim pe sfinţi *mijlocitori* (căci Scriptura nu ne învaţă să ne rugăm la llie deşi e în cer, căci el e un om nu Dumnezeu şi nici nu ne-ar putea auzi n.n.); căci *unul* este mijlocitorul între Dumnezeu şi oameni, omul *Iisus liristos,* care *singur,* în chip direct, poale să mijlocească între Tatăl şi noi (doar păgânii aveau cultul mai mullor mijlocitori aşa zişii zei secundari n.n.)."

„Idolatria avea mii de zei, dar avea *un zeu suprem,* cu care nu se egala nici unul."[664]

„Pe lângă *zeul suprem,* care era oarecum *departe de lume* şi la care se ajungea cu greu sau nu *este invocat prea des* sunt cultivaţi (în păgânism n.n.) *o mulţime* de zei... (tot aşa zic unii despre sfinţi că *'sunt mai aproape de noi* şi mai puţin de temut' n.n.)."[665]

„Mijlocitori se numesc sfinţii *în mod abuziv* (şi fără nici un temei biblic, apostolic, ci doar după modelul păgânismului n.n.)."

(Plalon. Catehism p.ffl-a)[666] „*'Unul* este *Mijlocitorul* între Dumnezeu şi oameni - Omul Iisus Hristos'. Acest Mijlocitor este *Unic,* pentru că numai El împlineşte toate condiţiile - întrunind în Persoana Sa cele două naturi sau liri: este şi Dumnezeu adevărat (deci ne poate auzi şi răspunde n.n.) şi om adevărat (deci aproape de noi fără a mai avea nevoie de alţi intermediari n.n.)."[667+0]

„Căci, nicidecum *nu zicem către vreun sfânt:* Sfinte scapă-mă sau mântiiicşte-mă sau ai grijă de mine, dăruieşte-mi binele sau altceva asemănător, căci acestea sunt cu putinţă numai la Dumnezeu şi *nimănui altuia*" (uitaţi-vă prin cărţile de rugăciuni şi

637 „Origen" - scrieri idesc, Uiid. Pr.Prof.T.Bodogae, Bucureşti 1984, pag. 500.

638 „Dogmele religiunii creştine ortodoxe" de St. Călinescu, cu aprobarea Sf. Sinod din 17 oct. 1905, pag. 17-18.

639 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 18.

vă veţi îngrozi, Iisus fiind înlocuit cu Fecioara Maria şi mulţi alţi „zei secundari" n.n.).[668]

„Astfel dacă ei (unii călugări n.n.) mărturisesc cu buzele că mân-l tuirea prin *Domnul Hristos* ne vine - ca una din persoanele *Sfintei Treimi,* care singură dă har asupra omului - iată că unii din ei au ajuns să spună pe urmă *neadevărul* că harul coboară de la Maica Domnului (numind-o: 'neschimbată mijlocitoare', 'singura folositoare', 'dezleagă de păcate pe cei ce se roagă ţie', etc. tr.n.)."[669]

„O altă urmare a acestei false învăţături (întâlnită mai pregnant la catolici n.n.) este că, cultului adresat Sfintei Fecioare i s-a schimbat natura (de fapt cultul are doar aceeaşi natură n.n.) şi a devenit un adevărat*cult *de latiie* sau de adoraţiune... (chiar prin definiţie cult = latrie n.n.). este rugăciunea propriu-zisă, adică *cultul* întemeiat pe *credinţă,* în puterea trecerii ce are Sfânta Fecioară la însuşi Dumnezeu; adică *cultul* întemeiat pe *nădejde* în virtutea mijlocirii mai cu folos din partea Sfintei Fecioare *decât aceea a* fui *Iisus Christos* (adevărat sacrilegiu n.n.); adică *cultul* întemeiat pe *dragoste,* căci face din Sfânta Fecioară scopul nemijlocit a toată activitatea religioasă. Ar fi cu greu de crezut până la ce întreceri *nelegiuite* au ajuns scriitorii Bisericii romano-catolice relativ la Sfânta Fecioară (deşi creatură a înlocuit pe Iisus Creatorul n.n.)."[670]

• „Maica Domnului se cuvine cinstită... ca una ce a născut după trup pe Fiul lui Dumnezeu, dar nu este *Dumnezeu, nu este împărţitoare de har* (este tot Creatură ce nu primeşte închinare şi nefiind Dumnezeu nici nu-ne poate auzi n.n.)."[671]

„Prin practicile *deşarte* (inventii omeneşti la sute de ani după Hristos n.ru) se atribuie *creaturilor* puteri pe care acestea nu

640 „Tezaurul liturgic al silnici biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşoanu, lom.ll. Bucureşti 1911, pag. 268.

641 Ibidem, pag. 215-216.

642 Ibidem, pag. 215.

le au, de asemenea li se dă acestora o *cinstire* ce nu se cuvine *decât lui Dumnezeu.*"[672]

„Majoritatea *creştinilor* de astăzi trăiesc viaţa *păgâiiilor* de altă dată, care se *închinau făpturilor,* iar nu lui Dumnezeu."

643 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de T.Bodoeae, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 378.

644 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 257.

645 1541bidem, pag. 48.

„Este un singur Dumnezeu şi părinte al tuturor, care este mai *presus de toţi* şi care ne-a iubit atât de mult încât pe unicul Său Fiu L-a dat ca preţ de răscumpărare pentru noi.Să *credem în* El, să-L *iubim* mai presus de orice alt lucru, să avem *nădejde* numai în puterea Lui. Căci *în nimeni altul* nu este mântuire.

'Fiilor, *păziţi-vă* de idoli!' (1 loan 5,21)"[673]

CONCLUZIE

„Cu vrednicie şi cu dreptate este a lăuda şi a nc închina numai Iui Dumnezeu. Parcă auzim în aceste cuvinte ecoul mărturisirilor sfinţilor martiri:

'Noi cinstim pe fiecare om dupăiocul şi cinstea ce i se cuvine, dar preamărim şi nc închinăm numai lui Dumnczcit'^Cel ce este neajuns necuprins, negrăit, pururea fiind şi acelaşi fiind."

„JDar dacă din cele arătate a(i fost pătrunşi la inimă, găsindu-vă în rândul celor ce adesea calcă în picioare poruñea a II-a, am dori ca în cămara inimilor voastre să *luaţi hotărâri de pocăinţă şi îndreptare să fiţi în stare să declaraţi ceea ce israelitenii au răspuns la o provocare a lui Iosua Navi: 'Nu, asta nu vafi ca* noi *să părăsim pe. Domnul şi să ne apucăm* să *slujim la alţi dumnezei (creaturi de tot felul n.n.). căci Domnul este Dumnezeul nostru" (Iosua 24,26.27)."*

„Dacă porunca accasta (a Il-a din Decalog) a fost adresară credincioşilor de demult ai legii mozaice ca să-i păzească de închinarca la idoli, la lucruri făcuta de mâini omeneşti, la lucruri deşarte şi trccătoare, la făpturi ale lui Dumnezeu, astăzi ea se îndreaptă şi către noi, către crcştini, ca sci *nu ne facem idoli... ci să aducem închinare, 'în duh şi adevăr' numai lui Dumnezeu (sublinierea aparţine cărţii de unde e luat citatul n.n.) Cel* unul *înjiinţă şi întreit în Persoane: Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, adică Sfintei Treimi, Celei de o fiinţă şi nedespărţite."*[100]

646 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Uie, tipăr ită cu binecuv.P.F.Iustin, patrhuhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 65.

647 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 9-10.

ROSTUL ŞI ROLUL IMAGINILOR RELIGIOASE

1. Adevăraţii creştini nu sunt:

ICONOMAHI (gr. eiconomachoi, răd. *eikon, mache),* adică *'luptători contra imaginilor'.*"[674]

„Chiar la Răsărit icoanele erau *la început* (înainte-de anul 600 d.H. n.n.) numiii *monumente religioase* şi mijloace *de intuiţie;* (şi în aceasta nu era nimic rău n.n.) tocmai *mai târziu* (după anul 600 d.H. n.n.) începu aici (nu şi în, Apus n.n.)... a fi venerate persoanele sau evenimentele sacre ce erau reprezentate pe icoane (şi abia atunci s-a alunecat în idolatrie n.n.)."[20]

2. Adevăraţii creştini mi sunt:

,,- ICONOCl[\ŞTI (gr. eikonoklaslai, răd. *eikon, klao),* adică *'spărgători de icoane'."*

„Deşi se introduseseră icoanele religioase, acum din început nu se priveau mai mult decât nişte *numumente* ale sfintei istorii bisericeşti, ca *un mijloc de înfrumuseţare, edificare* şi *învăţătură* (şi aşa ar fi trebuit să rămână n.n.)."[675]

3. Adevăraţii creştini nu sunt:

„- ICONOLATRI (gr. eikonolatrai, răd. *eikon, latreio),* adică *'persoană care se închină la icoane'. "*[676]

„Icoanele să servească în loc de *căi ţi* şi *scripturi* (nu pentru închinare n.n.)."

(Paulin de Nola)[677]

4. Adevăraţii creştini nu sunt: _

,,- ICONODULI (gr. eifco/i = imagine, *duios* = sclav), adică sclavi sau *'slujitori ai icoanelor'.*"[678]

„Prin urmare, imaginile erau susceptibile să desăvârşească şi să adâncească *instruirea* religioasă a celor ce *nu ştiau carte."*

(Mircea Eliade)[679]

648 „Tezaurul liturgic" de Badea Circşcanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 600.

649 167"Torah, Nebi'im, Ketubim" (Legea, profeţii şi scrierile) - Biblia - Hebraica, published by the society for distributing Hebrew Scriptures, pag. 135, Exod 20,4-6. :

„De aceste vederi era între alţii şi Grigorie cel mare, dialogul, episcopul Romei (604) care a numit icoana: 'Biblia laicorum, pauperum'.“[680]

„...privind icoanele ca *mijloc de intuiţie* religioasă (nu venerare sau închinare) şi ca biblia săracilor şi laicilor (biblia laicorum et pauperum); (deci cu valoare pedagogică, estetică n.n.).“[681]

5. Adevăraţii creştini nu sunt: '

,,- STAUROLATRI - care *se închină la cruce* (gr. *stauros* = cruce, 1 *atru* - element secund... cu semnificaţia 'care se închină').“[682]

„Evreii de demult în pustie priveau la şarpele de aramă şi nu •mureau. Noi *să privim* crucea şi să ne aducem aminte de *patimile Domnului* (nu să ne închinăm ei n.n.).“[683]

6. Adevăraţii creştini SUNT:

- 1MAGOFILI, adică *„prieteni ai imaginilor“* de la: „imago = chip, reprezentare plastică, portret, statuie, imagine.

filo = element prim de compunere savantă cu semnificaţia *'prieten'* (gr. *philos =* prieten)“.[684] '

„Ele (imaginile) ne trezesc simţăminte înalte de iubire şi recunoştinţă către Domnul. Ele sunt o Biblie *deschisă* (doar atunci când tematica scenelor e biblică n.n.) pe care o înţeleg şi neştiutorii de carLe... (mai ales preşcolarii n.n.)... Ele nu se pot eoni unda nici cu fiiiiţa pe care o vedem pe ele. Ci ele *numai ne aduc aminte,* de persoanele înfăţişate acolo.“ (departe gândul de a aduce vreun cult religios imaginilor n.n.).[685]

„De la majoritatea oamenilor care *nu se închină lui Dumnezeu* şi nu-I slujesc Lui, *Satana are închinarea.* în acest sens aflăm şi ex-

650 „SEPTUAGINTA“, Stuttgart 1935, vol.I, pag. 292, Deut. 4,16.17 p.p.

651 „Istoria biblică. Vechiul Testament“ de Prof. A.P. Lopuhin, trad, de Nicodim, pauiarhul BOR, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 163.

652 „Origen - scrieri alese“, trad, de Pr.Prof. T.Bodogae, Ed.IBM al BOR,

presia: *'închinare* demonilor *şi idolilor'* (imaginilor, chipurilor cioplite sau sculptate, plăcerilor, etc. n.n.)."
„Nu este vreun loc *mijlociu* ca cineva care *nu este cu Hristos* să poală fi allundeva *decât* cu *diavolul* (deci nu există o închinare secundară cum au inventat păgânii n.n.)."
(Augustin)[686]

7. *Cult sau slujire se cuvin numai lui Dumnezeu:* „Puterea aceasta *unică,* nesfârşită, atotştiutoare şi atotcuprinzătoare se numeşte *Dumnezeu,* iar cinstirea pe care o aducem are un nume deosebit, după cum *deosebită* este şi puterea Lui.

653 Bucureşti 1984, pag. 500.

654 „Istoria bisericească universală" - până la 1054 de I.Mihălcescu, profesor laFacultareade teologie, Bucureşti 1911, vol.I, pag. 128-129.

655 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 237.

Cu un cuvânt întrebuinţai din cele mai vechi timpuri, această *cinstire deosebită* adusă fiinţei supreme se numeşte *cult* sau *slujire* (cine susţine cultul făpturilor sau a lucrurilor făcute de m^ină omenească nu este creştin, ci păgân n.n.).”„...EI (Dumnezeu n.n.) a făcut toate cele ce există şi prin urmare nu există nimica *divin afară de Dânsul,* şi *idolii* pe care oamenii *rătăciţi îi* cinstesc... nu sunt altă ceva decât *făpturi...* (chipuri, imagini făcute de mână omenească n.n.).”

„Toţi aceea care nu s-au ridicai la ceea ce este cu *adevărat divin,* în cercetările lor asupra lîrii lucrurilor *create* şi nu s-au luminat din *măre(ia crea(iunii* au divinizat când un element din lume, când altul, nesocotind pe *Dumnezeu, care a creat* totul.” (Ipolit)[687]

„Noi am învăţat că în locul *Făcătorului* a toate şi al *'Fiului* celui Născut mai înainte de toată făptura' (CJoI.1,15) nu se cuvine să cinstim pe nimeni. Căci toate lăpLurile au fost supuse stricăciunii şi deşertăciunii şi sunt în aşteptarea unei nădejdi mai bune (nimic în afara Creatorului nu este vrednic de închinare n.n.).”
(Prigcn)[688]

„Iustin afirmă că centrul cultului' creştin 'este adoraţiunea lui Dumnezeu, Tatăl dreptăţii şi al virtuţilor, adoraţiunea lui Dumnezeu *Fiul* şi a Sfântului *Spirit'.”*
(Iustin Martirul)[689]

„O, iubite frate întru Domnul, mă înfricoşez când mă gândesc pe lângă câţi monştri de tăgadă, de primejdie şi de ignoranţă trebuie să-ţi cauţi drum, în cariera şi în zbuciumul frăţiei talc! Caută *pe Domnul,* iubeşte-L şi *slujeşte-L* cu încăpăţânare! E bun, e milostiv şi nu te va lăsa fără lumină şi fără mângâiere.”

656 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, lom.II, Bucureşti 1911, pag. 8.

657 „Dictionnaire grec-francais du Nuveau Testament”, par Maurice Correz et Francois Morel, Neuchatel (Suisse), 1971, pag, 150.

(Gala Galaction)[690]

CONCLUZIE

„Toate puterile sufletului meu veniţi să nc închinăm unuia Dumnezeu în Treime: Tatălui, Fiului şi Sfântului Duh."

„Ca o încheiere la toate acestea, socotim că este bine să sfârşim cu cuvintele unui celebru scriitor italian Ciovani Papini, care, după ce a încheiat descris o carte, 'Viaţa lui Iisus', termina cu această rugă:

'Avem nevoie de Tine, Iisuse, numai dc Tine, de nimeni altul. Toţi Te cheamă, fără a şti că Te strigă. Flământul îşi închipuie că umblă după pâine, ci îi e foame dc Tine. însetatul crede că vrea să bea apă, ci îi este sete Hc Tine. Bolnavul se mângâie că râvneşte sănătate, dar boala lui nu-i decât lipsa Ta. Cine urmăreşte adevărul, Te doreşte fără voia lui pe Tine, cel ce eşti singurul adevăr vrednic să fie cunoscut."[214]

„F>oar o adevărată cunoaştcrc a lui Dumnezeu va avea ca urmare şi o adevărată închinarc a* lui,"**[691] ***CÂND MĂ ÎNCHIN:

„JDrept aceea s-a lăsat ziua sâmbetei poporului lui Dumnezeu."

(Ap.Pavel)
(Evr.4,9 - trad. Andrei Şaguna, mitropolit al Ardealului - 1867)

658 „Dicţionar db neologisme" de Florin Marcu şi Constant Maneca, ed. a Ill-a, Bucureşti 1978, pag. 619. •

659 „The New Greek-English Interlinear Testament", Illinois USA 1970, pag. 10, Matei 4,10 u.p.

660 „The New Grcek-Enülish Interlinear New Testament", Editor:

DUMNEZEU - NU OAMENII FIXEAZĂ ZIUA DE ÎNCHINARE

Legea morală este aceeaşi în Vechiul şi Noul Testament

„Ce cuprinde *legea* Vechiului Testament?
Legea Vechiului Testament cuprinde:
1. *Rânduieli* care au avut putere numai pentru credincioşii evrei (jertfe şi ceremonii ce erau umbră a bunurilor viitoare n.n.).
2. *Rânduieli* care *au rămas în putere şi pentru noi creştinii.* Acestea sunt cuprinse mai ales în *Decalog*, adică în *cele zece porunci* date de Dumnezeu israelitenilor, prin proorocul Moise şi anume:
1. 'Eu sunt Domnul Dumnezeul tău... să nu ai alţi dumnezei afară de Mine'. (Eşire 20,2-3).
2. 'Să nu-ţi faci chip cioplit, nici asemănarea vreunui lucru din câte surit în cer sus şi din câte sunt pe pământ jos şi din câte sunt în ape sub pământ. Să nu te închini acelora şi să nu le slujeşti lor.' (Eşire 20,4-5).
3. 'Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deşert, că nu va ierta Domnul pe cel ce va lua numele Lui în deşert' (Eşire 20,7).
4. 'Adu-ţi aminte de *ziua sâmbetei* ca s$_{ŗ}$o sfinţeşti. Şase zile lucrează şi fă (în acelea) toate lucrurile tale, iar *ziua Sâmbetei* este odihna. Domnului *Dumnezeului tău;* în acea zi *să nu faci* nici un lucru, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici boul tău, nici orice dobitoc al tău...' (Eşire 20,8-10).

661 J.D.Douglas, Illinois 1990, pag. 533, Rom. 1,23 u**.p.**

662 „Apologeţi **de** limgă greacă", **Uad**.T.Bodogae, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM sil BOR, Bucureşti-1980, pag. 289-290.

663 „Sfântul Atanasie cel Mare", trad. Pr.Prof.Dumiuu Slăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 256.

5. 'Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, ca să-ţi fie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pământ.' (Eşire 20,12).
' 4 'Să nu ucizi' (Eşire 20,13).
2. 'Să nu fi desfrânat' (Eşire 20,14).
'Să nu furi' (Eşire 20, 1.5).
2- 'Să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui tău' (Eşire 20,16).

10. 'Să nu pofteşti nimic din câte sunt ale aproapelui tău' (Eşire 20,17).

664 „Cine este Iisus Christos?" de Preot Teofan Herbeiu, traducere din Lacordaire, Arad 1940, pag. 9.

665 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 41.

666 189,"Simbolica" de Hr. Andruţos, liad. de Iustin Moisescu, Ed.CenUului mitropolilmi al Olteniei, Craiova 1955, pag.

[692] „Legea Noului Testament dă însă un nou înţeles şi o nouă înfăţişare (mai profundă n.n.) *poruncilor Decalogului* prin interpretarea dată acestora de Mântuitorul (vezi: Matei 5,17-48). Din această interpretare nouă rezultă că Legea *se împlineşte mai întâi în adâncul inimii* credinciosului şi apoi urmează *împlinirea externă a ei.* în *acest fel* (nu prin desfiinţare, cum le-ar place unora n.n.) Mântuitorul plineşte şi *desăvârşeşte* Legea Vechiului Testament, deoarece poruncile ei capătă *un înţeles mai deplin* (prin adăugire, nu prin eliminare n.n.).“[693]

„În înseşi exemplele pe care Mântuitorul le dă privitor la *desăvârşirea* (spiritualizarea slovei reci n.n.) Legii Vechi, El arată aceasta *în chip destul de limpede.* Astfel Legea Vechiului Testament oprea uciderea; Legea Noului Testament opreşte *înseşi mânia* - temeiul *spiritual al uciderii”* (vezi alte exemple în N.T. n.n.).[694]

„Legea Noului Testament având ca temelie iubirea, *lămureşte,* interiorizează, *unifică* şi *desăvârşeşte* (nu înlocuieşte n.n.) poruncile Vechiului Testament (suntem în contextul legii morale, cele zece porunci n.n.).“[695]

De reţinut:

„într-un chip *cu totul deosebit* Şi-a exprimat Dumnezeu *voinţa* Sa de stăpânitor - *nmnşala* - pe muntele Sinai, când a dat *Decalogul.”*

„*Decalogul,* lege morală *universală* şi *permanentă.”* (Prelipceanu)

„Tabla întâi cuprinde primele *patru porunci* despre datoriile către Dumnezeu; tabla a doua cuprinde celelalte *şase porunci* despre datoriile faţă de aproapele. Legea morală a Vechiului Testament începe, deci, cu datoria de *ă-L iubi pe Dumnezeu* şi

328.

667 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag.297.

668 „Simbolicii” de HrAndruţos, **Uad.** de Iustin Moisescu, Craiova 1955, **pag.** 327.

669 „Buruieni crescute la umbra Bisericii” de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 86; „Ciute

încheie cu datoriile (iubirea n.n.) faţă *de aproapele."* (De aceea Isus a rezumat cele două table ale legii universale şi permanente ca fiind manifestarea *iubirii către Dumnezeu şi aproapele* n.n.).

„Fiul lui Dumnezeu facându-Se om, Se coboară ca Om sub legea firii şi legea lui Moise, *împlinid* legea cum n-a împlinit-o nimeni, pentru ca să Se ridice peste lege. Duce o viaţă cum o cere cu adevărat legea, ridicându-Se mai presus de ca, arătându-Se în Sine mai presus de ea, dar *nu contrar ei.* Cine iubeşte ca Iisus, împlineşte legea cum n-a împlinit-o nimeni. 'N-am venit să stric legea, ci *s-o împlinesc'* (Matei 5,17). în El legea îşi *ajunge ţinta...* (Rom. 10,4). Persoana Lui însăşi e legea desăvârşită, ceea ce vrea Dumnezeu să fie omul" (vezi I în.2,6 n.n.).[696]

SÂMBĂTA - ZIUA A ŞAPTEA LA EVREI ŞI CREŞTINI
Sâmbăta - zi de închinare la evrei:

„Porunca a IV-a: 'Adu-ţi aminte de ziua *sâmbetei* ca să o sfinţeşti pe ea. Şase ziÎe lucrează şi la toate lucrurile Ude, iar ziua *a şaptea* este *sâmbăta Domnului Dumnezeului tău:* să nu faci în ziua aceea nici un lucru, nici tu, nici feciorul tău, nici fata ta, nici sluga ta, nici slujnica ta, nici boul tău, nici asinul tău, şi nici un dobitoc al tău, nici străinul cel ce locuieşte cu tine. Că în şase zile a făcut Dumnezeu cerul şi pământul, marea şi toate câte sunt într-însele, iar în ziua *a şaptea* s-a odihnit. De aceea *a binecuvântat* Dumnezeu ziua a şaptea şi *a sfinţit-o'."*[697]

„Tradiţia de a serba ziua de *sâmbătă,* ridicată prin cele *10 porunci* date lui Moise, la rangul unei *legi divine,* a rămas până în ziua de astăzi nealterată în sânul poporului Iudeu" (Traducerile Bibliei care nu au cuvântul sâmbătă în Vechiul Testament ci numai

de rugăciuni", ediţia a llf-a, Bucureşti 1981, pag. 265-267-271.

670 „Expunerea doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guettee, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1901, pag. 167-168.

671 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 86.

672 „Morala creştină", manual pentru Seminariile teologice, ed. a 11-a, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 205 autor:

în Noul Testament, sau nici în unul din cele două testamente sunt traduceri neloiale, nesincere şi tendenţioase. A lipsi ziua de sâmbătă în V.T. este una din ipocriziilc şi minciunile ccle mai evidente n.n.).[698]

„Ca zi a Domnului, evreii au ţinut şi ţin şi astăzi Sâmbăta..." (căci aşa a cerut şi ccre Dumnezeu în Biblie n.n.).[699]

Sâmbăta - zi de închinare la creştini:

„Sâmbăta s-a celebrat, întrucât^priveşte ca *lege morală* şi în *secolele primitive* iile creştinismului."

„...credincioşii mai urmau încă disciplina religioasă tradiţională (adamică n.n.)... *odihna de Sabat,* rugăciuni în Templu. Dar ei se adună laolaltă adesea (uneori zilnic n.n) pentru catehizare, frângerea pâinii, agape şi rugăciuni de laudă (Fapte 22,42.46)."
(Mircea Eliade)[700]

„În primele timpuri biserica din Ierusalim şi după obiceiul ei celelalte biserici orientale *serbau ziua Sâmbetei."*[701]

„Ziua în care creştinii *săvârşeau* cultul lor religios, la început era *sâmbăta."* (Doar împăraţii Adrian şi Constantin cel Mare au deviat cultul creştin spre ziua domnului Soare, mithraistă n.n.).[702] „Iar femeile *pioase,* care asistaseră la sfâşietoarea privelişte a răstignirii şi morţii Domnului Iisus Hrislos, întorcându-se de la mormânt pe la vetrele lor, pregătesc încă în aceeaşi seară aromate şi miruri, iar a doua zi, *Sâmbătă,* petrec în toată liniştea, *serbând* după cum *orânduia legea* (Mal. 27,57; Marcu 15,42; Luca 23,50; Ioan 19,31)."[703]

Arhid.ProfDr.Ioan Zăgrean.

673 „Făclii penUu dreapta credinţă" de Pr.Dr.Ştefan Slevoacă, Buzău 1985, pag. 103.

674 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 207.

675 „Istoria Dogmelor" de Dr.C.Chiricescu, Litografia Andreescu 1904, pag. 181-182.

„Semnificali'v esle că *îndată ce vine ziua de Sâmbătă,* ele încetează cu tot lucrul şi *serbează după cum poruncea legea* (Luca 23,56)" (Departe de ele gândul că Hrislos ar 11 dezlegat Sâmbăta cum fusese învinuit n.n.).[704]

„Deci dar rămâne încă *repaus de sâmbătă (sabbatismos* în originalul grec n.n.) pentru poporul lui Dumnezeu" (vezi Biblia 1688 şi Biblia mitropolit Andrei Şaguna n.n.).

(Ap.Pavel)-[705]

„ara apoleipetai *sabbatismos* to lao loy Theoy" Evr.4,9 (rămâne deci *serbarea Sâmbetei* pentru poporul lui Dumnezeu).[706]

„sabbatismus = ţinerea sâmbetei ca sărbătoare; vezi scrierile lui Augustin şi Hieronim." (Deci traducerea de mai sus e foarte corectă n.n)[707]

„sabbatismos = repaus de sabat, sărbătoare a sabatului."

„Iar în *sâmbăta* următoare, mai toată cetatea s-a adunat ca să audă *cuvântul lui Dumnezeu*. Fapte 13,44."

De reţinut:

."Credincioşii socoteau că săptămâna de şapte zile a fost stabilită de însuşi Dumnezeu, care şase zile a lucrat iar a şaptea zi s-a odihnit. De aceea Biblia interzicea cu strictețe să se lucreze în ziua a şaptea - *sâmbătă* - care era sfântă fiind *închinată Domnului.* Această zi era considerată *sărbătoare* de către *creştini* şi *evrei."*

„Iar pe *străinii* (de alt neam n.n.) alipiţi de Domnul ca să slujească şi să iubească numele Domnului şi să fie slujitorii Săi, pe toţi câţi vor *păzi ziua Sâmbetei,,* Iară s-o păngărească şi vor stărui în legământul meu; pe aceştia îi voi duce în muntele cel sfânt al meu şi îi voi bucura în *casa mea de rugăciune*... iar templul Meu,

676 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, lom.ll, Bucureşti 1911, pag. 207.

677 2061bidem, pag. 202.

678 „Dicţionar de neologisme" de Florin Marcu şi Constant Maneca, ediţia a 111-a, Bucureşti 1978, pag. 545.

casă de rugăciune se va chema pentru *toate popoarele*" Is.56..6-7.[708]

ORIGINEA DENUMIRII DE SÂMBĂTĂ
Sâmbătă de la Sabat, Sabaton:

„Ca şi *evreii* cei vechi, tot aşa şi *grecii* de demult şi cei *de azi* numesc zilele săptămânii după numărul ce ocupă ele în cuprinsul celor 7 zile spre exemplu: 1, 2, 3, 4, 5. Aşa ei zic: *deutera* (ziua a doua = Luni), *triti* (a treia = Marţi), *tetarti* (a patra - Miercuri)... *paraschevе* (adică *'pregătire'* = Vineri)... *Sabaton = Sâmbătă"* (Noul Testament este scris în greacă n.n.).[709]

„Grecii nu au cunoscut săptămâna în perioada mai veche a istoriei lor, ci au împrumutat-o ulterior de la *evrei.* Unele zile ale săptămânii erau indicate prin nume.re: 2 pentru luni, 3 pentru marţi, ctc. Altele aveau denumiri: ziua a şasea era *'ziua pregătirii'* (Paraschevi), iar *a şaptea'Sabat'. "*[710]

„...Sâmbăta - Subbota - care provine de la cuvântul din limba veche evreiască *'Sabat'* = sfârşitul lucrului, odihnă" (Vechiul Testament este scris în ebraică şi tradus în greacă n.n.).

„În porunca a patra a Decalogului dat de Dumnezeu prin Moise pe muntele Sinai, s-a stabilit ca sărbătoare săptămânală *Sâmbăta - Sabatul"*[711]

„Adu-ţi aminte de ziua *Sâmbetei* ca să o sfinţeşti pe ea. Şase zile lucrează şi fă toate lucrurile tale. Iar *ziua a şaptea* este *Sâmbătă, ziua Donuiului* Dumnezeului tău" Exod 20,8-10 p.p.[712]

„...Sâmbăta, care înseamnă *ziua de odihnă."* (E minunat că şi în limba strămoşilor mei când zic sâmbătă zic de fapt ziua de odihnă n.n.).[713]

679 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.III, Ed.Şliinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1988, pag. 68.

680 „Istoria Dogmelor" de Prof.Dr.C.Chiricescu, Litografia Andreescu 1904, pag. 181.

681 „Istoria bisericească universală" de Euscvie Popovici, cartea întâia, vol.II, Mănăstirea Cernica 1926, pag. 223.

„*sabbaton* = ...termenul are înţeles în primul rând de *'sabat'* sau *'sâmbătă'...*" (acest termen grec se găseşte în Septuaginta Vechiului Testament şi în Noul Testament n.n.).[714]

„*sabato* (sabbato) = *sâmbătă*" (italienii, popoare înrudite cu noi au numirea biblică a zilei a şaptea a săptămânii n.n.).

„*sabado* = 1. *Sâmbătă*, 2. relig. *Sabat*" (portughezii au tot denumirea biblică pentru ziua sâmbetei din limba română n.n.).[715]

„*SABAT* = *Sâmbătă*" (deci orice evreu, grec, italian, portughez,, spaniol, etc. numeşte Sâmbăta noastră Sabat n.n.).[716]

Sâmbăta este Sabatul zilei a şaptea a săptămânii (în Vechiul şi Noul Testament)

„Dc pildă, *ziua a şaptea*, de care vorbesc toţi oamenii, dar cei mai mulţi nu-i cunosc sensul; evreii o numesc 'sabbaton' şi se traduce în greceşte prin *'şapte'.*"

„...Sabaton, adică *sâmbătă.*"[717]

„*SABAT* (sabbaton): Termen ebraic transcris în greacă şi care înseamnă 'zi de odihnă' sau *ziua a şaptea,* redat în româneşte prin *'sâmbătă'...*" (Chiar şi astăzi la greci 'sabaton' şi la evrei 'sabat' corespunde cu sâmbăta la români n.n.).[718]

„...în vremea când s-au scris Evangheliile şi celelalte scrieri ale Noului Testament, zilele săptămânii nu aveau numiri de planete, sateliţi şi zei, ca astăzi, numiri luate după romani (păgâni n.n.) ci atât evreii, cât şi grecii le numărau şi ziceau: prima zi a săptămânii, a doua, a treia... până la *a şaptea* care... era *sâmbăta sau sabatul.*" (în latina poporului de rând: sambata n.n.).

682 „Dicţionar de neologisme" de Florin Marcu şi'Constant Maneca, ediţia a III-a, Bucureşti 1978, pag. 1018 şi 619.

683 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştcfan Slevoacă, Buzău 1985, pag. 83.

684 „Dicţionar latin-român" de G.Guţu, Bucureşti 1983, pag. 571; „Dicţionar de neologisme" de Florin Mareu şi Constant Maneca, ed. a lll-a, pag. 449r

„...Vineri, ce corespunde cu numele 'parschcvi' sau zi de pregătire, adică dc *pregătire pentru sâmbătă,* căci aşa numea Biblia grecească (originalul Noului Testament n.n.) Vinerea sau ziua a 6-a a săptămânii.. . (dacă Vineri e a şasea, sigur *a şaptea este Sâmbăta* n.n.).” „Sâmbătă este odihna Domnului... ziua a şaptea este Sâmbătă.”
(Chilii al Alexandriei)[719]

„După ce a trecut *Sâmbăta,* când se lumina de *ziua întâia a săptămânii* (Duminica), a venit Maria Magdalena şi-«ealaltă Mărie ca să vadă mormântul” Mat.28,1. (dacă Duminica e ziua întâia a săptămânii nu e greu de aflat chiiir din Noul Testament care e ziua a şaptea a săptămânii cerută de porunca din Decalog n.n.).

„...Origen (mort 254 d.H.) zice acestea: 'Avem pe *a patra* - Miercurea - şi pe *a şasea* zi - Vinerea - „ (Dacă Miercurea e a 4-a sigur Sâmbăta e a şaptea n.n.).[720]

„Iar germanii ca şi toate popoarele teutonice numesc... Mittwoch *(mijlocul săptămânii* - Miercuri).“ (Dacă Miercuri e mijlocul săptămânii atunci Sâmbăta este ziua a şaptea n.n.).

„în limba rusă ca şi în celelalte limbi slave (ucraineană, bielorusă, bulgară, cehă, sârbo-croată, polonezâ) denumirile zilelor săptămânii provin de la numerele ordinale ale acestora... cu excepţia zilei de *miercuri* - Sreda - care înseamnă *mijlocul săptămânii.'..”'* (dacă Miercuri e la mijloc, sigur a şaptea zi e Sâmbăta ca şi în Sfânta Scriptură n.n.).[721]

„...Sâmbăta, ziua *a 7-a a săptămânii...”* (Biblia nu cunoaşte o altfel de săptămână n.n.).

Ecoul zilei a şaptea din Eden la popoarele devenite păgân

*e„*La unele popoare ale *vechimii,* cu toată *întunecarea* într-însele a *conştiinţei religioase,* s-au păstrat *unele tradiţii despre*

685 214,.Almanahul creştin ortodox pe anul. 1959”, Ed.Episcopiei Ortodoxe Române, pag. 157.

686 „Despre merit şi păcat” de Aureliu Augustin.

687 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 17, tom.II.

facerea lumii şi aceasta cu deosebire la acele persoane care au trăit în însăşi leagănul omenirii, sau nu departe de el. Aşa într-o înfăţişare mai curată tradiţia aceasta o întâlnim la vechii locuitori iii Mesopotamiei (accadienii sau asiro- babilonienii şi chiar sumerienii ca cei mai vechi n.n.)." „La asiro-babilonieni *a şaptea* zi era zi de odihnă." *„Ziua a şaptea* a făcut-o El *zi sfântă,* şi a poruncit să înceteze orice muncă. Atunci s-a ridicat la orizont soarele întru slavă."
(document accadian)[722]
„Sumerienii...au împărţit luna în *săptămâni de câte* 7 zile începând cu luua nouă din fiecare lună" (musulmanii şi creştinii ce au acceptat ziua soarelui deşi au 7 zile în săptămână, ei nu au săptămâna biblică cu Sâmbăta ca ziua a şaptea n.n.).[723]

1SUS - DOMNUL SÂMBETEI (Sabatului) Isus - creatorul omului şi al Sâmbetei

„Dohinul a îndurat patimile pentru sufletul nostru, El, Care este Domnul *întregii lumi,* căruia Dumnezeu I-a zis la întemeierea lumii: *'Si facem om* după chipul,şi asemănarea *noastră'* (deci cel ce S-a odihnit şi a binecuvântat ziua a şaptea este chiar Isus, Domnul Sâmbetei n.n.).[724]
„Căci Fiul S-a coborât sub lege, deşi era ca Dumnezeu Dătătorul vieţii (deci şi al Sâmbetei n.n.)."
(Chirii al Alexandriei)[725]
„El, Hristos a fost numit *Domn al Sâmbetei* pentru că El a susţinut Sâmbăta ca pe ceva *al Său*. Hristos *n-a desfiinţat* Sâmbăta pe care El o ţinea."

688 „Origen. Scrieri alese", trad. de Pr.Prof.T.Bodogae, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 499.

689 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, lom.II,- cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag.-15.

690 „Ziua Domnului" de Gala Galaction, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1958, pag. 6.

(Tertulian)[726]
„Că Domn este şi al *sâmbetei* Fiul Omului. Mat. 12,8." [3]
Hristos redă Sâmbetei sensul ei primar înlăturând îngrădirile iudeilor „Legaliştii iudei nu se mărgineau la simpla împlinire a legii lui Moise (aşa cum a dat-o Dumnezeu n.n.) ci cu trecerea timpului alăturară la ea o *mulţime* de *adause arbitrare* (porunci năucitoare omeneşti n.n.) cărora cu vremea le dădeau chiar mai multă importanţă decât însăşi *legii lui Dumnezeu."*
„Isus... a luptat printre altele cu formalismul *riguros al fariseilor* care au creat pentru apărarea Legii *o mulţime de interdicţii* şi *restricţii absurde.* în timpul *sabatului* nimeni nu putea să călătorească, să poarte un şal, să ridice de jos un prosop care a căzut, să rupă un spic de grâu ca să-şi astâmpere foamea... Isus a protestat împotriva tuturor acestor prescripţii *năucitoare,* încercând să-i redea *sabatului sensul lui primar* (ca zi sfinţită şi binecuvântată în care omul se întâlneşte cu Dumnezeul său într-un mod deosebit n.n.). Sabatul este pentru oameni (un dar special pentru ei n.n.) şi nu Oamenii pentru^sabat - a spus în timpul unei dispute. Pentru farisei dar şi pentru familia lui aceasta a fost o declaraţie şocantă, eretică, ba chiar rebelă."

„Ucenicii deja odată stârniră o extremă nedumerire în aceste

691 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. I*rof. Dr. Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 46.

692 „Catehismul creştinului drept credincios", tipărit cu osârdia şi binecuvântarea ÎPS miUopolit Iustin al Moldovei şi Sucevei, Iaşi 1957, r-ng. 92-93.

693 „Morala creştină" de Arhid.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 57.

teme legaliste, că rupeau şi frecau în palme spice de orz în ziua sâmbetei, cărui lucru *cărturarii iudei* îi dădeau aceeaşi, importanţă ca şi cum ei ar fi *secerat* şi *treierat* în zi ti a sfântă (acuzându-L pe Isus că a dezlegat Sabatul n.n.).”

[727] „Iudeii s-au. remarcat în toată vremea prin o observare cât mai *strictă* şi mai *minuţioasă* a legii mozaice mai ales cu privire la serbarea zilelor de *Sâmbătă* şi de sărbătoare, *îngrădindu-le* cu o mulţime de porunci de amănunt care aveau menirea să împiedice

694 „Catehismul creştinului drept credincios”. Iaşi 1957, pag. 103.

695 „Morala creştină” de Arhid. Prof.Dr.Ioan ZăgreiUi, Bucureşti 1985, pag. 57.

696 „Sfântul Chirii al Alexandriei - Scrieri, partea întâia. închinarea şi slujirea în duh şi adevăr”, **Uadncere** de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1991, pag.

violarea sfinţeniei acestor zile. De accea ei la rândul lor nici nu puteau să-I ierte'Domnului Iisus Hristos, că Dânsul *a cutezat* să sc transpună peste aceste *porunci ale lor* (pc care El le-a dezlegat n.n.) şi să vindece într-o zi de *Sâmbătă* pe un olog de 38 de ani de lângă lacul Be- thesda dându-i ordinul expres ca să-şi ia patul (rogojina n.n.) şi să plece la casa sa.”[728]

„Pat. Cuvântul *pat* în Biblie înseamnă *o saltea subţire,-ori o blană,* o *pătură* sau o *cergă* mai groasă care se strângea ziua neavând loc fix şi care era întinsă noaptea jos. De»un astfel de *pat* era vorba când Mântuitorul a poruncit paraliticului să-şi ia *patul* său acasă (Mat.IX,6; Marcu II,9).[729]

„Pentru a le da auzitorilor săi dovada că n-a venit ca *să strice legea* ci ca să o *împlinească* în tot cuprinsul ei, Domnul ţine să le mai spună că nici nu este mulţumit cu *felul* cum cărturarii şi fariseii împlinesc legea.”[730]

„Să nu se creadă că Domnul a dezlegat în privinţa stricării Legii şi a profeţilor, ci în privinţa împlinirii şi adăugirii (creşterii) celor mai desăvârşiţi (Isus nu a dezlegat ca să scadă din legea morală, ci ca să adauge n.n.).

Matei: 'Să nu socotiţi că am venit *să stric* legea sau proorocii, n-am venit să stric, ci să împlinesc'.

Către Romani: 'Desfiinţăm noi legea prin credinţă? *Să nu fie!* Dimpotrivă, întărim legea.'

Aşa cum legea interzice faptele cele rele, la fel Evanghelia (opreşte) înseşi *patimile* ascunse ale sufletului.”
-(Sf.Vasile cel Mare)[731]

„Şi pentru a le arăta cât de insuficientă este împlinirea legii cum o practică cărturarii şi fariseii şi ce pretinde Dânsul de la ai

326-327.

697 „Morala creşlină”, manual pentru seminitriile teologice, de Arhid.Prof.Dr.loiin Zăgre.in, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 38.

698 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos” dc Dr.Vasile Gheorghiu, profesor titular la Facultatea de teologie din Cernăuţi, Ed.Cernăuţi 1925, pag. 116.

Săi în această direcţie, Domnul *discută* în faţa tuturora mai multe porunci din lege:

• a) Porunca a 8-a din Dccidog:

'Să nu ucizi!' (Mat.5,21-26).

b) Porunca a 7-a:

'Să nu desfrânezi!' (Mat.5,27-30)..."[732]

„întrebare:

Dar în Evanghelie se menegşte numai de poruncile 5, 6, 7, 8 şi 9. Pe 1, 3, 4 şi 10 *le-a întărit* oare Domnul?

Răspuns:

Pe cea dintâi *a întărit-o* (nu a desfiinţat-o, nici nu a înlocuit-o cu altceva n.n.) în răspunsul dat legiuitorului la întrebarea care poruncă este mai mare din lege; pe a treia când a învăţat împotriva jurământului; *pe a patra* când i-a *explicai înfelesul* făcând vindecări (susţinând viaţa n. n.) *Sâmbăta;* pe a zecea când s-a ridicat împotriva gândurilor către femeia străină şi în pilda despre plata egidă a lucrătorilor viei."[733]

„Fiind *'Domn şi al Sâmbetei'* Domnul S-a transpus *numai peste uzanţele fără rost* ale iudeilor de pe vremea Sa când serbau zilele de *Sâmbătă* (nu peste poruwca aTV-a din Decalog dată de Dumnezeu, deci şi de El n.n.), arătând prin faptele Sale bune şi de îndurare, precum şi prin vindecările Sale minunate, că în zilele de *Sâmbătă* nu poate fi oprit nimănui de *a face bine* (susţinând viaţa cuiva n.n.) Marcu Î, 4. în realitate nimeni nu putea ca *să-L vădească* pe Domnul de vreun păcat; Ioan 8,46 (învinuirea că ar fi dezlegat ziua Sâmbetei a rămas doar învinuire n.n.)."[734]

699 „Catehismul creştinului ortodox" de Irincu, mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Ed.IBM al BOR, Bucureşti, P.ilatul Sf. Sinod, Iaşi 1990, pag. 75.

700 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.II, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 314.

701 „Istoria bisericii creştine de la începutul ei şi până **în** zilele **noasUe"** de Dimitrie C.Boroianu, Iaşi 1900, pag. 209.

llristos însuşi ne arată cum să serbăm Sâmbăta „Râvnind la paza legii şi lăudându-se cu dreptatea, aceşti învăţători iii poporului în rcalilate *pervertiră* întreg sensul intern al legii. în mărunţişurile ritualelor, *născocite de ei,* ei (cărturarii şi fariseii n.n) observau severitatea *neobişnuită,* ca de exemplu în observarea hotărârilor pentru *sâmbătă* şi curăţenie."

„Urmărind *viaţă* Mântuitorului aşa cum ni se înfăţişează ea în Sf.Evanghelii, constatăm că în cursul activităţii Sale păminteşti, Domnul... *a îndeplinit* legea ca nimeni altul si a desăvârşit-o (spiritualizând, adâncind litera rece a slovei n.n.)."

„De *odihna* impusă de porunca *a patra a Decalogului* trebuie să se bucure nu numai oamenii, ci şi toate dobitoacele cu care se ajută omuj în munca sa. Iar obligaţia de a nu face nimic în ziua de odihnă nu trebuie înţeleasă cum o înţelegeau fariseii, abţinându-se de la orice lucru, ci aşa cum a *învălat Mântuitorul* nostru Isus Hristos că nu este oprit a face o faptă bună în ziua de odihnă (creştinii după modelul lui Isus sărbătoresc Sâmbăta alLfcl decât iudeii n.n.)."[735]

„PALAD1E: Aşadar, Sâmbăta ne vom opri, după voinţa Celui ce a dat legea, de la orice lucru.

CH1RIL: Nu simplu de la oricare, Paladic. Căci oprirea de la a cugeta şi a face cele care plac lui Dumnezeu şi aduc un folos mare, nu învredniceşte de laudă. De aceea nu în zadar a adăugat, socotesc, Sfânta Scriptură, că ziua Sâmbetei trebuie să fie *sfinţită* de noi. 'Adu- ţi aminte, zice, de ziua Sâmbetei ca să o sfinţeşti pe ea'."

(Chirii al Alexiindriei)

702 „Istoria bisericească" de Arhiereul Calist I.Botoşăneanu şi Protoprezbiterul Simion Popcscu, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1903, pag. 50.

703 „Anul şi ziua morţii Domnului nosLu lisus Hrislos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 72.

704 Ibidem, pag. 73.

[736] „Chiar legile sâmbetei, cu nesfârşitele lor aşezări (fariseice şi cărturăreşti aberante n.n.) au găsit în El (Isus) o tâlcuirc înviorătoare şi scurtă: 'E îngăduit a lace bine sâmbăta' (uşurarea suferinţelor celor bolnavi, izolaţi etc. n.n.)... O astfel de învăţătură a fost ascultată printre rabini şi ei au fost umpluţi de o extremă agitaţie.”[737]

„Repausul zilei sabatului nu e însă numai o reţinere de la lucrările fizice, ci şi un prilej *de. examinare a* vieţii, de *aduce.re-aminte de crearea lumii,* iar pentru poporul evreu îndeosebi de aducere-aminte de scoaterea lui din robia egipteană şi de toate binefacerile primite de la Dumnezeu (Deul.5,15). Porunca aceasta... *înalţă pe* om (cel care o respectă n.n.) din punct de vedere *moral* şi îi dă prilejul de a cultiva cele mai *alese virtuţi* religioase şi *morale.* (De aceea Domnul Sâmbetei a inclus-o în Legea morală numită Decidog n.n.).”[738]

„Fericii este *omul* (nu doar iudeul n.n.) care săvârşeşte acestea şi care ţine la ele: *păzeşte ziua Sâmbetei* să nu fie pângărită şi îşi fereşte mâna lui ca să nu făpluiască nici o faptă rea; şi să nu zică *cel de alt neam,* care s-a alăturat de Domnul: 'Osebi-mă-va Domnii) de poporul Său!'Is. 56,2.3 p.p.”[739]

Pregătirea pentru serbarea Sâmbetei începe cu o zi înainte

„Ziua de Vineri, numită de Marcu (15,42) 'ziua înainte de *Sâmbătă (pro-sabbaton)'* este c;iracterizată de toţi evanghclişlii totdeodată ca *'zi de pregătire (parascheve)'-* (grecii păstrează acelaşi limbaj bi-blic până azi numind ziua de Vineri, ca 'zi de pregătire'; vezi şi ex-presia sfânta Paraschiva sau sfânta Vineri n.n.).”

705 ,-„Noul Aşezământ”, tradus din ' limba originală greacă de Dr.N.Nitzulescu; Arhipăstor şi mitropolit primat fiind de a doua oară, D.D.Iosif Gheorghian, Bucureşti 1897, pag. 362 (Evr.4,9).

706 „The New Greek - English Interlineal” New Testament”, Illinois 1990, pag. 765 (Evrei 4,9).

707 „Dicţionar' latin-român” de G.Guţu, Ed.Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 1080.

„Iudeii elenişti (ca şi apostolii şi grecii până azi n.n.) numeau vi- *nerea (paraschеve)* adică *pregătire,* deoarece această zi ei o consacrau *pregătirii pentru sâmbătă.”*

„Prepararea bucalelor era iertată în zilele de sărbătoare, dară *oprilă în zile de Sâmbătă”* (vezi Exod 16,23 în originii! sau traducerea de la 1688 n.n.) [740]

„Dară şcoala lui Hillel era de socotinţa, că în afară de prepararea bucatelor în zile de sărbătoare se mai puteau plini şi alte lucrări, care *erau oprite în zile de Sâmbătă.“*[741]

„Evreii calculau ziua de la *un apus* de soare până la *alt apus* de soare, şi asemenea calcul *e admis în Biblie,* cum'se vede aceasta din determinarea *duratei sâmbetei*... Asemenea calcul se păstrează până astăzi în tipicul bisericesc şi în cărţile de cult ale Bisericii ortodoxe.“ [3]

„Ziua se apropia de sfârşit şi *ele la as/inlilul soarelui* se începea *sâmbăta“* (nu de la miezul nopţii cum procedează păgânii n.n.).[742]

„Ziua bisriceasă începe la creştinii ortodocşi *ca* $i *în Vechiul Testament* cu *apusul soarelui* şi de aceea se face vecernia (serviciul divin de scara n.n.) fiecărei zile în se;ira ce o precedează (exemplu: vineri seara n.n.); jar după împărţirea romană (păgână n.n.), ziua civilă începe cu miezul nopţii” (din acest punct de vedere se piire că păgânismul e mai mult uzitat n.n.).[743]

„...începutul sâmbetei - vineri seara la apusul soarelui şi se termina sâmbătă seara la ivirea stelelor -

1. Interzise:

a) scoaterea slugilor şi animalelor la muncă în această zi (Exod 23,12)

708 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament”, tradusă după textele originale de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 11338, pag. 712.

709 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici creştine ortodoxe de Răsărit” de Badea Cireşeanu, lom.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.Bucureşti 1912, pag. 117.

b) aprinderea focului (cărat lemne, spart lemne, etc. n.n.) şi gătitul hranei (Exod 16,23; 35,3)
c) aratul şi recoltatul (Exod 34,21)
d) comerţul (Neemia 10,31; 13,15).
a) lucrările pentru oficierea slujbelor religioase (Lev.6,9-13; Numeri 28,3-10).
b) ospeţele jertfelor (Luca 14,1)
c) cazurile *la nevoie* şi lucrări *caritabile* (în scopul salvării vieţii n.n.) Matei 12,8.12; Marcu 2,27.
d) vindecarea bolnavilor (Matei 12,10.12; Marcu 3,1-4; Ioan 5,8- 10; 9,14) (Isus ştie mai bine ca oricine cum trebuie serbată Sâmbăta n.n.).
e) hrănirea şi adăparea animalelor (Luca 13,14-16)
f) sau salvarea acestora (Luca 14,5)
g) aslâmpăwrea necesară foamei (Matei 12,1-5; Marcu 2,23; Luca 6,1-5). (Observaţi exemplul lui Hristos n.n.).”

„Vindecările acestea (amintite mai sus n.n.) ca săvârşite *într-o sâmbătă,* iarăşi stârniră cârtire *pi intre fârisei,* dar totodată au servit şi ca prilej nou pentru Mântuitor *să lămurească adevărata >uenire a sâmbetei,* duhul căreia nu conUazice nicidecum facerea de bine *altora* (în ceea ce priveşte susţinerea vieţii n.n.).”[744]

■ De reţinui:

„Dacă vei stăpâni piciorul tău *în ziua Sâmbetei* şi nu-ţi

710 „Sisteme calendaristice” de George Stănilă, Ed.Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti 1980, pag. 73.

711 „Morala creştină” pentru cursul secundar şi normal, ediţia a Il-a 1923, pag. 79.

712 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament”, tradusă de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 80.

vei mai vedea de treburile Ude *în ziua mea cea sfântă,* ci vei socoti *ziua sâmbetei* ca desfătare şi vrednică de cinste, ca *sfinţită de Domnul* şi vei cinsli-o, lără să mai umbli (pe căile t;de n.n.), Iară să te mai îndeletniceşti cu nevoile tale şi fără să mai vorbeşti deşertăciuni, atunci vei alia marca la *bucurie întru Domnul"*

713 „Catehism creştin ortodox", Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 164.

714 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 428.

715 „Dicţionar portughez-român" de Angela Mocanu şi Adelina Bronco, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 541.

Isaia 58,13.14 p.p. (Domnul Sâmbetei - Isus Hrislos - te va binecuvânta şi sfinţi şi pe line n.n.).

716 „Dicţionar de neologisme" de Florin Marcu şi Constant Moneca, ed.a IlI-a, Ed.Academiei RSR, Bucureşti 1978, pag. 953.

717 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Di. Badea Cireşeanu, vol.III,<cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 403.

718 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.ÎBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 420.

[745]„Tot în Legea Veche este amintit muntele Sinai. Pe e! a văzut Moise în driurfsprc Canaan, .mărirea lui Dumnezeu. Pe Sinai a primit 'Tablele legii' cu *cele zece porunci.* El este astfel muntele în care s-a descoperit *legea morală naturală,* temeiul de căpetenie *al vieţii creştine."*

„Să ne bucurăm... că stelele au un *stăpân* şi sufletele noastre o *inviolabilă lege moralâ."*
(Gala Galaction)[746]

SABATE CEREMONIALE ÎMPLINITE PRIN VENIREA LUI MESIA*

1. Cele 7 *sărbători şi sabate, altele decât Sâmbăta săptămânală*

„Dealtcum zilele sărbătoarei *Azimilor* şi tot aşa sărbătoarea Cincizeci mii şi a *Colibelor* erau *sărbători de rangul prim* şi fiecare Iudeu căuta să le serbeze în toată curăţenia, ferindu-se a face vreo faptă, prin care s-ar fi violat *sfinţenia lor"* (caracterul lor de sâmbete făcea să fie uneori numite cu termenul de Sabate n.n.).[747]

a) *Sărbătoarea Paştilor*

„Paştile, fiind cea mai solemnă dintre sărbătorile anuale se serba timp de şilpte zile... Paştele aveau o importanţă *profundă preînchipu- itoare"* (cele şapte zile erau numite sărbătoarea Azimilor n.n.).[748]

„între *ziua de Sâmbătă* (săptămânală n.n.) şi ziua de 15 Nisan nu există aşadară altă deosebire în serbarea lor, decât numai aceea că în ziua de 15 Nisan (prima zi a Azimilor n.n.) se permitea pregătirea bucatelor strict necesare pentru trai" (din cauza caracterului lor asemănător cu al Sâmbetei săptămânale, aceste sărbători erau numite

b) Sărbătoarea trâmbiţelor

719 „Sfântul Chirii al Alexandriei - Scrieri; închinarea şi slujirea în duh şi adevăr.", traducere dePr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 236.

720 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 404.

721 „Sisteme calendaristice" de George. ^Stăruia, Ed.Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti 1980, pag. 1 1 2 . '

84 „Istoria biblică. Vechiul Testament" dş> Prof.A.P. Lopuhin, trad. de
patriarhul Nicodim, Bucureşti 1944, vol.H, pag. 392.

„Sărbătoarea trâmbiţelor, care se săvârşea în ziua întâia a lunii Tişri, în care se începea anul civil, dar care era al şaptelea, aşa zicând, lună *sâmbătală* a anului sfânt: Deoarece această zi cădea sâmbăta, de aceea şi înseşi prăznuirea ci avea *caracterul sâmbetei.* Sosirea ei se vestea prin *trâmbiţe,* de unde şi-a şi primit numirea.”

c) Sărbătoarea Cincizecimii

„Cincizecimea (Rusaliile n.n.) sărbătoarea secerişului, era ca o *completare a Paştelui.* Ea ţinea numai o zi, după 50 de zile de la Paşti, la finele lui Mai. Intervalul dintre ele era timpul vesel al secerişului şi în ziua cincizecimii se aduceau jertfa primele pâini (daruri de mâncare n.n.) din roadele noi. Cu această sărbătoare se împreuna şi amintirea dării legii celei din Sinai.“[749]

d) Sărbătoarea colturilor

,,Sărbătoarea corturilor încheia ciclul săfbătorilor anuale şi se distingea prin mari veselii. Ea era în acelaşi timp şi mulţumire pentru secerişul adunat şi amintire a acelui timp, când israeliţii trăiau în 'corturi' în timpul petrecerei lor în pustie. Ea se săvârşea toamna, când erau deja adunate toate roadele pământului şi ţinea 7 zile şi se termina în ziua a opta 'prin adunarea sfântă'.” (asemănătoare Sâmbetei săptămânale, de âceekse mai numea cu termenul de Sabat n.n.)

' **nu se confundau Îîî tötüJ cu Sabatul zilei a şaptea, Sâm-** Sul bâta n.n.).[35]

,,Da, în a cincisprezecea zi a lunii acesteia a şaptea, după ce veţi fi cules venitul pământului să serbaţi sărbătoarea lui Iehova şapte zile; în întâia zi să fie *sabat* şi a opta zi să fie *sabat.* Lev. 23,39” (aici cuvântul sabat are şi sens de sărbătoare, odihnă, alta

722 „Istoria biblică. Vechiul Testament” de Prof.A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 108.

723 „La început a fost Sumerul” de Vojtech Zamarovsky, Ed.Âlbatros, Bucureşti 1981, pag. 159.

724 „Scrierile părinţilor apostolici”, traducere de D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 118.

decât cea a zilei a şaplea a săptămânii, adică alta decât sâmbăta săptămânală n.n.).[750]

e) *Sărbătoarea lunii noi*

„Sărbătoarea lunii noi, care se săvârşea după ivirea fiecărei luni noi, despre care se vestea poporului cu două trâmbiţe de argint. Sărbătoarea consta în sporirea puternică a jertfelor.[751]

1) Anul sabatic, sâmbătal

„...Iudeilor încă din timpul lui Moisi li se poruncise ca să serbeze tot id *7-lea an,* care se numea *an sabatic,* pentru că corespundea 5a- *bbatului (Sâmbetei)* dintr-o săptămână de zile... „[752]

„Anul *sâmbătal*... Particularităţile anului al şaptelea erau acelea, că în curgerea lui şi însuşi pământul, care aparţinând în totul lui Dumnezeu, trebuia să păzească *sâmbăta lui,* adică să se odihnească de lucru. Toate fructele ce rodeau de la sine'se dădeau în dar săracilor şi animalelor. Anul *sâmbătal* se numea de asemenea *'anul iertării'* pentru că împrumutătorii trebuiau să *ierte* datoriile celor împrumutaţi de dânşii (Deut. 15,1-2). Tot în acest an se folosea de *dobândirea libertăţii* fiecare israeïitean căzut în robie. împlinirea a şapte ani sâmbătali era anul jubileu care se ţinea la fiecare 50 de ani" (rolul preînchipu- itor împlinit prin Hristos e redat în Luca 4,17-19 n.n.).[753]

g) Ziua *ispăşirii* sau *Sâmbăta Sâmbetelor„*Cu totul separat de aceste *sărbători* stătea *ziua curăţirii,* singura zi de pocăinţă şi de post după legea lui Moise. Ea se ţinea cu cinci zile înainte de sărbătoarea corturilor şi avea caracterul unei *sâmbete solemne* (deşi nu era Sâmbătă săptămânală, ziua a şaptea a săptămânii n.n.) când toţi trebuia să înceteze lucrul şi să-şi 'smerească sufletele' sub

725 „Sfântul Chirii al Alexandriei - Scrieri; închinarea şi slujirea în duh şi adevăr", traducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 326.

726 „Contra lui Marcion" de Tertulian, cartea a IV-a, cap.XII.

727 Bucureşti 1979, pag. 249.

92 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de
patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 328-329.

pedeapsa nimicirii din sânul poporului. Ritualele statornicite pentru această zi semnificau căinţa poporului pentru păcate săvârşite în cursul anului în curs şi dezlegarea făcută de arhiereu în sfânta sfintelor, în care intra el anume în această zi.”[754]

„Toate jertfele din *ziua aceasta* (a ispăşirii n.n.) se aduceau de însuşi arhiereul şi se terminau prin slobozirea în pustie 'a ţapului ispăşitor', ca oarecum ducând cu sine toată povara păcatelor poporului. *Sensul preînchi puitor* (Umbră a bunurilor viitoare n.n.) al acestui ritual simbolic se cuprindea în aceea că *ispăşirea finală* a neamului omenesc se *va săvârşi* 'nu prin sângele de ţapi şi de viţei', ci 'prin *mijlocitorul Noului Testament' - Iiristos.”*

,,Sabat de repaus să fie vouă aceea şi să vă amărâţi sufletele voastre în *a noua zi a lunii,* seara, din seară până în seară să serbaţi *sabatul* vostru. Lev.23,32” (evident nu e vorba de sabatul zilei a şaptea a săptămânii n.n.).[755]

„...este *ziua ispăşirii...* să fie pentru voi *Sâmbăta Sântietelor* (Sabat Sabaton - în original n.n.) şi să înfrânaţi cu post sufletele voastre, in ziua *a noua a* lunii (deci nu e vorba de Sâmbăta săptămânală, Sabatul zilei a şaptea a săptămânii n.n.), de seara până a doua zi seara să ţineţi cu străşnicie această mare *Sâmbătă.* Lev.23,27.32” (sensul de odihnă al termenului de Sabat este înlocuit cu cel de Sâmbătă, deşi în limba română Sâmbătă înseamnă numai ziua a şaptea a săptămânii biblice din Vechiul şi Noul Testament n.n.).[756]

„Căci în această zi se va face *ispăşire* pentru voi, ca să vă *spălaţi* de toate *păcatele voastre* şi ca să fiţi *curaţi înaintea*

728 „Anul şi ziua morţii Domnului nosUu Iisus Hristos” de Dr.Vasile Gheorghiu, profesor titular la Facultatea de teologie din Cernăuţi, 1925', pag. 96.

729 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi” de Valeiian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 2-3.

730 „Sfânta Evanghelie după Matei“ cu coinentar de Dr.Vasile Gheorghiu,

Domnului. Şi să vă fie voyă *zi de odihnă* desăvârşită... (în original: Sabat Sabaton n.n.) Lev. 16,30.31 p.p."[757]

„Acestea sunt *sărbătorile* lui Iehova, pe care le veţi prochiama zile *sfinte,* spre a aduce Iui Iehova sacrificiu cu foc, olocaust, *daruri de pâine* (dâruri de mâncare n.n.) sacrificiu libaţiuni (jertfe sau daruri de băutură ii.n.) ce trebuie *pentru fiecare zi, la ziua* sa; afară de Sabatele lui Iehova... (aici se face o distincţie clară între sabatele ca sărbători preînchipuitoare şi sabatele săptămânale ce nu trebuie confundate cu cele umbră a bunurilor viitoare n.n.)."[758]

2. Aceste sărbători şi sabate preînchipuitoare s-au împlinit în thistos:

„Cu timpurile sfinte (sărbători n.n.) erau strâns legate sfintele slujbe. Ele constau aproape exclusiv din *aducerea de jertfe* (de mâncare sau băutură n.n.) luate din regnul animal sau din plante (vezi şi Numeri cap. 15 traducerea călugărului Cornilescu n.n.)."

„Nimeni deci să nu vă *judece* pentru mâncare şi băutură (jertfe şi daruri de mâncare şi băutură ce însoţeau sărbătorile şi care preînchi- puiau pe Hristos n.n.) sau cu privire la *vreo sărbătoare* sau *lună nouă,* sau la *sămbete care sunt umbră celor viitoare,* iar trupul (este) al lui Hristos. Coloseni 22,16.17. (sabatele preînchipuitoare: ziua ispăşirii, acea 'marc Sâmbătă' sau sabatple azimilor etc., necuprinse în .cele zece porunci aliate în chivot, ci în legea ccremonială şi-au găsit împlinirea în Hristos n.n.)."[759]

De reţinut:

•—,,*Legea ceremonială...* Prin ea, cu ajutorul mijloacelor externe s-a urmărit pregătirea internă a poporului evreu pentru *opera*

731 vol.I, Cernăuţi 1925, pag. 216.

732 „Sfântul Vasile cel Mare", Uaducere de Prof. Iorgu D.Ivan, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1989, pag. 216.

733 „Catehism creştin ortodox" de miUopolitul Antonie al Kievului, cu o . prefaţă de Î.P.S. lYutropolit Pimen al Moldovei, tradus în româneşte de

92 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de
patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 328-329.

mântuirii" (Tot ce era umbră a lui Hristos s-a împlinit la venirea Lui n.n.).[W1]

„Pentru că odată ce s-a arătat închinarea şi s|tijirea în *duh şi adevăr,* sunt de prisos *umbrele* şi cu totul fără rost şi fără folos *chipurile* (adică legea ceremoiială a Vechiului Testament n.n.) ^ (Chirii al Alexandriei)

SÂMBĂTA - UN DAR SPECIAL PENTRU OM

„Sâmbăta ca zi de odihnă este una din cele mai *primordiale in- stituţiuni* care-şi trage începutul de la facerea lumii: 'şi a binecuvântat Dumnezeu ziua *a şaptea şi a sfinţit-o'* (Fac.II,3). Legiuirea din Sinai (pe timpul evreilor n.n.) numai a încadrat-o, cum arată însăşi porunca: *'Adu-ţi aminte* **de** ziua *sâmbetei* ca să o sfinţeşti." Aceasta este odihna obişnuită de munca zilnică grea, prin care *omul* e nevoit să-şi câştige pâinea cea de toate zilele, ziua *veseliei,* însufleţirii în comuniune cu Dumnezeu, Care şi însuşi *'s-a odihnit în ziua a şaptea'."* (Deşi conform Is.40,28, Dumnezeu nu oboseşte, El S-a odihnit sâmbăta ca e- xcmplu penlru om n.n.).[760]

„Şi (Isus) le zicea lor: *Sâmbăta* a fost făcută *pentru* om, iar nu omul pentru sâmbătă. Mc.2,27. (Sâmbăta este un dar special penlru om şi numai cine se crede maimuţă sau allceva poate respinge acest dar făcut omului n.n.)."[761]

„Despre *Sâmbătă* vorbeşte la începutul *facerii lumii*: ^Şi a făcut Dumnezeu în şase zile lucrurile mâinilor,Lui şi le-a sfârşit în ziua *g. şaptea* şi s-a odihnii în ea şi *a s/i/i|ii-o."*[103]

„Încă şi dcsprc"5üm/jci/ci este scris în *cele zece porunci* pe care Dumnezeu le-a grăit lui Moise în Muntele Sinai, faţă către faţă

734 Econ.I.P. Ţincoca, profesor laşi, Tipografia sfintei mănăstiri Neamţu, . 1925, pag. 134.

735 „Catehismul creştinului drept credincios" sub îndrumarea şi

736 binecuvântarea Î.P.S. Iustin, mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Iaşi 1957, pag. 97.

88 Ibidem, pag. 330.

„Mai întâi vedem că porunca *a patra* din Decalog nu era *o noutate* pentru poporul Israel, ci era o dispoziţie mai veche: 'Adu-ţi aminte...'

Oare în ce vreme şi în ce loc s-a dat prima dată? S-a dat încă de *la crearea primei perechi de oameni* (ca un dar special pentru ci n.n.) pe pământ. în primele pagini ale Bibliei citim că:.. *'a binecuvântat* Dumnezeu ziua *a şaptea* şi a *sfinţit-o'* (Facerea 2,2-3). Cuvintele acestea trebuie înţelese în sensul că *omului (nu doar iudeului* n.n.) i s-a dat *dintru început* indicaţia unui repaus şi consacrarea unei zileln cinstea Creatorului" (şi nu una aleasă de noi, ci El este cel care ne-a llxat ziua de întâlnire specială cu El n.n.).[762]

„întrebare:

De ce a poruncit Dumnezeu să sfinţim ziua *a şaptea* şi nu o altă zi oarecare? (întâia sau a şasea etc. n.n.). Răspuns:

Pentru că Dumnezeu *a creat* lumea în şase zile, iar într-a *şaptea* s-a odihnit de lucrările creaţiunei. Această zi s-a numit *Sabbat."*

(Antonie al Kievului)[763]

„...Sâmbătă, de la evreescul *Sabbat."*[764]

„Sâmbăta - Sabatul - e a *şaptea* zi din săptămână, zi de odihnă... (Gcn.II,3; Exod XX,8).-[765] __

„în line, multe urme ne arată *paza Sâmbetei,* sau a zilei de odihnă, aş-a că hotărârea

737 „Istoria biblică. Noul Tcslamcnl" de Prof. A.P.Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 383.

738 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 38.

739 „BIBLÎA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament", Uadusă de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938 pag. 712.

92 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de
patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 328-329.

despre strângerea manei în pustie vinerea câte două măsuri şi înseşi forma legiuirii despre *sâmbătă* în porunca a patra (aduţi aminte de ziua sâmbetei) singure de sine^resupun că *sâmbăta ca aşezământ,* exista deja şi se păzea de popor."[1]

740 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hrislos" de Dr. Vasile Ghoergbiu, Cernăuţi' 1925, pag. 103.

741 Ibidem, pag. 103. - .

742 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, vol.V,

[1] „De atunci, de când bunul Dumnezeu *a descoperit omenirii,* că a creat lumea şi tot ce există în ca în şase zile.şi că în ziua *a şaptea* S-a odihnit de lucrul mâinilor Sale... *omenirea* n-a mai încetat a socoti zilele în săptămâni lot de câte 7 zile... Ziua *a şaptea* s-a numit (în ^ecluul şi Noul Testament n.n.)... *'Sâmbăta',* ceea ce înseamnă *zi de repaos." [12]*

„Noi n-am ii în stare să facem aceste cercetări pentru timpuri atât de îndepărtate (ale V.şi N.Testament n.n.), dacă n-am şti că există *o continuitate* în împărţirea zilelor în săptămâni tot de câte 7 zile nu numai din timpurile despre care vorbim, ci şi din timpuri mult mai vechi, ba chiar *de la începutul istoriei omenirii"* (de la Adam, din Eden n.n.).[766]

„Aşa cu mult *înainte* de legislaţia lui Moise, în istorie se întâlnesc indicaţiuni la *cinstirea Sâmbetei,* la anumite pedepse pentru ucidere, pentru adulter; la existenţa legii... (Fac.9,6; 28,8.24; Exod 16,23.27- 29)."[767]

„Ziditorul universului, în înţelepciunea Sa şi în *îndurarea* Sa faţă *de om* (nu doar faţă de iudeu n.n.), i-a venit *omului* în ajutor: a aşezat ziua odihnei săptămânale (ca un dar deosebit din partea Lui n.n.) în care tot lucrul Uebuie să înceteze, trupul şi duhul *omului,* să se înnoiască şi să primeasca noi energii pentru îndatoririle muncii. Dar ziua odihnei nu are numai acest scop, aş zice biologic. Ea are şi unul religios mai important ca încetarea activităţilor de muncă. „Dumnezeu a binecuvântat ziua odihnei şi a sfinţit-o'.'„[768]

„Prin porunca aceasta, Dumnezeu impune cinstirea zilei de odihnă, instituită îndată după terminarea creării lumii şi a *omului* (cf. Fac.2,2). Această zi este ziua *sâmbetei* sau ziua *a şaptea... '* (zi* de întâlnire spceială cu Creatorul nostru n.n.).[769]

743 Bucureşti 1946, pag. 607.

744 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, **Uaducere de**

745 Nieodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, vol.V, pag.478.

„Ziua *a şaptea* (nu întâia sau a şasea n.n.) este însă în acelaşi timp ziuă pe care Domnul însuşi a binecuvântat-o şi a sfinţit-o (Ieşirea 20,11) ziua pe care *oamenii* '(nu doar iudeii n.n.) trebuie *să o consacre* lui Dumnezeu.”[770]

De reţinut:

„Şapte zile de câte 24 de ceasuri (o seară şi o dimineaţă n.n.) .alcătuiau săptămâna (Fac.29,27-28). *Ziua a şaptea* era consacrată Domnului, în amintirea odihnei Făcătorului după terminarea facerii lumii, pcntr-u care i s-a dat numirea de *sâmbătă,* adică *odihnă* (Fac. 2,2; Eş.20,11). Deosebitele zile nu aveau numiri diferite ci se designau simplu.prin numere: ziua întâi, a doua, etc.... (Mc.16,2; Luca 24,1; În.20,1; Mat.28,1).”[771]

„Aşa s-a încheiat *istoria creaţiitnii* şi a formării lumii. „Şi a văzut Dumnezeu toate câte făcuse, şi iată erau foarte bune. Şi a fost *seară* şi a fost *dimineaţă,* ziua a şasea.' 'Şi a săvârşii Dumnezeu până la *ziua şaptea* lucrurile Sale şi S-a odihnii în *ziua a şaptea* de ţoale lucrurile Sale, pe care El le-a creai şi le-a făcut. Şi a binecuvântai Dumnezeu ziua a şaptea şi *a sfinţit-o. De aici îşi trage începutul statornicirea zilei de odihnă,* ca zi de repaos şi *pe această statornicire* până astăzi se întemeiază schimbatul regulai efe munca şi odihnă în viaţa omului (ca un dar al lui Dumnezeu pentru om n.n.).”[772]

A N T I H R I S T U L - ÎMPOTIUVITORUL LEGII LUI HR1STOS (înlocuireafortală a Sabatului Domnului *Dumnezm cu ziua* Domnului Soare) *Avertizări apostolice cu privire la venirea lui Antihrist* „...aţi auzit eh vine *antihrist,* iar *acum* mulţi *antihrişti s-au arătat...”* (1 Ioan2,18). (Ap.Ioan)[773]

746 „Ziua Domnului” de Gala Galaction, Ed.Institutului Biblic şi de Misiune Ortodox^, Bucureşti 1958, pag. 327.

747 „AnUl şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos” de Dr.Vasile

748 Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 98.

177 „Istoria bisericească universală până la 1054” de I.Mihălcescu,
Bucureşti 191i, pag. ¡54.

„Antihrist se arată... 'pentru că taina fărădelegii *se şi lucrează*, până când cel care o împiedică acum va li dat la o parte. Şi atunci se va arăta cel fără de *-lege...* (2 Tes.2,7.8 p.p.).” (Ap.Pavcl)[774]

„Deci voi iubiţilor, cunoscând aceasta de mai înainte, *păziiivă,* ca nu cumva, lăsându-vă târâţi de rătăcirea celor lără de *lege,* să căderi din întărirea voastră (2 Petru 3,17).“ (Ap.Pclru)[775]

GNOSTICISMUL - primul împotrivitor ai Legii veşnice a lui Hristos

„O, Timotei, păzeşte comoara ce ţi s-a încredinţat, depărtâudu- te... de *împotrivirile* ştiinţei mincinoase (pseudonimoy *gnoseos)“.* 1 Tim. 6,20 (Deci gnosticismul - l'alsa'.stiinţă - apare ca un curent antihrist încă din epoca apostolică n.n.). „

„Gânditorii gnostici, în totalitatea lor susţineau că reprezintă 'adevăratul creştinism' (aşa cum fac cei ce ţin ca ei astăzi n.n.) pretinzând că se sprijină pe 'învăţătura secretă' a apostolilor (tradiţia nebiblică n.'n.)... Biserica i-a combătut fără încetare, deşi *a asimilat* destul de mult din doctrina lyiosiiai” (mai ales poziţia faţă de Sabatul Domnului Dumnezeu n.n.).

749 Ibidem, pag. 330.

750 „Sfânta Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament”, ediţie nouă revizuită după texturile originale, Iaşi 1874, pag. 96.

751 „Istoria biblică. Vechiul Testament” de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, Bucureşti 1944, vol.II, pag. 328.

„După Gnosticism, nu c nici o legătură de *continuitate* între Iudaism şi Creştinism (ca şi cum Isus n-ar li zis că 'mântuirea vine de la iudei' loan 4,22 n.n.) ci dimpotrivă ele stau în *opozite* ireductibilă unul faţă de altul" (ca cei ce zic de Legea nouă faţă de cea veche, când 'de fapt Biblia vorbeşte de legământul nou şrcel vechi bazat pe aceeaşi lege doar că de pe table va li mutată în inimă, vezi Ieremia 31,33 comparat cu Evrei 8,10 n.n.).[12-'] „Cu privire la Sfânla Scriptură, Gnosticii învăţau că Vechiul Testament este opera lui Demiurg (Dumnezeul Evreilor) de aceea *îl respingeau*, iar Noul Testament *îl ciunteau*... (sărind peste pasajele care zic că 'Legea e bună, slantă şi dreaptă' Rom.7,12 n.n.)."[1 6]

„Gnosticii Sirieni mai însemnaţi sunt: Salurnin, Marcion şi Taţian. Caracteristic este că... învăţătura *dogmatică* a acestor bărbaţi este cu totul *rătăcită* şi *fantastică*... (adică aiurită n.n.)."[776]

„Marcion, venit în jurul anului 140 de la Sinopc la Roma, a încercat... să *înlăture* întreaga tradiţie a Vechiului Testament (inclusiv Legea celor 10 porunci n.n.). Concepţia sa în care inllucnţele *gnostice* sunt evidente opunea divinităţii ebraice, ca principiu ai răului, pe Christos ca principiu al binelui... (de aceea, după el şi Sâmbăta trebuia înlocuită n.n.)."[777]

„Deoarece *Sabatul* (Sâmbăla) este odihna Dumnezeului *iudeilor* (zicea Marcion în rătăcirea lui n.n.)... noi sărbătorim în acea zi, care să nu coincidă-cu ziua *ordinală* de *Dumnezeul iudeilor* (cei ce ţineau Sâmbăta erau numiţi *iudaişti* chiar dacă erau creştini şi chiar apostoli ai lui Hristos n.n.)."[778]

închinătorii la soare impun o zi de odihnă păgână „Milhra a devenit divinitatea *solară*, salvatorul omenirii... (în primele secole după Hristos n.n.)."[13J]

752 „Anul şi ziua morţii Domnului nosUu lisus Hristos" de Dr.Va.sile:

753 Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 7.

754 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 330.

131 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mireea Eliade, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 300.

„Mai mulţi împăraţi (ai imperiului roman n.n.) au susţinui *mithra- ismul,* mai ales din motive politice.“[779]

„Cultul lui Milhru s-a bucurat şi tic oblăduirea împăraţilor de la Roma care, începând cu sec. al 11-lea d.Hr. şi-au dat titlul de *Invic- ins.* . ..132 ,

„...împăratul Adrian *opri* serbarea *Sâmbetei...* (anul 132)... (Pentru a impune ziua Soarelui, trebuia interzisă ziua Domnului Dumnezeu n.n.).“[780]

„Cultul *mithriac* (al soarelui n.n.) se efectua într-un fel de grote... Ca zi de sărbătoare aveau *Duminica, ziua Soarelui“* (ziua Domnului c \ 134 Soare n.n.).

„Preoţii inithraici purtau veşminte iraniene, fapt care indica originea orientală a cultului. Cinsteau ziua *soarelui* (Duminica n.n.) şi socoteau ca zi de naştere a lui Mithra data de 25 decembrie (Natalis solis Invicli), când lumina începea să crească iarăşi.“ , '

„Creştinii *adorau şi ei soarele* (căci.fuseseră superficial creştinaţi n.n.) în secolul al lll-lea (Terluliah, advers, gentes XVl) şi al V-lea (Leon Magn.Sermon Xlfîn Natal.Domin.) precum *şi focul* (can.65 Sinod VI ecum.)-peste care săreau .(din aceste motive până azi la rugăciu- jie se întorc cu faţa spre *răsărit* iar la ţară se sare în sărbători peste loc

„începutul veacului IV aduse în conştiinţa mulţimilor ideea unui zeu suprem, a unui *'Sol inviclus'* (Soare neînvins) căruia i s-au închinat multe i.nscripţiiji temple şi de ciire *se va resimţi* însyşi Constantin cel Mare.“
(Preot Prof.T.Bodogae)[781]

„...începând din anul 310, în urma morţii socrului său Maximianus, Conslantin a încctat să se mai considere legat de dinastia Herculiană, întemeiată de acesta, şi *şi-a ales* ca zeu protector

755 „Sfânta Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament“, Iaşi 1874, pag. 96.

756 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului • Testament“, tradusă după textele originale ebraice şi greceşti de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaclion, Bucureşti 1938, pag. 133.

757 Ibidem, pag. 125.

142 „Dicţionar al Noului Testament“ de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 421. ^

'Soarele neînvins' (Sol invictus) ocrotitorul dinastiei lui Claudius II Goticus, din care el pretindea că descinde."[782] •

„Ca adorator al lui *Sol invictus.* Constantin era adeptul monoteismului solar de tendinţă filozofică şi considera că aceasta nu este incompatibilă cu credinţa creştină, deoarece *suprema Divinitas,* din această religie, nu-i părea deosebită de Dumnezeul creştinilor. Constantin *n-a repudiat* dintr-o dată toată moştenirea *păgânismului* şi, la fel ca tatăl său, c.'ire fusese monoteist, el considera *soarele* ca *miedi- alor vizibil* între Dumnezeul suprem şi oameni (înlocuind pe Domnul Sabatului cu domnul zilei soarelui n.n.)."[783]

„În tot timpul domniei sale, el păstră demnitatea de *pontifex maxi mus* - marc preot sau arhiereu păgân - şi n u *se leapădă* formal de pagânism decât pe patul de moarte (337)..." (şi atunci punând condiţii de însănătoşire n/n.).[784]

„În anul 321 (Constantin fiind marele preot ;d păgâniloF n.n.) prima zi a săptămânii, cunoscută sub numele de *'ziua soarelui'* (dies Solis)... este declarată *de repaos* ('venerata ziua Soarelui' cum scrie în decrcLul lui Constantin din 7 m iulie - 321 n.n.)."[785]

758 „Sfânta Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament, ediţiune nouă revăzută după texturile originale, Iaşi 1874, pag. 96.

759 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BO*R, Bucureşti 1991, pag. 1339.

760 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, voi.II, Bucureşti 1944, pag. 328.

137 „Eusebiu de Cezareea", Uad. de T.Bodogae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti
1987, pag. 346.

„... 'Ziua Soarelui' până când s-a creat expresia 'Dies - Dominica' (Sinodul din Aquilea din 386 d.H. n.n.).“[786] *„Duminică... termen care a înlocuit sărbătoarea săptămânală păgână* clips solis *(ziuă soarelui).“*[787]

„Creştinismul nu s-a putut impune dintr-o dată şi fără împotrivire, ci a avut de luptat mult, şi pentru a învinge definitiv, a trebuit *să facă mici concesiuni* (dacă schimbarea Sâmbetei Domnului Dumnezeu cu Ziua Domnului Soare poate li numită 'mică concesiune'... n.n.).“[788]

De reţinut:

„Cu multă probabili late la început (după decretul lui Adrian şi chiar după al lui Constantin n.n.) erau *ambele* zile serbate... (urmaşii Domnului Sabatului nu renunţau la Sabatul Lui n.n.).“

„Serbaţi Sabatul, de asemenea Ziua Domnului - scriu documentele creştine din secolul III-IV n.n. - căci primul e semnul memorial al Creaţiunii, cea de-a doua al învierii (atunci Paştile în memoria cui s-a introdus în biserică? n.n.).“[789]

„...casărbătoare peste săptămână rămase Duminica, dar la Răsărit *Sâmbăta* tot *se distingea* de celelalte zile de peste - săptămână (adevăraţii creştini n-au renunţai niciodată la ziua sfântă ordinată de însuşi Dumnezeu pentru orice om n.n.).“

„Trecerea (de la Sâmbătă la Duminică n.n.) va fi fost promovată de către *convertilii neamurilor* (foşti închinători ¿ii Soarelui n.n.)... şi *treptat* Duminică (ziua Domnului Soare n.n.) *înlocui* Sâmbăta (Ziua Domnului Dumnezeu n.n.).“[790]

761 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al

762 „Făclii pentru dreapta credinţă” - predici de Preot Dr.Ştefiin Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului, 1985, pag. 108-109.

763 „Catehism creştin ortodox” de Mitropolitul Antonie al Kievului, Uad. de Econom. Î.P. Tincoca, Mănăstirea Neamţu, 1925, pag. 138.

148 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi” de Valerian Zaharia,
episcopul Oradiei 1955, pag. 2.

Antihristul - „omul nelegiuirii” - în *Bisericalui llristos (va îndrăzni să schimbe sărbătorile şi Legea)*

Definire profetică a Antihristului

„Sfântul apostol Pavcl foloseşte mai multe nume ca să zugrăvească acest chip al răului: *'Omul nelegiuirii', 'fiul pierzării', 'fiara', 'potrivnicul'.* 'El se va înălţa mai presus de tot ce se numeşte Dumnezeu sau e făcut pentru închinare, aşa încât *se va aşeza în Biserica lui Dumnezeu* şi se va da *pe sine drept dumnezeu'* (II Tcsaloniceni 2,3.4).[1.149]

„Ceea ce ni se descoperă este că acest duh al *necredinţei va face război cu* sfin(ii şi va *domina lumea.* 'Şi i s-a datjk/ei stăpânire peste toată seminţia şi poporul şi limba şi neamul şi: se vor *închina ei* toţi cei ce locuiesc pe pământ' (Apocalipsa 13,7.8).”[791]

„Şi cele *zece coarne* (ale Ilarei n.n.) înseamnă că din acest regat *se vor ridica zece regi şi un altul se va scula după ei;* el se va deosebi de cei dinaintea lui şi' *va doborî la pământ trei regi.* Şi va grăi cuvinte de *defăinuire (blasfemie n.n.) împotriva Celui Preaînalt* şi îşi va pune în gând (se va încumeta n.n.) *să schimbe sărbătorile şi legea...* (Daniel 7,24.25 p.p.).”[792]

„Persoană omenească va fi antihristul sau *institu{ie* sau formă de guvernământ?... (având în vedere profeţia care zice că antihristul se va aşeza în biserica lui Dumnezeu trebuie să-l căutăm în biserica creştină n.n.).”[793]

Interpretare posibilă pe baza datelor isterice: (interpretarea profeţiei de mai sus)

„...fiara îngrozitoare şi teribilă simbolizează pe *romani,* care stăpânesc în prezent - scria Ipolit în jurul anului 200 d.H. - *cele*

764 „Patru conferinţe religioitse” de Arhiereul Nifon N.Ploeşteanu, Bucureşti 1905, pag. 97.

765 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi” de Valerian Zaharia, episcopul ortodox roman al Oradiei, 1955, pag. 27.

766 Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 116. 113Ibidem, pag. 115. - '

zece coarne sunt emblema împărăţiilor care urmează să se ridice (cele 10 regale barbare apărute după 476 cân^J se dezmembrează imperiul roman de apus n.n.); celălalt *corn mic* care se ridică în mijlocul lor (Daniel 7,8) înseamnă *Antihrist în mijlocul lor* (împăratul spiritual, 'deosebit de ceilalţi' ce s-a ridicat peste cele 10 state barbare n.n.)-"
(Ipolit)[794]

„Ipolit, un discipol al sfântului Irineu... El este unul dintre *cei mai mari învăţaţi* şi a murit tot ca *martir* (acest bărbat credincios al lui Dumnezeu deschide drumul interpretării profeţiei amintite în paragrafele 149, 150 şi 151 n.n.)."[795]

1. Antihrist în mijlocul celor zece regate

„476 d.II. - Detronarea lui Romulus Augustulus, ultimul împărat roman, de către scirul Odoacru... Pe teritoriul fostului Imperiu Roman de Apus *se cristalizează astfel* (iau fiinţă n.n.) în sec V *un mozaic de regate* germanice cu a căror istorie începe un *nou ev...* (Peste cele zece regate barbare: vandalo-alan, herul, sueb, hun, ala- man, burgund, ostrogot, vizigot, franc, anglo-saxon, se va ridica un- 'împărat spiritual', deosebit de ccilalocare conform părerii lui Ipolit, va li 'ajilihristîn mijlocul lor' n.n.)." [55]

„Mutarea capitalei imperiului din Roma la Constantinopol, făcu ca papa să rămână cel mai însemnat personagiu din Roma, iar când *împeriul de apus căzu* în mâinile barbarilor (476 *d.H.) papa* ajunse să fie privit chiar ca *utnwş al împăraţilor-romani* şi să-şi însuşească şi o sumă de drepturi politice (peste cele 10 state barbare n.n.)."„De la căderea imperiului roman de apus, din veacul V visul de aur al *papilor* a fost *supremaţia universală.-în această* direcţie s-au concentrat toate sforţările lor... căci *papii ţinură* în

767 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere dé 'patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 392.

768 „Făclii pentru dreapta credinţă", predici de Preot Dr. Ştefan Slevoacă,

769 Episcopia Buzăului 1985, apg. 109.

mâinile lor *frânele puterii lumeşti,* iar regii şi împăraţii *se plecau înaintea lor* ('antihrist în mijlocul lor' cum se va exprima Ipolit n.n.)."

2. *Se va aşeza în Biserica* lui *Dunmezeu şi se va da drept Dunuiezeu*

„...pofta de stăpânire a *papei* avu urmarea dezastruoasă pentru *creştinism...* (căci s-a aşezat în Biserica lui Hristos n.n.)."[796]

„Textul bulei 'Unam Sanctam' a lui *papa Bonifaciu VIII* (zice n.n.): Declarăm deci, spunem şi hotărâm că *orice făptură omenească* trebuie să se *supună Papii din Roma,* dacă vrea să-şi mântuiască sufletul."[797]

„Toate acestea au făcut ca puterea şi autoritatea papilor *să crească* în realitate, ca ei să se socotească mai presus de ceilalţi.patriarhi, să ridice *„pretenţiunea absurdă* şi neruşinată, ca întreaga Biserică să-i recunoască *de cap al ei.* (Dacă pe lângă Hristos care este adevăratul cap al Bisericii ar mai fi şi papa ca un 'cap vizibil' al Bisericii, atunci Biserica s-ar transforma într-un monstru cu două capete n.n.)."[798]

„În ziua de 18 iulie 1870 se primi cu 633 de voturi, fiind contra numai două, - Constilulio prima de ecclesia Christi - în care se stabili ca *dogmă* că papa ca păstor şi învăţător al *tuturor creştinilor* şi ca cea mai înaltă autoritate... *este nesupus greşelii* şi n-are nevoie ca ceea ce hotărăşte el să fie confirmat de altcineva. *Sacrilegiul* de a fi investit pe papă cu însuşirea de *a hu putea greşi,* pe care *numai Dumnezeu o are,* era săvârşit (aşezat în Biserica lui Dumnezeu se va da drept dumnezeu n.n.)." [1]

3. tiara papală - replică la puterea Sfintei Treimi

770 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 364.

771 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti 1946.

772 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Piof.A<P. Lopuhin, Uaducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 107.

„Episcopul Romei, Symmach (mort în 514 d.H.) puse *prima coroană* la mitra sa - mitra turbinata cum *corona.*"[799]

„Bonifaciu VIII (episcop al Romei n.n.) în sec. XIII *adăugă pe a doua* (coroană la tiara papală n.n.)."[800]

„...iar (papa) Urban V (1362-1370) în sec. al XIV-lea *adăugă a treia coroană* (tiarei papale n.n.)."[801]

„Mitra epsicopului Romei primi numele de *tiara,* îşi schimbă forma pînă în secolul XIV şi primi ca ornament *a doua* şi *a treia coroană,* de unde se chiamă această mitră *triregnum,* adică semnul *puterii întreite* (va doborî trei regi, zicea profeţia n.n.)."[802]

„*regnum* = domnie, *putere regală,* conducere, *putere-absolută.* (Triregnum, de trei ori putere absolută, replică directă la regalitatea Sfîntei Treimi n.n.)."[803]

4. Cel Preaînalt va fi şi altfel blasfemiat

„Reducerea sau uşurarea pedepselor (din focul iadului n.n.)... ori înlocuirea lor cu altele mai uşoare prin *mijlocirea* indulgenţelor (şi nu a lui Hristos n.n.) se *plăteşte cu bani* ji *cu orice fel de bunuri materiale* (cumpărarea iertării păcatelor cu diferite sume n.n.)." '

„În fine, preoţii şi călugării însărcinaţi cu.vânzarea indulgenţelor, vorbeau aşa fel despre ele ca şi cum ar 11 fost *polițe pe care Dumnezeu trebuia să le achite în cer."[16]*'

„Apoi nu toţi banii rezultaţi *din vânzarea indulgentelor* şi nu întotdeauna se întrebuinţau în scopuri bune, ci de multe ori *intrau* în *buzunarul episcopilor şi al papilor,* ca să-şi împlinească cu ei toate gusturile şi plăcerile, să-şi înzestreze rudele, să cumpere conştiinţe etc. (Cumpănirea iertării păcatelor cu bani şi

773 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1386.

774 -Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Hd.IBM al BOR,

775 Bucureşti 1991, pag. 1345-1346. 122Ibidem, pag. 1384.

c

nemărturisirea lui Isus Hristos, iată blasfemie demnă doar de antihrist n.n.).“'®

„Şi orice duh, care *nu mărturiseşte pe Iisus Hristos,* nu este de la Dumnezeu, ci este duhul *lui Antihrist,* desprfc care aţi auzit că vine şi *acum este chiar în lume*“ (I În.4,3).

' 5. *acest „om al nelegiuirii” va stăpâni peste popoare etc.*

„Episcopul *Romei* a ajuns să câştige autoritatea unui rege, *ba chiar a unui împărat* 'spiritual', dar cu forţe şi 'supuşi în număr tot mai mare, până când a cuprins întreg Imperiu Roman, şi apoi a depăşit hotarele acestuia, dându-i dimensiuni *universale,* aşa cum a lost în spiritul şi dorinţa tuturor împăraţilor lumii.“[804]

6. *va face război cu sfinţii care păzesc poruncile lui Dumnezeu*

„Sinodul din Toulouse în 1229 *interzice posedarea Bibliei...* singurele texte tolerate erau Breviarul, Psalmii şi Oirtea orelor Fecioarei, toate în latină (Războiul

776 Ibidem, pag. 89.

777 „între antichitate şi renaştere. Gândirea evului mediu de la începuturile patristice la Nicolaus Cusanus” de Octâvian Nislor, Bucureşti 1984, vol-.I, pag. 7.

778 „PaUologia cursus complelus” - serios Greaca, Paris 1857, cap.XLII, 3.4; „Adversus octoginta hacreses” de Epifiuiius citând pe Marcion.

începe împotriva Cuvântului lui Dumnezeu n.n.).”

[805] „De când se aliară cu protestanţii! în sec. 16, 17 şi 18, chiar în jumătatea întâi a sec. 19 *valdensii* avură a suferi continuu şi *persecuţii,* între care mai multe fură *chiar sângeroase*, tinzând *a-i stârpi;* (pentru simplul motiv că trăiau conform Biblici n.n.); în aceste *persecuţii* se Uimiseră contr-a lor la 1655” şi 1685 *întregi armate* piemonteze care *au măcelărit* şi *au dus în închisori* mul le *mii de valdenzi* (şi ţoale aceslea din ordinul celui aşezai în Biserica lui Dumnezeu 11.11.).[4,173]

„Istoricii au evaluat ca fiind între 850 şi 5000 numărul anabaptiş- tilor *executaţi* de la 1525 până la 1618. Ei erau *arşi, decapitaţi sau înecaţi* (cu cruzime de fiară nelegiuită şi antihris'tică 11.11.).”[1 4]

„Cu privirea sa *profetică* (pentru timpurile sfârşitului lumii 11.11.) sf.loan deja vede *marea mulţime de mucenici* a acestor prigoniri. Ei stau înaintea tronului şi a Mielului, îmbrăcaţi în haine albe şi cu ramuri de finic în mâini şi cer dreptate şi răzbunare de la Dumnezeu împotriva *călăilor lor* (Apoc. 6,9-12; 7,9-17).“[806]

7. *va îndrăzni să schimbe sărbătoarea Sabatului Domnului Dumnezeu continuând opera împăraţilor păgâni romani*

„împăratul roman Hadrain (sec. II d.H.) *a interzis creştinilor* să sărbătorească *ziuă de sâmbătă,* ziua de odihnă find cea imediat următoare, adică duminică - *ziua Soarelui.* în anul 321

779 enciclopedică. Bucureşti 1984, vol.l, pag. 224-225.

780 ,,lsloria bisericească universală până Ia 1054”, cu noţiuni dc patrologie, de I.Mihălccscu, Bucureşti 1911, pag. 51.

781 Badea Ciieşcimu, loni.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 41,

împăratul roman... Constantin cel Mare *a legalizat* această zi ca sărbătoarea domnului... (de fapt a-domnului So:ire cum o numeau milhraişlii păgâni 11.11.).[1.176] '

„Astfel el (Constantin cel Mare) *decretă Duminica* ca zi de repaus pentru *toată lumea* (dar Constantin impune felul păgân de sărbătorire a zilei soarelui permiţând celor de la sate să lucreze în această zi n.n.).“[807]

„Chiar Constantin cel Mare ordona a suspenda lucrări Duminica, *permiţând numai agricultorilor a munci Duminica,* dacă împrejurările agricole reclamau aceasta.” (Ca zeu descendent din Helios - Soare îşi permitea să dea legi după propriile păreri, în nici un caz biblice n.n.).

„În vârful unei coloane de porlir din forul principal sau forul lui Constantin, a fost aşezată la *20 noiembrie 328 d.H.* (deci la 7 ani după decretul duminical n.n.) statuia de bronz aurit a împăratului reprezentat *ca zeu al* Soarelui, cu *cunună de raze pe cap* (adică în postură de zeu păgân nTn-.).“[808]

„...în mod oficial (Constantin cel Mare) îşi va păstra până *la moarte Uliul de.■ pontifex nuiximus* (adică mare preot păgân n.n.).“[809]

„însăşi menţiunea lui Eutropius (Epitome X,8,2) că după moarte, Constantin a mers alături de ceilalţi păgâni în rândul *zeilor* (meruit inter divos referri), este un indiciu...“ [810]

„în canonul 29 al Sinodului din Laodiceea (ce a urmat după decretul duminical al lui Constantin n.n.) *se porunceşte ca să se lucreze Sâmbăta,* nu să fie serbată de creştini ca Duminica (introdusă de Hadrian şi Constantin n.n.) dar se mai observă *în acest canon* ca să se serbeze Duminica *'dacă le-ar fi cu putinţă'* (după cum îşi dăduse eu părerea Constantin n.n.).

782 „Constantin cel Mare” de Ion Barnea şi Octâvian Iliescu, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedicii, Bucureşti 1982, pag. 68.

783 139,,Eusebiu de Cezareea. Scrieri, partea a doua. Viaţa lui Constantin cel Mare”, studiu inUoductiv de Prof.Dr. Eniilian Popescu, traducere şi note de Radu Alexandrescu, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 31.

Aceasta însemnează că *nu toţi puteau serba Duminica,* mai ales plugarii de prin secolul IV, când a intervenit acest canon (în 343 sau 364 d.H. n.n.).”[811]

„Mai târziu însă Leon filozoful prin Nearaua 54 *ordonă că şi plugarii să serbeze Duminica* (iar papa Vigiliu rosteşte anatema asupra creştinilor ce respectau în continuare Sâmbăta, ziua biblică de închinare sfinţită de Dumnezeu şi de Hristos Domnul Sabatului n.n.).”[812]

„Făcând parte din seria *epistolelor* apocrife (inventate n.n.) *'Legenda Duminicii'* invocă... *păzired* acestei zile din cadrul săptămânii, reţinerea aspră de la orice lucru şi sărbătorirea duminicii *în locul* sâmbetei (de tradiţie mozaică) cum se obişnuise *până* în *vremea* împăratului Constantin cel Mare.

Totul a pornit de la faptul că *sâmbăta* n-a fost părăsită dintr-o dată şi de către toţi, astfel că duminica *nu era respectată* peste tot. în acest context (pentru şantajarea maselor n.n.) *s-a imaginat căderea din cer* (ceva superior Bibliei n.n.) a unei *epistole* care ameninţă cu pedepsele cele mai cumplite (demne de o fiară, cum o să vedeţi n.n.) pe oamenii care nu vor ţine duminica (şi nu se supuneau decretului împăratului şi al sinodului n.n.).”[813]

„Din cercetările lui Fabricius rezultă că prima menţiune pozitivă a Legendei Duminicii este din secolul VI, de pe la anul 584, când a stigmatizat-o într-o epistolă Licinian, episcopul Cartaginii în Africa, zicând: 'epistola, care se începe prin îndemnul de a serba ziua Duminicii şi se pretinde că s-ar fi pogorât din cer peste altarul lui Crist în templul sfântului apostol Petru, să ştiţi că este *o născocire a dracului'.*”[814]

„De aceea - se spune în Epistola căzută din cer n.n.) - mă jur vouă pe dreapta Meacă de nu îmi veţi păzi Sfânta Duminică şi

784 „Istoria bisericească universală până la 1054” de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 153.

785 „Constantin cel Mare” de Ion Bamea şi Octavian Iliescu, Ed.Ştiinţifică

786 şi enciclopedică, Bucureşti 1982, pag. 42.

SărbăLorile Sfinţilor Mei (inventate n.n.) trimite-voi din nou asupra voastră limbi păgâne ca să vă piarză *de vii...*

Bărbaţii care lucrează Duminica, trrmite-voi asupra lor *oftară* mai rea ca toate animalele, căci *un câine negru -* Diavolul ori îngerii lui întrupaţi - le va sări noaptea în spate şi-i *vor sfâşia pe ei...”* (ameninţările sunt într-adevăr *de fiară* n.n.).

[815] „Este groaznică această icoană a unei domnii a puterilor *minciunii* şi ale *întunericului...* şi stăpânirea trecătoare a *nelegi* ui *rii.“*[816] „Scriitorii apuseni numesc acest interval de timp cu numele

787 „Isteria Bisericii Ortodoxe Române” de Preot Prof.Dr.Mircea Păcurarul, ediţia a doua, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. *74.*

788 „Istoria bisericească universală până la 1054” de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 19.

789 „Constituţiile apostolice”, sec.IH-IV. Din Alfred Vaucher „L'istoire du Salut” 1921, pag. 322-323.

de *'veacul întunecos'* (cu toate acestea ziua domnului Soare nu a nimicit ziua Domnului Dumnezeu n.n.).“[817]

„Se poate considera că *evul mediu începe cu Constantin* (o dată cu aşezarea^ păgânismului anlihristic la conducerea Bisericii creştine

CONCLUZIE

‚A nesocoti legile morale înseamnă a intra în conflict cu însăşi voinţa lui Dumnezeu, a strica rânduiala stabilită dc El, a surpa temelia vieţii individuale şi obşteşti.

în Sf.Scriptură, atât în Vechiul Testament cât ji *în Noul Testament se pune un acccnt deosebit pe respectarea principiilor morale călăuzitoare pentru viafa noastră. Esenţa legii morale este cuprinsă în cele 10 porunci numite şi 'Dccalogul' care au valoare absolută şi veşnică“ (oricât de mulţi antihrişti de tot felul şi din toate timpurile s-ar încumeta să le strice n.n.).*

BISERICA CELOR PUŢINI PE CALEA CEA STRÂMTĂ
(păstrători ai Sabatului Domnului Dumnezeu)
Secolele I-II (anii 30-132 d.H.)

(„EFES“ = vrednică de dorit - biserica lucrătoare)

* denumire biblică = *NAZARINENI*

„...numele de... *Nazarei,* se da la început tuturor creştinilor.“[818]

„Căci am aliat pe omul acesta ca o ciumă şi urzitor de răzvrătiri printre toţi iudeii din lume, fiind căpetenia *eresului nazarinenilor* (aşa era considerat sf.Apostol Pavel şi urmaşii lui Hristos care vor fi numiţi eretici în toate timpurile n.n.)“ Fapte 24,5).[819]

ziua de închinare

„La început *toţi* creştinii serbau ziua *Sâmbetei*

„Noi ştim că *creştinismul* a fost cunoscut dc imperiul roman ca o *sectă iudaică...'(*pentru că ei ţineau Sâmbăta; denumirea de sectă şi erezie o vom întâlni des în dreptul creştinilor de pe calea cea strâmtă n.n.).“[820]

Secolele II-IV (anii 132-313 d.H.)

790 Mănăstirea Cernica 1926, pag. 228.

791 Idem, pag. 161.

792 „Biblia sau Sfânta Scriptură“, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 858.

(„SMIRNA" = amărăciune - biserica întristată) * denumire biblică şi istorică - *NAZARINENI - EBIONIŢI* „...numele de *Ebioniţi,* care înseamnă 'săraci'..."[821] „în sânul ebionismului se deosebesc... *Nazareii...* (deci denumirea complctă: nazarincni - ebioniţi n.n.)."[822]

„Ştiu necazul tău şi *sărăcia* ta, dar eşti bogat, şi hula din partea celor ce zic despre ei înşişi că sunt iudei, dar nu sunt, ci sinagogă a satanei (iudeii au persecutat crunt pe nazarinenii-ebioniţi care aşa cum am văzut din Fapte 24,5 păstrau credinţa apostolică cu Ap.Pavel în frunte n.n.) Apoc. 2,9.[197]

ziua de închinare

„...în anul 132 în timpul împăratului Adrian... *se interzice... păzi- rea sabatului* (Sâmbetei n.n.) şi *studierea Bibliei* sub ameninţarea pedepsei cu moartea pentru cei ţe ar încălca aceste porunci (adevăraţii urmaşi ai lui Hristos nu au renunţat la ziua Domnului Dumnezeu acceptând confiscarea averilor |i persecuţii de tot felul şi alungarea din biserica celor mulţi n.n)."[19]

„Nazareii (ebioniţi n.n.)... observau *legea mozaică* (Decalogul şi alimente curate şi necurate cum scrie apostolul Pavel în 2 Cor.6,17 n.n.)... Pe Mântuitorul ei îl cinsteau ca *Dumnezeu adevărat,* iar pe sf. apostol Pavel nu-l socoteau eretic (căci doar era şeful lor, al nazarine- nilor numiţi aşa de iudeii care nu primiseră pe Isus; Fapte 24,5 n.n.)."

„De acum înainte (de la decretul de interzicere a Sâmbetei în 132 d.H. al lui Adrian, împăratul imperiului n.n.) ei trăiră *despărţiţi* de Biserică (de cea catolică, adică a celor mulţi n.n.) formând o sectă (separare n.n.) aparte sub numele (de la început

793 „Din tezaurul Ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzău 1990, pag. 161.

794 „Tratat despre Christ şi Antichrist" de Ipolit; vezi „Părinţi anteniceeni", vol.V, pag..210.

795 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.MMlcescu, Bucureşti 1911, pag. 113.

n.n.) de *Ebioniţi* (Nazarineni cum încă din Fapte 24,5 observăm denumirea creştinilor alături de cuvântul *erezie,* cuvântul grecesc care înseamnă 'alegere' altfel decât cei mulţi n.n.)."

„cuvântul *'alegere'* = grecește *hairesis* (se citește eresis n.n.) - *erezie"* (în Biblia latină Vulgata e tradus cu termenul „sectă" n.n.).[21]

„Ca şi numele de *Ebioniţi.* tot astfel şi cel de *Nazarei* se da ***la*** *început* tuturor creştinilor (acum rămase doar pentru cei ce nu şi-au schimbat credinţa de *la început* ţinând Sâmbăta împotriva decretului de moarte al lui Adrian n.n.)."

796 „Suferinţele sociale şi Christos" de Preot Dr.Domiţian Spânu, Cernăuţi 1925, pag. 5.

797 „Istoria bisericească universală de Ia 1054 până azi" de I. Mihălcescu,

798 Bucureşti 1920, pag. 219- i

[2]„Şi *strâmtă* este poarta şi *îngustă* este calea care duce la viaţă şi *puţini* sunt care o allă. Mat. 7,14.“[823]

Secolele IV-V (anii 313 d.H. - 450 d.H.)
(„PERGAM“ = celăţuie - biserica tolerată)

* denumire istorică ce explică deosebirile dogmatice =
IUDAI- ZANŢI ÎN SÂNUL PĂGÂNIZANŢILOR

„Cel mai de seamă mijloc de dezvoltare a vieţii religioase în Biserica primitivă alături de cult, era catehumenatul (instruirea din Biblie a celui ce urma să primească botezul n.n.). Cu vremea Biserica (celor mulţi n.n.) se interesează de creştinări de popoare *în masă,* neglijând însă acest vechi mijloc de creştinare. Din aceasta a rezultat că deşi Biserica a triumfat (cu sabia în timpul fiilor lui Constantin n.n.) împotriva păgânismului, totuşi s-au ivit pentru ea enorme dificultăţi de adaptare. Toată lumea era creştină, însă toată lumea putea să fie în mod serios? (în loc să se încreştineze păgânii s-au păgânizat creştinii n.n.).“[824]

„În „vremea sinodului I ecumenic (anul 325 d.H. n.n.) şi mai ales ceva mai târziu (anul 450 d.H. n.n.) era *departe* ardoarea primitivă a *micilor comunităli* (a celor puţini n.n.) recrutate cu grijă (după spusa lui Isus n.n.), unde crcştinii se supravegheau şi se *edificau reciproc,* când sufletele trăiau în *aştepta“„<•/ revenirii apropiate* a Mântuitorului. Masa creştină (biserica celor mulţi n.n.) este acum creştină *de suprafaţă* şi de *etichetă* (adică păgânizată n.n.). Apa botezului o atinsese, însă spiritul Evangheliei *nu o pătrunsese* (de aceea a primit ca sărbători vechile sărbători idolatre: ziua Soarelui, apoi ziua de naştere a Soarelui, a lui Mithra ele. n.n.).“[205]

799 „Tezaurul liturgic“ de Preol Prof.Dr.Badca Cireşeanu, lom.I, cu aprobarea Sf.Siuod, Ed. Bucureşti 1911, pag. 433.

800 Ibidem, pag. 433.

801 164Ibidem, pag. 433.

802 Ibidem, pag. 433.

204„Importanţa Sinodului I Ecumenic“ de Preotul Iulian
205Constantinescu, Constanţa 1926, pag. 18-19.
Ibidem, pag. 19.

„...iar de s-ar afla *iude/işti* (aşa numeau păgânizanţii pe cei ce rămăseseră cu Sâmbăla din vremea apostolilor, Faple 16,13 n.n.) fie anatema" (canonul 29 - sinodul din Laodiceca, 364 d.H.).

ziua de închinate a celor pu(uii

„Creştinii din Alexandria se adună în ziua *Sâmbetei,* nu ca şi cum ar fi devotaţi iudaismului, ci ca să adore pe Iisus, *Domnul Sâmbetei"* (devotaţi iudaismului erau tocmai acuzatorii căci ei purtau mitră, aduceau daruri legănate, şi se numeau icrei şi arhierei ca cei ce L-au răstignit pe Hristos n.n.)."[825]

„Sfinţii părinţi (ai Sinodului de la Laodiceea - 364 d.H. n.n.) hotărăsc (în canonul 16, o tolerare faţă de cei ce nu abandonaseră Sâmbăla n.n.) a se citi Evanghelia şi *Sâmbăla* în scopul de *a sustrage* pe creştinii care î/irdl păstrau... *serbarea Sâmbetei"* (aceştia continuau pe nazarinenii-ebioniţi care în urma persecuţiilor din partea iudeilor, a împăraţilor şi a bisericii celor mulţi, au fost nimiciţi n.n.).[826]

„Zile de sărbătoare la Răsărit era Duminica şi în al doilea rând (ca o toleranţă faţă de cei puţini n.n.) *chiar Sâmbăta."*[827]

„...accasla însă o lămureşte sfântul Timolei al Alexandriei (sec. IV-V d.H.) prin can.5 şi 13 spunând că vremea de rugă este. atunci când se face *adunare* şi dumnezeiasca liturghie (serviciul divin Q.n.) care pe atunci se săvârşea *Sâmbăla* şi *Duminica...* 'Sâmbăta şi Duminica, pentru că în aceste zile se aduce jertfă Domnului Dumnezeu'„ (astfel biserica celor mulţi tolerează pentru un timp în sânul ei, biserica celor puţini n.n.).

„Ştiu unde *sălăşluieşti:* unde este scaunul satanei; şi ţii numele Meu şi *n-ai tăgăduit* credinţa Mea (cea de la început când aşa cum am văzut, toţi creştinii ţineau Sâmbăta n.n.), în zilele lui Antipa, martorul Meu credincios, care *a fost ucis* la voi, unde

803 „Dicţionar lalin-român" de G.GiHu, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică.

804 „Mileniul imperial al Daciei" de Iosif Constantin Drăgan, Hd.Ştiinţifică

805 şi enciclopedică. Bucureşti 1986, pag. 240-241.

locuieşte satana. Apocalips 2,13" (păgânizarea era într-adevăr o domnie a Satanei care a nimicit pe nazarinenii-ebioniţi ce reprezentau credinţa apostolică; Antipa = „împotriva celor mulţi", cum era de fapt biserica celor puţini n.n.).[2]

Secolele V-XV (anii 450 d.H. - 1470 d.H.)

(„TLAT1RA" = mistuirea jertfei - biserica neobosită, dar căzută jertfă)

* denumiri diferite după regiuni geografice diferite = *ABISINIENI (hi Etiopia); CREŞTINI HALDEI (în Mesopotamia - Caldeea); CREŞTINI AI LUI TOMA (în Indici); VALDENZI SABATARICN1 (în Europa)* (unii îi numesc nestorieni deşi nu au nici o legătură cu Ncstorie n.n.). ■

„...Diaconul Filip a botezat pe eunucul reginei Candacia a Etiopienilor *(Abisinienii* dc astăzi)... (Fapte 8,27 n.n.)."

„Nestorienii se numesc pe ci *Creştini haldei* (adică din Chaldeea, Mesopotamia n.n.), iar cci din India se numesc *Creştini ai lui Toma.* Şi unii şi alţii tăgăduiesc (cu tot dreptul n.n.) că au vreo legătură cu Nestorie."

806 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof. Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 78.

807 enciclopedică, Bucureşti 1980, pag. 110.

808 „Constantin cel Mare" de Ion Barnea şi Octavianlliescu, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1982, pag. 53.

214 „Eusebiu de Cezareea" - scrieri, traducere de Pr. Prof. T.Bodogae,
Ed.IBM al BOR, Bucureşti 19S7, pag. 99.

„Rufin (410) spunea că după Toma, Bartolomeu a ajuns să'predice în *India* (deci e clar că nu au nimic cu Nestorie n.n.), Matei în *Etiopia*" (Abisinia n.n.) (deci accste biscrici sunt întemeiate de apostoli, în secolul V însă se dezvoltă foarte mult încât atrag atenţia istoricilor bisericeşti n.n.).[828] *„Valdensii.* Aceştia, deşi persecutaţi cu înverşunare ca sectă separată de biserica romană încă de la sfârşitul sec. 12, se răspândirâ în sudul Franţei... dar mai ales în văile Alpilor..." (Valdenzii sabate- rieni erau numiţi „săracii din Lion", adică Ebioniţi căci aveau aceeaşi credinţă cu Ebiotiiţii - Nazarineni n.n.).[829]

ziua de închinare

„...creştinismul e foarte vechi în *Abisinia.* El datează din timpul *apoştolihr"* (prin Edesie şi Frumenţiu în scc.IV, doar a luat amploare

„Aşa ei *(abisinienii)* practică nemâncarea cărnii de porc... *serbează* şi *Sâmbăta..."* (din sec. XIII sub presiuni papale creştinismul lor decade înspre forma păgânizată a celor mulţi n.n.).[830]

„La *Abisinieni* există... *serbarea Sâmbetei."* (căci aşa au învăţat de la diaconul Filip şi apostolul Matei, iar decretul lui Adrian.de interzicere a .Sâmbetei nu s-a întins nici asupra Etiopiei, nici asupra Mesopotamiei sau Indiei n.n.) [831] -

„Astfel *(creştinii haldei şi ai lui Toma)* nu admit sfintele icoane (ca şi abisinienii de altfel n.n.), nu mănâncă carne de porc, serbează deopotrivă *Sâmbăta...* cred că sunetele, după despărţirea lor de trupuri şi până la judecata de apoi, o duc în somnolenţă" (aşa crede şi Iustin Martirul conform Ecles. 9,5-10 şi spuselor lui Isus că moartea e un somn, suflarea de viată ce se întoarce la Dumnezeu fiind inconştientă fără trup n.n.).[21 J]

809 Ibidem,»pag. 70.

810 Ibidem, pag. 71.

811 „Pidalion" cu orânduire nouă şi tâlcuiri de Arhim. Zosima Târâlă şi Iconom Suavofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 170-171.

219 „Istoria bisericească universală până Ia 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 207.

„mistuirea jertfei" sau (biserica ce cade jertfă)

„Perse.cula¡i de episcopi ortodocşi şi de împăraţi, Nestorienii *(Creştinii haldei)* se refugiată în Persia*' (Iranul de astăzi n.n.).[220]

„...comunităţile ce ci Fundară în China *căzură jertfă* intoleranţei dinastiei indigene după ce în 1368 China alungase pe Mongoli şi îşi redobândiră independenţa."„[832]

„...în secolul XIV ea (biserica abisiniană) l"u *persecutată sângeros* de Mameluci, care dominau de la 1254, aşa că l"u cu totul *redusă."*[833]

„Inchiziţia (papală formată din 'dominicani zeloşi până la exces şi *cruzi până la vărsat e de sânge')* reuşi să *stingă* secta (valdenzilor n.n.) în Franţa, Germanja, Polonia, Spania şi Anglia, dar ca trăi în Piemont până în veacul XVI, când se contopi cu protestantismul." („Izbăvirea rczulLă *din jerjjă,* iar *jert fa* este *esenţa* religiei creştine", vezi pag. I-a a cărţii n.n.).[22']

Secolele XV - XVI (anii 1470-1588 d.H.)
(„SARDES" = cânt de bucurie - biserica renăscută)
* denumirea spune şi ziua de închinare = *IUDAIZANŢI NĂSCUŢI DIN l'ÁGÂNIZANŢI* ■

„Pe la 1470 *răsări* (pe când persecuţia sălbatică mistuise jertfa din secolejc anterioare n.n.) aşa zisul eres (ca în Fapte 24,5 n.n.) *'iudai- zant'* (numit aşa ca cei din sec. IV, pentru că ţineau *Sâmbăta* n.n.), care nu fu însă de prea mare întindere şi durată (ca un scurt cânt de bucurie n.n.). Mitropolitul Zosima care era *în favoarea* eresului (cum se exprimă cei mai mulţi n.n.) în 1494 trebui să plece la mănăstire. În sfârşit în 1503 ercsid fu stârpit în aparenţă şi căpeteniile lui *arse pe rug* (satanismul şi cruzimea păgânizaţilor

812 Ibidem, pag. 171.

813 „Manuscrisele româneşti medievale din Crişana" de Florian' Dudaş,

814 Editura Făclii, Timişoara 1986, pag. 120. 185,,Cuvente din bătrâni" de B.P.Haşdeu, vol.II, Ed.Didactică şi pedagogică, Bucureşti 1984, pag. 47-48, ediţie îngrijită de G.Mihăilă.

nu are margini n.n.). însă în realitate el a continuat până spre jumătatea sec. 16."

„Ştiu faptele tale, că ai nume că trăieşti dar eşti mort. Priveghează şi întăreşte *ce a mai rămas* şi era să moară... Dar ai câţiva oameni în Sardes, care nu şi-au mânjit hainele lor, ci ei vor umbla cu Mine îmbrăcaţi în veşminte albe, liindcă suni *vrednici.* Apoc.3,1 u.p.,2 p.p. şi 4."

Secolele XVI - XIX (anii 1588-1844 d.H.)
(„EILADELEIA" = iubire frăţească - biserica avertizată)
* denumirea vine tocmai de la ziua de închinare - *SABATARIENI (de la Sabat = Sâmbătă)*

„Subotnirii (subolaîn rusă = sâmbăta n.n.)... *{in Sâmbăta."*[834]

„...ci trebuie bine distinşi de *Sabatarii* mai vechi din Transilvania, care existau de la începutul sec. 17 (din 1588 d.H. n.n.)..."[835]

„O a treia partidă (din rândul baptiştilor n.n.) demnă de a fi menţionată, e cea existentă de la 1665 a *Sabaturilor;* aceştia în locul Duminicii serbează *Sâmbăta."*[836]

„Pentru că ai păzit cuvântul răbdării Mele şi Eu le voi păzi - zice Iisus - pe line de ceasul ispitei ce *va să vină* peste *toată lumea,* ca să încerce pe cei cc locuiesc pc pământ.

Vin *curând;* ţine ce ai, ca nimeni să nu-ţi ia cununa la. Apoc.3,10-11" (biserica este averlizată că Isus vine curând n.n.).[837]

Secolele X I X - ? (anii 1844 - ?)
(„LAOD1CEEA" = poporul judecăţii - biserica întâlnirii)
* denumire de la întâlnirea cu Isus şi ziua de închinare = *ADVENTIŞTI DE ZIUA A ŞAPTEA (adventus = venire, Mat.24,3)*

815 „EPISTOLIA Domnului nosUu Iisus Chiistos, Uimisă din cer la anii 5508.

816 Cuin se cade a sărbători creştinii Sfânta Duminică",„ediţia a Il-a 1929, Ieromonarh Nicodim Mândiţă, Botoşani, Tipografia „Munca", pag. 31-32.

817 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 266.

„Ei aşteaptă ca eveniment iminent *a două venire* a lui Hrislos *(Adventus, Adventio).*"„Se mărturiseşte apoi credinţa în *parusia* (venirea n.n.) Domnului, care vine să judece vii şi morţii. Prezentul 'vi/ie'în originalul grec (al Simbolului apostolic după Rufin şi Niccta n.n.) indică sosirea *dintr-o clipă în alta* a Domnului, aşa cum Acesta o spusese El însuşi în Evanghelie" (de aiei numele de adventişti dat creştinilor care aşteaptă în l'elul apostolilor venirea lui Hristos n.n.).[838]

„...cuvântul *'venturus'* din versiunea laţină (a aceluiaşi vechi simbol apostolic n.n.) e tardiv" (acel corect de la început fiind *adventu- rus,* adică „Va veni dintr-o clipă în alta" n.n.).[839]

„advenlo (verb folosit obişnuit la formele din tema prezentului) = a se apropia eu *paşi repezi,* a fi *gata să soseascâ."*

,,Adveniat regnum tuuin = Vie eu *paşi repezi* sau dintr-o clipă în alta împărăţia Ta." Matei 6,10 p.p.

(Rugăciunea „Tatăl nostru")[840]„Iată;stau *la uşă* şi bat... (zice îisus n.n.)" Apoc.3,20 p.p.[841]„în univers, spunea un mare predicator, nu e nimic mai mare decât *Iisus Hristos,"*[842]

„Iar a *mărtiuisi pe Hristos* (şi venirea Lui n.n.) nu înseamnă neapărat, *prozelitism,* intoleranţă'religioasă etc., ci *credincioşie* faţă de mesajul *evanghelic* al iubirii aproapelui; mesaj potrivnic oricărei forme.de mândrie, de desconsiderare a libertăţii şi drepturilor firesti ale oamenilor."

(Preot Prof.Em.Vasilescu)[237]

ziua de închinare:

„...Adventiştii zilei a şaptea sau Sabatarii (Sabaliştii), aşa numiţi fiindcă serbează încă de rigoare *sâmbăta...*" (conform poruncii a IV-a din Decalog rămas în putere şi pentru creştini n.n.).

818 jos, Galaţi 1989, pag. 58.

819 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1268.

820 „Importanţa Sinodului I Ecumenic" de preotul Iulian M. Constantinescu, Constanţa 1926, pag. 8.

237 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR,

Sâmbăta (Sabatul Domnului) se va serba şi pe NOUL PĂMÂNT
(Ziua de naştere a Pământului se va serba în veşnicii)
„'Căci precum *cerul cel itou* şi *pământul cel nou* pe care le voi zidi' - zice Domnul - 'vor rămânea înaintea Mea, aşa va dăinui deapururi neamul vostru şi numele vostru (vezi Isaia 56,2.3.6.7). Şi din lună nouă în lună nouă şi din *Sâmbătă* în *Sâmbătă* vor veni *toţi* şi se vor *închina* înaintea Mea' - *zice Domnul.*" Isaia 66,22.23.[843]
CONCLUZIE
„Păzi rea sâmbetei prin încetarea oricărui lucru în ziua a şaptea era 11/1 obicei vechi, care-şi trăgea începutul dc laAdam."[40]
„JDecalogul (cele 10 porunci) o menţionează ca zi de sfinţenie: 'Aciu-ţi aminte de ziua Sâmbetei ca să o sfinţeşti pe ea'..."~
„Asla înseamnă ca această zi este menită a fi un timp de comuniune cu Tatăl ceresc, de sfinţire a noastră (nu doar a iudeilor n.n.) prin lumina care vine dc sus."[844]
„X-egea divină pozitivă a Vechiului Testament, în special porunca a IV-a a Decalogului, ne îndeamnă a serba ziua a şaptea (nu *întâia n.n.), iar Mântuitorul totdeauna în viaţa Sa pământească a fost frecventator regulat al serviciilor religioase publice..." (vezi Luca 4,16* n.nj.[845]
Jnvinuirea că ar strica legea. Domnul o respinge... învinuirea că ar fi violat sfinţenia zilei de Sâmbătă nu încape" (Hristos şi mai bine că oricare cum trebuie serbată Sánéata n.nj.
„Iată dară, au rămas serbarea sâmbetei, norodului lui Dumnezeu" (de la Adam şi *până în* veşnicii n.n.).

(Apostolul Pavel - Biblia 1688)[846]Capitolul III

VIEŢUIREA

821 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 78.

822 Ibidem, pag. 78.

823 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al

„Căci dragostea de Dumnezeu aceasta este: Să păzim poruncile Lui.”
Ap.Ioan
(1 În.5,3 p.p - Biblia sinodală 1991)

CE ÎMPLINESC

„Fiindcă nu cei ce aud legea sunt drepţi la Dumnezeu, ci cei ce împlinesc legea...”
Ap. Fa vel

(Rom.2,13 - Biblia sinodală - 1991

824 BOR, Bucureşti 1991, pag. 1104.

825 „Liturgica Bisericii ortodoxe” de Ieromonahul Gabriel Rășcanu, 1876, pag. 94 şi „Atanasius homal de semnele”, tom.II, pag. 60, Ed.Paris 16698.

826 „Pidalion” de Zosima Tfuălă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 338.

)DECALOGUL
LEGEA DRAGOSTEI CĂTRE DUMNEZEU ŞI APROAPELE

1. Decalogul - voinici sfântă a lui Dumnezeu descoperită oamenilor

„Sicriul legii (chivotul n.n.) cu tablele legii era oarecum însuşi tronul Domnului Dumnezeu, rostind oamenilor (nu doar evreilor n.n.) sfânta Sa voi/ifri."

„Cele zece porunci (Decalogul n.n.) sunt în maiestatea lor elementară o *revelaţie unitară* a ordinii *morale celei veşnice* a lumii (nu doar a iudeilor n.n.) prin faptul că accentuează unicitatea şi spiritualitatea lui Dumnezeu; iar pentru cult şi viaţă au o valoare deosebită prin faptul că îndeamnă la reculegere şi stabilesc anumite cerinţe sociale, a căror îndreptăţire astăzi este recunoscută în mod *unanim* (mai puţin cei fără de lege n.n.) şi în faptul că în cele din urmă pretind chiar *sfinţenia intenţiilor* (aşa cum precizează Isus în predica de pe munte n,n.)."[847]

„Legiuirea din Sin;u Î11 principiile ei fundamentale se dăduse pentru *toate veacurile următoare*. Răpune temeliile adevăratei *moralităţi* şi a demnităţii omeneşti *în lume '„*

„Că acesta e testamentul (legământul, vezi Icre mia 31,33) pe care îl voi face cu casa lui Israel (cel spiritual, vezi Rom. 2,26.27 n.n.) după acele zile, zice Domnul: Pune-voi *legile Mele* în cugetul lor şi în *inima* lor *Ie voi scrie* şi voi li lor Dumnezeu şi ci vor fi poporul Meu." Evr.8,10.[848]

„Inima omului, tron al lui Dumnezeu! Viaţa lui, o supunere desăvârşită sub *poruncile sfinte*. Voinţa creştinului, o biruinţă deplină asupra lumii, asupra diavolului şi poftelor rele" (acesta este noul legământ obţinut prin Isus n.n.).

827 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, Cartea I, vol.D, Mănăstirea Cemica 1926, pag. 232.

828 Bucureşti 1911, pag. 207.

829 „Istoria biserice.iscă universală" de Euseviu Popovici, vol.1V, Bucureşti 1928, pag. 67.

4 „BIBLIA sau Slanla Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod," Ed.IBM al
BOR, Bucureşti ¡991, pag. 1365.

„Odată marele filozof german Wilhelm Wundt a fost rugat de nişte studenţi să-şi spună părerea despre *cele 10 porunci dumnezeieşti:* mai trebuie ele respectate sau trebuie de dat omenirii alt cod de legi morale. Gânditorul răspunse: 'Neasemănată, *fără egal* este *valoarea decalogului...* învăţătorii religiei trebuie să tălmăcească poporului acest cod pentru vremea în care trăiesc, dar.de documentul divin, nimeni n-are voie să se atingă.“[849]

„în vremea cercetării continentului african, marele explorator Stanley cunoscu un rege al unui însemnat trib de oameni primitivi. Din una în alta învăţătorul european vorbi gazdei despre religia ţării sale şi-i explică *decalogul* sau cele 1*0 porunci.* Regele fu foarte impresionat de conţinutul legii sfinte şi-i spuse oaspetelui european: ...Dacă supuşii mei te vor asculta şi vor urma poruncile, eu voi fi cel dintâi rege din lume, iar oamenii mei cei mai fericiţi.“[850]

2. *Decalogul - lege a dragostei în cele două Testamente*

„De altfel în Vechiul Testament *ca şi* în Noul Testament, totul se reduce la datoria omului de *a iubi pe Dumnezeu şi pe aproapele,* potrivit *poruncilor din Decalog.* Poruncile din Decalog sunt amintite în mai multe locuri din cărţile Noului Testament.“[851] .

„Error fundamentalis (eroarea fundamentală) este un sofism, care porneşte de la o premiză falsă (în special cea majoră) şi duce la o *concluzie greşită.* Exemplu:

Legea Veche este abolită, Decalogul face parte din Legea Veche, deci Decalogul trebuie abolit” (de acest sofism, de această concluzie
greşită se folosesc toţi rătăciţii care neagă Decalogul în creştinism n.n.).[852]

830 „Istoria bisericească universală” de E.Popovici, voi.IV, cd. a Il-a, Bucureşti 1928, pag. 552.

831 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, vol.I, Ed. Bucureşti 1910, pag. 153.

832 „Istoria bisericească universală” de F.Popovici, voi.III, Bucureşti 1927,
pag. 131. 2221bideni, pag. 132.

8 „Studiul Vechiului Testiuncnt”, manual penUu Scminariile teologice,
Ed.IBM <d BOR, Bucureşti 1978, pag. 348.

„Deşi Vechiul Testament are un caracter *prefigurativ,* fiind 'umbra celor viitoare' (Col.II, 17) şi 'călăuză spre Hristos' (Gal.III,24) şi deşi a încetat, după cum spune sfântul apostol Pavel: 'Desfiinţează deci pe cel dintâi ca să statornicească pe al doilea' (Evr.X,9), 'Iar dacă a venit credinţa nu mai suntem sub călăuză' (Col.III,25), *totuşi* sub *aspect dogmatic şi moral* învăţăturile Vechiului Testament, în fond, *sunt ca şi cele* ale Noului Testament" (din punct de vedere moriil în Dumnezeu nu este mutare nici umbră de schimbare. Iacov 1,17 n.n.).[853]

„Partea cea mai însemnată a Legii Vechiului Testament *rămâne Decalogul.* Prin faptul că dispoziţiurtile lui precizează în mod amănunţit urmările imediate ale principiilor legii morale naturale, *valoarea Decalogului e absolută şi veşnică* (adică de neschimbat n.n.). El este piatra de temelie a întregii învăţături morale. De aceea *Decalogul a trecut şi în Noul Testament,* diu˙ înţelegerea deplină a poruncilor lui se poate dobândi numai în lumina legii morale a Noului Testament (cf. Matei 5,21-48, ţinând cont de spiritualizarea slovei reci n.n.)."[854]

„Decalogul *rămâne până astăzi* cea mai desăvârşită legislaţie morală a antichităţii deoarece cuprinde principiile generale ale moralităţii, prezentate într-o formulare de ordine sistematică ceea ce dovedeşte *originea lor divină:* îndeosebi *la el se referă* Mântuitorul atunci când spune: 'Să nu socotiţi că am venit să stric legea...' (JVlatei 5,17)."[12]„Astfel *Iisus Hristos* a fost centrul a toată adevărata religie de la *începutul lumii.* Aşteptat ca Mesia, adorat ca Mântuitor, El a fost principiul mântuirii pentru toţi oamenii şi numai într-însul s-a putut găsi adevărul şi harul. El

833 2231bidem, pag. 144; „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi"

834 BOR, Bucureşti 1991, pag. 1396. 226,.Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de I. Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 147." „

835 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, voi.IV, Bucureşti 1928, pag. 69.

11 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR,
Bucureşti 1985, pag. 34.
12 Ibidem, pag. 35.

a păstrat din religia primară şi din religia is- raelită/onditJ *dogmatic şi moral,* care era adevărul, fiindcă venea de la Dumnezeu; El a înlocuit prin realitate *riturile figurative,* instituite pentru a reaminti promisiunea misiunii Sale. Astfel că de la începutul lumii *n-afost decât o adevărată religie,* un singur Mântuitor şi Răscumpărător şi creştinismul nu este decât *dezvoltarea şi plinirea religiei primare* (adamică n.n.) şi a *religiei israelite*" (cine acuză pe creştini că iudaizează acuză de fapt pe Hristos n.n.).

3. *Decalogul -lege morală dumnezeiască, veşnică, deci valabilă şi pentru creştini*

„Legisl aţi unea mozaică (legea dală prin Moise n.n.) are un întreit scop şi cuprins, conform căruia dislingem legi morale, *ceremoniale* şi civile. Dar *numai legile morale au o desdnaţiune şi obligaţiune veşnică,* pe când cele ceremoniale şi civile şi-au pierdut puterea obligatorie prin Evanghelia Domnului.

Legile morale cuprinse în Testamentul Vechi se pol reduce la *cele zece porunci .'decalogul',* pe care Dumnezeu l-a dai pe muntele Sinai. Acestea au fost scrise de *Însuşi* Domnul pe-două table împărţite în două grupe de datorinţe: tabla întâia cuprindea poruncile prin care se indică dalorinţele către Dumnezeu, iar tabla a doua cuprindea poruncile prin care se indică datorinţeje către' aproapele."[855]

„Decalogul este cea dintâi lege scrisă a Vechiului Testament şi totodată *cea mai înaltă lege morală* dală până la Domnul Iisus Hristos. *lla rămâne în putere pentru toate timpurile,* fiindcă *cele zece porunci* sunt poruncile legii morale fireşti, pe

836 lbidem, pag. 69.

837229,.BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sr.Sinod, Ed.IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 1396.

838„Patrologic" de Preot Prof.Dr.Ioan G.Comăn, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 92.

839 Ibidem; pag. 92.

8 ,.Studiul Vechiului Testiuncnt", manual penUu Scminariile teologice,
Ed.IBM <d BOR, Bucureşti 1978, pag. 348.

care Dumnezeu le aduce la cunoştinţa credincioşilor într-un chip mai deplin şi mai hotărât."[856]

„Legea morală a Vechiului Testament *rămâne* ***În putere pentru creştini*** fiindcă Mântuitorul Iisus Hristos i-a răspuns tânărului care îl întrebase ce să l'acă spre a dobândi viaţa de veci: 'De vrei să intri în viaţă ***păzeşte poruncile***' Matei 19,17. De asemenea tot El ne învaţă: 'Să nu socotiţi că am venit să stric legea sau proorocii, n-am venit să stric, ci să împlinesc' Matei 5,17" (Cel ce păzeşte poruncile are nevoie de Hristos, de aceea El a precizat tânărului că un singur lucru îi lipsea pe lângă păzirea poruncilor, urmarea Lui, căci numai prin puterea Lui şi credinţă în El poruncile pot li împlinite n.n.).[16]

„Legile *divine* pozitive sunt prescurtate în poruncile dale isracli- ţilor prin Moise, şi care *sunt propuse de Biserică Ortodoxă* după *textul biblic* astfel:

'1. Eu suni Domnul Dumnezeul tău; să nu iii alţi dumnezei afară de Mine.

2. Să nu-ţi faci ţie chip.cioplit, nici vreo asemănare a câte sunt în cer sus şi pe pământ jos, în ape şi sub pământ; să nu le închini lor, nici să slujeşti lor.

3. Să nu ici numele Domnului Dumnezeului tău în deşert.

4. A du-ţi aminte de *ziuci sâmbetei* ca să o sfinteşti pe ca. Sase zile să lucrezi şi să faci toate lucrurile talc, iar *ziua tt scipteci* este *ziuă Domnului* Dumnezeului tău (nu este altă zi-a Domnului decât cea numită şi scrisă dc El n.n.)

5. Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama la. .

6. Să nu ucizi.

840 „BIBLIA SACRA" - juxta vulgatain clementianam, Paris 1927, pag. 6 N.T.

841 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1397.

842 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, 1976,.pag. 49.

11 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR,
Bucureşti 1985, pag. 34.
12 Ibidem, pag. 35.

7. Să nu prcacurvcşli.
8. Să nu furi.
9. Să nu mărturiseşti mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău.
10. Să nu poftești casa aproapelui tău, nici femeia lui, nici sluga lui, nici slujnica lui, nici asinul lui, nici toate câte sunt ale aproapelui tău.'

Iisus Hristos *n-ă deşjiin[at* legile date prin Moise, dimpotrivă a declarat că *ele ni mâni îndatoritoare* (Matei 5,18). Ele trebuiesc deci *a fi regula* de căpetenie *pentru tot creştinul* (nu numai pentru iudeu n.n.) în datoriile sale către *Dumnezeu* (primele 4 de pe tabla întâi n.n.) şi către *aproapele* (următoarele 6 de pe tabla a doua n.n.).”

„Acesta fu vestitul *Decalog*, cele *zece porunci*, din care în fiecare (deci şi în porunca a IV-a n.n.) se descoperea *adevărul cel veşnic* (dat nu de oameni ci oamenilor din toate timpurile n.n.).“[857]

„*Decalogul* însă a fost proclamat de *însuşi Dumnezeu* şi cu o astfel de măreţie invincibilă şi cu aşa simplitate uimitoare, încât adevărurile vestite într-însul imediat au devenit moştenirea întregului popor, care trebuia să le împrăştie în *omenirea întreagă* (tot omul indiferent de naţie trebuia să-şi însuşească cele zece porunci dumnezeieşti fără să le modifice, căci sunt veşnice n.n.).“[iy]

„Poruncile (cele zece n.n.) au fost scrise de

843 „BIBLIA adică dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului TesUunent”, tradusă de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 720.

844 „Făclii penUu dreapta credinţă” - predici de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Episcopia Buzăului 1985, pag. 109.

845 „Elemente de Morală Creşină” de Moise N.Pacu, profesor onorar, ediţia a VlII-a, Bucureşti 1921, pag. 50. ,

8 ,,Studiul Vechiului Testiuncnt”, manual penUu Scminariile teologice,
Ed.IBM <d BOR, Bucureşti 1978, pag. 348.

însuşi Dumnezeu cu *'dumnezeieşti litere'* pe două table de piatră" (Legea dragostei faţă de Dumnezeu şi aproapele este expresia-voinţei veşnice a Creatorului n.n.)[2]

[0]„După cum planetele şi stelele îşi urmează neabătut mişcările lor în spaţiu, aşa legile *morale* izvorâte din voia *lui Dumnezeu* îşi păstrează *în orice veac* valoarea lor. Un cunoscut profesor de filozofie german, la sfârşitul veacului trefcut, întrebat dacă *cele zece porunci* mai sunt valabile pentru *viaţa omenească* a răspuns: 'Valoarea fără egal a *Decalogului* stă în aceea că într-o uimitoare scurtime, el este cea mai venerabilă mărturie a nepieritoarelor principii morale pe care le avem. A *îmbunătăţi cele zece porunci* ar fi o crimă împotriva spiritului istoriei, *a le înlocui* cu legiuiri noi, -moderne, ar fi o încercare prosteasca' (W.Wundt). Cuvinte pline de adevăr! *Decalogul nu poale fi modificat* pentru că 'în Dumnezeu nu este mutare (d.p.d.v: moral n.n.) nici umbră de schimbare'. Sau cum zice psalmistul: 'Iarba se usucă şi floarea se

846 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură", tipărită la 1688 în timpul lui Şerban Vodă Cantacuzino. Retipărită după 300 de ani în facsimil şi transcriere cu aprobarea Sf. Sinod. Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1988, Ev.4,9.

847 „Morala creştina", manual pentru Seminariile teologice de Arhid. Prof. Dr.Ion Zăgrcan, Hd.lBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 34-35.

11 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR,
Bucureşti 1985, pag. 34.
12 Ibidem, pag. 35.

veştejeşte, dar Cuvântul Dumnezeului nostru *rămâne* în veac' (Isaia 40,8). „"[858]

4. *în Hristos cele zece porunci potfi respectate de credincioşi* „Apoi şi din punct de vedere scripturistic este vrednică *de respins învăţătura că poruncile lui Dumnezeu nu potfi împlinite.* Dacă, în realitate, poruncile diţmnezeieşli nu pot fi executate, nu înţelegem cum *Scriptura le recomandă pretutindeni* şi declară *pe cei ce le calcă vrednici de pedepse şi osândă.* Nu înţelegem recomandarea Scripturii, fiindcă nimeni după chibzuinţă nu cere de la altul *lucruri imposibile*; mai puţin decât oricine nu cere aceasta înţeleptul Creator de la făptura Sa."[859]

„Pentru că cine va păzi *toată legea,* dar va greşi *într-o singură poruncă,* s-a făcut vinovat faţă de toate poruncile. Căci Cel ce a zis: *'Să nu săvârşeşti adulter',* a zis şi: *'Să nu ucizi'* (Iacov citează porunca a 7-a şi a 6-a din cele zece porunci n.n.). Şi dacă nu săvârşeşti adulter, dar ucizi, te-ai făcut călcător *de* lege. Aşa să grăiţi şi aşa să lucraţi, ca unii care *veţi fi judecaţi* prin legea libertăţii." Iacov 2,10-12.[860]

„Ca *lege a libertăţii, Legea morală* a Noului Testament... nu înseamnă lipsă de orice poruncă, ci este numai o atmosferă spirituală creată în om *de iubire,* o stare favorabilă *împlinirii poruncilor."*[861]

„Spre a li *liber* trebuie *a asculta* **(ca** şi legea circulaţiei; nu este nici o osândire pentru cel ce o împlineşte n.n.). Desăvârşita libertate nu e decât împlinirea desăvârşită a învăţăturilor şi sfaturilor evanghelice."[862]

848 de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, pag. 145.

849 Ibidern, pag. 291-292.

850 „Din tezaurul ortodoxiei" de¹ Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei

851 Buzăului 1990, pag. 291.

8 „Studiul Vechiului Testiuncnt", manual penUu Scminariile teologice,
Ed.IBM <d BOR, Bucureşti 1978, pag. 348.

„Lepădându-sc de voinţa să, omul nu făpluieşle decât *dupci voinţa lui Dumnezeu,* care e buna orânduială desăvârşită'. Şi atunci omul e *liber* ca Dumnezeu însuşi şi ajunge imaginea Lui adevărată..."

„Să nu socotiţi, declară lisus, că am venit să stric *Legea* sau pe Profeţi: n-am venit să stric, ci *să împlinesc.* Matei 5,17."[863]

„De aceea, *creştinul are datoria* ca în toate împrejurările vieţii conştiinţa lui să lucreze în cel mai deplin *acord cit legea morală,* precum mărturiseşte psalmislul: 'fie n-ar li fost legea, atunci aş fi pierit întru necazul meu' Ps. 108,92."[864]

„Mântuitorul ne-a dat putinţa de a trăi în trup fără a lî robi păcatului (Rom.8,3)."[865]

„Tăierea împrejur nu mai foloseşte la nimic dacă *calci legea,* iar nctăierea împrejur poale să aibă valoare dacă faci *cele ale legii.* Căci adevărata circumciziunc esle cea interioară a inimii, ciire constă în *ascultarea* voii lui Dumnezeu *şi săvârşirea poruncilor sale.* (Rom.2,28- 29)."[866]

„...în Hrislos este dală posibilitatea *de a împlini efectiv ceea ce cere Legea* (Rom.7,1-25)." (Capitolul 8 precizând cine sunt cei ce se pol supune Legii şi cine nu n.n.)/'

„Oamenii au sfărâmai tablele legii muntelui Sinai, dar fapta lor nebuneascâ a zguduit şi a zdruncinai înseşi temeliile vieţii umane. De aceea, fraţilor, *trebuie să ne întoarcem mereu la codul legilor primite de sus,* primite şi promulgate de Moise pe muntele sfânt... Da, *trebuie să respectăm cele zece porunci* şi să ne supunem lor. Pentru că ele suni vechi, *dur nu învechite,* ca o haină care nu mai e la modă. Poruncile *Decalogului* ,nu au i/.vorâl din minle Omeneascâ, nu sunt expresia geniului *evreului Moise, ci*

852 „Omiletica", manual pentru Seminariile teologice tipărit cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 90 (autor: Pr.Nicolae PeUescu).

853 „Studiul Vechiului Testament", manual pentru Seminariile teologice/

854 Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 347.

11 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR,
Bucureşti 1985, pag. 34.
12 Ibidem, pag. 35.

sunt manifestarea înţelepciunii lui Dumnezeu, lumină clin lumina Lui, putere din veşnicia *Lui.* Moise a fost doar mijlocitorul acelci descoperiri, gura care a rostii *adevăruri veşnice.",* De reţinut:

„Ei bine, *poruncile Decalogului* trebuie cunoscute, înţelese, împrospătate mereu în conştiinţele credincioşilor *şi păzite.""*

„Omul *făiă lege* este ca şi trenul căzui de pe linie: se *distruge pe* sine şi pe cei cc cad sub sfărâmălurile sale, ca Sodoma, Gomora şi Babilonul (Gen. 18-19; Apoc. 17-18)."[867]

VOIA *LUI DUMNEZEU*

„Eserjţial pentru noi creştinii esle *recunoaşterea* şi *împlinirea* voii lui Dumnezeu, ca *îndreptar* al întregii noastre vieţi spirituale..Să împlineşti voia lui Dumnezeu în toate acţiunile, gândurile, vorbirea şi fapLele laie publice, private, în familie şi în toată viaţa la, ială un program de activitate creştină.""„

„V'oic/ *lui* Dumnezeu este suprema lege a vieţii nQiim^ii. Pe ea o împlinesc fără zăbavă îngerii în cer şi pentru

855 „Morala creştină ortodoxă", manual didactic de Dr.Orest Tarangul,

856 Valea Uţei, c;irte aprobată de Sf.Sinod, Ed.Tipografici Şcoala Română, Vatra Doinei 1925, pag. 8-9.

857 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de Nieodim, paU i.uhul BOR, Bucureşti 1944, vol.II, pag. 143.

8 ,.Studiul Vechiului Testiuncnt", manual penUu Scminariile teologice,
Ed.IBM <d BOR, Bucureşti 1978, pag. 348.

împlinirea ei *cerem ajutorul lui Dumnezeu.* Şi astfel cerul şi pământul strălucesc dc a- ceeaşi lumină a voii *lui Dumnezeu,* ca să nu se mai deosebească cerul şi pământul ci împreună să fie o împărăţie a lui Dumnezeu."[3]

858 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slcvoacă, cu o prefaţă de P.S.Epifanie, episcopul Buzăului, Ed. Episcopiei Buzăului 1985, pag. 93.

859 „Simbolica" de Hr.Andruţos, Uaducere din limba greacă de Iustin Moisescu, Ed.CenUului miuopolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 228-229.

11 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR,
Bucureşti 1985, pag. 34.
12 Ibidem, pag. 35.

[6]*ÎN CE CONSTĂ VOIA LUI DUMNEZEU*

„Cele *zece porunci* sunt strigătul *voinţei* lui *Dumnezeu,* temelia vieţii religioase morale şi a tuturor legilor" (vezi subcapitolul „Decalogul - legea dragostei călre Dumnezeu şi aproapele" n.n.).[868]

„Ordinea care trebuie să domnească între Dumnezeu şi om este supunerea acestuia din urmă sub voia *Celui Preaînalt,* ascultarea *poruncilor Lui."*[869]

„Poate oare omul să-şi găsească o conducere mai desăvârşită decât conducerea după voia *lui Dumnezeu?* De aceea el înainte de toate trebuie să se silească *să cunoască* această voie şi cunoscând-o să *o urmeze...* Numai urmând *legea dumnezeiască* şi conducându-se de dumnezeiasca voi/i(ă, omul poate lega viaţa sa actuală cu viaţa veşnică."[870]

„Oamenii din toate vremurile, de toate vârstele pe faţa întregului pământ, oriunde a suflat harul Duhului Sfânt, s-au ridicat din moarte la viaţă, din întuneric la lumină, şi-au format inimi noi, au devenit făpturi noi, angajate pentru totdeauna în slujba *iubirii lui Dumnezeu şi a aproapelui,* ca să urmeze *poruncile Lui,* ca să păzească şi să împlinească *legile Lui."*[871]

„Voinţa Lui fiind *neschimbată şi veşnică* şi legile Lui sunt *statornice şi veşnice.* Călcarea lor aduce dezordinea şi distrugerea vieţii."

SUPUNEREA FATĂ DE AUTORITĂŢILE OMENEŞTI „în acest sens Mântuitorul recomandă: 'Daţi Cezarului cele ce sunt ale Cezarului şi lui Dumnezeu, cele ce sunt ale lui Dumnezeu' (Mat.22,21; Marcu

860 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1373.

861 „Morala creştină" de Arhid.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR,

862 Bucureşti 1985, pag. 58.

 „Catehism creştin ortodox", Ed .IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 175.

12,17; Luca 20,25). Adică să-şi achite fiecare credincios datoriile către *Stat* şi să arate ascultare faţă de ele *câta vreme* nu li se cere să renunţe la credinţă şi la *îndatoririle faţă de Dumnezeu."*

„Fericitul Augustm va tâlmăci. poziţia invariabilă a Bisericii creştine faţă de stăpânirea lumească prin afirmaţia care a devenit proverbială:

'Qui dedit imperium Constanlino christiano, ipse etiam apostate Iuliano', adică: 'Cel ce a dat stăpânire creştinului Constantin (de fapt doar simpatizant al creştinilor n.n.). Acelaşi a dat-o şi apostatului Iulian'.'

NEPRIHĂNIT.. PRIN CREDINŢĂ, NU PRIN EAPTE

„Când se va socoti omul pe sine împlinitor desăvârşit al poruncilor, e vădit că păcătuieşte şi greşeşte Împotriva poruncii, ca unul ce se judecă pe sine şi nu primeşte pe Cel ce judecă cu adevărat. Căci numai când Duhul lui Dumnezeu va mărturisi împreună cu duhul nostru - după cuvântul lui Pavcl - vom fi cu adevărat vrednici de Hristos şi fii ai lui Dumnezeu, nu când ne vom *îndreptăţi pe noi înşine,* prin părerea de sine."[44]

„Iar toată cunoştinţa, virtutea şi puterea şunt *har* al lui Dumnezeu ca şi toate celelalte. Dumnezeu le-a dat tuturor puterea să se facă fii ai lui Dumnezeu prin păzirea poruncilor dumnezeieşti. *Mai bine zis aceste porunci şi harul dumnezeiesc ne păzesc pe* noi. *Fiindcă fără harul Lui nu putem să le împlinim nici pe ele.* Şi nu avem ce să-i aducem LUi" (ca merit al nostru n.n.).

„Sufletul iubitor de Dumnezeu are obiceiul chiar dacă ar face toate faptele bune, să nu-şi pună nimic pe seama sa, ci pe

863 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol. II, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 311.

864 „Morala creştină", manual pentru Scmnariile teologice de Arhid. Prof.Dr.loan Zăgrean, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 79-SO.

865 „Studiul Noului Testament" de Preot Prof.Dr.I.ConsUuilincscu, manual pentru Seminariilo teologice,

44 „Filocalia" sau culegere din scrierile sfinţilor părinţi, vol.V, traducere de Pr.Prof.Dumimi Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1976, pag. 300.

45 Ibidem, pag. 47.

toate în seama lui Dumnezeu., în felul acesta şi Dumnezeu]a rândul Său, luând aminte la înţelegerea şi cunoştinţa dreaptă şi sănătoasă a acestui suflet, îi socoteşte dimpotrivă lui toate şi-i măsoară răsplată ca şi când ar 11 lacul loale prin osteneala lui, eu ţoale că dacă ar vrea să facă judecată cu noi *nu s-ar găsi nimic* cu adevărat *drept în* om."

„Fără Dumnezeul şi prin sine însuşi e cu neputinţă să se izbăvească cineva pe sine."[872]

„Noi nu putem li justificaţi (socotiţi drepţi n.n.) decât prin Iisus Hristos, *unicul răscumpărător,* unicul mijlocitor. Numai *întru El* putem li *justificaţi* (îndreptăţiţi n.n.) adică idenlilicându-ne Lui *prin credinţă."^^*

„Credinţa care ne îndeamnă spre bine este *un dar* de la Dumnezeu, dai nouă *prin Iisus Hristos;* deci toi ce esle bun în noi vine dş la *harul lui Dumnezeu, în Iisus* //nsios."[4J]

„Noţiunea exactă a Răscumpărării constă în a admite:

1. că Iisus Hristos esle *unicul nostru mijlocitor.*

2. că El a fost Răscumpaiătorul omenirii fără nici o excepţie.

3. că noi suntem *justi/"icaţi* prin unirea noastră cu El *întru credinţă.*

4. că începuLul cum şi împlinirea.mântuirii noastre este datorită *harului lui Dumnezeu,* dat *în dar.*

5. că merilele noastre suni *daruri ale iui Dumnezeu,* adică apli- caţiunca ce El ne face din meritele lui Isus Hristos:

6. că sfinţii n-au câştigai mântuirea decâl prin meritele lui /isus *Hristos* şi că prin urmare, prelinsa vislerie a meritelor lor prisosiloare e o *închipuire greşită.'„*

Ed.lBM ;il BOR, Bucureşti 1981, pag. 227.

866 „Studiul Noului Testament" de Preol Prof.Dr.I. Constanlinescu,

867 „Catehism creştin ortodox", tipărit cu binccuv. P.F.P. Teoctist,

868 „Catehism creştin ortodox", tipărit cu binecuv. P.F.P. Teoctist, patriarhul BOR, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag.

„Drept aceea, nimeni Tăcând bine, să nu se fălească, căci toţi cei ce s-au nădăjduit *în sineşi* au căzut.”

180.

869 „Făclii pentru dreapta qredinţă” de Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de Epifanie, episcopul Buzăului, Ed.Episcopiei Buzăului, 1985, pag. 214.

870 „Istoria biblică. Vechiul Testament” de Prof. A.P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, toin.V, Bucureşti 1946, pag. 448.

44 „Filocalia” sau culegere din scrierile sfinţilor părinţi, vol.V, traducere de Pr.Prof.Dumimi Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1976, pag. 300.

45 Ibidem, pag. 47.

(avvaXanlie)[873] *DAR CREDINŢA ESTE VIE DOAR PRIN FAPTE* „Credem că nimeni nu se mântuieşte fără *credinţă,* iar credinţă numim ideea cea mai dreaptă ce este în noi despre Dumnezeu şi cele dumnezeieşti, care *fiind înfăptuită prin dragoste,* ca să zic aşa, *prin poruncile dumnezeieşti,* ne îndreptăţeşte în Chriſtos şi Iară ea este cu neputinţă a plăcea lui Dumnezeu.”

(PaUiarhul Dositei)[874]

„Căci zice sf.Ioan Gură-de-Aur: 'Mărturisirea *credinţei* nu se face doar cu limba, ci ji *cu faptele.* Dacă acestea lipsesc, suntem în primejdie de a fi pedepsiţi cu acei care tăgăduiesc credinţa cu totul'.”

„Faptele noastre cele bune n-au puterea de a ne *justifica* prin ele însele, ci ele sunt urmarea *necesară* a adevăratei credinţe şi această credinţă *manifestându-se prin fapte* ne uneşte cu Răscumpărătorul, care ne justifică (ne socoteşte drepţi n.n.).”

„Aceasta o întăreşte şi sf. Vasile cel Mare când spune: 'Dovada că omul nu-L iubeşte pe Dumnezeu şi pe Hristosul Suu este faptul că el *nu-I împlineşte poruncile.','*

„Religia face două lucruri: ea ne arată mizeria noastră şi ne arată şi vindecarea ei; ea ne învaţă că de la noi înşine nu putem nimic pentru mântuire, dar că *putem toate întru Acela ce ne întăreşte.* (Filip.IV,13).”[875]

„Nu *le osândesc* nici Eu (zice Isus; vino la El aşa cum eşti n.n.). Mergi, de acum *să* nu mai *păcăluieşli”* (El te va întări pentru aceasta n.n.). În.8,11.[876]

871 „Făclii pentru dreapta credinţă” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă,

872 Ibidcm , pag. 384.

873 „Patericul” ce cuprinde în sine cuvinte folositoare ale sfinţilor bătrâni, Ed.Episcopiei Ortodoxe Române, Alba Iulia, 1990, pag. 160.

„Strigat-am către Tine, *mântuieşte-nuî* (prin harul tău n.n.) şi voi *păzi* mărturiile Tale" (păzirea poruncilor lui Dumnezeu este urmarea mântuirii primite în dar prin Isus Hristos n.n.).
- (Ps. 118/119 vers 146)[877]

ÎMPLINIREA LEGILOR LUI DUMNEZEU ADUCE LIBERTATE „Este *liber* din punct de vedere moral, numai omul care e curat şi *face voia lui Dumnezeu.* 'Unde e Duhul Domnului, acolo e slobozenia'. (II Cor.3,17)."[878]

„Păcatul, dimpotrivă, este *călcarea legii,* a voinţei şi a *poruncilor lui Dunmezeu...* Robia păcatului este cea mai mare piedică în calea mântuirii şi a fericirii" (păcatul aduce robie n.n.).[879]

ISUS - MODEL DESĂVÂRŞIT

„Sâmburele credinţei este *imitarea lui Hristos* în iubire, precum şi apostolul zice: 'Cine zice că petrece întru El, dator este precum Acela a umblat şi el *aşa să umble'* (I Ioan 2,6)."[880]

„Mântuitorul de când era prunc a îndeplinit voinţa şi *legea lui Dumnezeu.* 'Iată vin, Dumnezeule să fac voia Ta' (Evr. 10,7-9). Aceasta este mânciirea şi băutura Lui (În.4,34). La fel suntem datori să facem şi noi. 'Mergi de 1a şi tu asemenea' (Luc.10,37)."[881]

„Cine numeşte pe Dumnezeu: Tată, *este îndatorat* să se poarte în aşa fel, încât să nu apară nevrednic de un astfel de privilegiu."
(Ioan Gură-de-Aur)[882]

„în legile şi poruncile *morale.* Iisus Hristos ni se arată ca *modelul* nostru, ca cea mai frumoasă pildă de virtute şi sfinţenie."

„Urmează Mie (zice Iisus n.n.): *'Eu* sunt calea, adevărul şi viaţa' Ioan 14,6.

874 „Istoria bisericească universală" de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 240.

875 „Urmarea lui Iisus Hristos", Ciulea III, voi.IV, Tipografia Mănăstirii

876 Neamţ, 1923, pag. 43. -

Fără cale nu e *mergere;* fără adevăr JIU e *cunoaştere;* fără viaţă nu e *vieţuire...* De voieşti să inlri în viaţă, *păzeşte poruncile...* (Isus îţi dă putere pentru aceasta n.n.)."'

CONCLUZIE

Ascultaţi drept aceea cuvântul lui Dumnezeu şi-l împliniţi ca să se împlinească pentru voi toţi cuvintele Mântuitorului: 'Fericiţi cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu şi îl împlinesc pe el' (Luca XI,28).“[883]

Jn mijlocul acestui mare naufragiu al lumii, o mână binefăcătoare ne aruncă de sus funia nădejdii, care piiţin câte puţin, trage din valurile mizeriilor omeneşti şi ridică până la ccr pe cel ce se apucă de ea cu tărie.”
(Ioan Crisostom)[884]

„Di*n toată inima strig: auzi-mă Doamne, că vreau să păzesc poruncile Tale! Către Tine strig: mântuieşte-mă ca să păzcsc descoperirile Tale.” (Ps.119,145-146). (Numai cel mântuit .prin har va putea păzi poruncile dumnezeieşti n.n.).*
• rugăciune psaltică:
„Cămara Ta, Mântuitorul meu o văd împodobită şi îmbrăcăminte nu *am să intru într-însa, Luminează haina sufletului meu, Dătătorule de lumină şi mă mântuieşte.”*

(Vino la Isus aşa cum eşti, El te va mântui şi apoi vei putea trăi conform poruncilor lui Dumnezeu n.n.).'

CE MĂNÂNC

„Căci niciodată n-am mâncat nimic spurcat şi necurat.”
Ap. Petru

877 „Biblia sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 626.

878 „Catehism creştin ortodox”, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 206.

879 Ibidem, pag. 205.

64 „Catehism crcştin ortodox”, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag 176.

(Fapte 10,14 u.p. - Biblia Sinodală 1991
)HRANA OMULUI ÎN PARADIS (EDEN)

„...În Paradis nu era' vin, nu se tăiau animale, nu se mânca carne.“
(Vasile cel Mare)[885]

„Pe toate le-a făcut Dumnezeu cu Cuvântul... L-a făcut pe om şi l-a binecuvântat să se înmulţească şi să umple pământul; a supus lui pământul, ca să-i fie toate cele de pe pământ sub mână şi roabe; dé la început i-a poruncit să se hrănească din roadele pământului, ale semînţelor, ale ierburilor, ale pomilor. în acelaşi timp a poruncit ca şi animalele să fie tovarăşe omului la acelaşi fel de hrană, să mănânce şi ele din semînţele tuturor celor de pe pământ.“
(Teofil al Antiohiei)[886]

„Divinitatea a învăţat pe om să lucreze pământul şi i-a arătat acele fructe, cultivarea cărora îi putea fi cu deosebire folositoare“ (la fel va proceda după potop când va îngădui consumarea de carne n.n.).

„Şi a zis Dumnezeu: Tată, v-am dat toată iarba ce face sămânţă de semănat, care este deasupra întregului pământ şi tot pomul, care are în el rod cu sămânţă de semănat, ca să vă fie vouă spre mâncare; iar tuturor fiarelor de pe pământ şi tuturor păsărilor cerului şi oricărei târâtoare, care se târăşte pe pământ |i are în ea suflare de viaţă, să le fie spre mâncare toată iarba verde'.“

DUPĂ CĂDEREA ÎN PĂCAT, PÂNĂ *LA POTOP • alimentaţia şi ocupaţia*

„Deja din primele zile ale noii situaţiuni, în care oamenii au fost puşi de *căderea* în *păcat,* necesităţile s-au dovedit numeroase

880 „Făclii pentru dreapta credinţă“ de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 245.

881 „Catehism creştin ortodox“, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 175.

882 „Din tezaurul ortodoxiei“ de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei

şi felurite; trebuia de procurat hrană şi haine. Potrivit cu aceasta se produse la primii oameni şi necesitatea împărţirii muncii: Primul fiu, Cain, începu să lucreze pământul, pentru satisfacerea primei nevoi - hrana, iar al doilea, Avei, începu să se ocupe cu creşterea vitelor, pentru obţinerea lânei precum şi a laptelui.“[887]

- *animalele dejerfă erau arse tn întregime; nu se consuma carnea lor*

„Primele jertfe. în cartea Facerii (cap.IV,3-5) sunt menţionate
primele jertfe aduse de oameni lui Dumnezeu; jertfa lui Cain şi Abel. De asemenea se aminteşte jertfa lui Avraam denumită olocaust sau ardere de tot, deoarece se ardea în întregime pe altar.“[888]

- *longevitatea deosebită în condiţii de viaţă deosebită*

„Când judecăm despre ea (longevitatea) trebuie să avem în vedere, că patriarhii aceştia (ce trăiau sute de ani) erau urmaşii apropiaţi ai oamenilor abia creaţi, condiţiile naturale de viaţă erau *deosebite* de cele actuale şi însăşi viaţa era *simplă* şi apoi şi în genere în starea naturii după starea ei paradisiacă nu s-au produs deodată acele schimbări, care au făcut influenţa ei adesea distrugătoare pentru viaţă.“[889]

„Nu-i imposibil deci, ca şi omul în ţara originii sale primare şi faţă cu felul de trai mult mai conform cu natura, decât astăzi, să fi putut trăi aşa de mult, anume cum mărturiseşte cronica biblică.“ (355-969 ani).[890]

ALIMENTAŢIA PRESCRISĂ DE DUMNEZEU DUPĂ POTOP

legi divine oral

883 „Cuvăniări.lilurgice“ de Vasile, episcopul Oradiei 1976, pag. 259.

884 „Unnarea lui lisus Hristos“, Carte III, voI.V, Tipografia Mănăstirii Neamţ, 1923, pag. 33.

885 „Dogmatik“, Berne 1974, pag. 232.

64 „Catehism crcştin ortodox“, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag 176.

e„'Şi a binecuvântat Dumnezeu pe Noe şi pe fiii lui şi le-a zis: creşteţi şi vă înmulţiţi pe pământ'. Toate fiarele au fost aduse la om sub stăpânirea lui şi i s-a dat dezlegare, ca afară de *hrana vegetală* să întrebuinţeze la mâncare şi *carne de animale,* dar sângele lor nu, pentru că în sângele animalelor este sufletul lor'."[9]
„Aşa cu mult *înainte de legislaţia lui* M*oise,* în istorie se întâlnesc indicaţiuni la... deosebirea de animale *curate şi necurate* (Fac.IX,6; XXXVIII,8.24; Eş.XVI,23.27-29)" (chiar Noe ştia face această deosebire înainte de Legea de pe Sinai n.n.).[891]

- *urme ale acestor legi divine la popoarele apostaziate*

- *sumerienU(akkadieni)*

„*Porcii* erau crescuţi de sumerieni în oraşe unde mâncau resturile şi se băl*ă*ceau în murdării. De aceea erau socotite *animale impure* şi în anumite zile era interzis să se mănânce carnea lor."[892]

- *asiro-babilonieni*

„...În Mesopotamia... *porcul...* era considerat ca *necurat* căci demonii răi luau adesea înfăţişarea de porci, iar demonul Labartu care ucidea pe copii avea chip de porc..." [893]

- *egipteni*

„Mult mai ieftini erau *porcii.* Dar ei erau socotiţi *'necuraţi'* ca la iudei şi în Egiptul faraonic. „[894]
„Egiptenii privesc porcul ca pe un animal impur; prin urmare dacă unul din ei este atins de un porc, este pus să coboare aşa îmbrăcat în râu, şi să facă baie dimpreună cu hainele sale; pe de altă parte porcarii egiptenilor nu intră în nici un templu. Nu li se dau fete în căsătorie şi nimeni nu se însoară cu fetele lor; nu se pot căsători decât între ei."

886 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de Pr. Prof. T.Bodogae, Pr.Prof.Olimp Căciulă, Pr.Prof. D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag.-309.

887 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, pag. 154.

888 „Studiul Vechiului Testament" de Preot Prof.Dr.Nicolae Ciudin, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 65.

(Herodot, II,47)[14]

• *vechile legi date de Dumnezeu la început oral, apoi sunt scrise*

„Dintre animalele terestre sunt *curate* şi pot fi consumate cele ce au copita despicată şi „rumegă, în afară de cămilă, iepure şi ponc, care sunt *necurate*. Dintre fiinţele acvatice sunt *necurate* cele ce n-.au aripi şi solzi. Dintre păsări sunt *necurate:* vulturul, corbul, şoimul, cioara, struţul, cucuveaua, rândunica, uliul, bufniţa, pupăza, etc..."[895]

„De unde rezultă că era permis consumul cărnii de oaie, capră, bou, cerb, căprioară, bivol, zimbru, capră neagră şi girafă; precum şi carnea acelor vietăţi 'care sunt în ape, câte au aripioare de înotat şi solzi', precum şi 'orice pasăre curată'„ (vezi Levitic cap. 11 n.n.).[896]

• *proorocii vor întări această lege sanitară dumnezeiască pentru toţi oamenii*

„Cei ce se curăţesc şi se sfinţesc în grădini şi înaintea uşilor, care mănâncă *carne de porc* si urâciuni şi şoareci, împreună *vor pieri* zice *Domnul"* (Isaia 66,17).

„În acelaşi timp la prooroci sunt expresiuni directe, îndreptate spre păstrarea legii (sanitare şi morale n.n.). Aşa *se respinge* mâncarea *cărnii de porc* şi animalele *necurate*... De aicea se vede clar că proorocii sunt numai interpreţii legii, aplicându-se la diferite împrejurări ale vieţii istorice, iar nicidecum inovatori..."[897]

„Căci Legea *nu era numai pentru iudei,* nici proorocii nu au fost numai pentru ei (cum le place unora să susţină n.n.) ci... *au fost pentru toţi* o şcoală sfântă a cunoştinţei de Dumnezeu şi a vieţuirii duhovniceşti."

889 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad, de Nicodim, patriarhul BOR, vol J, Bucureşti 1944, pag. 165,

890 Ibidem, pag. 165.

891 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, vol.II, pag. 392.

(Atanasie cel Mare)[898]

„Deja cu Avraam a fost încheiată o alianţă în scopul păstrării adevăratei religii... Sfinţirea şi întărirea deplină, această alianţă o primi în clipa *legislaţiunii*. Aicea se produse alegerea solemnă a poporului israel ca *purtător* marelor adevăruri ale dezvoltării universal istorice... Prin aceasta se lămureşte *menirea lui*.

El trebuia... să fie, după expresia proorocului, *făclie pentru popoare* (Isaia 42,6). De aceea într-însul trebuia să-şi găsească recunoaştere şi realizare lot ce-i *sfânt,* drept şi umanitar, ce nu avea loc în lumea păgână."

DIETA ŞI HRANA ÎN CREŞTINISM

- *hrana ca necesitate*

„Hrana este absolut necesară organismului pentru menţinerea şi refacerea forţelor sale."[899]

„De nevoie este dar fiecărui bărbat să mănânce pentru ca *să trăiască,* şi cei ce duc viaţa căsătoriţi, cu fii şi cu aşezare laică, să mănânce bărbaţii împreună cu femeile, fiind lucru neprihănit, numai să mulţumească Celui ce dă hrana, iar nu prin uneltiri femeieşti, prin cântece satanice de alăute, să aducă aprinderi curveşti."

- *cât priveşte darurile de mâncare şi băutură ce însoţeau jertfele, simbolizând trupul lui Hristos, acestea şi-au găsit împlinirea la cruce*

„Nimeni deci să nu vă judece pentru mâncare şi băutură (vezi Numeri cap. 15, traducere călugărului Cornilescu n.n.)... *care sunt umbră* celor viitoare, iar trupul, al lui Hristos" (Coloseni 2,16-17).[900]

892 „Civilizaţia sumeriană" de Constantin Daniel, Bucureşti 1983, pag. 136.

893 „Civilizaţia asiro-babiloniană" de Constantin Daniel, Bucureşti 1981, pag. 219; 204.

894 Ibidem, pag. 204.

- *creştinismul menţine legile divine morale şi sanitare*

„în *creştinism* funcţiunea naturală a *nutriţiei* (a alimentaţiei n.n.) se ridică la o *funcţiune morală* prin *pregătirea* mâncării, reglementarea timpului de hrană *şi folosirea diferitelor feluri* de hrană." [901]

„Sf.Apostol Pavel spune că trupul e *lăcaşul Duhului Sfânt* (I Cor. 6,9-10.15-19). De aceea trebuie îngrijit şi păstrat *în curăţenie, ca o biserică."* [2]

895 „Studiul Vechiului Testament" de Prof.Dr.Nicolae Ciudin, Bucureşti 1978, pag. 79.

896 „Istoria culturii şi civilizaţiei" de Ovidiu Drâmba, vol.I, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1984, pag. 180.

897 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de

 „Catehism crcştin ortodox", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag 176.

[5] „Mare bogăţie este a da totul lui Dumnezeu şi a *nu ne robi voin[elor noastre.* Căci ori de mâncaţi, ori de beţi, faceţi toate întru mărirea lui Dumnezeu, zice dumnezeiescul Apostol."

„Porcii şi câinii totdeauna s-au considerat în răsărit animalele cele mai *necurate.* Oraşele în răsărit erau pline de câini fără stăpâni, care trăiau numai cu necurăţiile ce se aruncă în uliţă. *Porcii* şe creşteau *numai de păgâni* şi de *locuitorii semipăgâni ai Palestinei* şi câteodată erau aşa de sălbatici, încât prezentau un pericol şi pentru oameni (Matei VH, 6)."[902]

„De aceea: 'Ieşiţi din mijlocul lor şi vă *osebiţi,* zice *Domnul,* şi de ce este *necurat* să nu vă atingeţi şi Eu vă voi primi pe voi. Şi voi fi vouă tată, şi veţi fi Mie fii şi fiice' -*zice Domnul Atottiitoruj.* (2Cor.6,17)."[903]

„Trebuie dar, *să păsträm trupul* ca pe un *templu* al lui Dumnezeu" (în care nu s-a introdus nimic necurat n.n.). (Clement Romanul)[904]

• *tradiţii fariseice fanatice cu privire la alimentaţie* „Legea lui Moise cere în anumite cazuri *curăţire,* dar cărturarii *denaturară spiritul legii* în această privinţă,, ca şi în multe altele... Cel ce mănâncă pâine *nespălându-şi* mâinile - zice rabinul Iosia - procedează la fel ca şi cum el ar u"^[0] cu desfrânate. Rabinii de mai târziu au inventat 26 *pravile* întregi la împlinirea acestui ritual."[905]

„Când mâinile *se spălau* înainte de mâncare, atunci se prescrise să se ţină în sus, iar după mâncare trebuiau ţinute în jos, dar aşa ca apa să nu curgă mai departe de pumn. Vasul, care se întrebuinţa la spălat, se cerea a-l ţine la început în dreapta, după aceea în stânga; apa tre**buia turnată la început pe mâna dreaptă, iar după aceea pe mâna stângă şi după fiecare a**

898 Niçodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, pag. 147-148, vol.IV.

899 „Morala creştină" de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, ed. a Il-a, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1985, pag. 229.

900 „Despre credinţa ortodoxă" de Arh.Cleopa Ilie, Bucureşti 1981, pag. 96.

treia oară să se rostească cuvintele: 'Binecuvântat eşti Tu, Cel ce ne-ai dat poruncă să ne spălăm mâinile'.”[906]

„Conform cu nesfârşitele lor *spălări* **în viaţa privată, ei (fariseii şi cărturarii n.n.) cereau ca toate vasele chiar din templu să se cureţe cu îngrijire după fiecare masă, de teama, ca nu cumva vreo persoană necurată să le fi profanat. Această riguroasă scrupulozitate în chestia, de curăţenie merse până acolo, că atunci când un fariseu după o asemenea masă, a dus** *să spele până şi sfeşnicul,* **atunci saducheul care l-a întâlnit, nu se putU reţine, fără să-i zică în batjocură că: 'fariseii în scurtă vreme vor** *spăla,* **probabil, până şi soarele'.“**[907]

„Atunci au venit din Ierusalim la Iisus, fariseii şi cărturarii zicând: 'Pentru ce ucenicii Tăi calcă *datina* **bătrânilor? Căci nu-şi** *spală* **mâinile când mănâncă pâine'. Iar El, răspunzând le-a zis: ,,'Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură aceea spurci pe om'... dar a mânca cu mâinile** *nespălate* **nu spurcă pe om.” (Matei 15,11)**[908]

„Citatul invocat aici (Mat. 15,11)... se referă *numai* **la** *obiceiul fariseilor* **şi al cărturarilor de** *ţi* **nu mânca** *cu mâinile nespălate.* **Mântuitorul tâlcuieşte sfinţilor Săi ucenici şi apostoli cele ce rtu înţelegeau spunându-le că a mânca cineva cu mâinile nespălate (în mod ritual)** *situaţie în care se aflau ei atunci,* **nu este un lucru** *necurat,* **căci necu- răţia omului nu vine din afară ci din lăuntru, adică diri inima lui, aşa cum adesea din inima fariseilor şi a cărturarilor ¡”darnici**

901 „Morala creştină” de loan Zăgrean, Bucureşti 1985, pag. 229.

902 „Istoria biblică. Noul Testament” de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 313.

903 „Biblia sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod 1991, pag. 1314.

 „Istoria bisericească universală până la 1954” de Preot Prof.I. Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 32-33.

ieşeau cuvinte pline de hulă, de ură, de zavistie şi pizmă la adre Mântuitoro- lui şi acelea erau care îi spurcau pe ei...

Aşadar *acesta este înţelesul adevărat al textului."*

„Apoi El învăţă atât poporul cât şi pe ucenicii Săi, că întru împărăţia cerului curăţenia inimii e mai importantă decât curăţia mâinilor, 'căci din inimă ies gândurile cele rele, uciderile, des- frânările, furturile, mărturiile mincinoase, hulele'. Iată toate acestea în adevăr 'spurcă pe om, iar a mânca cu mâinile nespălate nu spurcă pe om' şi însăşi pravila aceasta (a fariseilor n.n.) e provocată numai de nevoia zilnică a *ritualismului,* iar nicidecum nu are un caracter absolut moral..." (nu este vorba de igiena mâinilor ci de un ritual instituit de farisei n.n.).[909]

• la mulţi ani după evenimentul din Matei 15, apostolul Petru mărturiseşte rămânerea în vigoare după înălţarea lui Isus a legilor sanitare dumnezeieşti

„într-o vreme - *pe la anul 37* - pe când sfântul Petru se afla în Samaria, ca să-şi pună mâinile peste cei botezaţi de curând, rugându-se, în oraşul Iope, în casa unui creştin, anume Simon Curelarul, şi fiindu- i foame, avu o vedenie" (Deci după 9-10 ani de la evenimentul din Matei 15 legat de spălarea mâinilor în mod ritual şi cuvintele lui Isus că: „nu ce intră pe gură spurcă pe om" n.n.).[910]

„Şi a văzut cerul deschis şi coborându-se ceva ca o faţă mare de pânză legată în patru colţuri, lăsându-se pe pământ. în ea erau toate dobitoacele cu patru picioare şi târâtoarele pământului şi păsările cerului. Şi glas a fost către el: Sculându-te, Petre junghie

904 „Srierile părinţilor apostolici", trad. D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 98.

905 „Istoria biblică. Noul Testament" dc Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 378-379.

906 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof:A.P.Lopuhin, traducere de

34 „Despre credinţa ortodoxă" de Arhim.Cleopa Ilie, EdJBM al BOR.
Bucureşti 1981, pag. 93-94. -

şi mănâncă. Iar Petru a zis: *Nicidecum* Doamne, căci *niciodată* n-am mâncat nimic *spurcat şi necurat*." Fapte 10,11-14. (Petru nu răspunde: „Da, Doamne că de când ai zis că nu ce intră în gură spurcă, eu am mâncat de toate", nu căci Matei 15 se referă aşa cum am văzut la mâini spălate sau nespălate după ritual n.n.).[911]

907 Nicodim, patriarhul BOR, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 379-380. *j2* Ibidem, pag. 381.

908 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, EdJBM al BOR,

909 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patt iarhul BOR, Bucureşti 1946, vol. V, pag. 385.

38 „Istoria bisericească universală până la 1954" de Preot Prof.I. Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 32-33.

„Petru se *înspăimântă*, căci legea mozaică nu da voe să se mănânce carnea acelor vieţuitoare…" (şi însuşi Isus niciodată nu i-a învăţat altfel nici în vorbire, nici în faptă n.n.).[912] „…Petru *nu se dumirea* întru sine ce ar putea să fie vedenia pe care o văzuse…" Fapte 10,17 (Oare ce să înţeleagă el din această vedenie?! Cu siguranţă era creştin de peste 10 ani şi a îngăduit ca însuşi Domnul să-i lămurească vedenia în evenimentele ce urmează n.n.).

• Petru va înţelege că legea fariseilor prin care un credincios iudeu nu sta la aceeaşi masă cu unul dintre neamuri este înlăturată în creştinism

„Particularitatea *deosebitoare* a fariseilor era aceea că 'ei îşi *mâncau pâinea* de toate zilele cu curăţia trebuitoare (ritualică n.n.) şi la cei ce neglijau asemenea curăţie ei priveau cu dispreţ, ca la *necuraţi'."* (ura din inima dispreţuitorului spurcă în măsură mai mare, după cum însuşi Isus a atras atenţia n.n.).

„Cât de departe se ţineau Iudeii de păgâni încă şi pe timpurile Domnului nostru Iisus Hristos rezultă şi din cuvintele Iui Petru către păgânul Corneliu" (deşi acesta era „temător de Dumnezeu" adică prozelit iudeu n.n.).[4]

„Prozeliţii erau de două feluri: *prozeliţii dreptăţii* sau fiii alianţei, care primeau circumciziunea şi practicau sacrificiile iudaice. Alţii (precum Corneliu n.n.) respectau numai cele 10 porunci, observau Sabatul, curăţirile rituale, deosebirile dintre mâncărurile *curate* şi *necurate,* fiind numiţi *temători de Dumnezeu* (phoboymenoi sau se- bomenoi ton Thcon)" (vezi Fapte 10,1-2 în original n.n.).[913]

910 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I. Mihălcescu, profesor la Facultatea de Teologie Bucureşti 1911, pag. 32.

911 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al

912 BOR, Bucureşti 1991, pag. 1249.

42 „Istoria bisericească universală". Manual penUii Seminariile teologice, de
Pr.Prof.Dr.Ioan Rămureanu. Ed.IBM al BOR. Bucureşti 1992, pag. 18.

„Iar în Cezareea era un bărbat cu numele Corneliu, sutaş, din cohorta ce se chema Italica, cucernic şi *temător de* Dumnezeu, cu toată casa lui şi care făcea multe milostenii poporului şi se ruga lui Dumnezeu totdeauna. Fapte 10,1-2" (Deci Corneliu respecta deosebirea dintre mâncăruri curate şi necurate, dar nefiind circumcis, iudeii şi chiar Petru îl considerau spurcat, adică de alt neam n.n.).[914]

„'Este împotriva legii (tradiţiei n.n.) - spune Petru - ca un bărbat iudeu să se alipească sau să se apropie de un străin' (Fapte 10,28). Drept că nu orice comunicare cu păgânii era interzisă, dară orice a- propiere mai intimă, de exemplu *la masă* etc. Drept aceea Tacitus (Hist.5,5) numea pe iudei „separaţi epulis" (adică cei ce se separă la mese n.n.)" (această lege a datinilor, tradiţiilor nebiblice, nu pe cea biblică, Dumnezeu o desfiinţează aşa ca şi multe altele şi Petru a înţeles acest lucru din cele întâmplate n.n.).

„Şi (Petru) a zis către ei: Voi ştiţi că nu se cuvine unui bărbat iudeu să se unească sau să *se apropie* de cel de alt neam, dar mie Dumnezeu mi-a arătat să nu numesc pe nici un om *spurcat sau necurat* (Fapte 10,28)" (Oamenii sunt între ei fraţi, tăiaţi sau netăiaţi împrejur^ căci toţi au păcătuit şi sunt . lipsiţi de slava lui Dumnezeu

STRĂMOŞII NOŞTRI, DACO-GEŢII, ERAU VEGETARIENI

„Religia geto-dacilor era strâns legată de *cultivarea sănătăţii* şi de aceea orice lucru divin trebuia să aibă efect *moral* şi asupra vieţii oamenilor."[915]

„în ceea ce-i priveşte pe *strămoşii* geto-daci contemporani cu Hipocrate (şi chiar cu Strabon n.n.) se reţine faptul că Zamolxe

913 Gheorghiu, Cernăuţi, Facultatea de Teologie 1925, pag. 66.

914 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1991, pag. 1248 (Fapte 10,1-2).

915 „Istoria religiilor" pentru învăţământul preuniversitar, de Pr.Conf.Dr. Alexandru Stan, Prof.Dr.Remus Rus .Manual pentru Seminariile teologice, cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul

47 „Almanahul revistei 'Sănătatea', Mondo medicina", Bucureşti 1991, pag. 86.

'regele, medicul şi zeul' cum îl numeşte Platon, a reuşit ca să convingă pe slujitorii săi *să renunţe* la *consumul de carne."*[41]

„Apoi când peste geţi a ajuns să domnească Burebista, (după sute de ani de la Zamolxis n.n.)... practica pythagoreică de *a se abţine de la carne* a rămas la ei (la geto-daci n.n.) ca o poruncă dată de Zamo- exis" (Geographica VII,3,5). (Strabon)[916]

,,Unii istorici au arătat că 'legea' lui Zamolxis, zeul suprem al daco-geţilor era *mult apropiată,* prin *morala ei,* de *creştinism,* fapt care a uşurat introducerea noii învăţături creştine."

„De aceea, dacă o mâncare sminteşte pe fratele meu, nu voi mânca *în veac carne,* ca să nu aduc smintealã fratelui meu. 1 Cor.8,13."[917]

VEGETARIANISMUL - LA ÎNDEMÂNA TUTUROR

„*Vegetarianismul* a fost susţinut de următorii luceferi ai ştiinţei şi ai artei: Cuvier, părintele naturaliştilor şi autorul,Anatomiei comparate; apoi Seneca, Platon, Socnat, Ovidiu, Virgiliu, Horaţiu, Loke, Newton, Franklin, Lord Byron, Fenelon, Pascal, Rousseau, Voltaire, Bernardin de St.Pierre, Michelet, Elisee Reclus, Wagner, etc."[918]

„Vegetarianismul înlătură carnea, pentru că în descompunerea ei se preface în *otrăvuri periculoase,* care nu pot avea decât cele mai. îngrozitoare urmări pentru fiinţa omenească."„Carnea, sau cadavrele animalelor, zic vegetarienii, trebuie să putrezească şi să se descompună în corpul omului, schimbat acum în *mormântul* acelor cadavre. Gazele, miasmele şi tot felul de vapori infecţi ieşiţi din carnea descompusă, au cel mai

BOR,

916 „Istoria religiilor", Manual pentru seminariile teologice de Pr.Conf.Dr.Alexandru Stan şi Piof.Remus Rus, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 145.

917 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1991,

918 pag. 1300.

52 Ibidem. pag. 388.

51 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.IH, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 387.

nenorocit efect asupra plăpândului nostru organism. Şi cu cât aceste cadavre vor fi în mai mare cantitate introduse, sub orice formă înşelătoare în corpul omenesc, cu atât se grăbeşte mai mult distrugerea fiinţei noastre."[919]

„Vegetarianismul recomandă însă celelalte alimente de provenienţă animalică: ouăle, laptele, untul; apoi priveşte cerealele, mierea, legumele şi mai ales *fructele* ca elemente dătătoare de viaţă. Mai susţine viaţa în aer liber, munca corporală, aerisirea şi curăţenia locuinţelor, cum şi facerea de bine semenilor noştri. De altfel şi eu (preotul profesor Dr.Badca Cireşeanu n.n.) am văzut în Asia şi Africa, că oamenii de acolo hrăniţi *numai cu plante* şi *pâine* sunt sănătoşi şi cu *puteri uriaşe.* M-au uimit *alergările* lor pe jos şi^ *poverile grele ce* duccau pe spate în timpul unor *călduri istovitoare."*[920]

„Teoria cu cele 600 de grame *de carne* mâncată de om în fiecare zi este falsă, în faţa faptului că pustnicii noştri şi toţi locuitorii climelor calde se hrănesc cu pâine ori numai cu vegetale şi totuşi a- ting *cele mai înaintate vârste* în toată puterea corporală şi mintală."[921] „Cu privire la necesitatea prezenţei cărnii în raţia alimentară zilnică există suficiente argumente menite să justifice *rezerve...* Numeroase persoane deliberat vegetariene, abţinându-se, deci, voluntar de la consumul de carne, ating *vârste înaintate* şi au *capacităţi de efort,* uneori, *superioare* celor care folosesc carnea în alimentaţia zilnică. Literatura menţionează proporţii însemnate de longevivi, activi până la vârsta de 80 de ani şi chiar şi peste această vârstă, printre persoanele care practică regimuri *vegetariene,"*[922]

„Sf.Apostol Pavel a zis pe de altă parte: 'Bine este *a nu mânca carne...'."*

919 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.UI, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 387.

920 Ibidem, pag. 388.

921 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.IIl, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 387.

47 „Almanahul revistei 'Sănătatea', Mondo medicina", Bucureşti 1991, pag. 86.

„Nici o vită nu-şi tânguieşte moartea. Nu se vede sânge; nu se aude nici o hotărâre adusă de necruţătorul stomac împotriva vitelor.
Cuţitul măcelarilor se odihneşte, iar masa se *mulţumeşte* cu acelea pe care *pământul le dă."*
(Vasile cel Mare)[923]

ROLUL LEGII DIVINE SANITARE

- *prevenirea bolilor cardio-vasculare*

„R.T.Walden şi colab.studiind o sectă religioasă din SUA - oratorii Seventh Day Adventist - au găsit că incidenţa cardiopatiei ischemice este *cu 60 % mai Scăzută* faţă de grupul similar al populaţiei generale. Infarctul miocardic (boala care ucide atât de repede n.n.) apare cu *10 ani nuii târziu* în acest grup care se *diferenţiază* de populaţia generală doar prin *abstinenţă faţă de alcool, tutun, cafea.* FLT.Walden şi colaboratorii au arătat în 1964 că... colesterolul este *mult mai scăzut* şi că probabil diferenţele *în dietă* sunt cele care explică incidenţa mai scăzută, întrucât acest grup consumă cu predilecţie *grăsimi vegetale"* (10 ani primiţi în dar, doar prin respectarea legilor sanitare dumnezeieşti n.n.).
(Academician Aurel Moga)[924]

- *conservarea sănătăţii trupului şi a minţii*

„...înfrânarea este^ izvorul *vieţii îndelungate,* al înţelepciunii, al virtuţii şi al *fericirii."*

„...neamul *geţilor* (strămoşii noştri n.n.), au fost mai războinici decât oricare dintre oamenii care au trăit cândva - şi aceasta... datorită *tăriei trupului lor,* dar şi pentru că îi convinsese să fie astfel slăvi- tul lor Zalmoxis" (vegetarianismul conferă tărie trupului n.n.).

922 „Arta culinară. O mică enciclopedie practică", Ed.Ceres, Bucureşti

923 „Despre post", Sf.Vasile cel Mare, ed. a III-a traducere Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1943, pag. 11.

924 „Hipertensiunea arterială şi ateroscleroza" de Acad.Aurel Moga, Ed.Medicală, Bucureşti 1970, pag. 170.

52 Ibidem. pag. 388.
51 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.IH, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 387.

(Traian - împăratul romanilor, citat de Iulian Apostatul)[925]
„...la traci şi la daci *'temperanţa* şi *abstinenţa* împuţinează bolile' şi menţin *sănătatea* poporului."

„Căci cea dintâi luptă a noastră, pe care trebuie să o dăm e *în- frânarea faţă de* **trup si cele ale lui. Şi nU cred că ar putea deprinde cineva** *altfel virtutea."* [3]

- *prevenirea bolilor digestive*

„Carnea este pentru corpul omenesc o otravă. Cine mănâncă carne multă, trăieşte puţin... Carnea se mistuie greu şi uneori rămâne multă vreme în stomac şi în maţe, unde dă naştere la *răni,* **care pot să învenineze, să se facă din ele** *rac* **(cancer)."**

- *prevenirea bolilor parazitare şi metabolice*

„...apoi se punea apariţia unor boli (şi ştiinţa medicală a demonstrat aceasta din plin n.n.) pe seama consumului de *carne de porc."*

- *prevenirea dezechilibrelor neuro-vegetative*

„...gândurile nu ne stăpânesc prin forţa lor, ci prin puţinătatea credinţei noastre şi *lipsa împlinirii poruncilor"* **(şi acest lucru merită experimentat n.n.).[926]**

LEGEA SANITARĂ NU POATE FI DESPĂRŢITĂ DE LEGEA MORALĂ

„Cu privire la mâncări... fereşte-te tare de *cele jertfite idolilor,* **că este** *slujire* **a unor zei morţi."**
(Didahia)[927]

„Canonul 2 al Sinodului din'Gangra, dă anatema pe unii care *osândesc* **pe cei ce mănâncă carne, însă, a zis pentru cei** *ce se laudă* **şi** *se mândresc* **cu aceasta; deoarece tot acest**

925 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 448.

926 „Filocalia", volJ, traducere de Preot Prof.Dr. Dumitru Stăniloae, membru al Academiei Române, ediţia a Îi-a, Bucureşti 1992, pag. 265.

927 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere D.Fecioru, Ed. IBM al BOR;

47 „Almanahul revistei 'Sănătatea', Mondo medicina", Bucureşti 1991,
pag. 86.

sinod zice prin canonul 21 că este *primită înfrănarea cu umilinţă.“*[928] **„Nu mănânci** *carne,* **dar mănânci** *pe fratele tău.* **Te îndepărtezi de vin, dar nu te înfrânezi** *de la ocări.“*
(Vasile cel Mare)[929]
DUMNEZEU CERE CUMPĂTARE CHIAR ŞI ÎN CELE ÎNGĂDUITE
„Cei ce mănâncă *prea mult* **se vor osândi 'ca unii care s-au dedat desfătărilor, folosind rău cele date de Dumnezeu' cum zice sf.Maxim Mărturisitorul.“**[930]
„Şi după cum o corabie dacă este încărcată *prea mult,* **cea mai mică furtună** *o scufundă,* **tot astfel şi trupurile oamenilor** *îngreuiate* **adesea cu** *mâncare prea multă,* **mai uşor se scufundă din pricina boa- lelor.“**
(Vasile cel Mare)[931]
„îmbuibare = stomac furios, ceea ce în latină corescpunde expresiei 'ventris ingluvier'.“
„În câte feluri putem păcătui prin *îmbuibarea pântecelui?* **în trei feluri:**
- **când mâncăm mai mult decât e nevoie,**
- **înainte de vreme,**
- **sau mai des decât se cuvine, fără pricini binecuvântate.“** [3]

„Principiul general valabil în privinţa mâncării este ca aceasta să fie privită ca un mijloc de *întreţinere a vieţii,* **iar nu ca un mijloc** *de îmbuibare* **şi desfătare trupească. Trebuie deci ca fiecare să-şi aducă aminte că mănâncă** *spre a trăi,* **dar nu trăieşte** *ca să mănânce.“* [4]
CONCLUZI
E„Când râurile se revarsă peste maluri şi îneacă munca şi viaţa omului, când trenurile deraiază $i *se răstoarnă de pe liniile de fier,*

928 Bucureşti 1979, pag. 28.

929 „Despre post” de Vasile cel Mare, pag. 15.

930 „Făclii pentru dreapta credinţă” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, pag. 171,

931 „Despre post” de Vasile cel Mare, pag. 5-6.

52 Ibidem. pag. 388.
51 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.IH, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 387.

când trăsnetele şi cutremurele mişcă din temelie pământul, atunci ne îngrozim cu toţii, că sc calcă legile firii şi mai ales pentru că atunci este primejduită viaţa omului. Tot o astfel de primejdie aduce cu sine şi *călcarca legilor lui Dumnezeu."*

„Grăbeşte-te de a pune mâna la lucru, cât timp luminează ziua: vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze (loan 9,4), noapte grozavă, noapte dureroasă, noapte ce nu va avea niciodată aurorâ! Părăseşte, părăseşte fără a pierde un minut calca cea largă care ducc la pierzare, spre a intra în calccr cea strâmtă care ducc la viaţă. (Mat.7,13.14)."[932]

„Ţinta vieţii noastre spirituale este sfinţenia.

*'Fiţi sfinţi pentru că şi Dumnezeu e sfânt',„ (şi acest lucru a fost spus şi cu privire la mâncări. Lev. 11,*45-47 *n.n.).*

„Ce e drept, noi am fost răscumpăraţi, sfinţiţi, nouă ni s-a promis a fi împreună moştenitori cu Hristos. Dar s-ar putea ca păgânii să nc-o ia înainte. Ei să vină de la răsărit şi de la apus şi să stea cu Avraam şi crcdincioşii lui urmaşi la ospăţul de nuntă al Mielului 'iar fiii împărăţiei să fie scoşi afară' (Luca 13,28). Căci nici hoţii, nici lacomii, nici beţivii, nici defăimătorii, nici hrăpăreţii nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu. (1 Cor.6,9-10)."

„'Ia aminte de tine însuţi!' Fiecare animal are, prin fire, de la Dumnezeu, Creatorul lumii, instinctul conservării fiinţei sale. De cercetezi temeinic totul, vei vedea că cele niai multe animale se feresc instinctiv de tot ce le vatămă şi iarăşi, printr-o pornire naturală se îndreaptă să mănânce numai ce le este folositor. Nouă, însă, Dumnezeu, învăţătorul nostru, ne-a dat această marc poruncă, ca noi să facem cu ajutorul raţiunii ceea ce animalele fac din instinct."

(Vasile ccl Mare)

[933]*CE BEAU*

932 „Urmarea lui Iisus Hristos", cartea a M-a, vol.IV, Tipografia Mănăstirii Neamţ, 1923, pag. 45.

933 Buzăului 1990, pag. 239.

47 „Almanahul revistei 'Sănătatea', Mondo medicina", Bucureşti 1991, pag. 86.

„JSfu te uita la vin când curge roşu şi face mărgăritare în pahar; el alunecă uşor, dar pe urmă muşcă întocmai ca un şarpe şi înţeapă ca o viperă.”.

(Prov.23.31.32 - Biblia GBV1990

)EFECTUL ALCOOLULUI ASUPRA ORGANISMULUI

„Beţia (greceşte: oino + flighia) = vin şi ardere.”[934]

„Nu-ţi- slăbi trupul şi nu-l arde cu vinul ca să nu te năpăstuiască gânduri urâte şi planuri necugetate, spune sf.Efrem Şirul.”[935]

„Alcoolul intrând în stomacul omului trece în sânge şi de aici a- tacă aproape întregul organism, mai ales centrii nervoşi. De aici ame- ţeala, împăienjenirea ochilor, înfierbântarea, vorbele încurcate, împleticirea picioarelor.

Unul dacă s-a îmbătat râde, deşi n-are nici un motiov de râs. Altul plânge şi varsă lacrimi, deşi nimic nu-l întristează. Unul- vorbeşte verzi şi uscate, altul nu scoate nici o vorbă în faţa paharului ci stă ca un mut.

Mai toţi la beţie înjură, trântesc, sfarmă, se apucă la ceartă, la bătaie.”[936]

„Omul dacă se îmbată, mai întâi îşi pierde mintea; mâini.de are nu- le poate mişca; picioare are, dar nu poate umbla; limbă are şi nu poate vorbi... căci cine iubeşte băutura vinului în veacul acesta, asemenea unui dobitoc nevorbitor nu va fi primit de Domnul nici în veacul de apoi.”

(Neagoe Basarab)[937]

„Teologul rus Diacenco a rezumat succint în câteva cicluri părerea lui despre acest viciu, şi anume că:

934 „Îndrumător bisericesc misionar şi pauiolic” nr. 5. Apare cu binecuvântarea şi îndrumarea înalt Prea Sfinţitului Dr. Antim Nica, Arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 78.

935 Ibidem, pag. 83. ;

936 „Făclii pentru dreapta credinţă” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de Prea Sfinţitul Epifanie, episcopul

52 Ibidem. pag. 388.

51 „Tezaurul liturgic” de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.IH, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 387.

1) beţivul este mai lipsit de minte decât fiinţele necuvântătoare.
2) gândeşte nesigur şi devine impertinent.
3) cu vremea nu mai face uz de raţiune.

mai obraznic şi mai nesuferite sunt femeile care încearcă beţia

Buzăului, Ed.Episcopici

937 Buzăului 1985, pag. 177.

47 „Almanahul revistei 'Sănătatea', Mondo medicina”, Bucureşti 1991, pag. 86.

.5) beţivul devine nesuferit în familie şi ostil tuturor prietenilor.
7) beţia distruge sănătatea omului.
8) beţia face cel mai mare rău relaţiilor dintre oameni.”
„După Sf.Dimitrie al Rostovului, beţia are 10 struguri,amari:
1) întunecarea minţii
2) neruşinarea
3) neputinţa de a ţine taine
4) trezirea poftelor trupeşti
5) furia
6) pierderea sănătăţii
7) irosirea întregului avut
8) pierderea mântuirii
9) mânia lui Dumnezeu
10) moartea finală şi definitivă a sufletului.”
„La întrebarea, deci, 'ce consecinţe are alcoolismul asupra sănătăţii?' nu se poate răspunde, decât într-un singur fel: foarte grave.”[938]
UN TRIO UCIGAŞ AL TRUPULUI ŞI SUFLETULUI
„Este vorba în primul rând de *tutun* care reprezintă una din cele mai mari nenorociri care în ultima vreme decimează omenirea.,. Alături de el, consumul excesiv de *cafea* care împreună cu *alcoolul* şi tutunul 'alcătuiesc un trio, pe cât de subtil în consumul ocazional pe atât de malefic în consumul exacerbat'. La acestea trei ar trebui adăugat şi consumul, din ce în ce mai alarmant al narcoticelor... „[939]
„Ce vom zice despre fumători sau despre acei vieioşi care folosesc droguri? Dorinţele dezordonate devin pentru ei o a doua natură, intră în toate fibrele trupului, le ucid voinţa, le ruinează sănătatea, îi fac neoameni, le grăbesc moartea.”[9]

938 „Mundus Medicamenti” de Arcadie Percek, Editura Medicală, Bucureşti 198L-pag. 173.

939 „îndrumător bisericesc misionar şi patriotic” nr. 5, pag. 83.

9 „Făclii pentru dreapta credinţă” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o
prefaţă de P.S.Epifanie, episcopul Buzăului. Ed.Episcopiei Buzăului
1985, pag. 103,

„între cei osândiţi la chinurile iadului apar: mincinoşii, beţivii, desfrânaţii, fumătorii, etc.”[940]

NU NE PUTEM JUCA CU FOCUL” FĂRĂ CONSECINŢE

„Cum trecerea de la uz la abuz în folosirea băuturilor alcoolice este *foarte uşoară* şi nestabilă... trebuie sprijiniţi cei care iau voluntar hotărârea de a nu bea... nici o băutură alcoolică.”[941]

„Există indivizi în mod particular sensibili la alcool, şi asta chiar din start, adică din naştere, şi practic este cu totul *imposibil de a şti* pe care dintre tinerii şi tinerele care din ignoranţă sau bravură forţează nota pe linia chochetării cu alcoolul, îşi va depune acesta efigia pernicioasă a dependenţei totale.”[942]

„Creştinii trebuie să evite societatea beţivilor: Nu fi printre cei ce se îmbată cu vin, îndeamnă Proverbele 23,20.”[943]

„Cu un beţiv... nici să nu şedeţi la masă ne îndeamnă Sf. Ap. Pavcl (1 Cor. 5,11).”[944]

„Nu *te uita* la vin cum curge el roşu, cum scânteiază în cupă şi cum alunecă pe, gât, căci la urmă el ca un şarpe muşcă şi ca o viperă împroaşcă venin (Prov. 23,29-32). „[945]

„Un *ocărător* este vinul, spun proverbele, un *zurbagiu* băutura îmbătătoare şi oricine se lasă ademenit nu mai este înţelept (Prov. 20,l).”[946]

STRĂMOŞII NOŞTRI, DACO-GEŢII, RENUNŢĂ LA CONSUMUL ***DE ALCOOL***

„Strabo consemnează însă că Burcbista ar fi poruncit distrugerea podgoriilor: 'Ca o dovadă pentru ascultarea ce i-o dădeau geţii, este şi faptul că ei s-au lăsat înduplecaţi să taie viţa de vie şi să trăiască ***fără vin'*** (Geografia, VÎI, 3,11, c.303).”[947]

940 „Istoria Bisericii Ortodoxe Române” de Preot Prof. Dr. Mircea Păcurariu, vol.II, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, PaUiarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 631.

941 „îndrumător bisericesc misionar şi paUiotic” nr. 5, pag. 73.

„Atât de marc trecere a avut Deceneu (marele preot n.n.) asupra regelui (Burebista n.n.) şi asupra poporului, încât le-a cerut să distrugă viile, pentru a feri poporul *de beţie* şi a fost ascultat (Strabo VII,3,11).”

„Deceneu a reînviorat spiritualitatea gelo-dacilor... De aceea nu este deloc întâmplător şi fără rezonanţe religioase profunde faptul că el a determinat autoritatea supremă să scoală din rădăcini viţa de vie - planta sacră a lui Dionysos - şi că toată preoţimea dacică *l-& sprijinit* în acest act extraordinar.” [1]

„Sub raport religios, geto-dacii sunt prezentaţi de scriitorii antici şi, după ei, de cercetătorii contemporani, ca fiind *profund religioşi.* 'în neamul lor - spune Stabon - râvna pentru *cele divine* a fost un lucru de căpetenie' (Geografia VII,3,4); afirmaţie întărită de toate izvoarele antice.”[948] *

942 „Mundus medicamenti” de Arcadie Percek, pag. 172.

943 „îndrumător bisericesc misionar şi pauiotic” nr. 5, pag. 72.

21 „Istoria religiilor” de Alexandru Ştim şi Remus Rus, Ed. IBM al BOR,
Bucureşti 1W1, pag. 148.

„Oricum, elementele de bază ale'credinţei gcto-dacicc, morala m;u sobră introdusă de marii reformatori: Zalmoxis, Deceneu şi Co-mosicus va fi creat o atmosferă de pictate şi de spiritualitate pe care misionarii creştini au găsit-o aici şi au folosit-o pentru răspândirea Evangheliei."MORALA CREŞTINĂ ŞI ALCOOLUL

„Mai ales la noi românii, patima băuturii a luat o întindere îngroz-itoare. Se bea peste tot, în toată vremea, la tot prilejul.

De-i omul necăjit, bea, de-i voios saU are un câştig, bea. De-a vân-dut, de-a cumpărat ceva 'cinsteşte' adălmaşul.

La cumetrii, la nunţi, la praznice şi pomeni, la sărbătorile sfinte, la aniversările numelui, se bea cu nemiluita. Sunt oameni care dacă ar strânge tot alcoolul cât l-au consumat în toată viaţa lor, ar avea cu ce purta o moară" (Oare aşa au dorit Deceneu şi Burebista să trăiască urmaşii lor? n.n.).[949]

„Sf.Ioan Gură-de-aur zice: 'Beţivul este un mort viu, un duh rău de bună voia sa, o ruşine pentru tot neamul omenesc... Dracului îi place foarte mult beţivul pentru că nimeni nu împlineşte voia lui mai bine decât cel beat." '

„De beţie fugi departe - chiar prin val cătând scăpare:
în pahar te-neci adesea mai curând decât în mare!"
(Vasile Mililaru)[950]

„Vinul arde pe beţiv şi-l provoacă să bea toţ mai mult... Curajosul devine laş; omul cast - neruşinat; omul dreptăţii - omul strâmb; beţivul devine iritabil, certăreţ, mincinos şi mereu aplecat spre scandal... Beţivul e mai de plâns decât naufragiatul.

Beţia este o băutură a nebuniei."
(Vasile cel Mare)[951]

„Nici un vulcan, spune Sf.Ieronim, nu svâcncşte mai puternic decât vinul în vinele beţivului."[26]

„Ciprian se deplânge de beţiile care se făceau în Africa; iar Augustin în Serm.23 'De tempore' încă arată mâhnirea sa zicând:

944 „îndrumător bisericesc misionar şi paUiotic" nr. 5. Apare cu binecuvântarea şi îndrumarea Î.P.S.Dr. Antim Nica, Arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 73.

945 Ibidem. pag. 81.

26 Ibidem, pag. 82.

'prin o amiciţie inimică se înjură oamenii care nu beau îndestul, ca să bea mai mult decât trebuie'...

'Este un fel de luptă de a bea mai mult şi acela care duce la băutură este lăudat pentru *crinul* lui' zice Augustin cu privire la Africani."[952]

„Tot aşa de convingătoare de pericolul beţiei sunt locurile din Sfânta Scriptură care laudă trezia (1 Petru 4,7; ,5,8« 1 Tes.5,6-8; 1 Cor.9,25, etc.)."[953]

„Dar şi Apostolul zice: 'Fie că mâncaţi, fie că beţi, fie că faceţi altceva, spre slava lui Dumnezeu faceţi'."[954]

ALCOOLUL ŞI ÎNCHINAREA

„Beţia este pierzare pentru suflet (Efeseni 5,18) este părăsirea lui Dumnezeu şi *închinare la idoli'* Dumnezeul beţivului fiind pântecele (Coloseni 3,5; Filipeni 3,19)."[955]

„Băuturile alcoolice pot deveni şi ele *dumnezei falşi,* când oamenii le caută şi le socotesc izvor de fericire şi izbăvire de toate relele."[956]

„Nici furii, nici lacomii, nici *beţivii...* nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu (1 Cor.6,10; Gal.5,19-21)."[957]

- NUMAI DUMNEZEU POATE SALVA DE PATIMĂ PRIN POCĂINŢĂ

„Slăbind dreapta judecată şi voinţa, devenind o deprindere rea ca şi tabagismul şi drogurile, *patima beţiei* este anevoie de vindecat. Dar cele cu neputinţă la oameni *sunt cu putinţă la Dumnezeu* (Matei 19,26)."[958]

ALCOOLUL NU ESTE ALIMENT

„Aceasta pentru că^alcoolul *nu este nici pe departe aliment* în sensul adevărat al cuvântului, din moment ce s-a făcut dovada de pe poziţii riguros ştiinţifice, că acest produs, deşi în aparenţă bogat îfi elemente nutritive nu reprezintă din punct de vedere nutriţional mai nimic, de vreme ce caloriile sale nu pot fi

946 Ibidem, pag. 81.

947 „Istoria ilustrată a românilor" de Dinu C.Giiuescu, Bucureşti 1981, pag. 42.

32 „îndrumător bisericesc misionar şi paUiotic" nr. 5, Ed.Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 72.

folosite de organism *nici' pentru producerea de energie* şi nici măcar pentru termorcglare."[959]

„Să practicăm *dâiul şi exemplul personal,* o educaţie *antialcoolică* a credincioşilor..." ~

„în locul băuturilor alcoolice să se practice la vizite, recepţii, *folosirea băuturilor răcoritoare,* a apelor minerale, în care ţara noastră e atât de bogată."„

„Bagă de seamă ca *respiraţia ta să nu fie niciodată mirositoare a* via... De asemenea fereşte-te precum de vin, aşa şi de oricc idtccva de citre omul se poale îmbăia şi de care *cugetarea lui poate deveni tulbure."*
(Icroniin)[960]

„Vezi dar, ca nu cumva scuipând acum apa să doreşti mai târziu o picătură ca şi bogatul din Evanghelic. Nimeni nu s-a îmbătat *de apă.* Pe nimeni nu l-a durut capul îngreuiat fiind *de apă.* Nimeni n-a avut nevoie de picioare străine, dacă a trăit *cu băutură de apă."*

948 „Istoria religiilor" de Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti

949 „Făclii **penUU** dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de P.S.Epifiinie, episcopul Buzăului, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 176.

38 „Despre nost" de Sf.Vasile cel Marc, ed. a IlI-a, Irad. de Pr.D.Fecioru, EdvIBM al BOR, Bucureşti 1943, pag. 7-8.

Ce beau

(Vasile cel Mare)[961]*CONCLUZIE*

„In mod deosebit trebuie evitată folosirea băuturilor alcoolice atât din pricina păcatului beţiei, cât şi din pricina pericolului lor pentru sănătate.“[9]

„…nu erau cunoscute locuitorilor paradisului toate cele născocite mai târziu de om: nici *băutul vinului, nici tăiatul animalelor, nici toate căte turbură mintea omenească.“*

(Vasile cel Mare)[962]

„Creştinii duc o viaţă jnorală excepţională. Viaţa lor e o prefaţă a nemuririi cereşti şi a vieţii de dincolo. 'Creştinii trăiesc în trup, dar nu după trup; trăiesc pe pământ, dar vieţuiesc ca în ceruri'.“[963]

CE AŞTEPT

Sufletul meu aşteaptă pe Domnul“ *(Ps. 130,6 p.p. - Biblia Comilescu*

)AŞTEPTÂND A DOUA VENIRE A DOMNULUI HRISTOS

Adevăratul creştin aşteaptă pe Hristos

„Sfântul Iustin, ca de altfel *mulli creştini* din vremea sa (prima jumătate a sec. II d.H. n.n.) *aştepta ca foarte apropiată* cea de a doua - *venire a Domnului* (Dialog.32,3; 39,2 şi 51,2).“[964]

„Ei (creştinii din vremea apostolilor) *aşteptau* cea de a doua *venire a* lui Hristos.“

(Mircea Eliade)[965]

„…ideile *primilor creştini* nu erau încă îndreptate asupra viitorului îndepărtat al Bisericii pe pământ, deoarece într-înşii trăia

950 „Îndrumător bisericesc misionar şi patriotic“ nr. 5. Apare cu binecuvântarea şi îndrumarea î-P.S.Dr.Anlim Nica, Arhiepiscopul Tonusului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 120.

951 Ibidem, pag.82.

41 „Istoria bisericească universală“ de Pr.Prof.Dr.Ioan Rămureanu, Ed.IBM aJ BOR, Bucureşti 1992, pag. 71.

încă mai degrabă nădejdea în *apropiata a doua venire a Donmului.*"[966]

„Privegheaţi pentru viaţa voastră... fiţi gata, că nu ştiţi ceasul în care Domnul vostru *va veni.* Adunaţi-vă des pentru a căuta cele de folos sufletelor voastre. Că nu va fi de folos tot timpul credinţei voastre, dacă nu veţi fi desăvârşiţi *în timpul cel din urmă."*
(Didahia)[967]

„De aceea *fiecare* să ia seama, *să privegheze* şi *să fie gata* ca fecioarele înţelepte. Această *aşteptare* şi *pregătire* religioasă-morală, care se impune *creştinului din orice timp,* are pentru Mântuitorul o însemnătate mult mai mare decât cunoaşterea

952 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod al BOR"Tom.III Bucureşti 1912, pag.378.

953 „îndrumător bisericesc misionar şi paUiotic" nr. 5. Apare cu binecuvântarea şi îndrumarea Î.P.S, Dr.Antim, Nica, Arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 82.

precisă a ultimului soroc (momentul sfârşitului n.n.) care stă numai în puterea Tatălui" (de aceea adevăraţii creştini au fost totdeauna aşteptători ai apropiatei veniri a lui Hristos n.n.)

954 „Filocalia" sau culegere din scrierile Sfinţilor Părinţi care arată cum se poate omul curăţi, lumina şi desăvârşi, vol.V, **Uaduccre,** introducere şi note de Pr.Prof.DumiU-u Stănilcae, Bucureşti 1976, pag. 297.

955 **„îndrumător bisericesc misionar** şi **paUiotic" nr.** 5, Galaţi 1989, **pag.** 72.

5 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr.Prof.Dr.Gh.I.Ghia, „Craiova 1925, pag. 67.

„Se zice că odată nişte turişti au vizitat o prea frumoasă grădină de Hori. din Italia. Unul dintre ei, plin de admiraţie, l-a întrebat pe grădinar: ,

- 'De câtă vreme lucrezi la stăpânul tău?'

-'De douăzeci şi cinci de ani.'

- 'Când a fost ultima dată să-şi vadă proprietatea?'

- 'Acum doisprezece ani. Mai toată vremea lucrez singur.'

- 'Totuşi, văzând aşa frumuseţe de grădină mi-aş da cu părerea că *mâine* l-ai aştepta pe stăpânul.'

' - 'Nu mâine, domnul meu, ci *astăzi* mă aştept să vină.'

Ce răspuns înţelept, ce slugă credincioasă care trăia mereu cu grija că domnul său poate să se întoarcă *în orice clipă*!"!6D

„El (Hristos) tuturor a spus: Fiţi gata *în toată vremea* şi în *tot ceasul*... căci nu ştiţi când. va veni sfârşitul. *Pocăiţi-vă* şi credeţi în Evanghelie."!7D

Semne prevestitoare ale venirii lui Isus

„...care este semnul *venirii* Tale (quod signum *adventus* lui) şi al sfârşitului veacului?" Mal.24,3 u.p.

(ucenicii lui Isus)!8D „„Deşi *venirea* Domnului şi sfârşitul lumii sunt necunoscute chiar şi îngerilor, dar *sunt totuşi* oarecare *semne*, după care se poate judeca ■despre *apropierea* acestor mari evenimente. „!9D

„Citeşte vremilc! *Aşteaptă* pe Cel mai presus de timp, pe Cel fără de ani... pe Cel care pentru noi a răbdat în tot chipul."

(Ignalie Teoforul)! 10

„Căci se va ridica *neam peste neam* şi împărăţie peste împărăţie şi va fi *foamete* şi *ciumă* (boli epidemice incurabile n.n.) şi

956 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă,

957 Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 102.

958 „îndrumător bisericesc misioniir şi patriotic" nr. 5, Ed.Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1989, pag. 72

10 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 188.

cutremure pe alocuri" (Lisabona - 1755 şi Bucureşti - 1977, etc. n.n.). Mat. 24,7.!11D

„Alt *semn... slăbirea credinţei* în Dumnezeu şi *corupţia morală*, înmulţirea răutăţilor între fii oamenilor.

'Atunci mulţi se vor sminti şi se vor vinde unii pe alţii şi se *vor urî unii pe alţii'*. Mat.24,10."!12G

„Ci în acele zile... soarele se va întuneca şi luna *nu-şi va mai da lumina* ei (exemplu 19 mai 1780 în SUA n.n.), stelele vor *cădea din cer* şi puterile cereşti se vor clătina" (exemplu marile căderi de meteoriţi din 1799, 1833, 1866, 1885 pe aproape tot globul pământesc n.n.) Marcu 12, 24.25.! 13D

„Mântuitorul insuflă ucenicilor Săi *să observe* în toate timpurile aceste *semne* şi să le *interpreteze* întocmai tot aşa cum interpretează ei semnele apropierii verii..."!14D

„...'învăţaţi de la smochin pilda: când mlădiţa lui se face fragedă şi *odrăsleşte frunze,* cunoaşteţi că vara *este aproape.* Asemenea şi voi, când veţi vedea toate acestea să ştiţi că este *aproape la uşi...'* Mântuitorul Hristos, iar despre *data exactă* a venirii Lui, nimeni nu ştie, nici chiar îngerii Lui şi nici Fiul ca om (Mat.24,36), ci numai Tatăl."! 15□ „Ivirea *proorocilor mincinoşi* va caracteriza, la fel, vremurile de pe urmă..." (prin totfelul de minuni şi vedenii false n.n.).!16G

„Nu puţină zarvă au stârnit în ultimul sfert de veac în diferitele colţuri ale patriei noastre aşa numitele 'vedenii', 'semne', 'minuni' şi 'proorocii' care au pus pe unii pe gânduri, iar pe alţii pe drumuri, aducând tulburări mai mari sau mai mici în sufletele unor

959 „Mundus medicamenti" de Arcadie Percek, Editura medicală, Bucureşti 1981, pag. 170.

960 „Pidalion" de Arhim.Zosima Tărâlă şi Icon.Suavofor Haralambie

961 Popescu, Bucureşti 1933, pag. 111.

creştini, în sânul Bisericii şi în rândul obştei. Ba unul a văzut un 'moş' (ex. la
Maglavit n.n.) ba altul a făcut o călătorie prin 'vămile văzduhului', văzând 'raiul' cu fericirile şi 'iadul' cu muncile."[968]

„în afară de faptul că *neadevăralele* vedenii şi proorocii de care v-am amintit mai sus, chipul lui Dumnezeu a fost foarte mult prefăcut, dacă nu chiar de-a dreptul batjocorit, iar în numele Domnului s-a venit cu tot felul de amăgiri şi ameninţări, cu groaznice nenorociri pe capul acelora care nu se lasă smintiţi - în afară de faptul acesta... nu s-au putut aduce nici măcar o singură mărturie care să stea în picioare, că acesti prooroci neadevăraţi ar fi vindecat bolnavi, că ar fi proorocit, că ar fi făcut să ploaie în plină secetă, că ar fi înviat morţi - aşa cum se ştie că au făcut cu putere dumnezeiască Proorocii şi Apostolii din Sfânta Scriptură."[969]

„Iar în cele din urmă - după cum s-a şi întâmplat - toate, *dar chiar toate* aceste *neadevărate vedenii,* semne, minuni şi proorocii au putut fi lămurite şi tâlcuite cu mintea.noastră omenească, dovedindu-se ca lucru omenesc, puse la cale de oameni, iar nu ceva venit de la Dum- ,,19 •
nezeu.

„Pentru marea ei actualitate, mă opresc în scurt numai la *vedenia* Sf.Nifon al Constantianei şi voi stărui mai mult la mărturia mai puţin cunoscută a Sfântului Calinic de la Cernica, din România. în vedenia sa despre *înfricoşata Judecată* (cartca: 'Un cpiscop ascet\ editată de Mânăstrea Paraclitul), Sf.Nifon vede pe Dumnezeu răsfoind *cartea veacurilor* omenirii... Când a ajuns la veacul al şaptelea,

962 „Sfântul Vasile cel Mare. Scrieri, partea întâia: Omilii şi cuvântări",

963 traducere de Pr.D.Feciom, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1986, pag. 348.

964 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de Pr.Prof.T.Bodogae, Pr.Prof.Olimp Căciulă, Pr. Prof.D.Fecioru, Ed.IBM

Dumnezeu s-a oprit, şi-a acoperit faţa... şi a făcut un semn Arhanghelului Mihail să pregătească *începutul Judecăţii.*"[970]

„Un *zvon* circula prin ţară (în România n.n.) că nu peste mult timp, adică la anul *1848* avea să aibă loc mari evenimente, *un sfârşit de lume,* un început de lume nouă" (vezi şi mişcarea millcrită din SUA printr-o interpretare insuficientă a Scripturii n.n.).[971]

„Stareţul Calinic se gândea la acest lucru (sfârşitul în 1848 n.n.) ziua şi noaptea şi se ruga lui Dumnezeu ca să-l lumineze ce să facă... Atunci (într-o vedenie n.n.) sfinţii care îl susţineau pe braţe i-au zis: 'vezi că *nu la anul 1848 este sfârşitul lumii* ci *sfârşitul lumii* va fi când se vor împlini 7500 de ani de la Adam (Arhimandritul Petroniu face calculul: 7500- 5508 î.H. *= 1992 d.H.* n.n.)... Precum vedem aici se vorbeşte *precis* despre anul 7500 de la Adam, care aşa cum am arătat mai sus, corespunde eu anul *1992."* (alte şi alte false vedenii...!? n.n.)[971]

„Cel puţin după aceste *jalnice experienţe,* toţi ar trebui să priceapă că făgăduinţele Mântuitorului nostru Iisus Hristos despre descoperirea 'celor viitoare' prin Duhul Sfânt nu s-a referit la *data venirii Sale a doua oară* - cum li se pare unora - ci la proorociile ce se vor face în Biserică cu privire la diferite întâmplări şi *evenimente viitoare.* Astfel de *descoperiri,* într-adevăr s-au făcut prin Sfântul Duh, căci vedem - de exemplu - *cHApocalipsa* este *plină de ele..."*[972]

Descoperiri din APOCALIPSA despre vremea sfârşitului 1. - când va fi de fapt vremea sfârşitului lumii? „Un indiciu va fi propovăduirea religiei creştine la toate popoarele pământului. 'Şi se va propovădui această *Evanghelie a împărăţiei* în toată lumea spre *mărturie* (căci conform Mat.7,l4 puţini o voy>rimi n.n.) la toate neamurile şi atunci *va veni sfârşitul*'. Mat.24,14."

al BOR, Bucureşti 1980, pag. 121.

965 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.ü, traducere de Cezar Baltag, Ed.Ştiiţifică, Bucureşti 1991, pag. 314.

966 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul României, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 633.

„Creştinismul este religia mântuirii noastre şi istoria acestei mântuiri începe o dată cu protoevanghelia, cu acea primă bunăvestire cu care se deschide Sfânta Scriptură - Fac. 3,15 - şi se încheie cu Evanghelia veşnică' din viziunea Sfântului Evanghelist Ioan (Apocalips 14,6)'. (Deci soliile acestei evanghelii-vor încheia istoria mântuirii n.n.).[973] *2. - cu ce solii apocaliptice se încheie istoria mântuirii?*

I - Prinui solie îngerească: Apocalips 14,6-7

„Şi am văzut apoi un alt înger, care zbura prin mijlocul cerului, având să bincvesleascâ *Evanghelia veşnică* cclor ce locuiesc pc pământ şi *la tot neamul* şi *seminția* şi *lind>a* şi *poporul,* zicând cu glas puternic:

Temeţi-vă de Dumnezeu şi daţi Lui slavă, că *a venit ceasul judecăţii Lui* şi vă închinaţi Celui ce a lacul cerul şi pământul şi marea şi izvoarele apelor." (reţineţi expresia 'a venit', la timpul trecut, nu 'va veni' n.n.). Apoc. 14,6-7.

a) înainte de a doua venire a lui Isus, apostolii susţin că are loc judecata bisericii lui Dumnezeu:

„Căci vremea este ca sd *începă* judccata *de la casa lui Dumnezeu* (adică biserica: 1 Tim. 3,15 n.n.); şi dacă începe *întâi de la noi* (cei din biserica Sa n.n.), care va fi sfârşitul celor carc nu ascultă de *Evanghelia lui Dumnezeu* (1 Petru 4,17 n.n.)."[974]

„Apoi (precizează Sf.Ioan în Apocalips 11,1-2 n.n.) mi-au dat o trestie asemenea unui toiag şi mi-au zis: Scoală-te şi *măsoară templul lui Dumnezeu* şi *jertfelnicul* şi pc *cei ce se închină* într-însul. Iar curtea cea dinafară a templului *scoate-o din socotealâ* şi n-o măsura, pentru că a fost dată *păgânilor*... (cclor caic n-au răspuns chemării lui Dumnezeu şi a căror judecată 'măsurare' în limbaj profetic, nu.se face o dată cu a credincioşilor n.n.)."[975]

967 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 32.

968 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ■ ortodox al Oradiei, 1955, pag. 10.

969 Ibidem, pag. 12.

b) - apostolii socoteau că judecata bisericii începe în vremea lor căci considerau iminentă a doua venire a Domnului:

- „Căci aceasta vă spunem, după cuvântul Domnului, că *noi cei vii,* care vom fi rămas până la *venirea Domnului* (apostolul Pavel se include şi pe el în acest: noi cei vii n.n.) nu vom lua înaintea celor adormiţi (1 Tes.4,15).”[976]

„Pentru sfântul Iustin (începutul sec.II d.H. n.n.) care potrivit *tradiţiei apostolice* aştepta ca *iminentă cea de a doua venire* a Domnului, constituia o problemă întârzierea ei...”[977]

c.) - Judecata în cer a bisericii înaintea revenirii lui Isus este necesară pentru ispăşirea finală a celor ce-L vor întâmpina în văzduh.

„Pentru că însuşi Domnul, întru poruncă, la glasul arhanghelui şi întru trâmbiţa lui Dumnezeu se va pogorî din cer şi *cei morţi* întru Hristos vor învia întâi, după aceea, *noi cei vii* care vom fi rămas, vom *fi răpiţi* împreună cu ei, *în nori* (deci o judecată prealabilă este obligatorie n.n.), ca *să întâmpinăm* pe Domnul *în văzduh* şi aşa *pururea* (judecata având caracter definitiv n.n.) *vom fi* cu Domnul.” (1 Tes. 4,16-17 (Deci şi cci morţi care vor învia şi cei găsiţi în viaţă la venirea lui Isus vor fi judecaţi în cer înaintea acestui eveniment n.n.).[978]

d) - există un templu în cer unde Isus ca mare preot va face ispăşirea finală, judecata, casei Domnului, a bisericii Sale:

„Şi s-a deschis *templul lui Dumnezeu,* cel din *cer,* şi s-a văzut în templul Lui chivotul legământului Său... Apoc.11,19” (standardul judecăţii va fi legea din chivot n.n.).[979] „*Judecata din'urmă* nu va fi altceva decât confruntarea cu *poruncile sfinte.* Ea va stabili dacă omul judecat a urmat *legea lui Dumnezeu* (prin puterea harului lui Hristos

970 „România liberă”, ziar independent, de opinie, informaţie şi reportaj. Anul XLVIII Nr. 14141. Serie nouă nr. 107, duminică 29 aprilie 1990. Lumea creştină. Artic. „Vedenia Sfântului Ierarh Calinic despre anul 1992” de Arhimandrit Petroniu, Schitul Prodromu - Athos, pag. 3.

971 „România liberă” din 29-IV-1990. Articolul „Vedenia Sfântului Ierarh Calinic despre anul 1992” de Arhim. Petroniu, pag. 3.

32 Ibidem, pag. 1403.

31 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1343.

n.n.) sau *şi-a bătut joc* de *porunciie sfinte*" (vezi şi Iacov 2,10-12 n.n.).[980]

„Lucru de căpetenie din cele spuse este că avem astfel de Arhiereu (pe Isus Hristos n.n.) care a şezut de-a dreapta tronului slavei în ceruri, Slujitor Altarului şi *Cortului celui adevărat,* pe care l-a înfipt Dumnezeu şi nu omul (Evr.8,1- 2).”[981]
. „Căci voi (credincioşii n:n.)... *v-aţi apropiat*... de Ierusalimul *cel ceresc* şi de... Biserica celor întâi născuţi care *şutit scrişi în cer* şi de Dumnezeu *judecătorul tuturor* (Evr.12,12.18-23).” (înaintea revenirii lui Isus se va stabili cine sunt cei al căror nume va rămâne definitiv înscris în cartea vieţii: Apoc.3,5 ri.n.).[982]

„Iar Biserica celor *întâi născuţi, scrişi* în ceruri, spunem, că se numesc cei îndreptaţi din credinţă.”
(Chirii al Alexandriei)[983]

„Numele celui necredincios *nu este scris* în cartea celor vii, nici nu se nuinără cu Biserica celor întâi-născuţi, cei număraţi în *ceruri;* ci numele celor necredincioşi rămâne aici pe pământ, pentru că au preferat viaţa aceasta, trecătoare şi de scurtă durată în locul corturilor celor veşnice.”
(Vasile cel Mare)[984]„

e) - Vechiul Testament prezintă prefigurarea judecăţii sau a ispăşirii finale a bisericii în Templul din cer prin ceremonia ¿zilei ispăşirii” „Cu totul separat... stătea *ziua curăţirii* (sau a ispăşirii n.n.) singura zi de pocăinţă şi de post după legea lui Moise... *Ritualele* statornicite pentru această zi *semnificau* căinţa poporului pentru păcatele săvârşite în cursul anului în curs şi *dezlegarea* (ispăşirea,

972 Despre credinţa ortodoxă” de Arhim.Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 198.

973 „Istoria religiilor” de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 386-387.

974 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al

32 Ibidem, pag. 1403.
31 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 1343.

curăţirea ri.n.) făcută de *arhiereu în sfânta sfintelor,* în care intra el anume în această zi. Toate jertfele din ziua aceasta se aduceau de *însuşi arhiereul şi* se *terminau* prin slobozirea în pustie 'a ţapului *ispăşitor',*. ca oarecum ducând cu sine toată povara păcatelor poporului. (Templul era astfel curăţit n.n.). *Sensul preînchipuitor* al acestui ritual simbolic se cuprindea în aceeâ că *ispăşirea finală* a neamului omenesc se va săvârşi 'nu prin sângele de ţapi şi de viţei', ci 'prin mijlocitorul Noului Testament' - *Hristos."* (care va face această curăţire în templul din cer - cum fusese prefigurat în Levitic 16,33-34 n.n.).[985]

„...toţi trebuia să înceteze lucrul şi 'să-şi smerească sufletele', sub pedeapsa *nimicirii* din sânul poporului. (Faptul că cei necredincioşi erau condamnaţi la nimicire, aceasta presupune că ziua curăţirii templului.sau a ispăşirii poporului era o zi de judecată n.n.)."[986]

„După lege, aproape toate *se curăţesc* cu sânge şi fără vărsare de sânge nu se dă *iertare.* Trebuie dar ca chipurile celor din ceruri (templul de pe pământ n.n.) *să se curăţească* prin acestea, iar *însăşi cele cereşti* (templul şi altarul ceresc n.n.) cu mai bune jertfe decât acestea (curăţirea făcându-se cu sângele lui Iisus n.n.). Căci Christos n-a intrat într-o Sfântă a Sfintelor *făcută de mâini...* (Evr.9,22-23)." (Când va începe ispăşirea finală sau curăţirea templului ceresc se poate vorbi de vremea sfârşitului n.n.).[987]

0 - ce altă vedenie biblică a fost dată cu privire la ispăşirea finală a bisericii în templul ceresc legată de vremea sfârşitului?

„Atunci el îi răspunse: 'Până vor trece *două mii trei sute* de seri şi dimineţi; după aceea *templul va fi curăţit* (atharisthesetai în

975 BOR, Bucureşti 1991, pag. 1381.

976 „BIBLIA", ediţie sinodală 1991, pag. 1343.

977 „Apologeţi de limbă greacă", traducere de Pr.Prof. T.Bodogae, Pr. Prof.

32 Ibidem, pag. 1403.

31 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1343.

Sep- tuaginta şi abitur în Vulgata; vezi şi Biblia - 1688 de la Bucureşti n.n.). Dan.8,14.”[988]

„Şi când eu, Daniel, am văzut *vedenia* şi m-am străduit să o înţeleg... atunci am auzit un glas... care striga şi spunea: 'Gavriile, tâlcuieşte celui de colo vedenia!' Şi el a venit unde eram eu şi când se apropia, m-am înspăimântat şi am căzut cu faţa la pământ. Şi el mi-a grăit: 'Ia aminte, fiul omului, căci *vedenia este pentru a arăta sfârşitul veacurilor!',* Dan. 8,15-17 (Deci este clar că e vorba de templul ceresc şi ispăşirea - curăţirea - finală n.n.).[989]

„Şi mi-a spuş: Tată, îţi voi face cunoscut ceea ce se va întâmpla în *vremea din urmă a mâniei lui Dumnezeu* (a judecăţii Sale n.n.); că pentru *vremea cea din urmă* este *vedenia*“ Dan.8,19. (Judecata ce începe cu casa lui Dumnezeu este legată de cele 2300 seri şi dimineţi anunţându-se după trecerea lor n.n.).

„Iar *vedenia* despre *seri* şi despre *dimineţi,* care a fost spusă *este adevărată*... Şi eu Daniel am fost istovit de puteri şi am căzut bolnav câteva zile. Dar m-am sculat şi am avut grijă de lucrurile regelui. Am rămas uimit de cele ce am văzut şi *n-am putut să le înţeleg“* Dan. 8,26-27. (Curăţirea templului după 2300 de seri şi dimineţi rămăsese o enigmă pentru Daniel n.n.).[990]

g) - frământat de vedenia cu 2300 de seri şi dimineţi, Daniel se roagă *fierbinte pentru a mai primi de la Gavriil explicaţii măcar despre poporul lui în legătură cu vedenia.*

„Şi în vreme ce grăiam şi mă rugam şi mărturiseam

978 Olimp Căciulă, Pr. Prof.Dr.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti” 1980,

979 pag. 134.

980 „Din tezaurul ortodoxiei” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 166.

32 Ibidem, pag. 1403.

31 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1343.

păcatul meu şi păcatul poporul meu Israel şi cădeam cu ruga mea fierbinte înaintea Domnului Dumnezeului meu... iată un om, Gavriil, pe care l-am văzut *în vedenia mea cea de la început* (cu 2300 seri şi dimineţi n.n.) în zbor grăbit, s-a apropiat de mine pe la vremea jertfei de seară şi a venit şi mi-a

981 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod 1991, pag. 1364.

982 Ibidem, pag. 1370.

983 . „Sfântul Chirii al Alexandriei. Scrieri, partea întâia: închinarea şi
slujirea în duh şi adevăr.", traducere de Pr.Prof.Dr.Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 174.

32 Ibidem, pag. 1403.

31 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 1343.

grăit zicând: 'Daniele chiar acum am sosit ca *să-ţi deschid mintea...* Ia aminte la cuvânt şi *înţelege vedenia!'* Dan. 9,20- 23. „[4]

984 „Sfântul Vasilc ccl Marc - Scrieri, partea întâia: Omilii la Psalmi", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1986, pag. 318.

985 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 330-331.

32 Ibidem, pag. 1403.

31 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1343.

[5]„După aceea arhanghelul i-a făcut o *mare descoperire,* despre *săptămâni,* care se cuprindea în următoarele:

'Şaptezeci de săptămâni sunt *hotărâte (nechtak* - tăiate din o bucată mai mare, delimitate n.n.) pentru *poporul tău* şi pentru *oraşul cel sfânt* al *tău...'* Dan.9,24." (Deci din cele 2300 de zile profetice 70 de săptămâni sunt delimitate exclusiv poporului evreu, iar Gavriil îi va descrie mai amănunţit evenimentele din această perioadă de timp

„'Săptămânile' de care vorbeşte îngerul Domnului, *nu pot fi* săptămâni de zile (cum nici cele 2300 de zile nu pot fi zile literale n.n.) pentru că în curs de 70 de săptămâni de zile, ceea ce face un an şi câteva luni, *nu s-ar fi putut împlini* toate câte se pun în vedere aici şi în cele ce urmează (şi nici vremea sfârşitului nu putea fi după 2300 zile literale n.n.)."

„Drcptaceeaa şi *profetul* Daniil *va fi înţeles* deplin *ce* voieşte să zică (în limbaj profetic n.n.) îngerul Domnului, când îi vorbea despre 70 de săptămâni. Numărul *anilor* indicaţi în felul acesta este 70 x 7 = 490 *de ani* (din bucata mai mare de 2300 ani n.n.)."[991]

„...şaptezeci de săptămâni *de ani*" (deci ca în Ezechiel 4,6: „o zi pentru un an", la fel deci şi pentru 2300 ani n.n.).
(Lraducătorii Bibliei **sinodale -** 1991 **)**[992]

h) - dacă aflăm data când încep cele 70 de săptămâni de ani aflăm deci începutul celor 2300 de ani după care încep în cer ispăşirea finală, judecata bisericii. Dan.8,14.

„Dar pentru ca să pricepem sensul real al acestei *revelaliuni* trebuie să ne întoarcem luarea aminte la acele trăsături *istorice* care apar într-însa. Aşa prima condiţie a împlinirii revelaţiunii este

986 Ibidem, pag. 330.

987 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament", traducere de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, Evr.9,22-23, pag. 1335.

988 „Septuaginta", edidit Alfred Rahlfs, Stuttgart 1935, voi. II, pag. 918; „BIBLIA SACRA" - juxta vulgatam clementinam, Paris 1927,

49 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf. Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1911, pag. 859.

porunca despre restabilirea şi restaurarea Ierusalimului (care pe atunci era dărâmat n.n.).”

„Deci să ştii şi să pricepi: *din acel timp,* când *va ieşi poruncă (decret n.n.) pentru restaurarea Ierusalimului* până la Hristos, Stăpânul sunt: *şase săptămâni; şi şaizeci şi două de săptămâni…* şi va“frîntări tăpcnlru mulţi *o săptămână.:/-* (deci cele 70 de săptămâni încep când se dă decretul de rezidire a Ierusalimului n.n.) [993]

„…îngerul Gavriil le împarte în 7 + 62 + 1 săptămână…” (pentru a vorbi pe larg despre evenimentele dintre ele n.n.).[994]

„Dintre cele 4 edicte ale regilor Perşi *privitoare la Ierusalim* (decrete pentru restaurarea lui n.n.) poate veni în privire numai decretul din anul al 7-lea al regelui ArtaXerxes Longimanus…“[995]

„…Artaxerxe Longimanul, *decretul* căruia în anul'457 î.d.H. serveşte drept *început al enumerării* săptămânilor (şi serilor şi dimineţilor n.n.) lui Daniel.” (Marea ispăşire finală sau curăţirea templului din cer a început după 2300 de ani de la darea poruncii pentru rezidirea Ierusalimului, deci din anul,1844 d.H. n.n.).[5]

„*Proorocirile* despre *sfârşitul istoriei* (anunţat de Apocalips 14,6- 14 şi Daniel 8 şi 9'n.n.) şi al lumii *nu sunt* totdeauna *lesne de înţeles* (necesită o cunoaştere aprofundată a Sfintelor Scripturi n.n.), dar ele sunt înfricoşate pentru sufletul, omenesc fooate că de aceea unii nu vor să ştie de ele; vezi Fapte 24,25 n.n.;.

i) - *deci prima solie cu care se încheie istoria mântuirii este adevărată ji sosit (nu va sosi n.n.) ceasul judecăţii Lui” încă din 1844.*

„Iar tu, Daniele, fine *ascunse* cuvintele şi *pecetluieşte* cartea până la *vremea sfârşitului.* Mulţi vor cerceta-o cu *de-amăruntul* (nu doar răsfoire superficială n.n.) şi va creşte *ştiinţa…* Mulţi vor fi

pag. 1144 V.T.

989 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 859.

990 Ibidem, pag. 859.

991 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos” de Dr.Vasile

55 „Din tezaurul ortodoxiei” de Preot Dr.Şlefaii Slevoacă, Ed.Episcopici
Buzăului 1990, pag. 159.

cură(iti, albiţi şi *lămuriţi,* iar cei *nekgiuiţi'se* vor purta ca cei *nelegiuiţi* (fără să le pese de vreo judecată n.n.); toţi cei *fără de lege nu vor pricepe,* ci numai cei înţelepţi (prin Duhul Sfânt n.n.) vor înţelege." Dan. 12,4. IO.[996]

„Caută deci de *cercetează* pe viitor cu *bunăvoinţă* cuvintele lui Dumnezeu, adică cele spuse *prin profeţi" (*şi nu te lăsa amăgit de false minuni şi .vedenii mincinoase n.n.).
(Teofil al Antiohiei)[997]

II - A doua solie îngerească (,4in cele trei cu care se încheie istoria mântuirii"): Apocalips 14,8.

„Şi un al doilea înger a venit zicând: A *căzut, a căzut Babilonul,* cetatea cea mare; care a adăpat toate neamurile" din vinul furiei des- frânării sale" Apoc.14,8 (reţineţi repetarea verbului „a căzut" n.n.).[998]

a) - căderea: Babilonului spiritual

992 Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 7.

993 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, vol.IV, Bucureşti 1946, pag. 275. ,

994 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 11.

,,*Babilon* (Geneza 10,10) - metropola Caldeii, construită de Nim- rod pe partea turnului lui Babei. Era o cetate care prin *mărimea* şi *splendoarea* ei, nu putea *fi întrecută* de nici o altă cetate (Daniel 4,27). A fost *scena* multor *experienţe întunecate* în istoria isaeliţilor, de aici folosirea ei *metaforică* în *Apocalipsă* (cazul de mai sus n.n.)" („Sf.Petru numeşte Roma - din cauza viciilor - Babilon").[999] „De aceea s-a numit aceasta *Babilon*, pentru că acolo'a *amestecat* Domnul limbile... (de aici termenul de: *babilonie,* confuzie, amestec, încâlceală n.n.)" Gen. l-l,9.

„Ce e cu *'babilonul'* acesta de credinţe şi biserici?

De unde provin ele?

Răspunsul îl avem în pilda Evangheliei despre neghine, istorisită de către Mântuitorul...

înţelesul parabolei e clar pentru mintea oricui. Domnul Hristos şi toţi trimişii Săi, la predicare au semănat grâul cel bun, sămânţa sănătoasă a adevărurilor de mântuire. Dar vrăjmaşul... vicleanul a *umplut ogorul lui Hristos* de neghine, adică *învăţături false* (aduse de păgâni prin încreştinare de formă n.n.), a sucit minţile unor credincioşi, le-a umplut inimile de patimi, mai ales de *duhul mândriei..."*

„încreştinarea în masă (cu grămada, fără a fi catehizaţi n.n.) a barbarilor şi sălbăticia vremurilor a *exteriorizat Creştinismul,* l-a scos *din inimi* şi l-a aşezat în *pompa papilor şi a prelaţilor,* a principilor şi a cavalerilor şi în apăsarea şi tiranizarea maselor. Grija principală a pa- pei era cum să *stăpânească pământul,* nu cum să slujească pacca creştină."[1]

„Convertirea la creştinism a dat loc la *simbioze* şi *sincretisme* religioase (amestec de neghină şi grâu, de păgânism şi creştinism n.n.) care, de multe ori ilustrează cu strălucire creativitatea specifică

995 Ibidem, pag. 11.

996 „BIBLIA. adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament", tradusă după textele originale de preoţii şi profesorii V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, Dan.12,4.10, pag. 859.

63 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică
şi enciclopedică. Bucureşti 1988, pag. 232, vol.lll.

culturilor *'populare'* agrare sau pastorale" (Babilon în toată puterea cuvântului n.n.).[1000]

„Aşa, de pildă, amintirea zeilor furtunii *a supravieţuit* în legendele despre sfântul Ilie; un mare număr de eroi învingători de balauri au *fost asimilaţi* cu sfântul Gheorghe; anumite *mituri* şi cultele *diverselor zeiţe* au fost *integrate* în folclorul religios al sfintei Maria. În sfârşit, nenumăratele forme şi variante ale *moştenirii păgâne* au fost articulate într-un acelaşi corpus mitico-ritual *superficial creştinat"* (adevărată babilonie de credinţe n.n.).
(Mircea HI iade)[1001]

„Sunt anumiţi învăţaţi care se ocupă îndeaproape cu cercetarea acestor *obiceiuri* rămase la noi de la *păgânii* de demult (neghine de tot felul în amestec cu idei şi practici creştine n.n.). Cărţi întregi s-au scris şi s-ar mai putea scrie asupra acestor *obiceiuri păgâneşti* de care *tare greu se dezbată* unii dintre credincioşii noştri" (pare chiar că babilonia religioasă e o stare de fapt n.n.).[1002]

„Şi femeia (simbolul bisericilor-babilon n.n.) era îmbrăcată în *purpură* şi în stofă stacojie şi *împodobită* cu aur şi cu pietre *scumpe* şi cu mărgăritare, având... pe fruntea ei scris nume lainic: *Babilonul* cel marc, (deci există şi altele mai mici n.n.), *mama* desfrânatelor (deci e clar că există n.n.) şi a urâciunilor pământului. Apoc.17,4.5."[1003]. „Din scrisoiirea lui Bernard către papa Eugeniu III (citim n.n.): '...Despre Fetru nu se ştie să fi fost *împodobit cu pietre scumpe,* sau să fi umblat în haine de mătase, ori să fi fost *încărcat* cu aur. De asemenea, nu călărea pe c;d alb de p;tradă, nu era însoţii dc cav;ilcri urmai de slugi şi totuşi a crezut că poale împlini cuvântul Mântuitorului: 'De mă[1] iubeşti, paşte oile mele'. în aceasta tu nu eşti urmaşul lui Pelru, ci al lui *Constantin.* Dacă te îmbraci în *purpură* şi *aur...* Gândeşte dar înainte de toate că sfânta biserică romană... este *mama* bisericilor..."

997 „Apologeţi de limbă greacă", trad.de Pr.Prof. T.Bodogae, Pr.Prof. Olimp Căciulă, Pr.Prof.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 320.
998 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 1405.

(comparaţia cu textul biblic de mai sus este mai mult decât evidentă n.n.).'

„Babilonul cel mare a fost pomenit înaintea lui Dumnezeu ca să-i dea paharul vinului aprinderii *mâniei Lui"* (Apoc. 16,19 u.p.).[1004]

„Şi am auzit un alt glas din cer zicând: *Ieşiţi din ea, poporul meu,* ca să nu vă faceţi *părtaşi la* păcatele ei şi să nu fiţi loviţi de pedepsele sortite ei (vezi Apocnl6,l-21 n.n.); fiindcă păcatele ei au ajuns până la cer şi Dumnezeu Şi-a adus aminte de nedreptăţile ei" (a căzut, s-a păgânizat, ieşiţi din mijlocul ei poporul meu... n.n.) Apoc.18,4.5.[1005]

„...printr-o luptă hotărâtă *cu păcatul,* printr-o rupere definitivă cu *fărădelegile.*

'Ieşiţi din *mijlocul lor* şi depărtaţi-vă de ei (de-păcătoşi), zice Domnul. Nu vă atingeţi de ce este *necurat* şi Eu vă voi primi. Vă voi fi Tată şi voi îmi veţi fi fii şi fiice' (2 Cor. 6,17-18).

'Cine numeşte pe Dumnezeu *Tată* este îndatorat să se poarte în aşa fel, încât să nu apară nevrednic de un astfel de privilegiu' (Sf.Ioan Gură de Aur)."[1006]

„Dumnezeu ne-a creat *fiinţe libere,* nu roboţi (de tipul: aşa am apucat, aşa ţin fără a cerceta n.n.). Omul *poale alege* între bjne şi rău, între *adevăr* şi *minciună,* între *viată* şi moarte" (fiecare va da so-cotează de propria lui alegere n.n.).

„Căci dacă Noc, Iacov şi Daniel (cei mai drepţi oameni la vremea lor n.n.) ar cerc fii şi fiice (să fie mântuiţi *n.n.) nu li se va da lor;* căci nici tatăl in *locul* fiului, nici fiul în locul tatălui, ci *fiecare* va fi

999 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de V?. Ieri an Zaharia, Ed.Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea 1955, pag. 36 şi 13.

1000 1925, pag. 4.

1001 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică. Bucureşti 1988, voi.UI, pag. 232.

45 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod. Ed. IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 860-861.

pierdut *pentru păcatul lui şi fiecare* va fi mântuit pentru dreptatea pe care o va fi săvârşit. Ezech. 14,14-20; 18,4-20."
(Iustin Martirul)[1007]

b) - căderea temporară a Babilonului politic

„Desfrânata cea mare, numită *Babilonul,* umblă beată de sânge ca o fiară cu şapte capcte şi cu zece coarne" (traducătorii Biblici sinodale"- 1991 fac acest comentariu la cap. 17 din Apocalips n.n.).[1008]

„Fiara pe care ai văzut-o *era* şi *nu este* şi *va să se ridice* din adânc şi să meargă spre pieire. Şi se vor mira cei ce locuiesc pe pământ... văzând pe fiară că *era* şi *nu este,* dar *se va arăta.*

Aici trebuie minte care are înţelepciune. Apoc.17,8.9" (lără Duhul Sfânt profeţiile biblice nu pot fi înţelese n.n.).

„...'fiara cu zece coarne şi şapte capele', ce se ridică din adânc, adică *împărăţia romană,* care pentru Orientali ieşea din mare" (numită şi Babilon, fiara devine o putere politică n.n.).

„...în secolul al IV-lca papa proclamă *supremaţia Bisericii* asupra *puterii temporale."*
(Mircea Eliade)[1009]

„Gândul care muncea pe Hildebrand (papa Grigore VII n.n.) era să întemeieze o *împărăţie universală* pe pământ (ca o continuare a împărăţiei romane n.n.) al cărei cap să fie *papa,* ca reprezentant al lui Dumnezeu, iar regii şi împăraţii să *stea sub drdinele lui. „*

„Papii au urmărit mai departe, cu o stăruinţă vrednică de o cauză mai bună, împlinirea visului lor. Câtva timp, sub marii papi al căror şir începe cu Grigore VII şi se încheie cu Bonifaciu VIII, visul

1002 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 31.

1003 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1407.

1004 „BIBLIA" sinodală din'1991, pag. 1407.

părea împlinit" („Babilonul" era din nou stăpânul lumii. Dar profeţia a spus că acest lucru „era şi nu mai este", a căzut... n.n.).[1010]

• *„era $i nu mai este"* (Apocalips 17,8)„Atitudinea din cc'în ce mai hotărâtă pe care statele apusene au luat-o faţă de *curia papală* a pricinuit bisericii (romane, papo-cczarică n.n.) în general mult rău, iar *puterii papilor* i-a fost fatală... papa trebui să slea prizonier în mâinile Marelui Corsican (Napoleon n.n.) câţiva ani, până ce l'u eliberat (1814) de învingătorii acestuia" (aceasta a fost ca o rană de moarte „fatală" cum am văzut din citat; vezi şi Apoc. 13,3 n.n.).[1011]

„Revoluţia italiană din 1848 face începutul *căderii* (politice n.n.)... a *puterii papale*. Alungat de revoluţionari şi statul său transformat în republică, papa Piu IX se întoarce în Roma, la 1850... Roma fu cucerită de trupele piemontcze şi Victor Emanuel proclamat rege id Italici unite, cu reşedinţa în Roma. De atunci papalitatea rămase... fără stăpânire teritorială şi *putere lumească..."* (era şi nu mai este... n.n.).[1012]

• *,4ar se va arătă"* (Apocalips 17,9)

„Cu toate acestea (că a pierdut puterea lumească n.n.), *Roma papală* n-a modificat parola ci primordială de *stăpânire absolută* a omenirii întregi..." (rana de moarte se va vindeca Apoc. 13,3).[1013]

„Fxprimându-ne altfel, putem afirma că *Apocalipsa*... prezice o tot mai strânsă centralizare într-o *Împărăţie unică* şi o treptată *înstrăinare de Dumnezeu* şi chiar *vrăjmăşie împotriva Lui,"*[1014]

„Omenirea înaintează. Dar şi contragreutatea regresului este mare. Se generează o *nouă epocă (New Age* - probabil o altă supremaţie religioasă după *chipul* celei vechi n.n.). Dar şi un *nou* Fv

1005 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cd. si nodală 1991, pag. 1408.

1006 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1990 pag. 226.

1007 „Apologeţi de limbă greacă", trad. Pr.Prof.T.Bodogae, Pr.Prof.Olimp

45 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod. Ed. IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 860-861.

Mediu (fiara însăşi vindecată n.n.) *stă la pândă*... Continuăm, lotuşi, să trăim în junglă, şi infinite sunt fiarele sălbatice umane."
(Babis Klaras - grec)[1*3]

De reţinut:

„Teme-te de Dumnezeu şi nu vei avea de ce să te înfricoşezi de oameni!... Pentru ce te tulburi *de judecăţile* oamenilor şi ce pot să-ţi facă zadarnicele lor cugetări?... Dumnezeu *ştie toate* şi *aceasta este -de ajuns."*[4015]

III - A treia solie îngerească („cu care se încheie istoria mântuirii"): Apocalips 14,9-10

,,Şi *al treilea înger* a venit după el, strigâjid cu glas puternic: Cine se *închină* fiarei şi *chipului* (în originalul grec: *eikona,* adică icoanei n.n.) ei şi primeşte *semnul* ei pe fruntea lui, sau pe mâna lui, va bea şi el din vinul aprinderii lui Dumnezeu, în potirul *mâniei Sale* şi se va chinui în foc şi în pucioasă, înaintea sfinţilor îngeri şi înaintea Mielului. Apoc. 14,9-10." (Problema cheie este închinarea n.n.).[1016]

a) - semnul sfinţirii lui Dumnezeu

„Ba i-am dat şi *Sâmbetele* mele, ca să fie semn între mine şi ei şi să cunoască orişicine (chiar cei ce nu le convine n.n.) că eu sunt *Domnul cel care sfinţesc"* Ezechiel 20,12. (Problema e ziua de închinare n.n.).
(Biblia Carol al II-lea)[1017]

b) - semnul încumetării omeneşti:

„Istoricul bisericesc Eusebie scrie în anul 324: ...'Toate lucrurile care trebuie făcute în ziua sâmbetei, *noi* le-am adus în ziua Duminicii...'„ (acest *noi* cu pretenţia de „dumnezeu" nu este decât un semn al încumetării omeneşti cu privire la închinare n.n.).[1018]

c) - confruntarea cu pretenţiile închinării false:

„Şi *balaurul* (adică Satana n.n.) s-a aprins dc mânie asupra lemeii (simbolul bisericii credincioase n.n.) şi a pornit să facă război cu ceilalţi din seminţia ei, care *păzesc poruncile lui Dumnezeu* şi ţin

1008 Căciulă, Pr.Prof.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 256.

1009 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1988, voi.III, pag. 224.

mărturia lui Iisus" Apoc. 12,17 (forma închinării adevărate e cuprinsă în poruncile lui Dumnezeu n.n.).

„...se descrie lupta împărăţiei lui Dumnezeu, adică a Biscricii - simbolizată prin femeia care se chinuia să nască - împotriva Satanei, balaurul roşu (Apoc. 12) pe care îl slujeşte 'fiara cu zece coarne şi şapte capete'." (că forţele sunt inegale e de prisos să mai comentăm n.n.).[1019]

„În asemenea împrejurări *se recomandă Bisericii* credinţă stăruitoare *până la moarte,* căci la sfârşitul sfârşitului, Iisus Christos^ Fiul lui Dumnezeu *va întemeia împărăţia* desăvârşită a cerurilor..."

,,Apoc.XIV,12 - Aici (în confruntarea cu fiara, semnul şi icoana ei susţinută de balaur n.n.) este răbdarea *sfinţilor,* care *păzesc poruncile lui Dumnezeu* (nu ale oamenilor n.n.) şi *credinţa lui Iisus* ."[9]

Finalul solilor îngereşti „cu care se încheie istoria mântuirii": Apocalips 14,14

„Şi am privit şi iată *un nor alb* (ca semn prevestitor n.n.) şi Cel ce şedea pe nor era asemenea *Fiului Omului,* având pe cap *cunuiuî de aur*..." Apoc. 14,14

1010 „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 207.

1011 „Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de loan Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 202.

1012 Ibidem, pag. 203.

45 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod. Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 860-861.

(vremea sfârşitului a fost descrisă, urmează momentul sfârşitului n.n.).

1013 „Suferinţele sociale şi Chrislos" de Di.Domiţian Spânu, preol Cernăuţi , 1925, pag. 5.

1014 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof. Dr.I.Ghia,

1015 „Urmarea lui Iisus Hristos", cartea III, vol.IV, Tipografia Mănăstirii Neamţu 1923, pag. 13. -

[1020]*Detaliu biblic al cclci de-a doua veniri a lui Isus (şapte faze ale zilei Domnului)*

„După semnele premergătoare sfârşitului veacului... *se va arăta* cu slavă Fiul Omului...”[1021]

„Atuncea *lumea* va vedea pe Domnul, venind pe *norii cerului.”* (Didahia)[1022]

„Şi am privit şi iată un *nor alb* şi Cel ce şedea pe nor era asemenea Fiului Omului...” Apoc.14,14 (vine cum s-a înălţat: *„şi un nor* L-a luat” Fapte 1,9.11 n.n.).[9]

„...în ea (Sf.Scriptură) se spune că Domnul, după înviere a avut un corp limitat şi *văzut*. El S-a înălţat cu corpul văzut la ceruri - şi *un nor* L-a luat n.n. - de unde va şi veni, în *acelaşi fel*... (tot pe nor n.n.).”

„Va veni în mărirea dumnezeiască şi se va arăta *ca un fulger, ce* străluceşte de la răsăit până la apus, însoţit de îngerii săi, 'pe *norii cerului* cu putere şi cu mărire multă' (Mat.24,30).”

2. - *<u>învierea</u>* <u>drepţilor şi *răpirea* lor la cer:</u>

„Dacă totuşi, veţi întâlni pe oarecare dintre aceia care se *numesc creştini*... şi vor Spune că nu există *învierea morţilor* şi că de-ndată ce mor, sufletele lor sunt luate în cer (adică în raiul lui Dumnezeu n.n.), să *nu-i* socotiţi *creştini...”*
(Sf.Iustin Martirul)[98]

„Căci dacă n-ar rezista *înviere,* atunci nici omul ca atare nu ar putea dăinui.”
(Atenagora Atenianul)[1023]

„Pavel face cunoscut 'un cuvânt al Domnului' (1 Cor. 15,51) în ce priveşte *parusia* (venirea lui Isus n.n.): 'Pentru că însuşi Domnul, întru poruncă, la glasul arhanghelului şi întru trâmbiţa lui Dumnezeu, se va pogon din cer şi cei morţi *întru liristos* vor *învia întâi...”'* (al

1016„BIBLIA sau Sfânta Scriptură”, cu. aprobarea Sf. Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1405.

1017 „BIBLIA - tradusă de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction,

1018Bucureşti 1938, pag. 806.

98 „Apologeţi de limbă greacă”, traducere de Pr. Prof.T.Bodogae. Olimp
Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980. pag. 188.

căror nume a rămas scris în cartea vieţii la judecata casei lui Dumnezeu în cer n.n.).[1024]

„După aceea, noi cei vii, care vom fi rămas (înscrişi în cartea vieţii la aceeaşi judecată din cer n.n.) vom fi *răpiţi*, împreună cu ei, *în nori*, ca să *întâmpinăm* pe Domnul *în văzduh* şi aşa pururea vom fi cu Domnul. 1 Tes.4,17" (fără judecarea mai înainte în cer a bisericii, morţii şi viii, n-ar putea fi răpiţi în văzduh; judecata particulară după moarte nu rezolvă problema celor vii pentru a putea fi răpiţi n.n.).[1025]

„Şi atunci (la venirea lui Isus) se vor arăta semnele adevărului... *învierea morţilor*, dar *nu a tuturor*" (ci numai a celor morţi în Hristos al căror nume a rămas neşters în cartea vieţii din cer n.n.) (vezi şi Luca 14,14; 1 Cor. 15,22-23).
(Didahia)[1026]

„Iar *ceilalţi morţi* nu înviază până ce nu se vor sfârşi cei o *mie de ani*. Apoc. 20,5."

„în schimb, fericiţi acei care urmează drept în căile lor, păzesc poruncile şi-l iubesc pe Dumnezeu şi au dragoste de semenii lor. Către unii ca aceştia Mântuitorul le grăieşte: 'Iarăşi voi veni şi vă voi *lua la Mine* (în cer pentru 1000 de ani n.n.), ca să fiţi şi voi *unde sunt Eu'*. Ioan 14,3" („Sfinţii se scoală la împărăţia de o mie de ani" Gala Galaction, Biblia pag. 1372 n.n.).[1027]

3. - pământii *pustiit* şi Satana *legat* pentru 1000 de ani: „Ziua Domnului la judecata lui înfricoşată... 'Voi prăpădi tot de *pe fata pământului'* - zice Domnul." (Faţa pământului pustiită în Biblie e numită abissos = adânc, vezi Gen. 1,2 şi Ps. 103/104 cu 6.7 n.n.).[1028]

„Cel ce ai întemeiat pământul pe întărirea lui şi nu *st* va clătina în veacul veacului. *Adâncul* (abissos în Scptuaginta n.n.) ca o

1019 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof. Dr.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 79.

1020 episcopul ortodox al Oradiei 1955, pag. 117.

1021 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof. Dr.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 67.

hainã este *îmbrăcămintea* lui; peste munţi vor sta ape" (deci pustiul ce învelește pământul e numit = Adânc n.n.).[1029]

„Apoi am văzut un înger pogorându-se din cer:., a prins pe balaur, pe şarpele cel vechi care este diavolul sau *Satana* şi *l-a legat* pe o mie de ani, şi l-a aruncat în *adânc* (abississ = faţa'pustie a pământului n.n.)... ca să nu mai amăgească noroadele (căci au murit la vederea Domnului n.n.), până ce se vor sfârşi cei o mie de ani."[1030]

,,'Voi prăpădi oameni şi dobitoace, păsările cerului şi peştii mării. *Nimici-voi* pe *nelegiuiţi* (iar cei drepţi vor fi răpiţi la cer n.n.) şi voi pierde pe oameni de *pe fata pământului*' - zice Domnul." (pământul va fi pustiit, înveşmântat cu adâncul, iar Satana făcut prizonier al acestui pustiu timp de 1000 de ani n.n.).[1031]

„Oare, la arătarea Lui cea slăvită, nu *va nimici* HI (Isus) cu totul pe *to(i cei ce L-au urât* şi pe cei ce s-au îndepărtat în chip nedrept de El (toţi cei nelegiuiţi n.n.), în timp ce pe cei ai Lui îi va odihni, dându-le lor toate bunătăţile ccle aşteptate? (împărţind în cer 1000 de ani cu El n.n.)."

1022 „Scrierile părinţilor apostolici", trad. D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 32.

1023 Ibidem, pag. 386.

1024 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, vol.il, Ed.Ştiinţifică, Bucureşti 1991, pag. 321.

103 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură", traducere de preoţii profesori
V.Radu şi Gala Galacdoa, Bucureşti 1938, pag. 1372.

(Sf.Iuslin Martirul)[1032] „Spre pământul Canaanului au fost sloboziţi toţi isFaeliţii Dar *nu toţi* au intrat. Acei care au cârtit împotriva lui Dumnezeu, acei care au păcătuit în vremea celor 40 de ani de pribegire prin pustiul Sinai, nu s-au bucurat de făgăduinţă. 'Toţi aceia care au păcătuit, n-au intrat în odihna Lui: *trupurile lor moarte* au căzut *în pustie'* (Evr.3.17). Să ne temem ca nu cumva să ni se întâmple şi *nouă* ca acelora."

4. - judecarea lui Satana şi a adepţilor lui timp de *IQQQ de ani*:

„Am înţeles de asemenea, că şi cuvintele: *'Ziua Domnului* ca *o mie de ani'* trebuie să se refere la aceasta (scrie Sf.Iustin Martirul n.n.). Fiindcă şi la noi a fost un bărbat al cărui nume era Ioan, unul dintre *apostolii* lui Hristos, care într-o descoperire ce i s-a făcut lui, a profeţit (Apoc. 20,4-6) că cei ce au crezut în Hristosul nostru, vor petrece *o mie* de ani în Ierusalim (cel ceresc, căci mileniul începe cu răpirea lor la ccr n.n.) şi că *după aceasta* (după judecata de 1000 de ani a celor nelegiuiţi şi a lui Satana cu îngerii săi n.n.) va fi *învierea* şi judecaţii *generală* (adică darea sentinţei finale n.n.)."[1033]

,,...'Morţii au fost *judecaţi* din cele scrise în *cărţi,* potrivit cu faptele lor' Apoc.20,12" (şi pedepsirea după sentinţa finală va fi mai mare sau mai niică potrivit rezultatului judecăţii n.n.).[1034]

„Au nu ştiţi că sfinţii (credincioşii mântuiţi n.n.) *vor judeca lumea?* Şi dacă voi sunteţi judecătorii *lumii...* nu ştiţi oare, că *noi* (cei mântuiţi n.n.) vom *judeca* pe *îngeri*? (1 Cor.6,2.3)."
(Ap.Pavel)[1035]

5. - *învierea* celor nelegiuiţi (dezlegarea lui Satana) şi sentinţa finală:

1025 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", ediţia sinodală, Bucureşti 1991, pag. 1243.

1026 102"Scrierile părinţilor apostolici", traducere D.Fecioru, Bucureşti 1979,

1027 „Din tezaurul oitodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoiică, Bucureşti 1990, p. 163.

„Sfântul Iustin - respectând cartea revelaţiei n.n. - distinge (aşa cum am văzut n.n.) *o prinia înviere,* aceea a sfinţilor (pentru a fi răpiţi n.n.), după care va avea loc mileniul; (1000 de ani de judecare în cer a celor nelegiuiţi morţi pe pământ n.n.) apoi *a doua* înviere... generală, aceea a tuturor oamenilor...“ (făcând astfel posibilă „dezlegarea“ lui Satana n.n.).[1036]

„Şi când se vor sfârşi cci o mie de ani, Satana va fi *dezlegat* din închisoarea sa. Apoc.20,7.“ (pustiul, abissos, adâncul, devine repopulat cu nelegiuiţi şi se va da sentinţa finală, cei sfinţi fiind în jurul lui Isus. Apoc. 21,3; 20,9 n.n.).[1037]

„în fine, se va da *sentin(a* şi va urma despărţirea (veşnică n.n.). 'Veniţi binecuvântaţii Părintelui Meu!... să gustaţi fericirea veşnică ce vă aşteaptă (pe noul pământ n.n.)... Apoi Judecătorul va zice păcătoşilor: 'Duceţi-vă de la Mine blestemaţilor, în focul cel vcş-nic.“[1038]

„Iar cine n-a fost aflat sens în cartea *viefii* (cinc n-a avut parte de prima înviere n.n.) a fost *aruncat* în iezerul de foc“ (iar „diavolul, amăgitorul lor a fost aruncat şi el“ Apoc.20,10 n.n.).[1039]

„...pentru ca prin iconomia aceasta (planul lui Dumnezeu n.n.), şarpele cel plin de viclcşug de la început şi îngerii care s-au asemănat lui să fie *nimicili.“*
(Sf.Iuslin Martirul)[118]

„...niciodată Dumnezeu n-a aprins pe pământ toată urgia Sa. N-a lăcut-o prin faptul că niciodată nu şi-a arătat toată dreptatea. Ori de câte ori a ridicat braţul Său să lovească pe vinovaţi, mânia Sa a fost îmblânzită de iubirea Sa de oameni.

1028 „BIBLIA“, traducere de preoţii V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, Sofonie 1,1-2, pag.889.

1029 „BIBLIA“, ediţia sinodală, Bucureşti 1991, Ps.103,6.7, pag. 614.

1030 „BIBLIA“, trad. de preoţii profesaori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, Apoc.20,1-3, pag. 1372.

123 „Urmarea lui Iisus Hristos“, cartea III, vol.IV, Mănăstirea Neamţu * 1923, pag. 19.

Nu aşa va fi *judecata din urmă.* în ziua aceea se va arăta *toată* mânia Domnului. Atunci Dumnezeu va fi numai dreptate, fără milă. Nici o lacrimă *nu va folosi,* nici o apărare nu va ajuta.

Evanghelistul Ioan exprimă sentimentul groazei prin cuvintele: 'Atunci toţi vor striga munţilor şi stâncilor: Căderi peste noi şi ne as- cundeţi de faţa Celui ce şade pe tron (Dumnezeu Tatăl n.n.) şi de mânia Mielului (Domnul Hristos n.n.)' Apoc.6,16" (căci pentru sentinţa finală însuşi tronul lui Dumnezeu cu sfânta cetate se apropie de pământ n.n.).[1040]

„Din descoperire dumnezeiască aflăm mai întâi că universul întreg sau cel puţin sistemul nostru solar, se va desface, se va trans- forma în întregime, şi pământul cu lucrurile de pe el *vor arde* cu totul' (2 Petru 3,IO)."[1041]

6. - *judecarea* lui Dumnezeu:

„Sfântul Ioan Gură-de-aur, vorbind despre judecata din urmă, zice că Dumnezeu o va face pentru *două motive:* să-şi facă dreptate Lui f/isuşi (căci Satana a denigrat pe Dumnezeu în faţa întregului Univers n.n.) şi să facă dreptate aleşilor Săi."[1042]

„Judecata din urmă va fi *o descoperire totală* şi supremă a *planului* divin în *istorie* şi a biruinţei Celui ce l-a întocmit" (faptul că Dumnezeu însuşi a suferit împreună cu creaturile Sale îl absolvă de orice învinuire n.n.).[1043]

1031 „BIBLIA", traducere de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 889, Sofonie 1,3.

1032 „Apologeţi de limbă greacă", **Uad.** de Pr. Prof.T.Bodogae, Olimp Căciulă şi D.Fccioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 235.

118 „Apologeţi de limbă greacă", trad. de Pr. Prof.T.Bodogae, Olimp
Căciulă şi D.Fccioru, Bucureşti 1980, pag. 141.

„A trebuit ca *Dumnezeu Însuşi* să vie a ridica acea povară imensă de cădere; fără un *răscumpărător dumnezeiesc* (omul n-ar fi avut dreptul la întoarcere n.n.), *veşnicia întreagă* ar fi trecut peste ruinele omului. Acel răscumpărător a venit şi a zis: Iată-mă! Şi sângele Său a îndestulat suprema dreptate, şi harul Său a reparat *neorânduiala i-*„Avea aşadar dreptate marele scriitor rus Dostoievski să dcclarc: 'Bimic.nu este în lume mai frumos, mai profund, mai rezonabil şi mai desăvârşit *decât Hrislvs.* Şi nu numai că nu este nimic, dar spun cu încredinţare fierbinte că nici nu va fi vreodată'."[1044]

7. - *Noul Pământ,* mărturia *dragostei* lui Dumnezeu:

„...sfârşitul mileniului va inaugura *împărăţia cea fără de sfârşit"* (vezi şi cap.8],3-4 din Dialog dc Iustin Martirul; Irineu, Tertulian, Lactanţiu, Papia şi alţii crcdcau la fel n.n.).[1045]

„Se va arăta apoi *cer nou* şi *pământ nou* şi va începe pentru cei credincioşi viaţa veşnică... Dc pe un munte, un înger arătă sfântului loan *Ierusalimul cel nou* în neîntrecuta lui frumuseţe (coborând dc la Dumnezeu pe noul pământ n.n.) unde cei drepţi se vor sătura dc viaţă, vor privi pe Dumnezeu şi vor împărăţi în vecii vecilor. (Apoc. 20 şi 22)."[1046]

„Că spune Scriptura: 'Ochiul n-a văzul şi urechea n-a auzii şi la inima omului nu s-au suit, câţc a pregătit Domnul celor ce-L *aşteaptă pe El'."*
(Clement Romaanul)[1047]

„Toate aceste proorociri... se vor împlini peste puţin timp: 'Iată viu degrab şi *plata Mea* este cu *Mine,* ca să dau fiecăruia precum va fi fapta lui'. Biscrica hărţuită dc *prigoniri* (Apoc. 20,4; 12,17 n.n.) doreşte cât *mai apropiată venirea* sfârşitului (Apoc. 22,6-21)."[1048]

1033 „Apologeţi de limbă greacă", trad. de Pr. Prof.T.Bodogae, Olimp Căciulă şi D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 189.

1034 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştcfan Slevoacă, Ed.Fpiscopiei

1035 Buzăului 1990, pag. 166.

129 Ibidem, pag. 86.
128 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Gh.I.Ghia, Craiova
1925, pag. 80.

„...niciodată nu nc vom ruga dc prisos sau prea mult, repetând cu adâncă smerenie şi necurmat în cererile noastre:

'Tatăl nostru. ... vie împărăţia Ta!'„[129]

CONCLUZIE:

.....de vrem noi *sau de nu vrem, de aşteptăm sau nu, arătarea a doua a lui Hristos, împăratul veşniciilor, tot va veni."*

jVoi *să ne luptăm, deci, să fim găsiţi in numărul celor care-L aşteaptă, ca să avem parte de darurile cele făgăduite."*

/ „ (Clement Romanul)[1049]

,Aproape este ziua cea mare a Domnului, aproape este şi zoreşte *într-una. Se aude venind ziua Domnului!" (Ţefania 1,14).*

„O! Iisuse, Mântuitorul meu! 'în ce chip doreşte, cerbul spre izvoarele apelor, aşa doreşte sufletul meu spre Tine, Dumnezeule!'

Vino Iisuse, nu întârzia...

Mângâie-te, sujlete al meu, pleacă urechea ta, au nu auzi în depărtare ca un murmur care vesteşte venirea Mirelui? 'încă puţin şi tu îl vei vedea (În. 10,16)'; încă *puţin şi* nimic *nu va mai putea vreodată a te despărţi de El."*[13]

„Amin/ *Vino, Doamne* Iisuse!"

(Apoc.22,20)*[1050]*BIBLIOGRAFIE

I Sci ieri ortodoxe sau *chiar patristic*

*e*Andruţos Hr. (Preot Prof.)

Antonie al Kievului (Mitropolii) „Almanah creştin ortodox pe anul 1959", Editura Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea. „Simbolica", traducere din limba greacă da Iustin Moisescu, profesor universitar, Editura Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955. „Catehism creştin ortodox" cu o prefaţă de Î.P.S. mitropolit Pimen al Moldovei. Tradus în româneşte de Economul Î.P. Ţincoca, profesor - Iaşi, Tipografia sfintei monasliri Ncamţti, 1925.

1036 „Apologeţi de limbă greacă", Bucureşti 1980, pag. 224.

1037 „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură", trad. de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, Apoc. 20,7, pag. 137.

„BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament”, tipărită întâia oară la 1688 în timpul lui Şerban Vodă Can-
lacu/.ino, Domnul Ţării Româneşti. Retipărită după 300 de ani în facsimil şi transcriere cu aprobarea P.F.Părinte Teoclist, Patriarhul Bise-

1038 „Din tezaurul ortodoxiei” de Ştefan Slevoacă, Buzău 1990, pag. 167.

1039 „BIBLIA”, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1991, pag. 1410.

1040 „Din tezaurul ortodoxiei” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 166.

134 „BIBLIA sau Siânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 1412.

ricii Ortodoxe Române, Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, BucureşLi 1988. „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii Vechi şi celei nouă”. Tipărită în zilele M.S.Carol I, regole României în al 49-lea an de slăvită domnie. Ediţia Sfântului Sinod,

1041 „Din tezaurul ortodoxiei” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 159.

1042 Ibidem, pag. 165.

1043 122Ibidem, pag. 165.

Tipografia cărţilor bisericeşti, Bucureşti 1914. „BIBLIA adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi Noului Testament”, tradus după lexlcle originale ebraice şi greceşti de preoţii profesori Vasile Radu şi Gala Galaction, ediţia l-a, fundaţia Carol al II-lea, Bucureşti 1938. „BIBLIA

1044 „Din tezaurul ortodoxiei” de Preot Dr.Ştef.m Slevoacă 1990, pag. 128.

1045 „Apologeţi de limbă greacă”, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 224.

1046 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament”„ de Pr. Prof.Dr.Gh.l.Ghia, Craiova 1925, pag. 80.

134 „BIBLIA sau Siânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 1412.

sau Sfânta Scriptură” după textul grecesc al Sepluagintei. Prin osârdia Î.P.S. Ni- codim, pati'iiuhul României. Cu binecuvântarea Sfântului Sinod, ediţia a Il-a, Bucureşti l-944

.Crriilmismul ptirinlUor nostri

*** „BIBLIA sau Sfânta Scriptură”, tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a P.F.P.Iustinian, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod. Editura Institutului biblic şi de misiune ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române 1968.

*** „BIBLIA sau Sfânta Scriptură”, tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române,

1047 „Scrierile părinţilor apostolici”, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag.

1048 64.

1049 „Scrierile părinţilor apostolici”, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 64.

Bucureşti. Roma- nian Bible sociclies UBS 0rlh.053. Prinled by Unites Bible Societies UBS - EPF 1991, 50 M. Bodogae T. (Preot „Euscbiu de Cezareea". Scrieri, partea întâia. Prof.) Istoria bisericească. Martirii din Palestina. Tra
ducere din limba greacă. Carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Teoclist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi dc misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti - 1987-
Bodogae T., Căciulă „Apologeţi dc limbă greacă". Carte tipărită cu O., Feciorii D. binecuvântarea P.F.P.Iusliii, patriarhul Bise-
(preoţi profesori) ricii Ortodoxe Române, Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1980. Bodogae T. (Preot „Origcn". Scrieri alese. Partea a patra. Contra Prof.) şi colab. Celsus. Traducere din limba greacă. Carte tipă .364

rită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului biblic şi dc misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 19X4. Boroianu

1050 1923, pag. 28-29.

134 „BIBLIA sau Siânta Scripturâ", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 1412.

C.Dimilrie „Istoria Bisericii creştine de la începutul ei şi (licenţiat în teologie) -până în zilele noastre.

"Bolo.şăneann I.Ca- llisl (Arhiereu) .şi Popescu Simion (Proloprezbiler) Bria Ion (Preol Prof.Dr.)
Bel li D.(Preol Prol) şi colab.
Călinescu Şl. (Econom, Prol .) Chiriccscu C. (Preot Prof.Dr.)
Cire.şeanu Badea (Dr.în teologie) Cireşeanu Badea (preol Prof.Dr.)
„Istoria bisericească", carte aprobată de Sf.Si- nod, nr. .184 din 17 Maiu 1902. Tipografia „Clemenţa", Bucureşti 1903.
„Dicţionar de Icologie ortodoxă A-Z", tipărit cu binecuvântarea P.F.P.Iuslin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1981.
„Carte de rugăciuni" - pentru trebuinţele şi folosul. creştinului ortodox. Ediţia a IlI-a, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iuslin, patri- arhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1981. „Carie de rugăciuni", penlru irebuinţeje şi .folosul creştinului ortodox. Tipărită cu binecuvântarea Î.P.S.Arhiepiscop Dr.Antim Nica, arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de Jos. Editura Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos. Galaţi 1981.
„Catehismul creştinului dreplcredincios" - tipării cu osârdia şi binecuvântareas I.P.S. mitropolit Iustin al Moldovei şi Sucevei, laşi 1957. „Dogmele rcligiunii creştine ortodoxe".- aprobat de Sf.Sinod în şedinţa din 17 oct. 1905. „Istoria Dogmelor" - după prelegerile D-lui Dr., Litografia Andreescu 1904. „Tezaurul liturgic" - lomul I, Bucureşti 1910.

„Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creşline Ortodoxe de Răsărit”- - lomul II, Studiul liturgic general. Qirle aprobată de Sfântul Sinod din Bucureşti al Bisericii Ortodoxe Române în şedinţa sa din 23 oct. 1909. Fd.Bucureşti 1911

.„Tezaurul liturgic al Sfintei Bisericl Creştine Otkxloxe de Răsărit” - lomul III, Studiul liturgic special. Carte aprobată de Sf.Sinod din Bu- - cureşti al Bisericii Ortodoxe Române în şedinţa sa din 23 oct. 1909. Ed.Bucureşli 1912. „Studiul Vechiului Testament” - manual pentru seminţiile teologice, tipării cu binecuvânliirea P.F.P. ruslin, patriarhul Bisericii Orlodoxe Române. Edilura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1978. „Despre credinţa ortodoxă” - tipăritâ cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura **InsLiluluhii** biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti 1981. „Patrologie” - vol.I, tipăritâ cu binecuvântarea P.F.P. Iustin, patriarhul BOR. Editura Institutului biblic şi dc misiune al Bisericii Orlodoxe Române. Bucureşti 1984. „Patrologie” - voi.II, Bucureşti 1984.

134 „BIBLIA sau Siânta Scripturâ”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 1412.

„Constituţiile apostolice sec.III-IV" cuprinse în „L'isloire du Salut" de All'rcd Vaucher - 1921.
Cireşeanu Badea (picol Prof. Dr.)
Ciudin Nicolac (Preot Pro 1'.Dr.)
Cleopa Ilie (Arhimandril)
Coman G.Ioan (Preot Prof.Dr.)
Coman G.Ioan (Preot Pror.Dr.)
Corni ţescu Conslanlin şi Bodogae Teodor
Constantinescu I (Preot Prof. Dr.)
„Şfânlul Vasilc cel Mare. - Scrieri, partea a treia. Despre Sfântul Duh: Corespondenţă", carie tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul BOR. Editura IBM al Bisericii Orlodoxe Române. Bucureşti 1988.
„Studiul Noului Testament", manual

pentru Seminariile teologice, tipărit cu binecuvânliirea P.F.P.Iuslin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Roniâne. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1981

.Cuneseu Gheorghe „Gala Galaction", c;irte tipărită cu binccuvânta-
(Preot) rea Î.P.S.Dr.Antim Nica, arhiepiscopul Tonu sului şi Dunării de Jos. Kdilura Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos. Galaţi 19X9. Epiphanius „Advcrsus octoginta hacrcrcs" din Patrologie
(Hpilanie) curs complet us, series Greaca. Paris 1X57.
Fecioru D. „Scrierile părinţilor apostolici", tipărită cu
(Preol) binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul Bise ricii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi dc misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1979. Fecioru D.
„Sfântul Vasile cel Mare - Scrieri, partea în-
(PrcotProf.) lâia.Omilii la llexaemeron. Omilii la Psalmi. Omilii şi cuvântări"-, carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 19X6.
Gala GalacLion „Ziua Domnului" - pagini creştine. Editura

134 „BIBLIA sau Siânta Scripturâ", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 1412.

(pseudonim al preo- Institutului biblic şi de misiune ortodoxă. Butului
Grigorie curcşti I95X. Pişculescu)
Gheorghiu Vasile „Sfânta Evanghelie după Matciu" comentar, (Preot
Prof.Dr.) vol.l. Tipografia Mitropolitul Silvestru. Cer-\ năuţi I.925.
Gheorghiu Vasile „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus (Preot
Prof.Dr.) Hristos" - studiu de cronologie biblică. Cernăuţi 1925.
Ghial.Gh. „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testa-
(Preot Prof.) meni". Edilura Institutului de Arte Grafice Ra
muri. Craiova 1925. „Gueltee W. , „Expunerea Doclrineei
Bisericii Creştine Or- (Arhimandrit) todoxe", tradusă din
franţuzeşte şi tipărită în
două ediţii 1X75 şi 1XX7 de Î.P.S. Arhiepiscop
şi Mitropolii al Ungro-VIahici, Primai al României, D.D.losif
Ghcrghian. Această a 111-a ediţie e revăzută şi îndreptată cu voia şi
binecuvântarea Sfântului Sinod al Sllntei Biserici Autocefale Ortodoxe
Române, de Dr.Const. Chiricescu, profesor şi decan al Facultăţii de
teologie din Bucureşti. Tipografia căiţilor bisericeşti. Bucuroşii 1901.
Herbeiu Teofan „Cine este Iisus Hrislos?" - traducere din La (Preot)
Cordaire, Arad 1940.
(Meditaţii - articole pro
prii; Reflexii de actualitate). Herineanu Tcolil „Tâlcuiri din Sfânta
Scriptură", Editura Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului, Cluj-
Napoca - 1987.. Volum îngrijit de Preot Dr.Alcxandm Moraru, profesor
la Seminarul Teologie Ortodox Român, Cluj-Napoca. lonescu C.
„Manual de Istoria
Bisericii Creştine", carte
(preot, Iconom, aprobată de Consisloriti Superior Bisericesc şi
licenţiat în teologie) Sfântul Sinod. A 11-a ediţie. Bucureşti 1913.
Ipolil „Tratat despre Hrislos şi Antihrist" (Trealise
(Hyppolitus) an Chrisl and Antichrisl - din „Părinţi ante-
niceeni" - Ante-Nicene Falhers, vol.V).
*** „Istoria bisericească universală" - manual pen
tru Institutele teologice ale Bisericii Ortodoxe Române. Vol.I
(1 - 1054). Ediţia a Îl-a revăzută şi completată. Editura Institutului
biblic şi de misiune ortodoxă. Bucureşti 1975. fvan D.Iorgu
„Sfântul Vasile cel Mare - Scrieri, partea a

(Prof.) doua. Asceticele", carte tipărită cu binecuvân
tarea P.F.P. Tcoctist, patriarhul BOR. Editura IBM al Bisericii Ortodoxe
Române. Bucureşti 1989.
Ivireanul Antim
(Mitropolitul
Ungrovlahiei)
LopuhinA.P. „Istoria biblică. Vechiul Testament" - tradu
cere de Patriarhul Nicodim. Tomul întâi. Ediţie ilustrată.
Ogorul Domnului, voi.XXX. Tipografia cărţilor bisericeşti.
Bucureşti 1944. LopuhinA.P. volumul II. Bucureşti 1944.
Lopuhin A.P. volumul III. Editura Institutului biblic şi de
misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1945.
Lopuhin A.P. volumul IV. Tipografia cărţilor bisericeşti. Bu
cureşti 1946.
Lopuhin A.P. „Istoria biblică. Noul Testament" la lumina
cercetărilor şi descoperirilor celor mai nouă. Traducere de Nicodim
Patriarhul României. Tomul al V-lca. Tipografia cărţilor bisericeşti.
Bucureşti 1946.
Lungii C.Nicolae „Liturghia psâltică" - tipărită cu aprobarea Sfân-
(eonferenţiar la Uilui Sinod şi cu binecuvântarea P.F.P. Iusti-
Inslitutul teologic) nian, patriarhul României. Editura Institutului
biblic şi dc misiune ortodoxă. Bucureşti 1957. Magieru Andrei
„Catehism creştin ortodox" - tipărit cu binecu- (Episcopul Ardealu-
vântarea P.F.P. Teoclisl, patriarhul Bisericii lui şi Hunedoarei)
Ortodoxe Române. Text revizuit după cel din 1957. Editura
Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române.
Bucureşti 1990. Mândiţă Nicodiin, „Epistolia Domnului nostru lisus
Hristos. (Ieromonah) Trimisă din cer la anii 5508". Ediţia a Il-a
1929. Botoşani. Tipografia „Munca". Mihălcescu I. (Pro-
„Istoria bisericească universală până la 1054" l'csor la Facultatea cu
noţiuni de patrologie. Conform programei de teologic)
analitice a seminariilor din 1908. Tipografia
Episcopiei 3. Bucureşti 1911. Mihălcescu I. (Pro- „Istoria
bisericească universală de la 1054 fesor la Facultatea până azi"
întocmită pentru clasa a Vl-a de de teologie) Seminar. Bucureşti
1920.

134 „BIBLIA sau Siânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al
BOR, Bucureşti 1991, pag. 1412.

Creştinismul părinţilor
noştri, c.2

4Mircea Ioan (Preot Dr.) „Dicţionar al Noului Testament A-Z", tipărit cu binecuvântarea P.F.P. Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1984. Moise Victor (Preot) „Pentru credinţa strămoşească", tipărită cu binecuvântarea înalt prea sfinţitului Pimen, Arhiepiscopul Sucevei şi Rădăuţilor. Editura Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor - 1991. Nestor Î.P.S. ■

„Slînţi români şi apărători ai Legi slrămo-

(Mitropolit al Olteniei) şeşti" - carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P. Teoctist, paUiaihul Bisericii Ortodoxe Româ ne. Editura IBM ;d Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1987. Nicolacscu I.Nicolae „Studiul Noului Testament" - manual pentru (P.C.Diacon) şi colab. Institutele teologice. Ediţia a Il-a. Tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte lusli-nian, paUiaihul Bisericii Orlodoxe Române. Bucureşti 1977.'

*** „Noul Testament al Domnului şi Mântuitoru lui nosU'U Iisus Hristos" - tipării Cu binecuvântarea Preasfinlilului Arhiepiscop şi Mitropolit al Românilor de Rcletea ortod. răsăriteană din Ardeal şi Ungaria, ANDRHIU baron de SAGUNA, conciliariu intim de Stat al Maiestăţii Sale Cesiu· reci. apostolice,, Kavaleriu al Ordinclui ces. auslr. al Koroanei de Fier Klas I şi Komanda- toriu al ordin. ces. aust. Leopoldin. Sibiu în Tipografia arhidiecesană - 1867.

*** „Noul Aşezământ" - Uadus din limba origi nală greacă sub domnia M.S.Carol I Regele României. Arhipăslor şi Mitropolit Primai fiind de a doua oară D.D.Iosiî Gheorghian, de Pr.N.NITZULESCU - profesor la Facultatea de teologie. Bucureşti 1897.

Pacu N.Moise (Profesor) „Elemente de morală creştină". Ediţia a VlII-a. Carie reaprobală de Ministerul Instrucţiunii pentru cl. III-a secundară cu ord. Nr. 259 din 27 aprilie 1921. Bucureşti. Editura Viaţa romă-Păeurariu Mireea (Preot Prof. Dr.) Păcurariu Mireea (Preot Prof. Dr.)
Păvăloiu Gamali (Monah) Pelrcscu Nicolac (Preot Prof.)
Petroniu (Arhimandrit)

Plămădeală Anlonie (Episcopul Buzăului)
Ploeşieanu N.Ni fon (Arhiereu şi profesor de rcligiune, „Patericul". Tipărit cu binecuvântarea P.S.E piscop Andrei. Edilura Episcopiei Ortodoxe Române de Alba Iulia 1990. „Istoria Bisericii Ortodoxe Române" tipărită cu binecuvântarea P.E.P.Teoclist, patriarhul BOR. Ediţia a doua. Edilura IBM al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1991. „Istoria Bisericii Ortodoxe Române" voi.II. C;ule tipărită cu binecuvântiirea Prea Fericitului Părinte Iustin, patiiarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1981. „Vămile văzduhului şi tainele viiloarc" - carie editată de SI'.M.Sihăslria - 1990.
„Omilclica" - manual pentru Scminariile teologice, tipării cu binecuvântiirea Prea Fericitului părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bu- 'cureşli 1977.
„Vedenia Sfântului Ierarh Calinic despre anul 1992" din „România liberă" din 29 aprilie 1990, pag. 3. Lumea creştină. „Dascăli de cuget şi simţire românească". Edilura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1981.
vicarul Mitropoliei Ungro-Vlahiei) Popcscu I.Mălăieşli (Preol Prof)
Popcscu Emilian (Prof. Dr.) şi Alexandrescu Radu Popovici Euseviu (Preol. Prof.)
Popovici Euseviu (Preol Prof.) Popovici Euseviu (Preol Prof.)
Rămureanu loan (Preol,Prof.Dr.)
Răşcanu Gabriel (Ieromonah) „Palru conferinţe religi
„Elemente de gramatica liinbci ebraice" - ediţia a doua revăzută şi adăugită. Craiova 1921. „Eusebiu de Cezareea - Scrieri. Partea a doua. Viaţa lui Constantin cel Mare".
„Istoria bisericească universală şi statistica bisericească" - curs oral în limba germană ţinut ultima oară în anul academic 1909, revăzut şi mai adăugii ulterior. Traducere de Atanasie Mironescu, fost mitropolii primat. Ciulea în- lâia. Ediţia a Il-a, volumul II. Tipografia cărţilor bisericeşti filiala din mănăstirea Cernica - 1926. volumul III. Editura tipografiei cărţilor bisericeşti'din Bucureşti 1927. volumul IV. Bucureşti 1928.

„Istoria bisericească universală". Manual pentru Seminari'ile teologice, tipării cu binecuvântarea P.F.P.Teoctisl, patriarhul BOR. Editura IBM al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1992.
„Liturgica bisericii ortodoxe" - 1876 (Seminarul cenlul din Bucureşti). „Sfânta Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament", Ediţiune nouă revizuită după lecstu- lile originale şi publicată de Societatea biblică penuu Britania şi slrăinălale. Iaşii 1874, Tipo - litografia H.Goldner.
Bucureşti 1905.

„Ermeneulică biblică" - manual pentru învăţă- tura clasei a VlI-a a Scminariilor teologice din România Veche. Ediţia a Il-a. Bucureşti 1922

S criban I
(Arhimandrit)

.Slevoacă Şlefui (Preol Dr.)
Slevoacă Şic la 11 (Prcol Dr.)
Spânii Domiţian (Prcol Dr.) Slan Alexandru (Preol Conf. Dr.) şi˚Rus Remus (Prof. Dr.) Slăniloae Dumitru (Preol Prof.)
Slăniloae D. şi Buga I (preoţi)
Slăniloae Dumilru (Preol Prof.)
„Acoperământul Maicii Domnului şi vieţile sfinţilor niiuliri Ciprian şi Iustina" - Ediţia I-a - 1935.
„Din tezaurul ortodoxiei" - în apărarea credinţei străbune. Tipărită cu binecuvântarea şi sub îndrumarea Prea Sfinţitului Epifanie Norocel, Episcopul Eparhiei Buzăului. Editura Episcopiei Buzăului 1990.
„Făclii pentru dreapta credinţă" predici; cu o prefaţă de Prea Sfinţitul Epifanie, Episcopul Buzăului. Editura Episcopiei Buzăului - 1985. „Suferinţele sociale şi Chrislos", Cernăuţi 1925.
„Istoria religiilor" - Manual pentru Seminariile teologice, tipărită cu binecuvântarea P.F.P. Teoclist, patriarhul BOR. Editura IBM al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1991. „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxă" - tipărită cu binecuvântarea înalt Prea sfinţitului Neslor, Arhiepiscop id Craiovei şi Mitropolitul Olteniei. Editura Mitropoliei Oltenia, Craiova 1986.
„Sfântul Grigorie de Nyssa" - scrieri, partea întâia. Ciu te tipărrită cu binecuvântarea Prea Fericitului părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1982. „Sfântul Atanasie cel Mare" - scrieri, partea I. Carte tipărită cil binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoclist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1987.
Stăniloae Dumitru (Preot Prof.)
Stăniloae Dumitru (Preot Prof.Dr.)
Stăniloae Dumitru (Preot Prof. Dr.) Stăniloae Dumitru (Preot Prof. Dr.)
Şerbănescu N. (Preot Prof.) şi Stoicescu N. (Prof. Dr.) Tarangul Orest - Valea Uţei (Prof. Dr.) Târâlă Zosima (Arhimandrit) şi Popescu Haralambie (Iconom stravofor) Timoteiu (Arhimandrit şi stareţ la măn. Neamţu şi Secul) Tertulian (Quintus Septiinius Florens

Tertullianus, 160 - 240 d.H.) Tertulian (Quintus .Sepii mius Florens Ter- „Filocalia sau culegere din scrierile Sfinţilor Părinţi, care arată cum se poate omul curăţi, lumina şi desăvârşi". Volumul V, Editura şi tipografia Institutului biblic şi de misiune ortodoxă. Bucureşti 1976.
„Filocalia - vol.XII. Cuviosul Isaia Pustnicul. Douăzeci şi nouă de cuvinte". Editura Harisma. Bucureşti" 1991. „Filocalia sfintelor nevoinţe ale desăvârşirii" Ediţia a Il-a. Editura Harisma. Bucureşti 1992. „Sfântul Chirii al Alexandriei. Scrieri. Partea întâia. închinarea şi slujirea în Duh şi adevăr" - carte tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Teoc- tist, patriarhul BOR. Editura IBM al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1991. „Mircea cel Mare" - carte tipărită cu binecuvântarea Prea fericitului părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1987.
„Morala creştină ortodoxă" - manual didactic. Ediţia a 11-a. Vatra Dornci 1925.
„Pidalion cu orânduire nouă şi tălmăciri", Bucureşti 1933.-
„Acatistul prea sfintei şi de viaţă făcătoarei treimi" - Mânăslirea Neamţul 1863.
„De pracscriptione hacreticorum" - text latin tradus şi în franceză de P.de Labriolle - 1907.„îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" - 5. Apare cu binecuvântarea şi îndrumarea înalt Prea Sfinţitului Dr.Antim Nica, Arhiepiscopul Tonusului şi Dunării de Jos. Galaţi 1989. „Urmarea lui Iisus Hristos" - tipărită cu binecuvântarea Î.P.S.D.D. Dr. Pimen, arhiepiscop şi mitropolit al Moldovei şi Sucevei în timpul stăreţiei P.C. arhimandrit Melelie. Cartea III, voi. IV. Tipografia monaslirii Neamţu - 1923.
„Cuvântări liturgice". Ediţia a Il-a. Oradea 1976.
„Carte de învăţătură creştină ortodoxă" - această carte a fost alcătuită din încredinţarea Sfântului Sinod. Tipărită cu binecuvântarea Prea Fericilului Părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1987. „Despre post". Ediţia a III-a. în româneşte de Pr. D. Feciorii. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1943.

„De baplismo" - lexl latin. Budapesta 1944.
tulii anus, 160-240 cLH.)

Terlulian (Quintus Septimius Florens Tertulliahus, 160 - 240 d.H.)
Tomitanul Lucian şi colab. (Episcop-vicar)
„Advcrsus Marcianem libri IV" - text latin Paris 1864.
Vasile, episcopul Oradiei
Vasile (episcopul Oradiei) şi colab.
Vasile cel Mare Si". (Părinte bisericesc)
Vasilescu Emilian (Diac. Prof. Dr.)
„Istoria religiilor" - tipărită cu binecuvântarea Prea Ieri cilului părinte Iustin, patriarhul Bisericii Ortodoxe .Române. Edilura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Bucureşti 1982. „Sfânta Liturghie lămurită pe înţelesul tuturor", cu aprobarea şi

binecuvântarea Î.P.S. Irineu, Milropolilul Moldovei şi Sucevei. Ed. 1942

.Zaharia Valerian „Buruieni cescule la umbra Bisericii". Editura
(Episcop) Episcopiei Ortodoxe Române. Oradea 1955.
Zaharia Valerian „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" -
(Episcop) Editura Episcopiei Ortodoxe Române. Oradea 1955.
Zagipan Ioan „Morala creştină" - manual pentru seminariile
(Arhid. Prof. Dr.) teologice. Editura Institutului biblic şi de misiune al Bisericii Ortodoxe Române. Carte tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Iustin, patriarhul Bisericii

Ortodoxe Române.
Bucureşti 1985

.CUPRINS

Capitolul I: CREDINŢA

1. IN CINE CRED..... 12
2. PE CE BAZĂ CRED..... 15
3. TRADIŢIA NEBIBLICĂ ŞI CREDINŢA..... 33
4. SUPERSTIŢIILE ŞI CREDINŢA..... 47

Capitolul II: ÎNCHINAREA

1. CUM MĂ ÎNCHIN..... 54
2. UNDE MĂ ÎNCHIN..... 179
3. CUI MĂ ÎNCHIN..... 192
4. CÂND MĂ ÎNCHIN..... 239

Capitolul III: VIEŢUIREA

1. CE ÎMPLINESC..... 292
2. CE MĂNÂNC..... 308
3. CE BEAU..... 325
4. CE AŞTEPT ..." 334

Bibliografie . 36

Tipografici
VIAŢĂ ŞI SĂNĂTATE

Vuiescu C. şi Dron C.
(preoţi)

■ slr. Va Ier iu lîranijio
29 Bucureşti

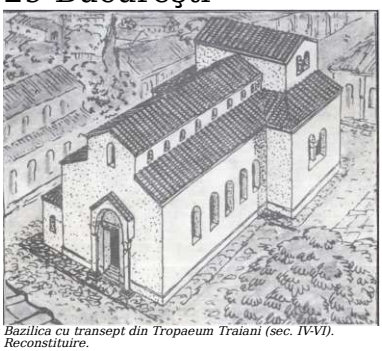

Bazilica cu transept din Tropaeum Traiani (sec. IV-VI). Reconstituire.

¿>â nu te sfieşti a intra iar în biserică. Să-ţi fie ruşine de păcat nu de mărturisirea lui. Bagă de seamă ce ţi-a făcut diavolul. Sunt două lucruri: păcatul şi pocăinţa. Păcatul e rana, pocăinţa e leacul. în păcat e ca în rană: puroi, ocară, râs, în pocăinţă ca în leac: alinare, încredere, libertate, curăţie. Ia seama cu luare aminte, după păcat urmează ruşinea, dar după mărturisire urmează încrederea, Ai priceput ce spun? Satana a schimbat rân- duiala aceasta şi a dat păcatului încrederea, iar pocăinţei ruşinea."

Sf. Ioan Gură-de-Au

r4 „Istoria religiilor" - de Diac. Prof. Dr. Emilian Vasilescu, Bucureşti 1982, pag. 359.

6 „Omilelica” - manual pentru seminaiiile teologice, de Pr. Nicolae Petrescu, Bucureşti 1977, pag. 177.
10 Ibidem, pag. 24.
21 „Ermeneutica biblică” de Arhimandrit I Scriban, Bucureşti 1922, pag. 88.
32 „Pidalion” de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 284.
_____ ' (Sermo LI, 5)[37]
34 Ibidem, pag. 20.
37 „Eiincncuiica biblică” - manual pcnUu învăţătura clasei a Vll-a a seminariilor teologici? din România Veche de Arhimandritul I. Scriban. Ediţia a Il-a Bucureşti 1922, pag. 20.
46 „împărăţia lui Dumnzeu după Noul Testament” - Pr. Prof. Dr. Gh. I. Ghia, Craiova 1925, pag. 4. »
50 „Simbolica” de Hr. Andruţos, Craiova 1955, pag. 121.
53 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament” - Pr. Prof. Dr. Gh.I.Ghia, pag. 6.
61 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi” de Valcrian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 25.
63 „Istoria biblică, Noul Testament” de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim patriarhul României. Bucureşti 1946, vol.V, pag. 634-635.
64 „îndrumător bisericesc, misionar şi paU iolic - 5” Galaţi 1989, pag. 17.
68 Ibidem, pag. 17.
70 „Istoria biblică. Noul Testament”, voi. V de Prof.A.P.Lopuhin, Bucureşti 1946, pag. 635.
71 „Simbolica” de Hrislu Andruţos, Craiova 1955, pag. 100.
75 „Dogmele religiunii creştine ortodoxe” de Kc.Prof.St.Călinescu, Bucureşti 1906, pag. 7.
76 „Scrierile părinţilor apostolici” Uad. Pr.D.Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 69.
78 „Morala creştină ortodoxă” de Dr.Orest Tarangul, Valea Uţei, Vatra Doinei, 1925,apag. 118.
3 „Istoria biblică. Noul Testament”, vol. V de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, pag. 381.
6 „Catehism creştin ortodox” de mitropolitul Antonie ăl Kievului, tipogr. Mănăstirii Neamţu 1925, în româneşte de Econ.I.P.Ţincoca, pag. 133-134.
13 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, vol.I, Bucureşti - 1910, pag.53.
14 „Istoria bisericească universală - până la 1054” de I.Mihălcescu, Bucureşti - 1911, pag. 43.

15 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" voi.II de Mircea Eliade, Bucureşti 1991, pag. 375-376.
17 „Istoria bisericească universală - până la 1054" dc I.Mihălcescu, Bucureşti-1911, pag.43.
18 „Istoria bisericească universală până la 1054" ele I.Mihălcescu,
22 „PaUologie" voi. I de Preot Prof.Dr. Ioan G.Coman, Bucureşti - 1984, pag. 88.
24 „Istoria bisericească universală" voi.1 (1-1054), Bucureşti - 1975, pag. 166.
26 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" voi. II de Mircea Eliade, Bucureşti 1991, pag. 374,
30 Ibidem, pag. 165.
33 „Istoria bisericească universală" vol.I, Bucureşti - 1975, pag. 320.
36 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici creştine ortodoxe de răsărit." de Badea Cireşcanu - doctor în teologie, Tomul II, Bucureşti - 1911, pag. 129.
37 Ibidem, pag. 129.
38 Ibidem, pag. 157.
39 Ibidem, pag. 158.
42 „Tezaurele liturgice" de Badea Cireşeanu, Tomul II, Bucureşti, 1911, cu aprobarea sf. sinod, pag. 407.
47 „Pidalion cu orânduire nouă şi lâlcuiri" de ZosimaTârâlă şi Haralambie Popescu^ Bucureşti, 1933, pag.30.
53 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, volll, Bucureşti 1911, pag. 417. . ■
55 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradiei, Oradea - 1955, pag. 39.
56 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 593.
57 „Acoperământul Maicii Domnului şi vieţile sfinţilor martiri Ciprian şi Iustina" alcătuită dc Ioan Săvescu, ed. I, 1935, pag. 25.
58 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşeanu, voi. II, Bucureşti, 1911, pag. 323.
61 „Tezaurul liturgic" - de Badea Cireşeanu, vol.II cu aprobarea.Sf. Sinod, Bucureşti-1911, pag. 159.
62 „Istoria biblică. Noul Testament", voi. V de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul României, Bucureşti - 1946, pag. 385.
1 „Istoria bisericească universală - până la 1054" de I.Mihălcescu, profesor la Fac. de Teologie, Bucureşti 1911, pag.261.
3 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zaharia, episcopul român ortodox al Oriidiei. Editura episcopiei Oradiei, 1955, pag. 38.

5 Ibidcm, pag. 31.
9 Ibidem, pag. 40.
15 Ibidem. pag. 10.
17 „Buruieni crescute la umbra Bisericii" de Valerian Zahaiia, episcopul ortodox al Oradiei - 1955, pag. 11.
18 Ibidem, pag. 12.
21 „Scrierile Părinţilor Apostolici" cu binecuvântarea P.F.P.Iuslin, patriarhul BOR. Traducere Pr.D.Eecioni, Bucureşti 1979, pag. 26.
3 Ibidem, vol.I, pag. 167.
7 Ibidem, pag. 531.
9 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de Pr. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti - 1944, pag. 533.
11 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1912, pag. 53.
16 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.I, Bucureşti - 1944, pag.311.
„Septuaginta" - edidit Alfred Rahlfs, D.B.Stutlgait - 1933, pag. 19.
18 Ibidem, pag. 540.
19 Ibidem, pag. 542.
21 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Pr. A. P. Lopuhin, Bucureşti - 1944, pag. 410-411, voi .1.
25 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Pr. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti - 1944, pag. 13.
28 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Pr. A. P. Lopuhin, traducere de
34 Ibidem, vol.III, Bucureşti, 1945, pag. 402.
37 Ibidem, pag. 481.
44 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, voI.II, Bucureşti - 1944, pag. 339.
47 „Studiul Vechiului Testament" - de Prof.Dr.Nicolac Ciudin!, Bucuroşii - 1978, pag. 84.
49 „TeZaurul liturgic'„ de Badea Cireşeanu, voi.111, Bucureşti - 1912, pag. 56.
50 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de A.P.Lopuhin, voi.11, Bucureşti - 1944. pag.326.
56 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 62.
60 „Dicţionar al Noului Testament", de Preot Dr.Ioan Mircea, Bucureşti - 1984, pag. 52.
62 Ibidem, pag. 163.235 (Numeri 11,30)
67 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti - 1944, pag.71.

69 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - A.P.Lopuhin, Bucureşti - 1944, vol.II, pag.376; „Septuaginta - edidil Alfred Rahlfs, D.B.Stuttgart - 1935, pag. 234.; „Torah, Nebiim, Ketubim - Biblia hebraica", pag. 265 (Numeri XI, 16).
76 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - vol.II de A.P.Lopuhin, Bucureşti - 1944, pag.326.
78 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de A.P.Lopuhin, vol.II, Bucureşti - 1944, pag. 351.
82 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprob. Sf.Sinod, Bucureşti - 1912, pag. 49.
96 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprob. Sf.Sinod, Bucureşti-1911, pag.382.
102 „Istoria biblică. .Noul Testament" vol.V, de Prof. A P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti - 1946, pag.^Mr
108 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1991, pag.80 (Ex.12,21).
117 Ibidem, pag.'20.
119 „Morala creştină" de Arhid. Pror.Dr.Ioan Zăgrean, Fd. a 11-a. Hd. IBM al BOR, Bucureşti - 1985, pag. 32.
120 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - de Prof. A.P.Lopuhin. traducere de paUiarhul Nicodim, Bucureşti - 1944, voi.II, pag. 143.
125 Ibidem, pag. 228.
Ed.Ştiinţifică, Bucureşti, 1991. pag. 322. 129,.Istoria biblică. Vechiul Testament", vol.III, de Pr.A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti - 1945, pag. 401. _
132,.Morala creştină" - manual pentru seminariile teologice. Fd.a Il-a de Arhid. Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 19[]5, pag. 34.
134 Ibidem, pag.'501.
140 Ibidem, pag. 157.
141 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr. loan Mircca, Ed.IBM al BOR, Bucuroşi - 1984, pag. 485-486.
142 „Dictionnaire grec-francais du Nouveau Testament" - de Maurice Carrez şi Francois Morel. Editions du CERF, Paris; Delachaux et Niestle, Neuchalel (Switzerland, Suisse) 1971,, pag. 122.
149 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR Bucureşti - 1991, pag. 123.
150 „Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură" - trad.preoţii profesori V.Radu şi G.Galaction, Bucureşti - 1938,, pag. 1333.
151 Ibidem, pag. 1364 (Evr.7,28).
154 „Biblia sau Sfânta Scriptură" - cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1991, pag.-1364.
156 „Istoria biblică. Vechiul Testament" - A.P.Lopuhin, Bucureşti, 1944, pag. 315, vol.I.

157 „Dicţionar al Noului Testament” de Preot Dr.Ioan Mircca, Bucureşti - 1984, pag. 294.
159 „Istoria biblică. Vechiul Testament” - de Prof.A.P.Lopuhin, traducere
de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti - 1944, pag. 315.
160,, Din tezaurul ortodoxiei „-de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, 1990,pag. 158.
161 „împărăţia lui Dumnezeu” - Pr.Prof.Dr.Gh.I.Ghia, Craiova - 1925, pag.57.
162 „împărăţia lui Dumnezeu” - Pr.Prof.Dr.Gh.I.Ghia, Craiova - 1925, pag. 56.
163„Istoria credinţelor şi ideilor religioase” de Mircca Hliadc. Bucureşti - 1991, pag. 314, vol.II.
165„Tezaurul liturgic” - de Pr.Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 102.
166„Dictionnaire grec-francais du Nouveau Testament” - Maurice Carrez D.N.N.Suisse, Editions du CERF, Paris - 1971, pag. 82; 142; 83-84.
169„Dicţionar de Teologie Ortodoxă” - de Pr.Prof.Dr.Ion Bria Ed.lBM al BOR, Bucureşti - 1981, pag. 304.
171„Dicţionar de Teologie Ortodoxă” - de Pr.Prof.Dr.Ion Bria, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1981, pag. 304.
172„Scrierile părinţilor apostolici - trad. Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti - 1979, pag. 61.
174„Biblia sau Sfânta Scriptură” - cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti - 1991, pag. 1333
175„Scrierile părinţilor apostolici” - cu binecuv. P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Irad.Pr.D.Fecioru, Bucureşti - 1979, pag.68.
180„Pidalion” de Arhim. Zosima Târâlă şi Ic.Stnivofor Haralambie Popescu, Bucuroşii 1933, p. 15.
187„Istoria bisericească universală până la 1054” - de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, p. 36.
196 „Tezaurul liturgic” - de Badea Cireşeanu, voi.II, Bucureşti 1911, p. 330.
197Ibidem, p. 338.
203„Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici creştine ortodoxe de răsărit”, de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 384.
204”Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi” de Valerian Zaharia, episcopul Qradei. Ed.Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea 1955, pag. 24.

206 „Eusebiu de Cezareea" - scrieri, partea întâi. Istoria bisericească. Martirii din Palestina. Traducere de Pr.Prof.T.Bodogae, Bucureşti 1987, pag. 217.
207 „Tezaurul liturgic" Tomul III de Badea Cireşeanu, Bucureşti 1912, pag. 393.
209 „Istoria bisericească universală" manual pentru institutele teologice ale
214 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea; Bucureşti 1984, pag. 391.
217 „Filocalia", vol.V, traducere de Pr.Prof.Dumilru Stăniloac, Bucureşti 1976, pag. 362.
221 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 237.
222 „Cuvântări liturgice" de V;isile Episcopul Oradiei, ed. a Il-a, Oradea 1976, pag. 149.
224 „Scrierile părinţilor apostolici", trad. D.Fecioru, Bucureşti 1979, pag. 72-73.
225 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.episcopiei Buzăului 1985, pag.230.
236 Ibidcm, pag. 302.
237 „Făclii pentru dreapta credinţă" de preot Dr.Ştefan Slevoacă, Editura episcopiei Buzăului 1985, pag. 215.
239 Ibidem, pag. 340.
240 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştcfan Slevoacă, pag. 213.
248 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 65.
250 „Istoria Bisericii Ortodoxe Române" de Preot Prof.Dr.Mircea Păcurariu, ediţia all-a, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 181.
252 „Patrologie" de Pr. Prof.Dr.Ioàn G.Coman, vol.II, Bucureşti 1985, pag. 143.
253 „Istoria religiilor" de Diac.Pr.I>.Emili;tn Vasilescu, Bucureşti 1982, p. 406.
254 „Apologeţi de limbă greacă", Uaducere T.Bodogae, O.Căciulă, D.Fecioru Bucureşti 1980, pag. 229.
255 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, Tom. III, Bucureşti 1912, pag. 56-57.
261 „îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic - 5", Galaţi 1989, pag. 107.
278 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 382.
279 Ibidem, pag. 332 (vezi citatul din Constit.Apostolice în original).
285 „Omiletica" de Pr.Nicolae Petrescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 19-20.

286 „Omiletica” - manual pentru seminariile teologice, de Pr.Nicolae Petrescu, cu binecuvânt.uea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1977, pag. 16. .

287 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, apărut cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, voi.II, pag. 574.

288 „Omiletica” de Pr.Nicolae Petrescu, Bucureşti 1977, pag. 257.

290 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, apărut cu aprobarea Sf.Sinod, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 577.

291 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, apărut cu aprobarea Sf.Sinod, vol.II, JBucureşti 1911, pag. 334

292 „Istoria bisericească universală”, vol.I (1-1054), ed. a Il-a, Kd.IBM al BOR, Bucureşti 1975, pag. 58.

2% „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşcanu, cu aprobarea Sf.Sinod, voi.II, Bucureşti 1911, pag. 577.

300 „Istoria biblică. Vechiul Testament” de Pr.P.A.Lopuhin, traducere dc patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 315.

301Ibidem, pag. 315.

304 Istoria bisericească universală de la 1054 până azi” de I.Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 20.

305 „îndrumător bisericesc misionar şi patriotic - 5”, Galaţi 1989, pag. 144.

309Ibidem, pag. 127.

313 „Tezaurul liturgic” de Badea Circşeanu, voi.II, Bucureşti 191 1, pag. 53.

316 „Din tezaurul ortodoxiei” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, tipărită cu binecuvfintarea şi sub îndrumarea P.S.Epifanie Norocel, episcopul Eparhiei Buzăului, Ed. Episcopiei Buzăului, 1990, pag. 201.

322,,Carte de învăţătură creştină ortodoxă”, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 43.

323 „Istoria biblică. Noul Testament” dc Prof. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 194. \

324,,Eusebiu dc Cezarcca”, scrieri, partea întâia, tipărită cu binec. P.F.P. Teoctist, patriarhul BOR, traducere de Pr.Prof.T.Bodogae, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 57. 325,.Tezaurul liturgic” dc Prof. Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea

326 Ibidem, pag. 311.

327 „Filocalia” sau culegere din scrierile sfinţilor Părinţi, vol.V, traducere de Pr.Prof.D.Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1976, pag. 37.

328 „Despre credinţa ortodoxă” de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 118;

332 „Simbolica" de Hristu Andruţos, traducere de Iustin Moisescu, profesor universitar, Ed. centrului mitropolitan al Olteniei, 1955, pag. 267.
333 „Tezaurul liturgic" de Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 308.
335 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă". Bucureşti 1987, pag. 44.
337,,Sfântul Grigorie de Nyssa" - scrieri, partea întâia, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Iustin, patriarhul BOR, traducere de D.Stăniloae şi Ioan Buga, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 62.
338 „Catehismul creştinului drept credincios". Iaşi 1957, pag. 42.
341 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1380.
345 „Carte de rugăciuni", tipărită cu binecuvântarea P.S.A.Dr.Antim Nica, Ed.Arhiepiscopiei Galaţi 1981, pag. 21. t
347 „Simbolica" de Hr.Andruţos, traducere de Iustin Moisescu, Ed.Centrului Mitropolitan aţ Olteniei 1955, pag. 155.
348Ibidem, pag. 166.
349 „Expunerea DOCTRINEI Bisericii Creştine Ortodoxe" de W.Guette, ediţia a III-a cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1901, pag.' 27.
350 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1280 (Rom. 5,18).
355 „Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircea, Kd.lBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 439-440.
357 „De baplismo" de Tertulian; cap. XVIII, 5.
358 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, Uaducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 76
360 „Manual de Istoria bisericii creştine" de preotul iconom C.Ionescu, licenţiat în teologie. Carte aprobată de Sf.Sinod, ediţia a Il-a, Bucureşti 1913, pag. 42 (vezi şi Istoria bisericească universală de Ioan
Răimureanu, pag. 176-186).
361 „Manual de istoria bisericii creştine" de preotul iconom C.Ionescu, licenţiat în teologie. Carte aprobată de Sf.Sinod, ediţia a Il-a, Bucureşti 1913, pag. 47-48.
363 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, profesor la Facultatea Teologică din Cernăuţi. Cartea întâia, voi.II, Tipografia cărţilor biscriceşli. filiala din Mănăstirea Cernica 1926, pag. 219.
364 „Istoria bisericească universală - până la 1054" de I.Mihălcescu, profesor la facultatea de Teologie, Bucureşti 1911, pag. 135.
372 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşli 1911, pag. 333.

374 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 17.
376 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, Bucureşti 1944, vol.I, pag. 330.
377 „Tezaurul liturgic',' de Badea Cireşeanu, vol.II, Bucureşti 1911, pag. 152, cu aprobarea Sf.Sinod.
378Ibidem, pag. 152.
381 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere, note ^i indici de Pr.D.Fecioru, tipărită cu binecuvântarea P.S.P. Iustin, patriarhul BOR, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag. 28.
382 „Simbolica" de Hristu Andruţos, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu, prof. universitar. Ed.Centrului Mitropolitan al Olteniei, Craiova; Craiova 1955, pag. 267.
384 „Tezaurul liturgic" de Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 312.
385 „Istoria bisericească universală", Manual pentru Seminariile teologice, de Pr.Prof_Dr.Ioan Rămureanu, EdJBM al BOR, Bucureşti 1992, pag. 91.
388 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 57.
389 Ibidem, pag. 35.
391 „Sfântul Vasile cel Mare - scrieri, partea întâi", traducere de Pr.D.Fecioru, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1986, pag. 494-496.
BOR, Bucureşti 1984, pag. 318.
395,,Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul ortodox al Oradei, Ed. episcopiei ortodoxe române, Oradea 1955, pag. 284.
396,,Tâlcuiri din Sfânta Scriptură" de Teofil Herineanu, Ed. Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului şi Clujului, Cluj- Napoca 1987, pag. 154. j97
„Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 71-72.
398 Ibidem, pag. 156.
399"Dicţionar al Noului Testament" de Preot Dr.Ioan Mircca, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 47.
404„Tâlcuiri din Sfânta Scriptură" de Teofil Herineanu, arhiepiscop, Cluj-Napoca 1987, pag. 159.
411 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia,
episcopul ortodox român al Oradei, Hd. episcopiei Oradea 1955, pag. 372.
413,.Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, Hd. Episcopiei Oradea 1955, pag. 31.

415 „Istoria biblică. Vechiul Tcstiiment" de A.P.Lopuhin, traducere de
421 „Tezaurul liturgic" de Prof.Dr.Badea Cireşeanti, voi.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.Bucurcşli 1912, pag. 63.
423 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", ediţia sinodală. Bucureşti 1982, Ed.IBM al BOR, pag. 1225 (Ioan 13,14).
425 „Sfânta Liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor", lucrare alcătuită de Pr.C.Vuiescu, în colaborare cu Pr. C.Dron; cu aprobarea şi binecuvântarea Î.P.S.Irineu, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Ed.1942, pag. 26.
426„Sfânta Liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor", lucrare alcătuită de Pr.C.Vuiescu, în colaborare cu Pr.C.Dron; cu aprobarea şi binecuvântarea Î.P.S.Irineu, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Ed.1942, pag. 26.
430„Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, vol.III, tradus de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1945, pag. 400.
444 „Biblia sau Sfânta Scriptură" cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR,
446„Sfânta liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor" de Pr.C.Vuiescu în colaborare cu Pr.C.Dron, Ed. 1942, pag. 29.
447„Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 334 (Evrei X, 10.14).
448„Expunerea Doctrinei Bisericii Ortodoxe" de W.Guettee cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1901, pag. 227.
460 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeiinu, vol.lll, Bucureşti, 1912, pag. 61.
469 „Scrierile părinţilor apostolici", cmte tipărită cu binecuvântarea P.F.P. - Iustin, patriarhul BOR, traducere de Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR,
Bucureşti 1979, pag. 29 (Didahia).
470 Ibidem, pag. 29.
471 „Apologeţi de limbă sreacă", Uaducere de T.Bodogae, O.Căciulă, D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 70.
472 Text of Footnote
473 Ibidem, pag. 98..
474„Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf. Sinod, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 96.
475„Despre credinţa ortodoxă" de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 136.
476 „Istoria religiilor" de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR', Bucureşti 1982, pag. 406.

477„Istoria biblică. Vechiul Testament” de A.P.Lopuhin, Uaducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, vol.II, pag. 329.
478„Studiul Vechiului Testament” de Preot Prof. Dr. Nicolae Ciudin, Ed.IBM <d BOR, Bucureşti 1978, pag. 74.
480 „Spiritualitate şi comuniune în Liturghia ortodoxăd de D.Slăniloae, Ed.MiUopoliei Olteniei, Craiova 1986, pag. 119.
481 „Ziua Domnului” de Gala Galaction, Bucureşti 1958, pag. 44.
482 „Istoria bisericească” de Arhiereul Callist I.Botoşăneanu şi Protoprezbitcrul Simeon Popescu, cu aprobarea Sf.Sinod, Nr.184 din
. 17.V.1902, Bucureşti 1903, pag. 49.
483„Cuvântări liturgice” de Vasile episcopul Oradiei, ed. a Il-a, Oradea, 1976, pag. 7.
484,.Despre credinţa ortodoxă” tie Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 138.
485„Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe” de W.Guettee, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1901, pag. 227.
486„Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 317.
491„Expunerea Doctrinei Bisericii Ortodoxe” de W.Gueltee, cu aprobarea
495 „Istoria biblică. Noul Testament” de A.P.Lopuhin, vol.V, tradus de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1946, pag. 547.
496„Tâlcuiri din Sfânta Scriptură” de Teofil Herineanu, arhiepiscop, Cluj-Napoca 1987, pag. 158.
500 „Catehism creştin ortodox”, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 139.
501 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 79. „„
503 Ibidem, pag. 79.
506 Ibidem, pag. 250.
508 „Pidalion” de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 251.
509 „Simbolica” de Hristu Andiuţos, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu, Ed.Cenlrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 321.
516 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, voi.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1912, pag. 327.
521 „Despre credinţa ortodoxă” de Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 162.
523„Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, voi.III, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. Bucureşti 1912, pag. 329-330.

527 „Morala creştină" de Arhid.Prof. Dr.Ioan Zăgrean, Bucureşti 1985, pag. 296.
BOR, Bucureşti 1985, pag. 296.
534 Ibidem, pag. 99.
539 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, vol.III, cu aprobarea Sf.Sinod,
544 „Filocalia", vol.V, traducere, introducere şi note de Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Editura şi tipografia Institutului biblic şi de misiune ortodoxă, Bucureşti 1976, pag. 231 (la cap. Petru Damaschin).
Sinod din Bucuroşii al BOR, Ed.Bucureşli 1912, pag. 358.
550,.Istoria bisericească universală până la 1054" cu noţiuni de patrologie, de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 127.
566 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", ediţia sinodală, Bucureşti 1991, pag. 1392 (Ep.sob. a Sf.Ap.Iuda 1,7).
580 Ibidem, pag. 370.
584 Ibidem, pag. 355.
586 Ibidem, pag. 361.
597 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.lll, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 74.
598 „Islorimeligiilor" de Diac. Prof. Dr. Emilian Vasilescu, pag. 303.
599 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de Badea Cireşeanu, tom.lll, aprobat de Sf.Sinod din Bucureşti al BOR, Ed.Bucureşti 1912, pag. 377.
600 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Patriarhul Nicodim, lom.II, Tipografia căiţilor bisericeşti, Bucureşti 1944. Colecţia „Ogorul Domnului", vol.XXXI, pag. 166.
605 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de Patriarhul Nicodim, tom.II, Tipografia căiţilor bisericeşti, Bucureşti 1944. Colecţia „Ogorul Domnului", vol.XXXI, pag. 168.
609 Ibidem, pag. 17.
615 Ibidem, pag.' 130.
618"Pidalion" de Arhim.Zosima Târâlă şi Iconom Stravofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 11.
627„Tezaurul liturgic al Sfintei biserici creştine ortodoxe de răsărit" de
630„Pidalion" de Arhim.Zosima Târâiă şi Iconom Stravofor H.iralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 79.
631„Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 32.
633 „Biblia adică Dumnezeiasca Scripturâ a Vechiului şi a Noului Testament" de Gala Galaclion, Bucureşti 1938, pag. 1238.

637 „Noul aşezământ”, tradus din limba greacă sub domnia M.S.Carol I, regele României, de Dr.N.Nilzulescu, pag. 370.
643 Ibidem, pag. 159.
644 „Pidalion” de Arhimandrit Zosima Târâlă şi Ic.Stravofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 37.
647 „Biblia sau Sfânta Scriptură” cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1119-1120 (Matei 18,16-17); „The New Greek - English - Interlinear - New Testament” - Tyndale House Publishers, Inc., Wheal on, Illinois 1990, pag. 69.
648 „îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic” de Dr.Antim Nica, Galaţi 1989, pag. 135.
650 Ibidem, pag. 630.
Badea Cireşeanu, Ţom.ll, Ed. Bucureşti 1911, pag. 106.
653 „îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic”, cu binecuvântarea Dr.Antim Nica, Galaţi 1989, pag. 135.
663 „Istoria biblică. Vechiul Testament” de Prof. A.P.Lopuhin, trad. de Nicodim, paUiiuhûl României, vol.I, pag. 352.
666 „Istoria religiilor” de Diac.Prof.Dr.Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR,
Bucureşti 1982, pag. 364.
669 „Istoria bisericească universală până la 1054” de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 117.
675 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Pr.Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 315.
676 Ibidem, pag. 316.
677 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 316, pag. 20-21 (vezi şi originalul grec al N.T.).
679 „Biblia sau Sfânta Scriptură”, tipărită cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1381, 1 Petru 5,3 (vezi şi originalul grec al N.T.).
680 „Noul Testament”, tradus de Andreiu baron de Şaguna, Sibiu 1867,
682 „Dicţionar de teologie ortodoxă” de Prof.Dr.Ion Bria, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 304-305.
Nicodim, **paUiiuhul** României, Bucureşti 1946, vol.V, pag. 209.
P.F.P.Iustin, patriarh al BOR, traducere de T.Bodogae, Olimp
Căciulă, D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 96.
694 „Tezaurul liturgic al Sfintei Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit” de Badea Cireşeanu, Ed.Bucureşti 1912, tom.lfl, pag. 319.
700 „PaUologie” de Preot Prof.Dr.Ioan G.Coman, Bucureşti 1984, pag. 69.
701 „Istoria bisericească” de Arhiereul Oillist I.Boloşăneanu şi Protoprezbiterul Simeon Popescu, vol.I, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1903, pag. 49.

al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1252 (Fapte 13,2.3).
706 „Pidalion" de Artiim. Zosima Târâi ă şi Ic. Str. H. Popescu, Bucureşti 1933, pag. 246.
707 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Pr. Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al • BOR, Bucureşti 1984, pag. 404.
710 „îndrumător bisericesc, milionar şi patriotic" nr. 5, cu binecuvântarea şi
1 „Dicţionar al Noului Testament A-Z" de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 16.
3 „Tezaurul liturgic" de Preot Dr.Badea Cireşcanu, vol.I, Bucureşti 1910, pag. 57.
9 „Tezaurul, liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 175.
14 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.n, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 105.
15 Ibidem, pag. 105.
16 „Eusebiu de Cezareea", tradusă de Pr.Prof.T.BodOgae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 344.
26 Ibidem, pag. 1245.
36 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 122-123.
37 „Eusebiu de Cezareea", trad. de Pr.Prof.T.Bodogae, Ed.IBM al BOR,
42 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol.ll, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 93.
46 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, trad.de Nicodim, pauiarhul BOR, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 346.
55 ,, Istoria biblică. Noul Testament" de Praf .A.P. Lopuhin, trad. de
58 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, cd. a H-a, Oradea 1976, pag. 68.
59 „Biblia sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991. pag. 1367.
62 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, cu aprobarea **Sr**.Sinod, Bucureşti 1911, vol.ll, pag. 102-103.
2 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1988, vol.III, pag. 66.
6 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.H, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 94.
7 Idem, pag. 195.
Popovici, vol.II, Mănăstirea Cemica 1926, pag. 222. '
14 Ibidem, pag. 203.
15 „Istoria Dogmelor" de Dr.C.Chiricescu, Litografia Andreescu 1904, pag. ¿80-18 i.

18 Ibidem, pag. 88.
20 „Istoria Dogmelor" de Dr.C.Chiricescu, Litografia Andreescu 1904, pag. 181.
23 „Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircca Eliade, vol.III, Bucureşti 1988, pag. 66.
33 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 207.
37 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, toni.II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 208.
42 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, toni.II, Bucureşti 1911, pag. 208.
47 „Morala creştină" - pentru cursul secundar şi normal, ediţia a II-a 1923 (Sinodul Trulan sau Cvinisext; Conferinţe morale), pag. 75.
48 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeimu, tom.II, Bucureşti 1911, pag. 210.
50 „O 'istorie a imperiului bizantin „dc Slelian'Brczeanu, Bucureşti 1981, pag. 72.
57 „Raţiune şi credinţă" de Ion Ianoşi şi colab., Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 11983, pag. 83.
59 Ibidcm, pag. 94.
60 ,, Raţiune şi credinţă" de Ion lanoşi, Bucureşti 1983, pag. 82.
66 „Făclii pentru dreapta credinţă" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1985, pag. 82.
67 Ibidem, pag. 81.
74 „Scrierile părinţilor apostolici", traducere Pr.D.Fecioru, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1979, pag."32.
81 Ibidem, pag. 30-31.
82 „Importanţa Sinodului I »Ecumenic şi Marile lui personalităţi" - de Preot Iulian M. Constantinescu, Conştiinţa 1926, pag. 52-53.
84 „Istoria bisericească universală", vol.I (1-1054), Ed.a II-a, revăzută şi completată, Ed.IBM <d BOR, Bucureşti 1975, pag. 320.
pag. 301.
89 „Simbolica" de Hr.Andruţgs, Craiova 1955, Editura CenUului miU'opolilan al Olteniei, pag. 331.
96 „Urmarea-lui Iisus Hrislos", voi.IV, ciulea III, Tipognifia Mânăstirii Neamţu, 1923, pag. 45.
98 Ibidem, pag. 192; „Dicţionar latin-romăn" de G.Guţu, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică. Bucureşti 1983, pag. 571.
105 „Septuaginta" - E .Palaia Diatheke tois o epistemonike epimeleia, Prof.D.Dr.Alfred Rahlfs, vol.I, pag. 119.
106 „Septuaginta", vol.II, pag. 105 (Vechiul Testament în limba greacă).
110 „Făclii pentru dreapta credinţă" - predici de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1985, pag. 101.

120"Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1911, pag. 48.
123„Carte de învăţătură creştină ortodoxă", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 135.
125„Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcop ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 197.
127„Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de Nicodim, paüiaihul BOR, Bucureşti 1946, pag. 21, vol.1V.
129 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad, de -Nicodim, paUiarhul BOR, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 174.
131Ibidem, pag. 325.
142 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, tom.U, Bucureşti 1911, pag. 202.
146 Ibideiri, pag. 291.
148„Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod <d BOR, tom.II, Bucureşti 1911, pa». 215.
151Ibidem, pag. 57-588.
158 Ibidem, pag. 600.
162 Ibidem, pag. 599.
R53 „Tezaurul liturgic" de Badea Cireşeanu, tom.II, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1911, pag. 412-413.
164 „Cine este Iisus Christos?" de Preot Teofan Herbeiu, traducere din Lacordaire, Arad 1940, pag. 46.
165 „Făclii pentru dreapta credinţă", predici de Preot Dr. Ştefan Slevoacă, cu o prefaţă de Prea Sfinţitul Epifanie, episcopul Buzăului,'
Ed.Episcopişi Buzăului 1985, pag. 102.
169,,BIBLIA SACRA" - juxla vulgatam clementinain. Denuo edidemnt **complUres** Scripturae Sacrae Professores Facullalis theologicae Parisiensis et Seminarii Sancti Sulpitii. Copyright 1927 by Desclee and Co. Paris, pag. 72, Exod 20,4.5 p.p.
176,,The,alatytical Greek lexicon revised", edited by Harold K.Moulton, Michigan USA 1978, pag. 350-351.
183„Sfântul Atanasie cel Mare" - scrieri. Partea I, **Uaducere** din greceşte de Pr.Prof.Dumitru Slăniloae, Hd.IBM al BOR, Bucureşti 1987, pag. 256-257.
186„Simbolica" de Hr.Andruţos, trad. de Iustin Moisescu, Craiova 1955, pag. 327-328.
196 „Epistola Domnului nostru Iisus Christos", ed. a Il-a, 1929, de ieromonah Nicodim Mfuuliţă, Boloş.uii, pag. 5.
198 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, ed. a Il-a, Oradea 1976, pag. 200.
199„Făclii pentru dreapta credinţă", predici de Preot Dr.ŞleHB» Slevoacă, cu o prefaţă de Prea Sfinţitul Epifanie, episcopul Buzăului, 1985, pag. 103.

200 „Carte de învăţătură creştină ortodoxă”, tipăilă cu binecuvântarea prea fericitului părinte Iustin, paUiarhul BOR, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 155.
202 „Istoria bisericească universală” de Kusevie Popovici. Ciulea întâia, vol.II, Mănăstirea Cernica 1926, pag. 223.
203 „Tezaurul liturgic” de Badea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, lom.II, Bucureşti 1911, pag. 207.
215 „Dicţionar al Noului Tesiiimcrfi A-Z” de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 238.
217 ,.Sfânta Liturghie - lămurită pe înţelesul tuturor” de Pr.C.Vuicscu în colab. cu Pr.C.Dron, cu binecuv. ÎPS Irineu, mitropolitul Moldovei şi Sucevei, 1942, pag. 8.
218 „Istoria biblică. Vechiul Testament” de Prof.A.P.Lopuhin, Irad: de Nieodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, pag. 288, vol.II.
223 „Acatistul prea sfintei şi de viaţă făcătoarei Treimi”, cu precuvântare de Stareţul Timotei al Mănăstirii Neamţu, 1863, pag. 30.
224 „Din tezaurul ortodoxiei”, în apărarea credinţei străbune, de Pr. Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 135-136.
5 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament” de Prof. Preot Ar.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 15.
6 „Istoria religiilor” de Diac.Prof.Dr.Emiliaan Vasilescu, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1982, pag. 363.
7 „Ciule de învăţălură creşlină ortodoxă”, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 153.
12 „Liturgica Bisericii Ortodoxe” de Ieromonahul Gabricl Răşcanu, 1876, pag. 94 (profesor la Seminarul central din Bucureşti).
21 „Dictionnaire gree-francais du Nuveau Testament” de Maurice Carrez şi Francois Morel, Neuchalel (Suisse) 1971, pag. 218.
23 „Sisteme calendaristice” de Gheorghe Stănilă, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti 1980, pag. 110.
27 Ibidem, pag. 112.
32 „Dicţionar italian-român”, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 831.
35 „Apologeţi de limbă greacă”, trad.Pr.Prof.T.Bodogae, Pr.Prof.Olimp Căciulă, Pr.Prof.D.Fecioru, Ed.ffiM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 304.
38 Ibidem, pag. 129.
39 „Istoria bisericească universală” de Euseviu Popovici, vol.III, Ed. tipografiei ciuţilor bisericeşti din Bucureşti 927, pag. 207,
41 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed: IBM al BOR, Bucureşti 1968, pag. 1195.

43 Ibidem, pag. 117.
45 „Tezaurul liturgic" de Bgdea Cireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, vol.III, Bucureşti 1912, pag. 118. „
46 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 107.
47 Civilizaţia Asiro-Babiloniană" de Constantin Daniel, Bucureşti 1981-, pag. 309.
Bueureşti 1991, pag. 1110.
54 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, Uad.de Nicodim, paUiarhul BOR, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 378.
55 „Povestirile evangheliştilor" de Zenon Kosidowski, Editura Albatros,
64 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, voI.IV, tradus de Nicodim, patriarhul României, Bucureşti 1946, pag; 301.
65 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Preot Prof. Dr.Gh.l.Ghia, Craiova 1925, pag. 13-14.
71 „Anul şi ziua morţii Domnului nosuu Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 74.
75 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A. P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, voI.1V, Bucureşti 1946, pag. 545.
78 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia episcopul ortodox al Oradiei, Oradea 1955, pag. 27.
81 „Cuvântări liturgice" de Vasile, episcopul Oradiei, ediţia a Il-a, Oradea 1976, pag. 17.
85 „Anul şi ziua morţii Domnului nosUu Iisus Hiistos" de Dr.Vasile Gheorghiu, profesor titular la Facultatea de teologie din Cernăuţi, Cernăuţi 1925, pag. 98.
86 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P. Lopuhin, trad. de paUiarhul Nicodim, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 328.
94 Ibidem, pag. 330-331. '
99 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, traducere de Nicodim, pau iarhul BOR, tom.II, Bucureşti 1944, pag. 331.
101 „Morala creştină" de Arhid.Prof.D'r.Ioan Zăgrean, manual pentru seminariile teologice, Ed.IBM id BOR, Bucureşti 1985, pag. 33.
102 „Sfântul Chirii al Alexandriei - scrieri, partea întâia. închinarea şi slujirea în duh şi adevăr „, traducere Pr.Prof. Dr. Dumitru Slăniloae, carte tipărită cu binecuv.P.F.P.Teoctist, patriarhul Bisericii ortodoxe române, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 307.
BOR, Bucureşti 1991, pag. 1140.
Iii,.Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de patriarhul Nicodim, voi.II; Bucureşti 1944, pag. 13.
112 „Anul şi ziua morţii Domnului nosün Iisus Hristos", studiu de

123 Ibidem, pag. 1351; The New Greek Testament, Illinois 1990, pag. 736.
124,,Între antichitate şi renaştere" de Oclavian Nistor, vol.I, Bucureşti
1984, pag. 7.
126„Istoria bisericească universală până la 1054'^de l.Miliălcescu, Bucureşti 1911, pag. 85.
130"Istoria culturii şi civilizaţiei" de Ovidiu Drâmba, Ed.Ştiinţifică şi
132 „Istoria religiilor". Manual pentru seminariile teologice, de Pr.Conf.Dr.Alexiuidru Stan şi Dr.Prof.Remus Rus, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 192.
134 „Istoria religiilor" de Diac.D.Prof.Emilian Vasilescu, Ed.lBM al BOR, Bucureşti J982, pag. 310.
1351bidem, pag. 130.
136 „Tezaurul liturgic al Sfinte^ Biserici Creştine Ortodoxe de Răsărit" de
145„Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia, episcopul Oradiei, .Oradea 1955, pag. 2.
147„Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, vol.n,
149„Din tezaurul Ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1990, pag. 161.
155„O istorie a lumii antice" de Horia C.Matei, Ed. Albatros, Bucureşti 1984, pag. 342.
156 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 253.
j
157„Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de Ioan Mihălcescu, aprobată de autorităţile în drept. Bucureşti 1920, pag. 206-207.
160lbidem, pag. 254.
Bucureşti 1983, pag. 1044.
169„Istoria bisericească universală de la 1054 până azi" de I.Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 87.
170 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, apg. 1388.
173„Istoria bisericească universală" de Euseyiu Popoviei, vol.IV, Bucureşti 1928, pag. 67.
174„Istoria credinţelor şi ideilor religioase" de Mircea Eliade, Bucureşti 1988, pag. 258, vol.ffl.
176„Sisteme calendaristice"' de George Stânilă, Ed.Ştiinţifică şi
178„Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, prof.la Facultatea Teologică din Cernăuţi, voi.II, cartea întâia, Mănăstirea Cemica 1926, pag. 227-228.

189 „Constantin cel Mare" de Ion Bamea şi Octavian Iliescu, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1982, pag. 72.
190 „îndrumător bisericesc misionar şi patriotic" nr.5, cu binecuvântarea şi îndrumarea Î.P.S. Dr.Antim Nica, arhiepiscopul Tomisului şi Dunării de
193 „Manual de Istoria Bisericii Creştine pentru uzul clasei a V-a de liceu, de Preotul Iconom C.Ionescu, cu aprobarea Sf.Sinod, ed. a Il-a, Bucureşti 1913, pag. 20.
198 „Orientalia miiabilia" de Constantin Daniel, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1976, pag. 54.
199 „Istoria bisericească universală până la 1054" de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1911, pag. 78.
200 Ibidem, pag. 78.
201 „Cicero în istoria culturii europene" de Th.Zielinski, Uaducere după
originalul din 1896 de B.Grecian şi A.Berar, Bucureşti, pag. 29.
206 „Pidalion" de Arhim.Zosima Tărâlă şi Iconom Slravofor Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 170.
210 „Pidalion" de Zosima Tărâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 394.
211 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1395.
212 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Cireşeanu, vol. II, cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. Bucureşti 1911, pag. 150.
213 „Istoria bisericească universală până la 1054" de I.Mihălcescu,
216 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof.Dr.Badea Qireşeanu, cu aprobarea Sf.Sinod, vol.H, Bucureşti 1911, pag/150.
de I. Mihălcescti, Bucureşti 1920, pag. 85.
224 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, voi.IV, Bucureşti 1928, pag. 336.
225 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed. IBM al
230 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, voi.IV, Bucureşti 1928, pag. 249.
233 „Dicţidnar talin-romfin" de G.Gulu, Ed.Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti 1983, pag. 44.
238 „Istoria bisericească universală" de Euseviu Popovici, vol.IV, Bucureşti 1928, pag. 249.
240 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, tradus de patriarhul Nicodiin, vol.II, Bucureşti 1944, pag. 144.
241 „Studiul Vechiului Testament", EdJBM al BOR, Bucureşti 1978, pag. 84.
244 „Sfânta Evanghelie după Matei", cu comentar de Dr. Vasile Gheorghiu, vol.I, Cernăuţi 1925, p.îg. 55.

1 „Istoria biblică. Vechiul Testament” dc Prof. A.P.Lopuhin, tom.II, traducere de Nicodim, patriarhul României, Bucureşti 1944, pag. 352-326.
3 „Istoria biblică. Vechiul Testament”,de Prof. A.P.Lopuhin, voi.II, Uad.
5 „Din tezaurul ortodoxiei” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 235.
13 „Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe” de W.Gueltee,.cu aprobarea Sf. Sinod, Bucureşti 1901, pag. 39-40.
17 „Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe” de W.Gueltee, ed.ă , III-a cu binecuvântarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1901, pag. 131-132.
19 Ibidem, pag. 145.
26 „Urmarea lui Isus Hrislos”, tipărită cu binecuvântarea Î.P.S.D.D.Dr.Pimen, arhiepiscop şi mitropolii al Moldovei şi Sucevei. Ciulea 111, vol.IV, Mânăstirea Neamţ 1923, pag. 8.
Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 223.
32 „Făclii pentru dreapta credinţă”, predici de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, cu • o prefaţă-de P.S. Hpifanic, episcopul Buzăului, Ed. Episcopiei Buzăului
1985, pag. 92-9.3.
33 „Făclii penlru dreapta credinţă”, predici de Preot Dr.Ştefan Slevoacă cu o prefaţă de P.S.Epifanic, episcopul Buzăului, Ed.Episcopiei Buzăului, 1985, pag. 92.
patriarhul BOR, Ed.lBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 176.
Ed.Episcopiei Buzăului, 1985, pag. 216.
42 „Dicţionar al Noului Testament A-Z” de Preot Dr.Ioan Mircea, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1984, pag. 460-461.
43 „îndrumător bisericesc, misionar şi patriotic” nr. 5, Galaţi 1989, pag. 65.
46 „Filocalia” sau culeirere din scrierile sfinţilor părinţi, vol.V, traducere şi note de Pr.Prof.DumiUu Slăniloae, Etl.IBM al BOR, Bucureşti 1976, pag. 367.
48 „Expunerea acţiunii Bisericii Creştine Ortodoxe” de W.Gucttee, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşli 1901, pag. 37.
49 Ibideni, pag. 38.
50 „Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe“ de W.Gueltee, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1901, pag. 42.
53 „Făclii pentru dreapta credinţă” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Hd.Episcopiei Buzăului, 1985, pag. 30.
54 „Expunerea Doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe” de W.Guettee, Uad. de D.D.Iosif Gheorghian, mitropolit al Ungro-Vlahici, cu aprobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1901, pag. 38.

55 „Carte de rugăciuni" Ed.Arhiepiscopiei Tomisului şi Dunării de Jos, Galaţi 1981, pag. 166.
Buzăului 1990, pag. 226.
65 „Urmarea lui Isus Hristos", Cartea III, vol.IV, Tipografia Mănăstirii Neamţu, 1923, pag. 44.
68 „BIBLIA - adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului şi a Noului Testament", trad. după textele originale de preoţii profesori V.Radu şi Gala Galaction, Bucureşti 1938, pag. 617.
69 „Liturghia psaltică", tipărită cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1957, pag. 265.
3 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, trad. de Nicodim, patriarhul BOR, vol.I, Bucureşti 1944, pag. 162.
4 „Apologeţi de limbă greacă", traducere T.Bodogae, Olimp Căciulă, D.Fecioru, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1980, pag. 303-304.
17 „Biblia", adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii vechi şi a celei nouă, Ed. Sfântului Sinod, Bucureşti 1914, pag. Isaia 66,17.
20 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, tradus de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti 1944, vol. II, pag. 384.
22 „Pidalion" de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, culegere de canoane bisericeşti, Bucureşti 1933, pag. 111.
26 „Pidalion", culegere de canoane ortodoxe, de Zosima Târâlă şi Haralambie Popescu, Bucureşti 1933, pag. 110-111.
Bucureşti 1991, pag. 1115-1116 (Mat 15,1.2.11:20).
39 „BIBLIA sau Sfânta -Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1249 (vezi şi Fapte 1 1,1-3).
40 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof.A.P.Lopuhin, tradus de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti, vol.V, 1946, pag. 379.
41 „Anul şi ziua morţii Domnului **nosU**u Iisus Hristos" de Dr.Vasile
44 „Anul şi ziua morţii Domnului nostru Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi, Facultatea de Teologie, 1925, pag. 66.
45 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1249.
Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 141.
49 „Istoria Bisericii Ortodoxe Române" de Preot Prof. Dr. Mircea Păcurariu, tipărită cu binecuvântarea P.F.P.Teoctist, patriarhul BOR, ed. a II-a, Bucureşti 1991, pag. 69.
1982, pag. 89.
60 „Tezaurul liturgic" de Preot Prof. Dr.Badea Cireşeanu, tom.III, cu aproobarea Sf.Sinod al BOR, Bucureşti 1912, pag. 409.
62 „Mondo-medicina", almanahul revistei „Sănătatea" din 1991, Bucureşti, pag. 86.
Creştinismul părinţilor noştri, c.2/
63 „Sfântul Chirii al Alexandriei", trad. de Pr.Prof.Dr. Dumitru Stăniloae, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 158.

64 „Album literar gastronomic” de Octavian Stoica şi Marius Vulpe, Bucureşti 1983, pag. 8.
65 „Civilizaţia asiro-babiloniană” de Constantin Daniel, Bucureşti 1981, p. 219.
72 „îndrumător bisericesc misionar şi patriotic” nr. 5, Galaţi 1989, pag. 75.
73 „Făclii pentru dreapta credinţă” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, pag. 171.
74 „Morala creştină” de Arh.Prof. Dr.Ioan Zăgrean, pag. 229.
75 „Catehism creştin ortodox” cu binecuvântarea P.F.P. Teoctist, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 176.
77 „Cuvântări liturgice” de Vasile episcopul Oradiei, . Tipografia Episcopiei Oradea, 1976, pag. 69.
78 „Din tezaurul ortodoxiei” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei
5 „îndrumător bisericesc misionar şi patriotic” nr.'5, pag. 82.
6 Ibidem, pag. 83.
18 „Istoria religiilor” de Emilian Vasilescu, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1982. pag. 324.
19 „Istoria reliciilor” de Pr.Conf.Dr.Alexandru Stan şi Prof.Dr.Remus Rus, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 145.
1982, pag. 317.
23 Ibidem, pag. 177.
35 „îndrumător bisericcsc misionar şi patriotic” nr. 5, Galaţi 1989, pag. 72.
36 Ibidem, pag. 72.
39 „Morala creştină” de Arhim.Prof.Dr.Ioan Zăgrean, Ed.IBM al BOR, manual pentru seminariile teologice, Bucureşti 1985, pag. 229.
6 „Din tezaurul ortodoxiei” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 162-163.
7 „Vămile văzduhului şi tainelor vieţii viitoare” de Monahul Gamaliil Păvăloiu, Ed.Sf.M.SihăsUia 1990, pag. 8. -
8 „Biblia sau Sfânta Scriptură”, cu aprobarea Sf.Sinod, Bucureşti 1991, pag. 1128; „Vulgata” - Biblia latină, pag. 27, Nóvum Testamentum.
9 „Istoria biblică. Noul Testament”, vol.V, de A.P.Lopuhin, Bucureşti
1946, pag. 529.
11 „Biblia”, ediţia sinodală. 1991, pag. 1128.
12 „Din tezaurul ortodoxiei” de Preot Dr.Ştefan Slevoacă, Hd.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 161.
13 „Biblia”, ediţia sinodală 1991, pag. 1156.

14 „Istoria biblică. Noul Testament" de Prof. A.P.Lopuhin, Uaducere de patriarhul Nicodim, vol.V, Bucureşti 1946, pag. 529.
15 „Despre credinţa ortodoxă" dc Arhimandrit Cleopa Ilie, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1981, pag. 200.
16 „Din tezaurul ortodoxiei" de Pr.Dr.Ştefan Slcvoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 161.
19 Ibidem, pag. 13.
21 Ibidenl, pag. 3.
24 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Şlefan Slevoacă, Ed. Episcopiei Buzăului 1990, pag. 160.
26 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", ediţia sinodală 1991, pag. 1405.
43 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 859.
46 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de Nicodim, patriarhul BOR, Bucureşti, vol.IV, pag. 275.
47 „Anul şi ziua morţii Domnului **nosUu** Iisus Hristos" de Dr.Vasile Gheorghiu, Cernăuţi 1925, pag. 7.
50 „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti 1946, pag. 277.
54 . „Istoria biblică. Vechiul Testament" de Prof.A.P. Lopuhin, traducere de-
patriarhul Nicodim, vol.IV, Bucureşti 1946, pag. 305.
60 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf. Sinod, Ed. IBM al BOR, Bucureşti 1911, pag. 21. * ,
61 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştefan SLevoacă, Ed.Episcopiei Buzăului 1990, pag. 184-185.
62 „Suferinţele sociale şi Chrislos" de Dr.Domiţian Spânu, preot, Cernăuţi
67 „Istoria bisericească universală" de la 1054 până azi, de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 228.
71 Ibidem, pag. 185.
74 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf.Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1407.
75 „împărăţia Iui Dumnezeu după Noul Testament „ de Prof.Dr. Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 79.
77 „Istoria bisericească unviersală de la 1054 până azi" de Ioan Mihălcescu, Bucureşti 1920, pag. 50.
Craiova 1925. pag. 81.
88 „BIBLIA sau Sfânta Scriptură", cu aprobarea Sf. Sinod, Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1991, pag. 1404.
90 „împărăţia lui Dumnezeu după Noul Testament" de Pr. Prof. Dr.Gh.I.Ghia, Craiova 1925, pag. 81.
91 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Valerian Zaharia,

95 „BIBLIA" sinodală 1991, pag. 1405 şi 1236.
96 „SIMBOLICA" de Hristu Andruţos, trad.de Iustin Moisescu, Ed.Centrului mitropolitan al Olteniei, Craiova 1955, pag. 176.
97 „Catehism creştin ortodox", Ed.IBM al BOR, Bucureşti 1990, pag. 46.
pag. 32.
110 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Dr.Ştcfan Slevoacă, Ed.Fpiscopiei Buzăului 1990, pag. 238.
130 „Din tezaurul ortodoxiei" de Preot Ştefan Slevoacă 1990, pag. 238.
132 „Flori alese din grădina Sfintelor Scripturi" de Vaieri<in Zaharia, pag. 235.
133 „Urmarea lui Iisus Hristos", cartea III, voi.IV, Mănăstirea Neamţu

Vuiescu C. şi Dron C.
(preoţi)